

FOND DOCUMENTAR

1993

vol. 14.

MINISTERUL DE INTERNE

ARHIVA

documentar

FOND INFORMATIV

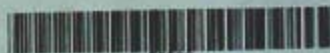
Dosar Nr.

9604

Vol. Nr.

14

Privind _____

50339

D 000019, Vol. 14

Data _____

D

19/V14

Urmează Vol. Nr. _____

R A P O R T

privind cazul STEFAN FORIS

Pe baza hotărârii Prezidiului Permanent al CC al PCR, Comisia alcătuită din tovarășii Gheorghe Stoica, Vasile Patilineț, Ion Popescu-Puțuri, Nicolae Guină, ajutată de un colectiv de activiști de partid și de stat, a examinat documentele referitoare la activitatea lui STEFAN FORIS, la împrejurările suprimării acestuia și ale dispariției mamei sale.

Timp de un an de zile au fost studiate în acest scop:

- Documentele aflate în Arhiva CC al PCR privind activitatea lui STEFAN FORIS în mișcarea muncitorească, inclusiv rapoarte, informații și alte materiale redactate de el în perioada 1938-1945;

- Lucrările din ancheta desfășurată de Serviciul Secret de Informații și de organele Securității, referitoare la VICTORIA SIRBU, REMUS KOFLER, NICOLAE PETREA și alții, care au făcut parte din C.C. în perioada războiului;

- Lucrările din ancheta lui VASILE IUCA și TEODARI GEORGESCU;

- Declarațiile foștilor polițiști care s-au ocupat de problema comunistă;

- Declarațiile anchetatorilor de la Serviciul Secret de Informații și de la Securitate, care s-au ocupat de cazul STEFAN FORIS.

Pentru clarificarea unor aspecte s-au purtat discuții cu TEODARI GEORGESCU, GHEORGHE PINTILIE, VICTORIA SIRBU, NICOLAE PETREA, CONSTANTIN CARP, ION MENTIU, precum și cu unii din foștii anchetatori de la Securitate.

I.

STEFAN FORIS s-a născut la 9 mai 1892, în comuna Târlungeni, fostul județ Brașov. A absolvit facultatea de fizico-matematici din București. El vorbea limbile maghiară, română, franceză și germană.

În primul război mondial a făcut parte din armata austro-ungară, avînd gradul de locotenent.

A intrat în mișcarea revoluționară ungară în 1918, iar în anul 1919 a venit în România, unde a desfășurat activitate publicistică la mai multe ziare și reviste democratice. În 1921 a fost primit în rândurile Partidului Comunist Român, devenind - în 1923 - redactor al ziarului "Munkás". Începînd din acel an a fost arestat și anchetat de mai multe ori pentru activitatea sa revoluționară.

În 1930 a fost cooptat în Comitetul Central al partidului, pînă la dizolvarea acestuia, în urma luptelor fracționiste. Între 1931-1935 a executat o condamnare de 4 ani închisoare.

Începînd din anul 1936 a condus Secția de propagandă și agitație a partidului, iar în 1937 a devenit din nou membru al C.C. al P.C.R.; în 1940, Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste l-a numit Secretar general al partidului, funcție pe care a deținut-o pînă la 4 aprilie 1944, cînd a fost înlăturat în împrejurările cunoscute.

După demiterea lui, conducerea provizorie cu funcții operative l-a folosit timp de o lună în muncă la gazeta "România liberă", după care a fost izolat și ținut sub supraveghere și pază permanentă. În câteva rînduri i s-au cerut rapoarte și s-au purtat cu el discuții referitoare la activitatea pe care a desfășurat-o. Începînd de la 26 august 1944 i s-au permis plimbări în oraș, dar numai însoțit. În a doua jumătate a lunii septembrie 1944 a fost ridicat de la locuință și închis în arestul Comandamentului Formațiunilor de luptă patriotice. La începutul lunii ianuarie 1945 a fost pus în libertate. La 23 martie același an a fost arestat de către Siguranță, fiind bănuț că ar fi redactat un manifest îndreptat împotriva conducerii P.C.R.; a fost pus în libertate după circa 20 de zile, nedovedindu-se vinovăția lui.

La 9 iunie 1945, din indicația lui GH. GHEORGHIU-DEJ, a fost ridicat de pe stradă de GH. PINTILIE însoțit de alte persoane. (Stenograma relatării lui GH. PINTILIE făcută în fața comisiei). După ce a fost ținut închis timp de un an, în vara lui 1946 s-a hotărît de către GH. GHEORGHIU-DEJ, TECHARI GEORGESCU, ANA PAUKER și VASILE LUCA suprimarea lui ȘTEFAN PORIS. (Stenograma relatării lui TECHARI GEORGESCU făcută în fața comisiei). Execuția a fost săvîrșită de GH. PINTILIE ajutat de șoferul său Neciu Dumitru,

prin lovituri aplicate cu o rană de fier. Cadavrul a fost aruncat într-o groapă dinaintea făcută în clădirea unde a fost ucis. La câteva zile după omorirea lui FORIS ȘTEFAN au fost ucise în același loc și în același mod alte două persoane dintre care a fost identificat numai FERGARIU M. Toți trei au fost aruncați în aceeași groapă și acoperiți cu pământ și moloz. (Stenograma relatării lui GH. PINTILIE făcută în fața comisiei).

Cu privire la dispariția mamei lui ȘTEFAN FORIS, s-a stabilit că, intrucît venise în repetate rânduri la sediul C.C., plîngînd și cerînd din stradă să i se redea fiul, a fost ridicată în vara anului 1946 și trimisă la Oradea, în supravegherea Comitetului de partid local. După cum declară ZOLTAN HIDLITZ, fost secretar cu probleme de cadre la Comitetul P.C.R. Bihor și ADOLF VOGEL, în casa căruia a fost instalată mama lui FORIS, rezultă că, la începutul anului 1947, aceasta ar fi decedat. Intrucît fusese adusă la Oradea în condiții deosebite - după cum declară cei de mai sus - era necesar ca și dispariția ei să se producă la fel; pentru a șterge orice urmă, cadavrul a fost aruncat în râul Crișul Repede cu un pietrol legat de gît. (Declarațiile lui LAURENTIU CZIKO, ZOLTAN HIDLITZ, DUMITRU CERNICIOA, fost secretar al Comitetului județean P.C.R. Bihor și ADOLF VOGEL).

II.

În perioada 1940-1944, pe baza aprecierilor făcute de unii comuniști aflați în închisori cît și de unii care activau în afară, s-a acreditat ideea că ȘTEFAN FORIS, care în acea perioadă îndeplinea funcția de Secretar general al partidului, era agent al Siguranței și că desfășura activitate trădătoare în rîndurile partidului.

Documentele aflate în arhiva CC al PCR, lucrările de anchetă efectuate de Serviciul Secret de Informații și organele Siguranței, declarațiile foștilor polițiști care s-au ocupat de problema comunistă cît și relatările făcute comisiei de către cei care au lucrat alături de ȘTEFAN FORIS, atestă în modul cel mai convingător că învinuirea ce i s-a adus acestuia, că a fost agent informator al Siguranței este neîntemeiată.

x

Una din împrejurările pe baza cărora s-a acreditat ideea că ȘTEFAN FORIS a fost agent al Siguranței era legată de faptul

./.

că în anul 1941 a fost arestat întregul Secretariat al partidului, cu excepția lui. Suspiciunea s-a creiat prin aceea că STEFAN FORIS a insistat foarte mult să cunoască locuința unde se adăpostea IOSIF CHISINEVSCHI, deși regulile conspirativității interziceau asemenea vizite. (Dosar nr.40.009 Vol.2 pag.79).

Arestarea Secretariatului CC al PCR, așa cum rezultă din declarațiile foștilor polițiști ce au activat în brigada anticomunistă, confirmate de documente întocmite în acea perioadă de organele Siguranței, s-a produs în împrejurări care exclud vinovăția lui STEFAN FORIS.

Grupul de persoane care a apărut în obiectivul Siguranței Generale la începutul lunii ianuarie 1941, a fost dat de RECH STEFAN, informator al siguranței din Galați, care avea cunoștință despre o întâlnire din București între tehnicul regionaliei Dunărea de Jos și tehnicul central al P.C.R. Acesta din urmă era THEA LUFU ROITMAN, nepoata lui IOSIF CHISINEVSCHI, care a fost apoi permanent supravegheată.

TECHARI GEORGESCU, PARASCHIVA ABRAHAM, IOSIF ROITMAN (IOSIF CHISINEVSCHI) și GAVRIL BIRTAS au apărut în obiectivul Siguranței generale atunci când a fost arestată THEA LUFU ROITMAN, în casa căreia, a doua zi după ridicarea ei, au fost arestați TECHARI GEORGESCU și PARASCHIVA ABRAHAM. (Dosar 40.009 Vol.9 pag.41-42; Dosar 40.009 Vol.5 pag.42; Dosar 40.009 Vol.9 pag.265-266 și 235-verso).

În legătură cu arestarea lui TECHARI GEORGESCU, din documente reiese că STEFAN FORIS luase măsuri pentru a preveni căderea acestuia, dar nu a reușit, chiar din cauza lui TECHARI GEORGESCU, care s-a dus la întâlnire cu o întârziere de circa 2 ore. (Dosar 40.009 Vol.9 pag.424; Dosar 40.002 Vol.45 pag.277 și Dosar 40.009 Vol.1 pag.625-verso - 626-verso). De altfel, TECHARI GEORGESCU s-a interesat în timpul cât era ministru de interne despre cauzele căderii sale și a celorlalți membri ai Secretariatului, interogând personal pe fostul polițist TAFIARU ION pentru a constata dacă STEFAN FORIS a fost sau nu amestecat în această cădere și a ajuns la un rezultat negativ. (Dosar 40.009 Vol.2 pag.100 și Dosar 40.009 Vol.9 pag.28).

x

Referitor la faptul că, din cauza lui STEFAN FORIS, Siguranța ar fi efectuat numeroase arestări în rândurile comuniștilor, în perioada 1940-1944, din lucrările studiate rezultă următoarele:

./.

a/. Siguranța a descoperit organizația de partid a Sectorului III Albastru pe baza datelor furnizate de TOMA GHEORGHE, agent informator, pe care le obținuse de la prietenul său TOMA ILIE ce avea legături cu organizația respectivă. (Dosar 541 pag.10)

b/. Una din cauzele căderii în 1942; a unor activiști ai Comitetului județean P.C.R. Ilfov, în frunte cu PETRE GHEORGHE, a constituit-o și fricțiunile existente între STEFAN FORIS și alți membri ai conducerii partidului, pe de o parte, și PETRE GHEORGHE, MIHAIL ION, PAVEL STEFAN și alți membri ai Comitetului județean Ilfov, pe de altă parte, fricțiuni care în cele din urmă au dus la dizolvarea Comitetului județean și suspendarea din muncă a lui PETRE GHEORGHE. (Dosar 40.002 pag.75-76). Fiind izolat de partid și și dorind să activeze, PETRE GHEORGHE, fără cunoștința conducerii partidului și împotriva sfaturilor date chiar de grupul său, a intrat în legătură cu unii activiști ai Partidului Comunist Bulgar, veniți prin Dobrogea, printre care un anume L.T.ATANASOF NICOLAE. Aceștia erau puși în urmărire încă din Bulgaria de către Gestapou și poliția bulgară care au informat și Siguranța română, organizându-se arestarea lor la Constanța. (Serisocarea lui ALEXANDRU PARCAs, Arhiva OG al PCR Fondul 95A, Dosar 15; Dosar 40.002 Vol.57 pag.18, 20 și 22).

Documentele întocmite în anul 1942 de către Gestapou, poliția bulgară și Serviciul Secret de Informații confirmă că arestarea lui PETRE GHEORGHE s-a produs din motivele arătate mai sus, FORIS STEFAN neavînd nici un fel de amestec. (Dosar 40.002 Vol.57 pag.52-134).

c/. Acuzația că STEFAN FORIS apăra pe provocatori, a pornit de la faptul că el nu a fost de acord cu propunerea lui PETRE GHEORGHE de a suprima pe ANTON MOISESCU, bănuind că ar fi fost provocator. Intrucît nu exista nici o dovadă concretă în acest sens, STEFAN FORIS a cerut să se facă o anchetă serioasă și totodată, pentru a-l feri pe MOISESCU de pericolul uciderii, a luat măsura trîmțirii lui în provincie.

d/. Căderea unei părți din arhiva OG al PCR și a unor activiști de partid care lucrau pe linia Apărării Patriotice s-a produs în anul 1943, cu ocazia mutării tov.CONSTANTIN FIRVULESCU într-o altă locuință. Acesta, împreună cu tehnica, au pierdut în taxiul cu care s-au deplasat, un plic cu mai multe documente de partid, despre unii comuniști de la Institutul de Statistică. (Dosar 40.002 Vol.45 pag.332; Vol.54 pag.92).

Soferul taxiului a predat plicul organelor de stat, care au reușit să identifice o parte dintre comuniștii de la Statistică, între care și pe MIRORA BIJI. În timpul bătăliilor, el și-a recunoscut activitatea comunistă, precum și a altora, indicând casa lui WHOLLER din str. Crîngului nr.15, în care se țineau numeroase sedințe de partid. Cu prilejul percheziției făcute de Siguranță, a fost găsită și confiscată acea parte din arhiva de partid care nu era introdusă în ascunzătorile special amenajate. (Dosar 541 și Dosar 40.002 Vol.49 pag.35-59).

Din documente nu rezultă nici o vinovăție a lui FORIS ȘTEFAN cu privire la căderea arhivei.

X

În perioada războiului, profitînd de existența fricțiunilor, de lipsa de vigilență a celor din conducerea partidului, Siguranța a reușit să recruteze un număr însemnat de informatori, dintre care unii cu funcții de răspundere în partid sau pe linia organizațiilor de masă. Printre aceștia se aflau:

- TUDOR NIGU în timp ce era secretar delegat al organizației P.C.R. a Capitalei și membru al CC al partidului, a dat informații cu privire la întâlnirea care a avut loc în primăvara anului 1940 pe strada Foca între tehnicul central și local București, în vederea predării și primirii de material propagandistic. Elementele luate în supraveghere de la această întâlnire au dus de la MÜLER EUGEN - tehnicul central - la descoperirea tipografiei CC al PCR din Parcul Rahova, iar de la SAFTIRA HORA - tehnicul local - la descoperirea depozitului de material al localei București. Concomitent cu tipografia C.C. a fost descoperită și tipografia organizației locale București din Str.Aleea Suter nr.5. La începutul anului 1940, prin ianuarie sau februarie, TUDOR NIGU a furnizat informația că sînt chemați la Moscova unii membri ai CC al PCR; a transmis informația că în luna iulie sau august 1939 are loc plenara regiunii București ținută în Capitală și tot el a dat la începutul anului 1940 numele membrilor din Comitetul Central al partidului.
- TUTĂ PETRE, secretarul celulei comuniste din atelierela Grivița - Secția I-a Locomotive, a dat informații siguranței despre plenara din vara anului 1939 a organizației P.C.R. a Capitalei.

- MELINTE PETRE a informat despre intalnirea inginerului FRANCISCO PANETH cu dr. ADALBERT KORNHAUSER, de unde s-a ajuns la identificarea lor, a ADRI MARINESCU, LILI PANETH și ELISABETA NAGY.
- KRODLER SAMY, casier central, fiind arestat în august 1944, a dat informații că în primăvara anului 1944 s-a reconstituit Comitetul Central al P.C.R., fiind înălțurați STEFAN FORIS și KOFLER REMUS, bănuți că ar fi fost informatori ai siguranței și că în locul lor au intrat în Comitetul Central L. PATRASOANU și EMIL BODNARAS. (Dosar 541 pag. 33-54, 66-71, 183-185, 191-192).

X

La cele de mai sus trebuie menționat că:

- STEFAN FORIS s-a înapoiat în țară din U.R.S.S. la sfârșitul lunii decembrie 1940, iar Siguranța a avut unele informații nemijlocite despre acesta abia în mai 1942 și cu această ocazie s-a dat un ordin circular de urmărire a lui. (Arhiva CC al PCR, Dosar 56 Fond 95 - 22.514). Asemenea ordine au fost date în repetate rânduri până la 23 August 1944. (Arhiva CC al PCR Dosar 56 Fond 95 - Vol.2 pag.309; Același Fond și Dosar - 22.514 pag.3).

- Deși STEFAN FORIS a fost schimbat din funcția de Secretar general în aprilie 1944, Siguranța a aflat despre aceasta numai în a doua jumătate a lunii august 1944.

- Din documente rezultă că nici una din persoanele cu care STEFAN FORIS a avut conflicte nu a fost arestată de Siguranță din vina acestuia.

- GHORGHE PINTILIE, care după 23 August 1944 s-a ocupat intens de a găsi dovezi cu privire la vinovăția lui STEFAN FORIS, a declarat în fața comisiei că în zadar vor fi verificate documentele și vor continua cercetările, deoarece nu se va găsi nici o dovadă în privința faptului că acesta a fost agent al Siguranței. El își bazează afirmația pe numeroasele investigații făcute cu întregul aparat al Securității, pe care l-a avut în subordine.

III.

STEFAN FORIS era cunoscut ca un om pregătit din punct de vedere ideologic și politic, meticolos în întocmirea materialelor; mărturie în acest sens stau documentele de partid din perioada respectivă, în elaborarea cărora el a avut contribuția principală.

Din studiul întreprins rezultă însă că în activitatea lui STEFAN FORIS au existat greșeli grave datorate unor trăsături negative ale caracterului său, unor metode nepartinice în muncă, împingând partidul la dezorganizare. Din cauza vanității și impulsivității manifestate în condițiile extrem de grele ale evenimentelor de la începutul celui de-al doilea război mondial, ale dictaturii militar-fasciste și prezenței trupelor hitleriste în țară STEFAN FORIS a creiat nemulțumiri în rândul cadrelor de bază ale partidului și de asemenea, a încălcat - în munca organizatorică - unele reguli ale conspirativității.

Datorită birocratismului excesiv, el cerea din partea organizațiilor de partid și activiștilor rapoarte și informații amănunțite; rămânea zile în șir în casă pentru a redacta lungi instrucțiuni, organiza numeroase ședințe pe probleme diverse, se stenografiau discuțiile și se întocmeau procese verbale detaliate. În afară de faptul că asemenea metode l-au lipsit de contactul viu cu activul și cu organizațiile de partid, răpindu-i atât lui cât și celorlalte cadre de partid mult timp în detrimentul activității concrete de organizare a celor mai eficiente forme ale luptei partidului, o parte din materialele scrise au căsut în mâinile Siguranței, fiind folosite de aparatul de stat antonescian pentru a lovi mai tare partidul.

În calitate de Secretar general al Comitetului Central, STEFAN FORIS purta principala răspundere pentru pierderile suferite, pentru faptul că în conducerea partidului sau în preajma ei s-au strecurat agenți ai organelor represive ale dictaturii antonesciene.

Depășind limitele exigenței partinice, el a manifestat în relațiile cu activul de partid și cu aparatul tehnic metode prusace, de jignire și umilire a tovarășilor, prin critici și aprecieri dure, adesea făcute în scris, care în loc să ajute cadrele pentru a-și lichida lipsurile și greșelile, le produceau nemulțumiri, le demobilizau și demoralizau. Practica suspendării din muncă până la prezentarea unei autocritici scrise a dus la neînțelegeri și conflicte cu diferiți activiști. Îndepărtînd din muncă pe cei ce nu-și împărtășeau punctul de vedere, el revenea însă asupra hotărîrii luate, dacă cel în cauză renunța la păreri și i se asocia. Aceste metode au creiat în partid o atmosferă nesănătoasă, de suspiciuni și intrigă, de dispute violente, care au mers pînă la fracționarea unor organizații, cum s-a întîmplat - de pildă - cu organizația

din orașul București și județul Ilfov, alăbind forța partidului, îndepărtându-l de sarcinile imperioase ce stăteau în fața lui, provocându-i noi și grele pierderi.

În lumina celor de mai sus, actul demiterii lui ȘTEFAN FORIS la 4 aprilie 1944, din funcția de Secretar general al partidului a fost pe deplin îndreptățit și necesar pentru lichidarea convulsiilor din partid, pentru a-i reda unitatea de acțiune, capacitatea combativă și mobilizatoare.

Aceasta nu justifică însă atitudinea manifestată ulterior față de ȘTEFAN FORIS. Pără a se organiza o cercetare profundă, cu toate mijloacele avute la dispoziție după eliberare și mai ales după instaurarea guvernului democratic de la 6 martie 1945, luându-se drept bază vechi supoziții, amplificate de patimi și alte elemente subiective, încălcându-se regulile partinității, spiritul de legalitate și dreptate, și s-a aplicat lui ȘTEFAN FORIS în mod arbitrar și monstruos, pedeapsa capitală.

În decursul anilor, partidul a fost dezinformat, acreditându-se ideea că fiind vorba de un "trădător" la noi nu s-au comis ilegalități, nu au fost încălcate normele vieții interne de partid, ale legalității și eticii socialiste. Între anii 1954-1964 în materialele de partid, s-au difuzat larg aceste teze subiectiviste, s-au publicat articole și cuvântări, s-au făcut expuneri în cadrul învățămîntului de partid și de stat; aproape la toate plenaryle Comitetului Central al partidului din această perioadă s-a subliniat că este o fericire pentru partidul nostru că în România nu s-au produs ilegalități, că nu avem de reabilitat pe nimeni "post-mortem".

Studiul întreprins de comisia instituită de Presidiul Permanent al CC al PCR, dimpotrivă, scoate la iveală că, prin surprinderea lui ȘTEFAN FORIS, intervenită în condițiile cînd partidul nostru era un partid de guvernămînt, cînd existau posibilități de a întreprinde investigații obiective, s-a comis o crimă monstruoasă.

Deosebit de grav este faptul că au fost încălcate în mod grosolan normele activității și democrației de partid, a fost înlocuită metoda clarificării și soluționării politice a acestui caz, cu practica reprobabilă de lichidare fizică a unui activist de partid. Nu există nici un document, nici un fel de mărturie că ar fi fost vreodată examinate și discutate problemele privitoare la soluționarea cazului ȘTEFAN FORIS de către plenul conducerii partidului, care a fost lipsit astfel de cunoașterea adevărului

asupra activității desfășurate de acest fost Secretar general. În perioada mai 1944 - ianuarie 1945, STEFAN FORIS a adresat conducerii partidului un memoriu și patru scrisori prin care, recunoscând că a comis gregeli grave, cerea să-i fie clarificată situația, să i se redă libertatea și posibilitatea de a munci. În scrisoarea adresată Comitetului Central al partidului la 5 decembrie 1944, el spunea: "...țin să declar că nu este putere în lume care m-ar putea determina să fug, să mă sustrag de răspundere, orice mă așteaptă. Stau și voi sta întotdeauna fără nici o rezervă la dispoziția Partidului, așteptând cu calm și încredere judecata Comitetului Central...". Cu toate acestea apelurile lui nu au fost luate în considerație.

Tot atât de grav este și faptul că în perioada 1949-1954 s-au făcut eforturi de a se obține cu orice preț "dovezi" pentru justificarea asasinării lui STEFAN FORIS. Au fost arestați unii din activiștii de partid care au lucrat cu el între anii 1940-1944. Din materialele studiate rezultă că aceștia au fost anchetați sub presiuni morale și fizice care fricaseau cele mai elementare reguli umanitare, tocmai pentru a-i determina să declare că STEFAN FORIS ar fi fost agent de siguranță și ar fi desfășurat o activitate antipartinică, dușmănoasă. Întrebările și răspunsurile erau redactate dinainte, pentru a nu se contrazice și a rezulta în final "probe categorice". Poștilor anchetatori ai securității li se lăsa să înțeleagă că faptele învinuite "au fost analizate de conducerea partidului". Unul dintre aceștia, VICTOR VINATOURU declară: "În tot timpul ni s-a spus că partidul deține anumite materiale care dovedesc activitatea trădătoare a lui FORIS și PATRAS CANU, dar că acestea, conținând și anumite probleme interne de partid, nu pot fi date anchetei și respectiv, să figureze în proces, astfel că de aici decurge necesitatea construirii unor "probe" ..."

Recurgându-se la falsuri, înșelări și acte de violență, s-au încălcat în continuare normele legalității socialiste și ale vieții interne de partid, s-a promovat primatul subiectivismului și voluntarismului. În acest fel s-a creiat pericolul subminării prestigiului și autorității partidului.

Acestea sînt împrejurările care au făcut necesară lămurirea pînă la capăt a cazului STEFAN FORIS, a cauzelor care l-au determinat, astfel încît partidul să fie ferit în viitor de asemenea metode nepermise, iar istoria lui să poată fi scrisă cu

toată obiectivitatea, înfățișând faptele, evenimentele, personalitățile angrenate în desfășurarea lor, conform adevărului vieții, adevărului istoric, nu după nevoi politice de moment, după criteriile de conjunctură.

Măsura luată de Prezidiul Permanent al CC al PCR se înscrie pe linia aplicării în viață a hotărârilor Congresului al IX-lea al P.C.R., în spiritul documentelor și indicațiilor ulterioare ale conducerii partidului nostru.

x

Pentru înlăturarea urmărilor cauzate prin încălcarea normelor de partid, propunem:

1. Să fie condamnată acțiunea de ucidere a lui STEFAN FORIS fără efectuarea unei anchete și fără o hotărâre judecătorească, anchetă și judecată care erau posibile datorită faptului că partidul, în vara anului 1946, - când s-a comis asasinatul - era partid de guvernământ.

2. Să fie reabilitat STEFAN FORIS și să i se redea calitatea de membru de partid post-mortem, cu vechimea respectivă.

3. Să fie redată calitatea de membru de partid, cu vechimea respectivă, tovarășilor: VICTORIA SIREU, PETERNA NICOLAE, CARP CONSTANTIN.

4. Organele de stat de resort să anuleze hotărârile judecătorești pronunțate în procesele înscenate acestora.

5. Colegiul Central de Partid să rezolve situația și a celorlalte persoane care au lucrat cu STEFAN FORIS și care, ca o consecință a acestui fapt, se găsesc acum în afara partidului.

6. Cămințele lui STEFAN FORIS - după găsierea lor - să fie incinerate și depuse la hemicieliul Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism.

7. Rezultatul cercetărilor Comisiei de partid instituită de Prezidiul Permanent al CC al PCR să fie supus plenarei Comitetului Central al P.C.R., după care, într-o formă adecvată, să fie adus la cunoștința organelor și organizațiilor de partid.

11.03.1968
M.P. 6 ex.

11.03.1968
Stefan
Sireu
Nicolaie
Carp

3

DECLARAȚII ȘI DOCUMENTE ÎN LEGĂTURĂ CU
FORIȘ ȘTEFAN.

OPISUL

- DOCUMENTELOR din DOSAR. -

N ^o . ord.	Număr și denumirea perioadei care o are	pag.
1	Testamentul făcut de FORIȘ ȘTEFAN	1-2
2	Relații făcute de Irintilă Gh., VICTOR S., METIU, CARL, BIRTAȘ, PATRĂ H., TEOHARI G. etc.	3-8
3	Informare făcută de Irintilă Gheorghe	9-15
4	Stenogramă - Irintilă GH din 30.8.1967	16-28.
5	Stenogramă - TEOHARI GEORGESCU din 3.8.1967	29-46
6	Stenogramă Pa. PIRVULESCU etc din 20.8.1967	47-75
7	Stenogramă Pa. ANTON MOISESCU din 1.9.1967	76-90
8	Stenogramă - PETREĂ NICOLAE - din 31.8.1967	91-95
9	Stenogramă - BIRTAȘ GAVRILĂ - din 31.8.1967	96-100
10	Stenogramă - CARL PETRE - din 31.8.1967	101-106
11	Stenogramă - METIU ION - din 31.8.1967	107-113
12	Notă privind dispariția lui FORIȘ ȘTEFAN	113-115
13	Decarați de la EICLIZ ZOLTAN - din 6.8.1967	116-119
14	Notă dată de CZIK LAURENTIU din 10.8.1967	120
15	Notă dată de FOGEL ADOLF din 22.8.1967	121-124
16	Notă dată de CERNICICA Șteu din 7.8.1967	125-126
17	Informare făcută de DUMITRESCU E. din 23.8.1967	127-133
18	Informare făcută de VINĂTORU V. din 30.8.1967	134-135
19	Notă făcută de VICTORIA SÎRBU	136-138
20	Notă făcută de DUMITRESCU E. din 3.9.1966	139
21	Notă cu datele de stare civilă ale lui DUMITRESCU E.	140
22	O scrisoare adresată lui. him fecund din 9.9.1966	141.

TESTAMENT

Sînt în a unsprezecea zi de greva foamei. În urma vîrstei înaintate și a condițiilor cele mai grele ale vieții ilegale, de 5 ani mă simt foarte slăbit. În cazul dacă voi muri, las următorul testament:

Mamei mele ceasul de aur, singura mea moștenire și amintire de la tata, precum toate lucrurile personale, cu excepția celor de mai jos.

Mătușei mele, Vilma Arsenovici fi las lanțul de aur de la ceas și alte obiecte de amintire ce dînsa își va alege.

Tovarășei mele de viață, Victoria Sirbu fi las toate cărțile mele în limba română, obiectele primite de la tovarăși din închisori ca amintire, ceasul meu mic, oprit la siguranță și fotografiile mele pe care își va alege.

Verișoarei mele, Ana Bune să se dea hainele și rufele mele ce se mai pot fi folosite pentru fiul ei bolnav, Stefan.

Tovarășul Remus Kofler să primească toate cărțile mele în limba germană, port-țigaretul meu de alpaca și o fotografie.

Partidului rămin, toate documentele de bază ale Comitetului Central, redactate de mine cît și cele căzute în Decembrie, 1943. Las în urma mea o muncă cinstită și cu devotament de un sfert de secol, recunoscînd gregelile și slăbiciunile mele săvîrșite în timpul muncii. Partidului în frunte cu C.C. fi las încrederea mea neclintită că va stabili adevărul partinic în ce privește munca mea în fruntea fostului Comitet Central, care am păstrat organizația Partidului și am ținut sus steagul Partidului în condițiile cele mai grele ale războiului și ale teroarei sîngeroase hitleriste. Mor cu încredere neclintită că Partidul nostru în frunte cu Comitetul său Central după primele victorii mari ca reîntegrarea Ardealului de Nord, formarea Guvernului democrat al poporului, Reforma agrară, va conduce poporul în fruntea poporului România liberă și democratică. Iar după

victoria finală asupra fiarei hitleriste, ei va trece la lupta victorioasă în fruntea poporului muncitor pentru eliberarea lui completă și pentru desființarea exploatării omului de către om și creînd România socialistă, înaintînd victorios spre societatea comunistă.

Trăiască Partidul nostru în frunte cu Comitetul Central!
Trăiască Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste!
Trăiască tovarășul Stalin!

Aceasta este ultima mea voință și ultima mea dorință.

București, 7 aprilie 1945

Stefan Foris

Pintilie Gheorghe :

Foriș a început să trimită colete în închisori. El trimitea colete la anumiți oameni. Noi dădeam lista din 6 în 6 luni și un timp ne-a trimis după listă. Legătura o aveam prin Apărare.

Aș vrea să vă spun că cele mai bune colete erau trimise la unele elemente avare. Lui Lili Vogel îi trimitea pachete destul de mari, la fel și la un doctor, pe nume Vaida, în schimb nouă ne trimitea câte un pachet mic, fără importanță și atunci ne-am gândit că nu este un lucru curat la mijloc.

.....

Gîndesc acum. Înainte nu am gîndit pentru că nu mi-a cerut nimeni. Foriș era în gardă la un croitor și acesta a venit la Gheorghiu-Dej și s-a plîns că lui Foriș nu-i ajung banii și mîncarea și că face mereu gălăgie. Imi amintesc că am fost trimis acolo. Nu am luat legătura cu Foriș, ci direct cu croitorul. A stat acolo mult timp. La el nu am fost decît de două ori. Nu am discutat nimic cu el, pentru că nu puneam întrebări. Sumara discuție s-a limitat la sănătate și medicamente. M-a întrebat doar ce face conducerea. Nu știu cum a ajuns la noi la sediul C.C.

.....

Victoria Sîrbu :

Materialole care soseau eu le citeam cu glas tare , iar Foriș și C. Pîrvulescu își făceau notițe. C

Cînd a fost problema cu lichidarea lui Moisescu, Foriș a spus că așa ceva nu se poate face, numai pentru simplul fapt că a zîmbit. Poate că nu acceptă toate acuzațiile care i se aduc și împreună cu C. Pîrvulescu au discutat că așa ceva nu se poate face.

.....

Foriș îl aprecia mult pe Hagiu.

.....

Intr-o zi vine Karp cu Ivanca cu problema că au hotărît în locală să-l ia pe Moisescu împreună cu un șofer care a ajutat la evadarea ceferiștilor și să organizeze omorîrea lui Moisescu, după opunerea Secretariatului.

Foriș s-a îngălbenit și a spus : Pentru ce faceți voi asta? Nu aveți dreptul să faceți așa ceva, mai ales când e plin peste tot de oameni siguranței, de agenți și voi sinteți urmăriți".

El a trimis pe Ivanca și Karp înapoi la locală să se facă autocritica. Atunci Petre Gheorghe a început să țipe peste tot că Foriș este provocator, că ține în brațe provocatorii.

.....

Cei de la județeană nu au fost de acord cu cele trimise de Comitetul Central și au scris o altă circulară în care la sfârșit se spunea "Trăiască Partidul Comunist din Ilfov!". Aceasta era linia lor. Atunci au început să aibă loc fricțiuni și Foriș a socotit că nu ^{poate} exista două prtile.

.....

L-am rugat pe Foriș să stea de vorbă cu Pavel ca să-l convingă. Foriș a stat de vorbă cu Pavel și acesta a început să facă niște aberații, la care Foriș s-a enervat și a bătut cu pumnul în masă. Pavel s-a supărat și i-a spus, că ce îl anchetează, ce e la siguranță ?!

Cu toate acestea Foriș s-a reținut și a stat de vorbă cu el. L-a convins că nu se pot face asemenea lucruri, mai ales în timp de război, că trebuie să existe o unitate de acțiune și până la urmă, la plecare, s-au sărutat.

.....

Când l-am adus pe C.Pîrvulescu în casa lui Foriș, acesta i-a ieșit în întâmpinare. Supărat, Pîrvulescu i-a replicat că de ce nu-l lasă să scrie. Acesta a fost primul conflict între Foriș și Pîrvulescu. Atunci Foriș i-a spus : Scrie, dar întâi să-mi spui și mie ce s-a întâmplat.

Eu nu am asistat la ședință, dar am aflat că Foriș i-a spus lui Pîrvulescu că dacă nu poate pune lucrurile la punct se duce el. Atunci, Pîrvulescu a început să plîngă și să spună că-și recunoaște greșala și se duce el să rezolve sarcina primită.

.....

Îmi amintesc că Foriș a rugat ca Vilcu să nu fie dus la tipografie, deoarece cunoștea că la Iași el a trîntit tipografia. De fapt, Foriș îi cunoștea pe toți din partid.

Atunci, Iancu a venit cu propunerile lui. Foriş cu ale lui. Pînă la urmă, Pîrvulescu a rămas convins de Iancu şi îl pune la tipografie pe Vilcu. Atunci, Foriş i-a spus lui Pîrvulescu: "Bine măi, dar aşa am discutat noi ! Ti-am spus doar de ce să nu-l punem pe Vilcu la tipografie".

.....

Metiu Ioan :

Prost nu era, era perfid şi rafinat.

.....

Să fi fost Foriş oare aşa de prost? Nu cred.

.....

Sînt prea multe greşeli care să nu ducă la concluzia că a fost duşman.

.....

Acesta a avut greşeli mari. Nu asculta de nimeni şi faptul acesta ne-a dus la concluzia că nu poate decît să fie duşman.

.....

Foriş a făcut mult rău partidului.

.....

A stricat partidul.

.....

Karp :

Pentru mine Foriş era un om pregătit. Il cunoşteam din 1939, cînd era tov. Bela. Era pregătit din punct de vedere ideologic, politic şi organizatoric.

.....

După ce mă prelucra bine îmi spune: "Eşti lămurit?" i-am răspuns că nu. Atunci îmi spune: că sînt încăpătînat. şi să-l chem pe nea Costică. Eu am cerut să trimită pe altcineva pentru că nu sînt pregătit. Brau greutăţi, stăteam tot timpul în casă, nu aveam cadre, războiul continua. Mi-a spus să-l las să se gîndească.

.....

Mi-a spus: "Eu sînt secretar general. Partidul are o disciplină de fier şi ca atare eu te oblig să mergi acolo".

.....

Am ținut legătura cu Foris pînă în 1942-1943. Prin 1943 mă cheamă la o şedinţă şi îmi spune: "măi Carp ai făcut

o greșeală mare. Ai făcut abatere de la morală". Era de față și Stere Nichifor.

.....

După 23 August 1944, în timp ce eram militar și făceam la partid am fost chemat de tov. Bodnăraș: "Tovarășe Carp vino până sus". Acolo era tov. Pîrvulescu, Tov. Gheorghiu-Dej și Foris care stătea pe un scaun. Tov. Gheorghiu era în picioare cu Pîrvulescu iar lângă birou era Bodnăraș iar pe un scaun stătea Foris. Când am intrat am spus "ordonați!" și de odată Foris se scoală de pe scaun și mă sărută. Nu am spus nimic. Am stat și m-am gîndit: ce se întîmplă aici. Am mai spus încă odată: "la ordinul dvs." Mi s-a spus să-l arestez pe Foris. Am scos pistolul și i-am spus lui Foris: "urmează-mă". Când am ajuns în curte Foris a încercat să-mi spună ceva și a întors capul. Când m-am uitat în sus, la fereastră era Gheorghiu Dej și Bodnăraș. I-am spus lui Foris atunci să întoarcă capul înainte. Am pus un băiat să-l păzească. A stat acolo cam 24 de ore după care l-a dus. Mie mi-au spus să-l iau din birou și să-l arestez fără să-mi dea explicații. Aceasta se întîmpla pe la începutul lunii septembrie.

Birtas Gavrilă

Foris a avut necaz pe Chișinevski pentru că acesta [redacted]
[redacted] S-au certat bine și în felul acesta au creat o atmosferă penibilă.

.....

Thea Lupu a fost o fată neserioasă, era de fapt verișoara lui Chișinevski. [redacted]

[redacted] și s-a învîrtit prin anumite cercuri suspecte. De aici îmi explic cu căderea care a avut loc.

.....

În legătură cu mama lui Foris am aflat de la Aighiț Zoltan care era la cabinetul lui Luca, într-un moment de sinceritate, că "a arangat pe mama lui Foris", adică a fost lichidată la Oradea.

.....

Eu am avut dispoziție să umblu după tovarășul Maurer și nu am făcut chestiunea aceasta. Nicolschi mi-a spus să mă ocup de această problemă. Îmi amintesc că era prin anul 1951.

Petrea Nicolae

Foris era omul care făcea totul ca omul să se pună de acord cu el.

Cine îl asculta pe Foris era bun. Cine nu îl asculta, nu era bun.

Teohari Georgescu

Tov.Gh.Stoica: Cine a propus suprimarea fără judecată?

Tov.Teohari: Dacă propuneam arestarea, îl luam la noi.

Problema a ridicat-o tovarășul Gheorghiu și a documentat pe baza faptelor. A făcut o prezentare că pe baza faptelor întregi trebuie să fie suprimat. La discuția aceasta nu s-a făcut nici un proces verbal, nici o notă. Nu era obiceiul.

Tov.Gh.Stoica: Cum a fost suprimat omul acesta?

Tov.Teohari: Sint două probleme: adevărul este că eu aici când vorbesc de aceștia, mi-a rămas întipărit că Foris a fost la interne și am avut o discuție cu Nicolșchi. Mi-a spus că a fost luat de la interne și dus la partid și lichidat. Pintilie l-a ridicat și l-a dus mai departe.

Tov.Gh.Stoica: Din cele discutate reese deci că Pintilie a primit sarcina aceasta pe baza discuțiilor avute, că l-a chemat secretarul general și l-a spus să-l execute pe Foris. După ce l-a executat a venit înapoi și a informat.

Tov.Teohari: Da.

Pintilie Gheorghe

La croitor Foris a stat mult timp. La el am fost de două ori. Nu am discutat nimic. De fapt nici nu puneam întrebări. Odată m-a întrebat ce face conducerea. Nu știu cum a ajuns la noi la sediul C.C. Acolo a stat închis a doua oară. Am luat contact apoi cu el când era sub pază la C.C.. I s-a spus să nu iasă afară, să nu se uite prin geam. De multe ori pleca paza și îl lăsa singur. Putea să și fugă. La el nu mergea nimeni din conducere decât Ghiță. Ce discuta nu știu că nu mi s-a spus. Altceineva nu știu să fi fost. Probabil să fi fost Ana, Teohari. Nu țin minte cit a stat acolo. S-a ivit problema cu comisia aliată și a trebuit să-l mutăm în altă parte. Si am găsit o casă pe strada Popa Soare (Sapcă) unde a stat la o familie. Nu-l păzea decât el sau ea. Nu a fugit de acolo pe motiv că vroia să i se clarifice situația. Probabil că s-a aflat ceva că Gheorghiu Dej ne-a dat dispoziție să-l ducem înapoi. Si aici a intervenit iarăși ceva și pentru că nu aveam în altă parte unde să-l ducem, l-am dus la mine acasă.

După aceea i s-a dat drumul. Eu am fost la el acasă de trei ori. Stătea în pasajul Victoriei împreună cu Victorița. Prima dată m-am dus la el că m-a trimis Ana să-i dau niște bani. A doua oară m-a trimis Ghiță sau Ana să caut niște material care s-ar părea că se află la el. A treia oară am fost când a cerut să se mute de acolo. După aceea a fost arestat la interne. I s-a dat drumul și din nou a fost arestat și iar a venit la sediu tot sub formă de arest. Pe urmă i s-a dat drumul și ultima dată a fost luat de acasă. Soția lui venea la mine. Am vorbit cu ea și urît. Am întrebat-o că ce vrea? Ce a fugit banditul? Ești o cutră. Ce vrei acum să-i dau drumul? Peste o săptămână ori venea ea ori trimetea pe mama lui și făcea scandal mare. Când venea Victoria nu făcea scandal. Mai mare gălăgie făcea mama lui care țipa și cădea pe jos. Eu raportam mereu situația aceasta. Ne-am gândit la un moment dat s-o reținem. dar am chemat-o pe Victoria și i-am spus să aibă grijă de ea. Intre timp a venit Teohari la mine, dar nu mai știu precis, mi se pare că ne-am întâlnit la intrare și mi-a spus că s-a luat o hotărîre în problema lui Foris. Eu știam de aceasta mai înainte de la Gheorghiu-Dej. Eu am înțeles prin faptul că s-a luat o hotărîre în sensul de a fi lichidat.

Tov. Gh. Stoica: Cine să-l lichideze?

Tov. Pintilie: Eu, pentru că îl aveam în pază. Sarcina de a-l lichida pe Foris mi-a dat-o Ghiță. Eram supărat că nu știam cum să procedez. ~~Și am fost~~ și am înmănat mereu. Cam după 2-3 săptămîni Ghiță m-a întrebat: "Ai terminat?" Când i-am spus că nu mi-a zis: "Mă ce ești așa de prost?" I-am cerut un sfat și mi-a spus: "Tie să-ți dau sfat, dar ce tu n-ai cap?". În urma acestui lucru am găsit singur metoda și i-am spus lui Ghiță că am terminat, în urma cărui fapt am fost felicitat de el. Mi-a zis: "Bine că ai terminat". După aceea s-a dat o masă mică și Ana mi-a ~~încredințat~~ spus: "Măi ai terminat și tu și eu". Eu am încercat să zic ceva dar Ana mi-a spus: "Hai, hai". Vă spun sincer aceasta, am făcut-o din convingere.

Tov. V. Patilineț: ^{Pirgariu} Bulgarul cînd a fost executat? După cît timp de la lichidarea lui Foris?

Tov. Pintilie: Cam în aceeași săptămînă.

Tov. Stoica: I-ați împușcat?

Tov. Pintilie: Nu. Nu au fost împușcați ci au fost loviți cu o bară.

Tov. Răduică: Ce s-a întîmplat cu mama lui Foris?

Tov. Pintilie: Atunci avea 70 de ani. Cred că s-a dus acasă.

Informare

Subsemnatul Pontică Gheorghe fiind înțeles la C.C. al P.C.R. de către tor. Vasile Pontămet despre cece cunosc eu în legătură cu tor, Ștefan și părea mea în legătură cu acest caz, rebotz următoarele:

Personal n-am văzut niciun document, niciun material al regimului ținghezo-mosieresc din care să rezasă măcar o urmă de legătură a lui tor cu regimul ținghezo și deosebi nu am cunoscut nici o ar exista asemenea materiale.

Nici am anchetat ani de ar. moul pe fostii poliști și agenti de regimul ținghezo-mosieresc dar nu s-a putut da nici pe această cale de nici o urmă de legătură a lui tor cu regimul.

În legătură cu evoluția cazului tor, eu cunosc următoarele:

În 1941 începuse să se formeze părerea la unii dintre țargăși aflați în închisoare, printre care și la mine, că ceva nu e în regulă rus la partol.

Y. N. L. L.

era ceva foarte rău. Ne îngrijorau mult
căderile ce aveau loc în noaptea atenua.

În 1941-1942 s-a trimis din partea
partidului (a conducerei) la muncitorii o
hamă scurta de piele, pentru a fi dată lui
Gheorghiu Dej personal. Hamă era
în setul de o noțită (scusă) din partea
conducerei, în care se spuneau pentru
alte adrese. se lui Gheorghiu Dej:
"mă tu ca un tânăr Comsom." "

Hamă am primit-o eu și am mers
cu ea și dați lui Gheorghiu Dej. Acesta
însă aflând că ea vine de la conducere
partidului a refuzat să primească,
expunându-se: "... mama lui, Vileșă
mă cumpere. Pot să fac ce vreau cu ea,
s-o rup, s-o omor, ce vreau." "

Ulterior, cu alte ocazii, Gheorghiu
Dej a promărit fete de mine minime
lui tot, ca fiind cel în care el nu
are încredere sau despre care era
nemulțumit. Mi-a spus în acele
timpuri atenua: "să taci din gură și
nu să discuți cu mine asta."
Și într-adevăr mi-au dat seama că
această atitudine a lui mi era
cunoscută de mine altă dată din
determinați comuniști.

Urmasii

Toate acestea se întâmplau în închisoarea Corăușelilor.

În închisoare era cunoscut că în rândul partizilor apăruiseră fenomene de fractionism. Fractionismul de afară sa reflectat și la închisori. Pînă 1942 fractionismul a luat amploare și fiecare grup cînta și stabilizea legătura cu cei din afară și să-și convinză că el are dreptate.

Gheorghiu Dej a dat dispoziție pentru cei închisi, din toate închisorile, să nu ia legătură cu niciun grup, motivînd că nu știu ce e afară și cum are dreptate. Atrăgînd atenția că nu trebuie luat legătură cu niciun grup din partid Gheorghiu Dej a precizat că mai ales cu toți nu trebuie avut legătură în niciun caz.

S-a atras atenția ca la niciun material, zădărnici să nu se răspundă materialele venind totuși de la C.C. către cei închisi, însă nu se răspundea.

În această atmosferă a zădit la închisoare din partea Comitetului Central un document prin care se cerea să se revizuiască situația cu unele tuturi comuniste care făceau parte din organizația de partid din închisoare.

Mintem în

Gheorghe Bujă predădea-mi spre păstrare
acest document, a spus: „poftim... doborâ...”

Părerile mele în legătură cu această
cerere trimisă din partea Comitetului
Central era că dacă această mișcare a acti-
onului de trădare, atunci în orice caz e o
groasă greșală, a gravă lipsă de încredere
încă mai în această persoană căderile
din mișcare au fost mai dese.

De atunci a început să se discute
despre tot ce este trădător și cu alți
comuniști care făceau parte din conducere-
rea organizației de partid din închisoare
pentru care Ișohari, Kuntz, Chiriacuș
și alții a început să se spună
și la secretarii grupelor de partid că
ceva nu e în regulă în conducerea
partidului. Dar în my li se spuneau
concret și nu se dădeau nume.

În această perioadă Gheorghe Bujă
manifesta prezență unde ar putea fi
găsit Costică Ișohari decare a fost cău-
tat în mai multe locuri pentru a lua
legătura cu el și n-a fost găsit.

În atmosfera aceasta s-a început
din închisoare pregătirea unor torțuri
pentru a se lua măsura de izolare a celor
afilați în conducerea partidului, în funcție
cauza.

În 23 August 1944 eu am primit
sarcina de a-l ține sub pază pe tot.

În 1945 tot,

V. N. B. G.

-5-
a fost pus în libertate, tot eu am primit
indicatia în anul 1945 să-l redobândesc
și să-l țin sub pază.

Indicatia mi-a fost dată de către
Gheorghe Dej. Este posibil ca să fi fost
de față și Ana Pauker atunci când mi s-a
dat indicatia în anul 1945 pentru a-l
reține din nou pe Fovs.

L-am ținut sub pază succesiv
în următoarele locuri: într-o încăpă
de la sediul Comitetului Central al
Partidului; într-o cameră de subsol din
clădirea unde locuiau eu și într-o casă
de pe strada Popa Șapcăi.

Pentru pază lui Fovs am folosit
2-3 toronși însă ei nu știu cum este
omul pe care îl păzeau.

Tot timpul cât a fost reținut
la partia sub pază, Fovs a fost foarte
ascultător și disciplinat, respectând
întocmai ceea ce se cerea. Nefel și
cei cu care s-a apropiat de fărâșă
pentru a nu fi răzuit de afară, nu mi
încerca să stige sau să vorbească
cu cineva, nu mi spunea cum este
etc. și el a respectat toate acestea.

Aproape zilnic, dar mereu odată

Într-o zi

la două zile eram chemat de către Gheorghiu Dej și întâlneam ce face Forș, cum se manifestă, ce atitudine are etc.

În timpul cât eram ținut pe Forș sub pază, Gheorghiu Dej a mers de multe ori la acesta și a discutat cu el. El a discutat cu mine. Nu am răgut niciodată să fi sosit de acolo cu ceva scris. Uneori discuțiile între Gheorghiu Dej și Forș erau foarte agitate, stăgînd unul la altul.

Uneori Gheorghiu Dej mergea să discute cu Forș fiind însoțit și de către un alt țărăniș, dar conducerea partidului. Printre cei care au mers uneori la Forș mi s'amintesc pe Ana Pauker și Teohari Georgescu. Ximului murea și a luat legătură cu Forș, făcând să fie Gheorghiu Dej de pînă.

Prin vara anului 1946 am primit indicația de la Gheorghiu Dej și seponat de la Teohari Georgescu să dau măsuri pentru lichidarea lui Forș.

Când Gheorghiu Dej mi-a transmis această indicație, eu am înțeles cum trebuie să procedez

Ministrul

și el mi-a răspuns: "ce te mai ești?
De necăite!"

În zilele următoare am fost
constant întrebat de către Gheorghe
Dejdacă am terminat cu toți și până
la urmă, la unul din repetatele mele
răspunsuri: "nu încă", el mi-a
replăcut: "... ce te tot furești atâta
cu el ca una într-o cöldare?"

Când i-am spus la cunoștința
că toți a fost lichidați Gheorghe Dej
a spus: "bună că am terminat și
cu jigodra asta."

La lichidarea lui toți am fost
ajutat de către Bulgari și fostul meu
sofer de atunci care ulterior a plecat
în U.R.S.S. Tot ei au ajutat și la lichi-
darea lui Pîrgariu care a fost singura
purt în același loc cu toți. Dintr-
noi numai, numai eu știu cum
mult persoanele lichidate.

Toți și Pîrgariu au fost
îngropați într-o casă de pe strada
Alexandru, casă pe care am auzit-
tut-o la fetele locului.

15. mai 1967

Y. I. I. I.

Precozesc c-o pe postul mamei sofer din
dun perioada 1945-1946 care a plecat
in URSS si chema Dumitru
Neciu

V. Pistonea h

15 mai 1967

P

1165

STENOGRAMA

declarației tov. Pintilie Gh. dată în fața comisiei
la data de 30 octombrie 1967

Tov. V. Patilineț:

V-am ruga să ne mai spuneți, poate v-ați mai gândit - cum s-au petrecut lucrurile în legătură cu Foriș.

Tov. Pintilie Gh.:

Știți că eu, unele lucruri, le-am făcut din convingere, că am fost convins ca principiu, că nu am făcut neconvins de disciplina de partid. Aceasta a fost conduita mea în viața de partid. Ceea ce am făcut în legătură cu Foriș a fost făcut din convingere. Si să vă spun de ce. De Foriș am auzit încă din închisoare. Situația a fost destul de greu deoarece se formase diferite grupuri și desigur, conducerea a căutat să fie mai unită. La Doftana s-au ridicat unele probleme despre Foriș de tovarășii din conducere că de ce Foriș a părăsit închisoarea. În orice caz, ceva în legătură cu ieșirea și o declarație de la Doftana. La început nu mi s-a părut nimic deosebit, dar mai târziu, au început să se înmulțească căderile. Ganev a plecat în 1940 și conducerea a preluat-o Gheorghiu-Dej. Acela era secretarul comitetului de partid din închisoare. Toate frământările, așa cum am înțeles eu atunci și am gândit, mi-au fost clare și mă gândeam că preocuparea conducerii de partid a fost căderile. La un moment dat, la Caransebeș, într-o discuție cu Gheorghiu-Dej îmi spune: "Eu o să-ți spun ție ceva, dar să nu vorbești absolut cu nimeni, pentru că eu vreau să mă verific pe mine". În conducere mai era Chivu Stoica, Teohari Georgescu, Drăghici și alții, dar mi-a spus să nu vorbesc cu alții că vrea să se verifice; cu mine nu putea să aibă un schimb de vederi. Scrisorile din afară treceau prin mine și după aceea le dădeam tovarășilor. Materialele mi se dădeau mie seara când ne închidea pentru că erau vreo 6 locuri unde să fie ascunse materialele. Era greu de citit pentru că se scria pe foițe subțiri. Deci mie mi se dădeau materiale și pentru ieșire și pentru prelucrare.

Atunci Gheorghiu-Dej mi-a vorbit de Foriş. În primul rând m-a întrebat dacă ştiu cine este Foriş. "Iată ce: mi se pare că este în Comitetul Central sus cineva provocator..." şi a început să-mi spună despre căderile lui Chişinevschi, Vinţe şi a altora. Am fost convins şi acum la fel. Atunci s-a căutat cine este acel provocator şi s-a ajuns la concluzia că provocator este Foriş. Mi-a spus de o scrisoare venită din afară în care se cereau anumite date biografice. În aceste condiţii să se ceară asemenea date în orice caz, nu s-a răspuns la asemenea cerere şi au continuat insistent să ceară, ba mai mult a început prin Văcăreşti; la noi a cerut parţial. Gheorghiu-Dej a stat de vorbă cu mine o oră mergând prin cureta închisorii. În concluzie el a arătat că este aproape convins şi m-a rugat să nu vorbesc cu nimeni. Eu nu puteam să dau un răspuns pentru că nu aveam mai mult material ca el. Nu eram sigur nici atunci şi nici acum, dar este o presupunere a mea. Mie mi s-a părut; aproape sunt convins că mi s-a părut că şi alţi tovarăşi cunosc problema aceasta; deci şi cu alţii s-a vorbit de acest lucru, cu toate că mie mi s-a spus să nu vorbesc cu nimeni. Acestea era după căderile din conducere.

Tov. Gr. Răduică:

Techari Georgescu şi Chişinevschi în 1943 şi Vinţe în 1943.

Tov. Pintilie Gh.:

După 2-3 săptămâni de la venirea lui Vinţe, Gheorghiu-Dej iar a deschis discuţia cu mine şi mi-a spus din nou să nu discut cu nimeni că trebuie să verifice, dar probabil că a vorbit şi cu alţii. Când a venit procesul lui Vinţe s-au aflat lucruri mai concrete, că a fost izolată Constanţa Grăciun şi era foarte revoltată. Foriş a pus totul pe seama lui Vinţe pentru că lui i-a fost dată o indicaţie ca atunci când se duce la întâlnire să nu ia material cu el şi astfel siguranţa l-a prins cu material. Deci Foriş a vrut, că dacă Vinţe ridică situaţia, să-i dea în cap cu chestia neglijenţei şi a lipsei de răspundere. Când m-a întâlnit Gheorghiu-Dej mi-a spus: "Uite, vezi, aici este buba, în conducere, la Comitetul Central". Ştiam pentru că am fost membru în Comisia de control din închisoare că atunci când veneau tovarăşii înaintea de a fi primiţi, conducerea cerea materialul de felul cum a fost căderea. De aceea eu ştiam multe lucruri. Materialul se prezenta conducerii să vadă dacă îl primeşte sau nu. Şi i-am spus

lui Gheorghiu-Dej "da" și el mi-a spus: "Ai văzut că se confirmă"
 Și din când în când s-a ajuns să se confirme din diferite căderi
 iar Comisia de control din închisoare a trebuit să-mi dau părerea.
 Am început să fiu și eu foarte atent la orice cerere. Au început
 să se creeze grupuri. Era un grup în care se spunea să ne izo-
 leze pe noi. A început să se caute la Lugoj să se ia legătura,
 dar noi am reușit că Miron Constantinescu care era reprezentant
 acolo să-l prelucrăm. În felul acesta nu au reușit să obțină re-
 sultate. După aceea a început Foriș să caute la Văcărești.

Tov. Gh. Stoica:

Deci Foriș căuta legătura cu închisoare și a încercat la Caransebeș.

Tov. Pintilie Gh.:

A căutat prin toate închisorile. La Văcărești era Drăghici
 la Lugoj era Miron Constantinescu. La Văcărești a reușit Foriș să
 ia legătura că era Lili Veighel dar nu era ea responsabilă. A mai
 încercat prin Birtaş dar nu a reușit pentru că acesta era puțin
 nemulțumit pentru că știa precis că noi avem organizație de par-
 tid în închisoare. Birtaş era nemulțumit și că nu e primit în
 partid din cauza purtării sale, la fel și soția lui. Pentru aceas-
 ta a fost el bolnav. Se pare că Foriș a simțit ceva că nu a venit
 nici la mine și nici la Birtaş.

La un timp a început să trimită colete. Acestea erau tri-
 mise la anumiți oameni. Noi dădeam liste din 6 în 6 luni și după
 aceea le schimbam, dar nu trimetea după lista care o trimeteam.
 Noi trimeteam lista la Apărare unde aveam legătură, nu la Foriș.
 Pe urmă am aflat că la Apărare sînt ciocniri în conducere. Am vrut
 să vă spun că se trimeteau colete la diferite elemente avare.
 Văzînd și acestea și cum eram cu situația materială, am înțeles.
 Chiar cînd am fost bolnav, timp de o lună de zile nu a trimis nici
 un pachet. Lui Lili Veighel îi trimetea ote un pachet destul de
 mare, de asemenea și la un doctor pe nume Vaida. Nouă însă ne
 trimetea doar un pachet mic, fără importanță. Atunci ne-am gîndit
 că poate nu este un lucru curat. Eram siguri 100% că acolo la
 partid și la Apărare este o provocare. Cu rezervă vă spun că
 am discutat și cu Teohari și Chișinevschi, nu în sensul cum am
 discutat cu Gheorghiu-Dej ci pe mai departe. După aceea a venit
 o haină de la Foriș, într-un colet. Eu am luat-o și nu știam ce să
 fac cu ea. Peste puțin timp am descoperit într-un bilet că acea
 haină era pentru Gheorghiu-Dej. Eu i-am spus și el a ris spunînd:

"ce crezi că mă cumpără pe mine cu o haină" și nu a primit haina, dar în închisoare nimeni nu a purtat-o. Mi se pare că am dat haina ca șperț. Eu nu am știut, dar vorbind aici, am crezut, pentru că așa mi-a spus Gheorghiu-Dej. Acum o lună sau două am aflat că nu este așa. Eu știam, nu de la mine, ci el mi-a spus textual înainte de eliberarea tovarășului Emil Bodnăraș mi-a spus: "Iată, pe Anca nu o putem găsi". Ea a lucrat mult timp la femei ca secretară (e vorba de Ileana Răceanu). Mai târziu am aflat că s-a ascuns. Am dedus că aceștia sînt oameni care au rămas pe poziție. Părerea mea este și acum a fost și atunci că nu a fost mare lucru. Aveam multe legături care erau sudate. Noi nu ne bazam prea mult pe prezumții. Am căutat noi atunci, pentru că s-a creiat "Răzăritul militar" și nu am avut legătură cu el, să vedem ce se întîmplă cu acest răzărît. Totul era încîlcit și a trebuit să mergem să umblăm un an de zile să descurcăm totul. Iliescu s-a angajat că poate să ne aducă 25 costume și arme să putem pleca. Ea a avut legături cu închisoarea. Prin ea s-a creat legături și puteam să luăm și bani cînd aveam nevoie sau cînd nu puteam ea dădea prin Valda Vasile bani. Atunci noi am renunțat pentru că prea mult curaj strică și s-a găsit altă metodă: venea duminica și aducea cînd nu era conducerea.

Tov.Gh.Spoica:

S-a creiat atmosferă că Foriș este trădător?

Tov.Pintilie Gh.:

Se punea problema vigilentei și acest lucru s-a prelucrat cu noi. Am rămas la faptul că așa mi s-a spus cu 3 luni de zile înainte cînd s-a eliberat Bodnăraș. Gheorghiu-Dej mi-a spus: "Iată se eliberează Bodnăraș, eu îl pregătesc ca el să facă unele pregătiri". Prima dată tehnicul a spus doar că pleacă Nicu și dă reușește să fie băgat la lucru, să poată face treabă bună. Au trecut cîteva luni și nu i-a dat drumul. (E vorba de tov.N.Ceaușescu) Mai târziu tehnicul mi-a spus că se eliberează Nicu și putem face treabă bună. Eu am înțeles totul. Au trecut încă 3-4 luni și am aflat că tov.Ceausescu este în lagăr. După un an de zile vine tov. Bodnăraș și spune că se eliberează. A fost pregătit ca să ia legătura cu Rangheț și nu cu Foriș, dar nu i-a spus de ce să nu ai. Eu știam de ce, ier el nu.

Tov.V.Fatilinaș:

După cîte știm, el s-a întîlnit cu Gheorghiu-Dej la spital și acolo s-au pus de acord.

./.

Tov. G. Pintilie:

Cu evadarea s-a pus problema la Caransebeș la aeroport ca să săpăm un tunel între pereți, unde nu eram controlați. Această era înainte de 1943, înainte de a veni la Tg. Jiu. Am început să vedem că gestapoul lua măsuri serioase și ne era frică să nu înceapă exterminarea. După aceea, tot tov. Gheorghiu-Dej ne-a trimis scrisoare din Tg. Jiu și spunea că el pregătește evadarea.

Cînd a ieșit Bodnăraș din închisoare, așa cum am spus, cu 3 luni de zile înainte, am aflat că nu a primit sarcină, dar eram convins că Bodnăraș trebuia să facă ceva cu toate că el nu ținea legătura cu noi și orice pas care îl făcea îl urmăream ca să nu cadă înainte de a îndeplini misiunea dată. Cînd am ieșit afară am avut încă o convingere fermă, prin toate mijloacele avute la dispoziție: oamenii care veneau și altele prin Gheorghiu-Dej. Cînd am ieșit ne-a băgat pe str. Spătaru și l-am întrebat pe Sraer că e mare bandit? După ce am ieșit, am fost băgat în munca aceasta. Eu nu am vrut să stau în Comitetul Central și i-am spus lui Ghiță acest lucru. Despre Foriș nu am mai discutat. A fost odată cînd s-a discutat și a izbucnit Gheorghiu-Dej dar în legătură cu Pătrășcanu. A trecut un timp, dar nu știu cum de am luat legătura cu el, eu sau Teohari, nu știu, dar mi se pare că Foriș a venit singur la sediu. Imi aduc aminte că a venit unul Croitoru care îl avea în gardă pe Foriș și s-a plîns că nu-i ajunge mîncarea și banii și că Foriș face gălăgie. Fac legătura că mi se pare că, cu această ocazie am fost trimis la Foriș. Imi amintesc că am fost acolo. Eu am fost acolo, dar nu pot să-mi dau seama cum am luat contactul cu el. Acolo a stat mult timp, că după aceea am mai fost de vreo două ori. Nu am discutat nimic, nu puneam întrebări. Discuțiile s-au limitat la sănătate, la medicamente. Nu știu cum a ajuns la noi la sediul Comitetului Central. Acolo, într-o cameră sau două, a stat închis - deci a două oară - și am luat contact cînd era la Comitetul Central sub pază. I s-a spus să nu iasă afară și să nu se uite prin geam. De multe ori pleca cel care îl păzea și îl lăsa singur dar nu făcea nimic rău. Nu mergea nimeni din conducere decît Gheorghiu-Dej. Ce discuta, nu știu că nu mi s-a spus. Altcineva nu știu să fi fost nimeni la el. Se poate, dar nu știu sigur, să fi fost Teohari; nu știu dacă a fost Ana - s-ar putea. Nu țin minte cît a stat acolo. S-a ivit însă chestia cu Comisia de control aliată care trebuia să vadă sediul. Am fost prevenit asupra acestui lucru să iau măsuri.

Am luat armamentul și l-am dus la diferite întreprinderi; o parte mi se pare că l-am îngropat. Evidența de deținere a armamentului s-a distrus prin aredere. Odată cu aceasta a trebuit să scoatem și pe Foriș. L-am scos de acolo și l-am dus pe o altă stradă, mi se pare pe str. Popa Sapcă sau Popa Soare, undeva pe lângă un minister, la o tovarășe care a muncit puțin în ilegalitate. Părea o făcea când ea cînd soțul. În curtea aceea mai locuiau vreo 6 familii. Cînd situația a început să se complice, nu mai țin minte cine: Gheorghiu-Dej sau Teohari a dat dispoziție să-l aducem pe Foriș înapoi la sediu. Cît a stat apoi la sediu, nu știu, nu pot să precizez. Apoi iar a mai intervenit ceva, nu știu ce și nu aveam unde să-l mai ducem și atunci l-am dus la mine acasă. După aceea i s-a dat drumul. Eu am fost la el acasă de trei ori. Stătea în Pasajul Victoria împreună cu Victorița. Prima dată m-a trimis Ana să-i duc bani. A doua oară, nu știu cine, ori Ana, ori Ghiță, să caute să treacă să fie ceva material la el. A treia oară am fost atunci cînd a cerut să se mute. După aceea a fost arestat la ministerul de interne. I s-a dat drumul și iar a fost arestat și adus la sediul, tot sub formă de arest. Atunci a fost adus de acasă. Soția lui venea la mine. Am vorbit cu ea urît, i-am spus că este cutră, că este un bandit. Poate o săptămînă, ori venea ea ori trimetea pe mama lui și făcea scandal mare. Cînd venea Victorița, nu făcea scandal; mai mult făcea mama lui care țipa și cădea pe jos. Eu raportam mereu situația aceasta. Ne-am gîndit s-o reținem, dar am chemat-o pe Victorița și i-am spus să aibă grijă de ea. Dar nu putea pentru că și ei îi dădea în cap. Între timp a venit Teohari la mine, sau l-am întîlnit eu jos la intrare; nu rețin bine, am intrat în sala de ședințe și mi-a spus că s-a luat hotărîrea.

Tov. Gh. Stoica:

Deci ai fost anunțat de Teohari că s-a dat dispoziție de lichidare.

Tov. Pintilie Gh.:

Nu era o noutate, pentru că eu știam de la Ghiță mai înainte.

Tov. Gh. Stoica:

Deci ți-a spus că s-a luat o hotărîre. Înseamnă că tu trebuia să execuți?

Tov. Pintilie Gh.:

Da. Am înțeles că să-l lichidăm

Tov. Gh. Stoica:

Cine ți-a dat în primul rând sarcina că trebuie să-l lichidăm?

Tov. Pintilie Gh.:

Întîi Ghiță și apoi Teohari. Mai mult am fost speriat pentru că nu aveam cum. După un timp m-a întrebat: "Ai terminat?" Am spus că nu. După 2-3 săptămîni de cînd mi-a spus m-a întrebat din nou dacă am terminat. Nu puteam să termin pentru că se putea face percheziție de sovietici, de asemenea la fiecare intersecție se făcea percheziție. I-am spus lui Ghiță și aceasta îmi spunea: "Mă, ce ești așa de prost". I-am cerut un sfat. El mi-a spus: "Ție să-ți dau sfat, dar ce tu nu ai cap". Așa am găsit singur soluția și i-am spus lui Ghiță că am terminat și m-a felicitat. Mi-a spus: "Bravo, bine că ai terminat. Dă-l în ...măsi". După aceea s-a făcut o masă mai mică. M-a întrebat încă odată: "Măi, ai terminat? Bine că ai terminat și tu și noi". Aceasta mi-a spus și Ana. Poate că l-am jignit pe Teohari cînd i-am spus că știu deja. Eu am încercat să mai zic ceva față de Ana și mi-a spus: "Hai, hai..." Vă spun sincer că am făcut din convingere în momentul acela. După aceea m-am dus la securitate cu greu. Ghiță m-a plimbat vreo 100 de km. să mă lămurească. Eu nu am vrut și atunci s-a supărat. După aceea am plecat la interne. Mai tîrziu am început să căutăm documente pentru Luca. Răspund acum la întrebarea "Pînă cînd a fost arestat Dulgheru?"... Îmi aduc aminte că la Plenară în ce situație eram cînd am fost întrebat de ce nu iau cuvîntul. Am spus că nu sînt convins.

Tov. Gh. Stoica:

Atunci era vorba cu Ana. Era vorba de partea politică.

Tov. Pintilie Gh.:

A fost partea politică cu Ana, Luca, Teohari, dar cu spionajul ce s-a pus? Teohari pentru ce? Nu pentru lipsă de vigilență? A făcut din aceștia un proces de ani de zile. Pînă la urmă le-a dat drumul și totul s-a pus pe umerii mei. A ieșit atunci Ghizela și spunea de parcă eram cel mai mare criminal și după terminarea plenarei a venit Chișinevichi să facă altă critică

I-am spus că pentru ce să facă că nu sînt criminal, nu există acte în această direcție.

Tov.Gh.Stoica:

Dulgheru ți-a fost subordonat?

Tov.Pintilie Gh.:

Nu știu cum i-a venit în cap cu Valter Roman, dacă este ministru la poște, dacă a fost în străinătate, că putem să scoatem material și să-l scoatem și ca ministru. Cînd am auzit așa ceva, m-am simțit prost. Atunci mi-a spus că nu știe cine a născocit acestea. Îmi spunea: "Lasă măi, că-i găsim lui o muncă că este deștept și are cap". L-am întrebat că de ce se plînge. Să vă spun că de cînd este în țară poate am discutat odată sau de două ori.

Tov.Gh.Stoica:

Acesta a fost scos pe nedrept, mai ales cînd ți-a spus că nu scoate nimic, și tu i-ai spus: "Bine măi, nu te supăra, dacă nu ai scos, nu ai scos". Chiar ai fost de acord ca să fie scos Calmanovici?

Tov.Pintilie Gh.:

Bu întotdeauna mi-am spus părerea și poate uneori am spus mai mult. Precizez că unele lucruri le-am făcut din convingere, altele din disciplină.

Tov.Gh.Stoica:

Ceea ce sare în ochi e că nu ai spus: "De ce să nu judecăm?"

Tov.Pintilie Gh.:

Bu în general nu înțeam în oraș, dar i-am spus lui Ghiță că unor oameni îmi este rușine să mă uit în ochii lor și acum consider că mai bine spuneam la altul. Odată i-am spus lui Ghiță că îmi este rușine de aceasta că prea s-a început cu membrii de partid. De arestarea lui Ana, Teohari am aflat de la alții, eu nu știam. Eram la Interne, dar munca era compartimentată.

Tov.V.Fatilinet:

Ministrul putea să ia măsuri fără să știe primul adjunct? Aceasta este "muncă colectivă?"

Tov.Pintilie Gh.:

Bu nu știam că oamenii au fost arestați, cum s-a dus ancheta, nu știam cine era Alexe sau Bucsen, primeam dispoziție să eliberez pe Vijoli, dar nu știam de la cine. Mi s-a dat sarcina să

2450
merg să eliberez dar nu mi s-a spus pentru ce. Atunci am aflat
că Vijoli a mîncat bătaie cînd a fost la securitate. S-a ajuns la
situația cînd a trebuit să merg să mulțumesc procurorului pentru
ce i s-a dat drumul, ca după aceea să te întâlnești la recepție
și să dai ochii cu el. După ce am fost la Ghiță și i-am spus:
"Cum pot să dau ochii cu oamenii aceștia?" M-am văzut cu Mădăraș,
cu Vijolii care s-au purtat ca niște prieteni. Atunci am reflectat

Tov.Gh.Stoica:

Cît timp a fost Ana?

Tov.Pintilie Gh.:

Nu știu.

Tov.Gr.Răduică:

Nu există evidență.

Tov.V.Patilineț:

Mi se pare că s-a ocupat Negrea și de Luca și de Ana.

Tov.Pintilie Gh.:

Nu cunosc această situație cu toate că am fost ministru
adjunct.

Tov.V.Patilineț:

E greu de spus dacă au fost bătuți sau nu?

Tov.Pintilie Gh.:

La noi munca este compartimentată.

Tov.V.Patilineț:

Problema este că după ce ai luat conducerea ministerului
dacă ai constatat că există documente?

Tov.Pintilie Gh.:

Am căutat să le dăm la conducere, dar nu am găsit nimic
nici despre Foria. S-a găsit într-un dosar cum s-a purtat, și s-a
pus să se caute despre Luca și atunci am luat serios. Am cerut să
fie atenți acolo unde nu sînt fișe să căutăm despre Luca. Mi-a ră-
mas în suflet cînd nu găseam ceva să nu ne spună că sîntem proști.
Am fost ambițios și țin mult la ambiția mea. Am spus că nu există
documente nici cu Luca. S-a pus problema tot de Ghiță să fie cău-
tați oameni. S-a făcut anchetă în 1953. Am căutat pentru ca să
fie documente și nu s-a găsit nimic. Într-o discuție îmi spune:
"Măi Pintilie ești băiat bun dar să știi de la mine că siguranța
avea metode că nu înregistra și lua rapoarte numai verbal și era
sus-pus".

Tov.Gh.Stoica:

Cine era virfurile siguranței?

Tov.Pintilie Gh.:

Taflaru, Vintilă, Ieca. Rămân la părerea mea că aceștia care au rămas, atît s-a vorbit cu ei, cu comisari, inspectori, că la interne dacă aveau un cuvînt, eu puneam două seane de întrebare. Au fost în așa măsură amețiți în întrebări încît a fost imposibil să nu spună adevărul. Nu au fost comisari sau anchetați care să spună că Foriş a fost agent.

Tov.Gh.Stoica:

Deci material nu ați avut scris. Aceștia v-au dat ceva?

Tov.Pintilie Gh.:

A fost ceva încurcătură că a avut legături apropiate cu Comisia financiară, cu Kofler. Altceva nu știu. De unde să știți că Foriş nu a avut legături prin Kofler cu siguranța?

Tov.Gh.Stoica:

Este stabilit că Kofler a avut legături cu siguranța?

Tov.Pintilie Gh.:

Există.

Tov.Gr.Băduică:

Cu siguranța au fost legături ale lui Kofler și tov. Pintilie știe ceva. Pînă în decembrie 1943 siguranța nu a știut că Kofler este membru de partid. Fratele lui care era prieten cu un medic la siguranță, avea o mașină și s-a înțeles cu acesta să treacă mașina pe numele medicului ca să nu-i fie rechișiționată și mașina era parcată la siguranță. Kofler folosea și el mașina "siguranței" și unii tovarăși au vînut pe Kofler în mașina de la siguranță.

Tov.Pintilie Gh.:

Da, dar nu am găsit că este agent.

Tov.Gh.Stoica:

În ce privește pe Foriş, ați găsit ceva materiale? Siguranța nu v-a dat atunci care este concluzia lor?

Tov.Pintilie Gh.:

Postii agenți de siguranță se dedau și la provocări.

Tov.Gh.Stoica:

De multe ori bănuiam pe acela care nu era.

Tov.Pintilie Gh.:

Nu știu dar cineva lansa acest lucru.

Tov.Gh.Stoica:

Am vrea să recapitulăm: dacă a fost ceva după ce ați cercetat care să ducă la fapte că el a fost agent al siguranței.

Tov.Pintilie Gh.:

Cît am fost la securitate nu am văzut vreun documente din care să reiasă că el a fost agent al siguranței.

Tov.Gh.Stoica:

Ai spus la un moment dat că Gheorghiu-Dej a insistat să găsiți și ți-a dat și îndrumări și spune: "Materiale nu găsești, dar ăștia nu lucrează ca proștii". Deci și Gheorghiu-Dej știa că voi căutați să vedeți dacă este sau nu agent.

Tov.Pintilie Gh.:

Nu.

Tov.Gh.Stoica:

Atunci de ce pentru că voi i-ați spus că materiale nu ați găsit.

Tov.Pintilie Gh.:

Nu s-a pus așa problema.

Tov.Gh.Stoica:

Atunci de ce a spus pentru că aceștia nu dădeau rapoarte?

Tov.Pintilie Gh.:

Cînd Foriș a fost lichidat, problema se punea așa că acesta este escroc. Problema cu Foriș s-a închis și nici un tovarăș nu a spus să căutăm.

Tov.Gh.Stoica:

Deci ați căutat voi?

Tov.Pintilie Gh.:

Am spus că atunci cînd am început să căutăm material pentru Luca, am spus eu să căutăm și ceva despre Foriș pentru că și așa a fost preocupare că nu se găsește material.

Tov.Puțuri:

Nu ați vrut să legați pe Luca cu Foriș?

Tov. Pintilie Gh.:

Nu.

Tov. Gh. Stoica:

Noi aveam declarația unui tov. din conducere care a declarat că imediat după chestiunea aceasta a început să se caute material și așa cum ne-ai declarat categoric că nu am găsit nimic, nici în ce privește materialul nici în ce privește un on care să declare, nu am găsit; tot așa a declarat și el atât de categoric.

Tov. Pintilie Gh.:

Cred că dacă căutam nu găseam, dar nimeni nu mi-a cerut. Eu dacă am căutat, am căutat pentru mine nu pentru altcineva. Nu găseam că este ceva rău.

Tov. Gh. Stoica:

Faptul e că s-a ajuns la aceeași concluzie.

Tov. Pintilie Gh.:

Cred că mai mult pentru datorie. Pe mine nu m-afrământat această problemă.

Tov. V. Patilineț:

Mi-ați declarat: "Dragă tov. Patilineț, poți să cauți cât ai căuta, documente nu ai să găsești. Eu am avut puterea în mână ca nimeni în țara aceasta și nu am găsit".

Tov. Pintilie Gh.:

Cu un an înainte de a ieși la pensie, Luca a trimis o scrisoare și mă gîndeam la aceasta. Cineva mi-a spus: Nedelcu spunea că nu ați găsit nimic și i-am spus: bine măi, dacă găseam nu aduceam. Pentru mine a fost și ca o sarcină și ca să fiu liniștit. Mă bucuram să punem la punct arhiva și mai mult că ar putea să fie o surpriză. În mîna mea nu a ajuns nimic. Nu mi-a dat nimeni sarcina să caut.

Tov. Puturi:

Dacă în perioada pînă la execuție a fost confruntat cu tovarășii cu care avea probleme? Dacă s-a făcut cercetarea, confruntare?

Tov. Pintilie Gh.:

La Croitoru cît a stat, a fost Rangheț, dar în casele în care a stat și unde am pămînt eu, nu am văzut pe cineva să fi confruntat. Pe Ghiță și încă cineva am văzut că a fost, dar ce au vorbit, ce l-au întrebat, nu știu.

78
42

Tov.Gh.Stoica:

O altă cercetare?

Tov.Pintilie Gh.:

Nu am văzut și cred că nu a fost.

Tov.V.Patilineț:

Bulgaru când a fost executat, după olt timp de la lichidarea lui Foriș a fost?

Tov.Pintilie Gh.:

Cum în aceeași săptămână.

Tov.Gh.Stoica:

I-ați împușcat?

Tov.Pintilie Gh.:

Nu a fost împușcat ci a fost lovit cu o bară.

Tov.Pățuri:

De Bulgaru știți că a fost agent?

Tov.Pintilie Gh.:

Nu am avut nimic.

Tov.Gr.Răduică:

Ce s-a întâmplat cu mama lui Foriș? Cum a dispărut, pentru că ea venea la sediu?

Tov.Pintilie Gh.:

Atunci avea aproape 70 de ani. Cred că s-a dus acasă.

Tov.Gr.Răduică:

Intr-o notă se afirmă că a dispărut.

Tov.Pintilie Gh.:

Părerea mea e că probabil s-a evacuat în satul ei natal. sau cred că a fost trimisă acasă. Așa bănuiesc.

Tov.Gh.Stoica:

Cu copii care este situația?

Tov.Gr.Răduică:

Are o fată care este la facultate. Nu o cunosc pentru că atunci când a fost luat trebuia să se nască fata. Urma ca Foriș să plece în satul lui natal pentru ca soția să nască.

29
44

S T E N O G R A M A

declarației date de Teohari Georgescu în fața
comisiei la data de 30 octombrie 1967

Tov. Gh. Stoica:

Noi te-am chemat să ne spui dacă ai ceva fapte care să denote că Pătrășcanu și Foriș au fost dușmani ai partidului.

Tov. Teohari Georgescu:

Nu am avut nimic concret pe baza căreia să spun că a fost dușman (e vorba de Pătrășcanu) pe baza faptelor arătate, chiar din perioada războiului când a avut domiciliu obligatoriu. Însăși acest fapt (domiciliu obligatoriu) a contribuit la crearea acestei atmosfere.

In legătură cu Foriș, de la început trebuie să spun: ce am cunoscut eu și ce au cunoscut toți tovarășii din perioada aceea făcea să tragă concluzia că este dușman. Și în cazul acesta, după ce nu a mai existat, pe mine m-a preocupat aspectul: ce a fost cu el, și trebuie să spun că pînă în 1952 nu am ajuns să am un element care să poată să-mi dea siguranța că într-adevăr Foriș a fost informator al siguranței.

Tov. Gh. Stoica:

Tot timpul cît ai fost ministru de interne nu ai putut să găsești o dovadă că Foriș a fost agent.

Tov. Teohari Georgescu:

Pot să spun că cu tot aparatul fostei siguranțe nu s-a putut găsi că există vreo declarație din care să reiasă că Foriș a fost agent. Trebuie să știți că în privința aceasta am cercetat unii din șefii siguranței, care credeam că cunosc problema din timpul războiului și înainte de începerea războiului, respectiv pe Taflaru, însă trebuie să spun că așa s-a înrădăcinat și ni s-a spus răspicos că ce credem noi că Foriș și Pătrășcanu au lucrat cu inspecitori ca Taflaru, a fost pe scară largă, internațională ca gestapoul, adică a rămas mai departe această umbră - siguranța că am avut de-aface cu agenți, datorită abilității cu care lucra.

Spun încă odată că faptele făcute din lipsă de vigilență, încălcarea regulilor de conspirație care erau face pentru toți, fie din ușurință, adevărul că în decursul timpului a făcut lucruri care puneau pe gânduri pe oameni care considerau că aceasta este o linie și așa trebuie să fie. Aș arăta câteva aspecte petrecute înainte de 1940. A fost perioada 1938-1939 când eram în conducere și s-a pus problema legalizării tovarășilor noștri și ca atare a mers ca să ne întâlnim în restaurante, în localuri. Pînă în 1940 nu am fost nici odată în restaurant. Acolo a avut loc o întâlnire unde au fost printre alți oameni cu munci de răspundere și Chișinevschi, după cite îmi reamintesc; se spunea în felul acesta că derutăm siguranța. Era și problema aceasta, care nu a făcut obiect, însă eu am ridicat-o aici. Mi s-a părut curios că te puneai în situația să găsești în jurul tău oameni din burghezii alături de tine. Acesta era un aspect.

Tov.Gh.Stoica:

Nu v-a venit această inspirație din afară de a utiliza această metodă?

Tov.Tachari Georgescu:

Este posibil să fie așa, dar nu cunosc acest aspect. Mai departe. Exista atunci un activist Nicu Tudor care a murit și l-am văzut pentru prima oară, întâmplător, la siguranță în 1934 când am fost arestat. Atunci nu am știut nimic despre el și l-am întâlnit cînd era secretar la București și membru în Comitetul Central. În 1940 sau poate la sfîrșitul anului 1939 a venit la mine la locuință - stăteam în spatele Parcului "Libertății" unde aveam o cămăruță și mi-a lăsat în clanța uții un plic deschis în care mi-a scris așa: "Astă seară la orele 9,00 te așteaptă bătrînul în str.Monetăriei". I-am spus lui Poriș acest lucru și bănuiala că ar putea fi un provocator și el mi-a spus "Ei nu o lua și tu așa, prea le vezi în negru". Mie mi-a rămas în minte în primul rînd poziția lui Nicu Tudor față de Poriș și mai ales că Poriș nu a luat nici o măsură față de el. Știam că se iau măsuri serioase și îi trage la răspundere pe cei care încălcau regulile de conspirație. S-a întîmplat după aceea plecarea la Moscova. De la început el s-a așezat pe poziția de a nu recunoaște acolo lipsurile din activitatea noastră. Am discutat cu el (Poriș) separat și i-am spus că nu este bine. La Moscova am plecat eu cu Poriș, dar mai înainte a mers Vasile Luca și Zinghelbei dar au fost arestați la Tighina.

Nicu Tudor a fost pus să meargă cu prima delegație și nu a mers pentru că era bolnav și înainte de a muri a cerut să meargă la el cineva că vrea să facă niște declarații.

Tov. Iuturi:

Pe cine a cerut să meargă la el?

Tov. Teohari Georgescu:

După câte îmi reamintesc pe Neagu Anghel, care a fost la el și îi spunea că a greșit, însă s-a reținut să mai spună și altelo; a murit fără să spună ceea ce vroia.

Deci la Moscova Foriș a avut această poziție. A mai ridicat el o problemă - să rămână în Uniunea Sovietică și m-a întrebat ce părere am că dacă ar discuta cu tovarășii. Eu i-am spus că în orice caz, eu vin în țară și nu rămân. A avut și alte probleme dar nu dădeam importanță și vedeam că nu este sincer față de organele superioare.

S-a pus problema fondurilor financiare ale partidului. În urma intrării trupelor în Basarabia, mulți cetățeni au dat bani ca să se pună bine cu partidul ca să-și aranjeze situația de acolo și situația financiară a partidului era bună. Cu toate acestea, el a cerut ceva fonduri pentru România și era vorba de valută - dolari. Ei au discutat acest aspect dar când m-au întrebat și pe mine, am spus adevărul, fără să știu ce au discutat ei. Era vorba de vreo 10-15 milioane. Erau fonduri suficiente, dar el susținea că nu sînt fonduri și cerea valută. A rămas stabilit că atunci cînd va veni în țară va trimite o scrisoare.

Tov. Gh. Stoica:

Pînă atunci nu se trimiteau bani?

Tov. Teohari Georgescu:

A fost o perioadă cînd cu canalele.

Tov. Gh. Stoica:

În timpul lui Bela se primeau fonduri?

Tov. Teohari Georgescu:

Vă spun că atunci cînd am ajuns acolo erau supărați, erau nemulțumiți că prin 1938-1939 nu a venit nimeni. Atunci Foriș a ridicat această problemă. Eu atunci nu puteam să privesc lucrurile cum am privit ulterior, erau fapte trecute. De pildă, la Comintern erau oameni de securitate. Intram de dimineață și eram pînă seara tîrziu acolo și după aceea plecam. Intr-o zi am plecat și după ce am ajuns la o distanță carecare Foriș mi-a

spus că și-a uitat ochelarii acolo și a fost scandal a doua zi - s-a așezat parcă o anumită suspiciune din partea organelor de la Comintern pentru că a pus problema, de ce s-a întors înapoi. Era lege că după ce ai plecat de la Comintern să nu te mai întorci înapoi. Eu arăt faptele cum s-au petrecut ele și cum puteai în perioada aceea și ulterior pentru că s-au greșit unele lucruri - cum priveai anumite indicații sau anumite puncte de vedere ale Cominternului. Ei puneau așa problema: bălăbănit, ba cu fondul, ba împotriva fondului, ba una ba alta. Spunea: cine vă ajută pe voi din punct de vedere financiar? Se cunoștea că există un cerc de elemente înstărite care ajută partidul. Spunea: fiți atenți că odată cu ajutorul să nu vă strecoare și unele elemente de ale lor. M-a izbit mult faptul că am văzut la ei o poziție de neîncredere, dar nu am putut să discut, dacă era eventual pe poziția avută, pentru că s-a pus la un moment dat cine să fie secretar general. Când s-a pus problema aceasta, s-a vorbit despre o serie de tovarăși, de pildă de tov. Pîrvulescu și Foriș a fost categoric împotriva tov. Pîrvulescu. Eu, pentru că îl cunoșteam din 1933 m-am ridicat și am spus că este un tovarăș bun. După aceea s-a pus problema dacă să fie Foriș secretar general sau nu și am spus că acest lucru să se stabilească; adică ei au avut rezerve față de Foriș. Au avut pe faptele de acolo sau mai înainte, nu pot să precizez, dar faptul e că au avut neîncredere. Totuși, a fost vorba ca Pîrvulescu să fie în conducere. Vă spun că discuțiile acestea le-am avut la cadre sau la organul care se ocupa de aceste probleme - nu știu dacă rețin precis - dar cine făcea traducerea era tov. Borilă care era la Comintern și lucra la cadre. Când s-a pus problema la Foriș am fost întrebat și eu: nu vrei dumneata să-și munca aceasta? Eu am spus nu. Aceasta m-a întrebat Damian și am spus că nu vreau, sînt încă tînăr pentru munca aceasta și ținînd seama de toate problemele care sînt nu puteam să-mi dau seama și nu înțelegeam cînd îmi spuneau: "De ce nu vă gîndiți din punct de vedere politic la platforma partidului, de ce nu popularizați voi oamenii, unul cum este Gheorghiu, Petrescu..."

Ne-am înapoiat. Este adevărat că eu am plecat înainte și Foriș a venit după aceea pentru că nu se mai putea trece. Eu am trecut prin septembrie octombrie 1940 iar el prin noiembrie-decembrie 1940. Când am plecat în iunie de la Moscova erau mișcări la frontieră. Am plecat prin Cernăuți și ne-am întors prin Ismail.

Deci ne-am întors în țară. Prima problemă a fost să răspundem și în legătură cu canalele și în problema financiară. A fost o discuție unde a participat și Chișinevski pentru că Foriș a spus să nu spunem că avem o situație financiară bună. Când a primit fonduri, Bela era bolnav.

Tov.Ch.Stoica:

Era în timpul lui Bela când partidul a trăit aproape doi ani de zile fără fonduri din afară.

Tov.Techari Georgescu:

A doua problemă a fost cu Petre Gheorghe unde încercam de a-l face pe Foriș să rezolve această problemă, dar nu a dus la rezultate. Petre Gheorghe cu care am stat de vorbă mi-a spus că avem un dușman - pe Foriș. Aceasta era după ce am venit de la Moscova. Am discutat cu el toate problemele care le-am adus și am făcut apel la el. Mi-a spus: lucrez cu dumneata și nu îl recunosc pe el. I-am spus că pe ce bază spune acestea. El totuși a ridicat problema că este dușman, e agent al siguranței. A mai fost un lucru care vreau să-l evidențiez: În 1938 a fost arestată o tovarășe a cărei nume îmi scapă care în fața lui Foriș a strigat că este informator, că a dat-o pe mina siguranței. Acum îmi reamintesc era Elena Baloch. Deci se crease această atmosferă. Am găsit pe Petre Gheorghe și acum sînt dator să spun o părere care am avut-o la timpul respectiv - mi-a făcut impresia, cînd am vorbit cu Petre Gheorghe că este nemulțumit de faptul că nu este în Comitetul Central. Aceasta este impresia mea, dar nu știu dacă este așa sau nu.

Tov.Răduică Gr.:

A fost propus și Foriș s-a opus.

Tov.Techari Georgescu:

Acestea s-au petrecut în timp scurt pentru că în octombrie am fost arestat. Pînă la arestarea mea se vedea că vine războiul și se cunoștea de acum că se iau măsuri serioase. Fiecare din conducerea partidului căuta să-și asigure case izolate în care să nu intre nimeni. Foriș se interesa "să văd unde stai și să vin și eu". Eu am spus că "stau într-o casă unde nu poți intra pentru că ești prea înalt". Acestea le-am spus numai sub motivul conspirativității și să vă spun de ce: era o idee preconcepțată. În casa unde am lucrat nu a intrat nimeni. Eu am fost la Foriș pentru că permitea acest lucru. La Chișinevski nu am fost, dar Foriș a

foast și la Chișinevschi și la Birtaş. Nu erau motive plauzibile. Acesta a fost unul din motivele că după arestare - știți că după arestare e vorba cum izbucnește unul sau altul - se începuse să se spună că Foriș este dușman. Se formase deja o părere la unit. Eu am susținut un timp că nu este și să vă spun de ce. Chișinevschi a spus că a fost siguranța la el și i-a făcut perchezițiile; cu toate că erau acolo hainele lui Foriș (mai mari) nu a întrebat ale cui sînt și atunci m-am gîndit eu că siguranța putea să spună că sînt ale unui unchi sau cine știe. Și pe mine cînd m-au arestat m-au întrebat la cine am stat și am spus la un unchi. Problema se punea: de ce Foriș a vrut să cunoască locuința și de ce siguranța nu a întrebat un cuvînt ale cui sînt hainele. Eu la siguranță, cînd am fost cercetat, am fost surprins cînd am văzut niște documente pe care nu le putea cunoaște decît 5-6 persoane și prin eliminare am ajuns la Nicu Tudor - aceasta, eu personal - și să vă spun de ce. Erau, cum am spus, 5-6 persoane: Chișinevschi, Foriș, Luca, eu și Nicu Tudor. Era cunoscută chestiunea cu Nicu Tudor care nu mi-a plăcut și pe cine putea să pună ochii siguranța. Faptul că în judecata mea de atunci am spus să fie Luca, cu atît mai multe Chișinevschi și am ajuns la concluzia că Nicu Tudor și în închisoare cînd a început discuția am susținut că Nicu Tudor. Dacă îl băgai pe Nicu Tudor, nu mai era Foriș. După aceea, mai tîrziu, am fost dezumflat. Cînd s-a analizat în închisoare s-a ridicat Müller care a fost tehnicul central și el venise mai înainte în închisoare și a spus că Foriș este Agent. Toată această idee a fost reținută de tovarășii din închisoare, respectiv tov. Gheorghiu-Dej și ceilalți și a început să se înregistreze. După aceea a venit căderea lui Chișinevschi care a spus că Foriș este un provocator. Eu i-am spus lui Chișinevschi că este Nicu Tudor. Mai departe, în 1942-1943 au început căderi după căderi și veneau tovarășii cu munci de răspundere și spuneau "ni s-a cerut să punem negru pe alb organizațiile, celulele..." și atunci această convingere a început să se confirme; presupunem în convingere întrucît tot ce venea din afară a dus pînă acolo încît în 1943 mi s-a cerut material din închisoare. Am refuzat să dăm (și după mine, bine am făcut că nu am dat) împreună cu tov. Gheorghiu s-a discutat și s-a hotărît să nu dăm nimic. Cu ocazia aceasta problema a căpătat amploare tot mai mare pînă cînd în 1943 în închisoare s-a stabilit ca la apărare tov. Bodnăraș să stea de vorbă și să pregătească o evadare. I s-a atras atenția să nu apeleze la Foriș. La un moment dat s-a pus problema

să se renunțe la pregătire. Am căutat după 1945 și nu am găsit nimic pentru că în perioada aceea a venit o informație pe linie de contrainformații care spunea: "Către penitenciar (tocmai când se pregătea acest lucru)..." Venea din partea Direcției Generale a Siguranței să ia toate măsurile pentru o eventuală încercare de evadare. După 23 August am vrut să văd ce a fost cu treaba aceasta și nu am aflat nimic. Mi se spusese că a venit acest ordin prin conducerea penitenciarului. Am chemat pe director și l-am întrebat și nu am aflat aproape nimic în legătură cu treaba aceasta. Nu a confirmat că a fost agent. În 1943 deja s-a dat indicație să se lucreze separat, fără conducerea partidului. E clar că a făcut-o datorită situației care exista. După 1943 tov. Gheorghiu a fost trimis în lagăr la Tg. Jiu și s-a luat măsura pentru înălțurarea lui Foriș, lucru pe care l-am cunoscut pentru că exista o legătură între Caransebeș, legătură care s-a păstrat și ne ținea în curent cu tot ce se pregătește. După 23 August 1944 am cunoscut de la tov. Gheorghiu că Foriș a avut îndrăzneala nemaipeomenită să vină la partid și să vorbească. Nici nu am vrut să vorbesc cu el și l-am dat afară". Adică problemele erau clar - după 23 August i s-a dat liber.

Tov. Gr. Răduică:

Era însoțit. I s-a spus că poate să se plimbe dar însoțit.

Tov. V. Patilinaș:

Un timp a fost ținut în supraveghere la domiciliu și după aceea i s-a dat o muncă.

Tov. Teohari Georgescu:

Nu cunosc acest lucru decât faptul că tov. Gheorghiu l-a dat afară.

Tov. Gh. Stoica:

Bodnăraș l-a dus la sediu și atunci Gheorghiu Dej a spus: "Ce cauți așa aici" și mi se pare că după aceea a venit și arestarea.

Tov. Teohari Georgescu:

După 23 August mi-a spus scena că "Ce cauți dușmanul așa aici". Nu știu la cât timp s-a pus problema reținerii lui și a fost reținut. A stat la Interne poate septembrie-octombrie 1945, poate mai mult, poate mai puțin până când a fost o discuție cu tovarășul Gheorghiu. Până atunci au fost o serie de informatori suprizați printre care și unul Mitran a fost impușcat fără gălăgie, fără forme.

Am discutat această chestiune: ce facem cu el și s-a pus problema să terminăm cu el. A cunoscut de acest lucru tovarășul Gheorghiu care a spus "să terminăm cu el", Ana, Chișinevski, și Luca.

Tov. Guină:

Si Chișinevski a fost consultat?

Tov. Teohari Georgescu:

Până în ultimul moment a rămas convins că căderea lui se datorase lui Foriș, așa cum era și Müller. Poate că nu Foriș a fost cauza căderii lui. Au fost o serie de împrejurări care au făcut ca să se creadă acest lucru.

Deci s-a pus problema să termine cu Foriș și a fost luat cred că prin Nicolschi de unul pe nume Bulgaru de origină sovietică care era la partid ca șofer și la sediul unde erau gărzile patriotice pe Aleea Alexandru - primul sediu al partidului - a fost omorât Foriș. Am cunoscut acest lucru peste un an sau doi.

Tov. Gr. Răduică:

În ședință a fost luată vreo hotărâre?

Tov. Teohari Georgescu:

A fost o discuție. Ana a fost singura care a ridicat problema: "să întrebăm Moscova" și atunci s-a spus: "ce rost are?" Faptul că atunci când s-a luat această hotărâre, atât eu cât și Chișinevski și Gheorghiu-Dej eram convinși că pe baza acestor fapte era un informator. După un timp (un an) am încercat, cu toate posibilitățile ce le-am avut la interne să aflăm ce a fost, să găsim o dovadă că am avut de-aface cu un informator și nu am putut avea așa ceva. Cercetările acestea erau pe baza unor discuții a unor dispoziții sau ordine care le dădeam subordonaților mei. Când am crezut că nu merge, am insistat și am stat chiar eu de vorbă cu unii. Am stat de vorbă și cu Cristescu Eugen, șeful S.S.I.-ului atunci când mi s-a spus de Gheorghiu-Dej că "ce umblă după Taftlaru și Turcu, că a lucrat cu alții superiori". Era unul din aceștia care suferea de inimă și dispoziția era să fie îngrijit să nu moară, dar s-a înțeles greșit și am fost acuzat că am multă grijă de polițisti; dar dacăureau nu mai puteam face nimic. Când a venit Turcu și a început să plângă și să spună că "uite cum am ajuns" l-am chemat pe Pintilie și l-am ~~praz~~ întrebat de ce se procedează așa. Mi-a spus că s-a înțeles greșit dispoziția de către lucrători pentru că era o promisie să fie omorâți oamenii.

Așa s-au petrecut lucrurile și cu Cristescu cu care am discutat un ceas sau două și nu am putut să aflu nimic.

Tov. Guină:

Mi se pare că sa cercetat și la arhivă. Toate cercetările cu agenții au avut loc după ce a fost împușcat?

Tov. Teohari Georgescu:

Aș minți dacă aș spune altfel pentru că a fost prea scurt timpul până la executarea lui să faci cercetări.

Tov. Guină:

Ceea ce am înțeles: cu toate că și la tine și la ceilalți s-a format cu timpul o părere, mai mult la închisoare după arestare când ați ajuns la concluzia că este agent, că după eliberare ai cercetat prin toate mijloacele care ți-au stat la îndemână și nu fost destule: toți factorii principali de la asigurări, n-ai putut să găsești nimic care să justifice bănuiala că el ar fi fost agent.

Tov. Teohari Georgescu:

Așa este. Voiam să întăresc că nu a ieșit nimic, nici cea mai mică bănuială care a cuprins majoritatea cadrelor de bază care erau atunci.

Tov. Gh. Stoica:

Esti de acord că suprimarea lui Foriș ar fi survenit într-o discuție de colectiv

Tov. Teohari Georgescu:

Da.

Tov. Gh. Stoica:

Că acest colectiv ar fi fost compus din: Gheorghiu-Dej, Ana Pauker, Vasile Luca, Teohari Georgescu și Chișinevschi.

Tov. Teohari Georgescu:

Eu am mai vorbit de acest lucru și indiferent de perioada de timp am scris așa cum a fost.

Tov. Gh. Stoica:

Deci ar fi discutat în colectiv. În ce privește cu bănuiala și cu căderile de acolo, noi simtem în 1967 avem documente la problema aceasta. Instinctul nu ne-a înșelat în ceea ce privește pe Tudor. Este clar că el a fost. Acest lucru l-a confirmat și Taftlaru și ceilalți.

Există una din acuzații în legătură cu căderea ta, reeșe că ai venit la întâlnire cu două întirziere. Este adevărat?

Tov. Teohari Georgescu:

Două ore nu au fost pentru că eu nu mergeam la o întâlnire, ci la o casă conspirativă. Eu am căutat la Thea și nu aveam o oră fixă la ea. S-a întâmplat altfel. Foris spune că în momentul când a aflat de cădere a trimis pe stradă pe Kofler care ar fi stat un ceas și jumătate.

Tov. V. Patilinet:

Nu. Cîteva minute pentru că i se interesase mai mult.

Tov. Teohari Georgescu:

Eu nu am spus că se datorește lui.

Tov. Gh. Stoica:

Însă faptul e că acum asupra căderilor acestora avem toate explicațiile logice și nu știu dacă se poate stabili și altele. Nu există nici un punct neconfirmat.

Tov. Teohari Georgescu:

La închisoare, cum era obiceiul, am făcut o cercetare și am ajuns la aceeași concluzie că Thea a luat legătură cu altcineva care a făcut să transpire acest lucru.

Tov. Gh. Stoica:

Căderea lui Chișinevski de la Nicu Tudor a pornit.

Tov. Gr. Răduică:

Era urmărit din 1940 când Foris nu era în țară.

Tov. Gh. Stoica:

A doua chestiune cu Foris care spui că erai de părere ca după 1944 să cercetăm lucrurile...

Tov. Teohari Georgescu:

Am cercetat după 1944, dar după ce nu a mai fost el.

Tov. Gh. Stoica:

Ai spus că hotărîrea aceasta de împușcare a lui Foris a fost hotărîrea unui colectiv format din vreo 4-5 persoane. Noi avem o declarație a ta și așa spune: "În 1945 a venit la mine Nicolae și m-a întrebat ce facem cu Foris - stă de mult acolo - Eu i-am spus că am să întreb și am să-l comunic. După cîteva zile

m-am dus la Secretarul General și l-am întrebat ce facem cu Foriș că îl ținem de mult, îl suprimăm? După de propunerea mea Secretarul General a partidului mi-a răspuns că este de acord să-l suprimăm. După aceea am căutat pe Vasile Luca și Ana Pauker pe care i-am găsit împreună într-o cameră la Ana. I-am întrebat ce facem cu Foriș în sensul dacă îl suprimăm sau nu. Amândoi au fost de acord să-l suprimăm. După aceea am comunicat lui Pintilie să-l ridice pe Foriș deoarece s-a hotărât suprimarea lui". Deci nu a fost o hotărâre a unui organ pentru că propunerea vinea de la tine. În al doilea rând nu a fost o hotărâre a unui organ pentru că ți-a pus întrebarea subalternul "ce facem", te-ai dus cu propunerea la Secretarul General al partidului și i-ai propus tu suprimarea și după aceea ai mers la fiecare în parte. Deci nu-i vorba de un colectiv care a hotărât ci e vorba individual. De ce nu ai făcut propunerea să fie cercetat și judecat. Nu era în 1944 ci era în 1946.

Tov. Puțuri:

Exista vreun document? Din ceea ce spui reiese că problema s-a rezolvat în cinci minute.

Tov. Gă. Stoica:

De ce nu s-a făcut o cercetare așa cum s-a făcut cu criminalii de război care au fost cercetați și judecați și unii nici nu au fost împușcați, cu atât mai mult cu cât ți-ai păstrat unele elemente lucide. Într-adevăr acest Nicu Tudor a fost o piesă importantă în căderile acestora.

Tov. Teohari Georgescu:

Eu am arătat de la început că au fost două cazuri deosebite, adică vina mea mare că și eu am ajuns la un moment dat - deși am avut momente când îmi dădeam seama că nu este Foriș agent ci Tudor - am ajuns pe baza materialului care s-a adunat, la concluzia că Foriș ar fi vinovat, deși nu era.

Tov. Puțuri:

Cu toate că ați avut aparat cu informatori, ministerul de interne, ați avut la dispoziție atâtea posibilități să cercetați.

Tov. Teohari Georgescu:

Anumite situații petrecute la un moment dat poate m-au deformat. A fost luat Levente fără o hotărâre. Aici eu am acotit.

cînd a venit Nicolachi la mine, să mă duc la Gheorghiu-Dej. M-am dus la dînsul că era mai mult material și pentru că a fost toată perioada războiului în închisoare cînd, fără îndoială prin munca care a avut-o ca Secretar al organizației de partid de acolo, cunoștea multe lucruri pe de o parte, iar pe de altă parte, poziția din 1944 și a dînsului. Cînd am mers la dînsul, deși nu se considera că este vorba de o hotărîre pentru că m-am dus să mă consult cu cei care îl cunoșteau mai mult pe Foriș. Dece am mers cu această discuție la tov.Gheorghiu? Pînă atunci am arătat în memoriu. Au fost impușcați fără cercetare o serie de informatori: aceasta ca metodă și acest lucru și-a găsit amprenta pentru că am socotit ...

Tov.Gh.Stoica:

Au fost dovediți că au fost informatori?

Tov.Teohari Georgescu:

Ce se știa dinainte. Așa că asupra mea a existat acest lucru și cînd m-am dus la tovarășul Gheorghiu - eram convins că este informator. De ce nu am făcut cercetare, anchetă indiferent că era Foriș sau Mitran? Eu aș vrea să vă spun faptul că am căutat după 1946 să găsesc ceva, în dorința de a lămurii aceste probleme. Începînd din aprilie 1945 lui Foriș i se spunea "bestia". Acesta era epitetul folosit.

Tov.Fuțuri:

Pentru mine pînă la 23 August a fost "bestia bestilor", dar după 23 August am fost dus în eroare. Întrebarea lui Nicolachi era ca o sugestie sau cum ți-a prezentat-o?

Tov.Gh.Stoica:

El a spus că stă de atîta timp, ce facem cu el?

Tov.Gr.Răduică:

Nicolachi declară că nu a știut, în afară de martie 1945 pînă în aprilie 1945 cînd Foriș a fost ținut la interne arestat, cu prilejul apariției unui manifest și se punea problema că este autor Foriș și a fost ținut la siguranță cam o lună de zile cînd a făcut greva foamei. Nicolachi declară de asemenea "în afară de această perioadă eu nu am știut de faptul că Foriș a mai fost ținut la interne sau dacă era ținut nu puteam să merg la Teohari Georgescu cu această problemă pentru că nu știu că a fost ținut la interne".

A doua declarație, a lui Pintilie: "La 9 iunie 1945 de pe stradă l-am luat pe Foriş din indicația lui Gheorghiu-Dej eu cu câțiva oamenii. L-am ținut sub pază în diferite locuri: la sediul partidului, la mine acasă și în alte locuri". Când i s-a spus că uite ce declară tov. Teohari spune că "nu avea de ce pentru că eu l-am luat la sediul partidului, la mine acasă. Când am primit indicația să-l lichidez era în sediul și era foarte disciplinat". Pintilie spune mai departe: "A venit, a stat de vorbă Gheorghiu-Dej cu el, a mai venit însoțit de altoineva. Odată era însoțit de Ana Pauker, împreună cu Teohari și au discutat, în nici un caz singur fără Gheorghiu-Dej, dar Gheorghiu-Dej a venit singur, iar prin 1946, după un an de zile, după aceea, la un moment dat m-a chemat Gheorghiu-Dej și îmi spune: "Vezi că s-a hotărât să fie suprimat". Este adevărat, din câte îmi amintesc, că mi-a spus și Teohari. M-am întâlnit pe sală la sediu și m-a luat de o parte și mi-a spus că s-a hotărât să se termine cu el, așa că ia măsurii".

Ceea ce spuneți dvs. este în contradicție și cu ce spune și Nicolschi și Pintilie.

Tov. Teohari Georgescu:

Pintilie nu era la interne. (Face o pauză în care reflectă, după care adaugă) Intr-adevăr, Foriş după ce a fost luat de pe stradă de oamenii lui Pintilie nu a mai fost reținut la interne. Propunerea ca Foriş să fie lichidat a venit nu din partea lui Nicolschi, pentru că el nu știa unde se găsește acesta și de asemenea, în ședința de Secretariat propunerea nu am făcut-o eu ci a făcut-o Gheorghiu-Dej. Cum și unde a fost executat nu știu decât din cele ce mi-a spus mai târziu Pintilie.

Tov. Gr. Răduică:

Pintilie spune în continuare: "Am folosit aceeași oameni care erau în pașa lui, dar nu știau pe cine păzesc și în lichidarea lui i-am folosit pe aceeași oameni."

Pintilie spune că aproape la două luni după ce a fost pus în libertate a fost arestat de pe stradă și ținut arestat în diferite locuri: întâi la sediul partidului și după aceea acasă la el pentru că reprezentantul sovietic din Comisia Aliată a venit și a spus că se va face un control pe la sedile partidelor și a fost dus de acolo pentru a nu fi găsit. După acest circuit a revenit într-unul din sedii, unde era Direcția administrativă.

Tov. Gh. Stoica:

Aș dori să ne spui întrucât ai avut convorbiri cu Foriş și ai participat și tu, ce fel de convorbiri au avut loc pentru că Pintilie spune că a auzit că țipa și unul și altul. Probabil că Gheorghiu-Dej l-a învinovățit.

Tov. Teohari Georgescu:

A fost vorba de metodele care le-a folosit Foriş. A fost o discuție. Eu știu că am participat la o singură discuție când am fost chemat. Să vă spun sincer îni pare rău că există contradicții între declarația mea și altele. Nu știu în ce an am dat-o.

Tov. Gr. Răduică:

În 1952.

Tov. Teohari Georgescu:

Faptul e că am avut o perioadă în care o serie de declarații le-am dat ulterior și nu au corespund adevărului. Vă dau un singur exemplu: când am fost la Moscova a-a vorbit să fie trimisă o tovarășe sau un tovarăș care să învețe imprimarea manifestelor pe sticlă. Datorită celor petrecute în 1952 am mai dat o declarație în legătură cu învățarea pe de rost a unor instrucțiuni.

În legătură cu arestarea lui Foriş se vede că Nicolschi era la interne și Pintilie la partid când s-au petrecut lucrurile. Dacă am ajuns să redau lucrurile așa, am socotit că participarea mea ca făcând parte din colectivul care a stabilit impunerea lui Foriş m-a preocupat și m-a făcut să mă ocup de acest lucru și a rămas asupra mea pentru că nu era un oarecare om. Acest lucru m-a făcut să caut mereu, nu numai în 1952 ci și după - 1953-1954. Am scris într-o declarație: "Indiferent de consecințele care le voi avea, arăt următoarele, pentru că știu că sînt tovarăși în conducere cu principii sănătoase și se poate să fie și invers." În 1952 nu puteam să vin și să spun pentru că mi-a dispărut din cap acestea. Am socotit și am arătat poziția tovarășului Gheorghiu dar când a venit vorba de propunerea secretarului general nu puteam să scriu în declarație acest lucru.

Tov. Gh. Stoica:

Ai fost arestat?

Tov. Teohari Georgescu:

Am fost arestat trei ani și jumătate. Dacă ți se spune că partidul își ia mina de pe tine, înseamnă că o sută de bătai. Declarația a fost dată sub stare de arest - deci am spus că propunerea nu a fost dată de secretarul general - și am luat-o asupra mea.

Faptul e că el a fost arestat, însă vă spun că am avut un șoc în 1952 pentru că m-am pomenit într-o situație unde credeam că nu am să fiu și se putea să încurc unele lucruri.

Pe de altă parte, nu am reținut două arestări ale lui. Mai este vorba de o singură reținere, adică de manifestări verbale. Atunci a fost când știe Nicolșchi și susținuse că a fost luat a doua oară când a fost împușcat. Ori realitatea este că a fost luat când a fost împușcat și că această problemă a fost în atenția Secretarului general.

Tov.Gh.Stoica:

Înseamnă că a fost o hotărîre a colectivului. Unde a fost ședința?

Tov.Teohari Georgescu:

La secretariat în Alea Alexandru unde se țineau ședințele celelalte, în cabinet la Ana, cu Secretarul general, Luca și cu mine. Chiginevski se vede că a cunoscut, dar era un om care era convins de acest lucru.

Tov.Gh.Stoica:

Cum a devenit chestiunea și cum s-a pus în discuție?

Tov.Teohari Georgescu:

Problemele la minister erau o mie și una: cînd s-a stat de vorbă cu el, cînd a scris pentru că a scris mult. Discuții multe pe marginea acestora nu am avut.

Tov.Gh.Stoica:

Cine a propus suprimarea fără judecată?

Tov.Teohari Georgescu:

Dacă propuneam arestarea îl luam la noi.

Tov.Gh.Stoica:

Au fost mai multe puncte la ordinea de zi și printre altele s-a spus și de asta. Cine a ridicat problema?

Tov.Teohari Georgescu:

Nu, numai aceasta și tov.Gheorghiu-Dej a ridicat-o și a documentat-o pe baza faptelor. A făcut o prezentare că pe baza faptelor trebuie să fie suprimat. Vă spun că mi-e greu pentru că nu mai sînt oameni în viață însă...

Tov.Gh.Stoica:

Nu era obiceiul să se stenografiez?

Tov. Teohari Georgescu:

Nu. Cu treburile la partid era Anuța dar nu a luat parte la ședință. La ședințe a luat parte ulterior când s-a introdus cu stenografierea.

Tov. Gh. Stoica:

Nu era o evidență a lucrărilor?

Tov. Teohari Georgescu:

În astfel de situații nu. În anumite ședințe se făceau procese verbale. Până în 1952 s-a organizat Secretariatul Comitetului Central.

Tov. Guină:

Din discuțiile cu el cam pe ce probleme se axa când se discuta cu Foriș? Legat de acuzația că e agent, cum reacționa?

Tov. Teohari Georgescu:

Spunea că a fost om cinstit.

Tov. Gh. Stoica:

Aici e vorba cum a fost suprimat omul acesta.

Tov. Teohari Georgescu:

Sînt două probleme. Adevărul că eu aici cînd vorbesc de acestea mi-a rămas întipărit că Foriș a fost la interne și am avut o discuție cu Nicolschi. Am știut că a fost lichidat și am spus că a fost luat de la interne și dus la partid și lichidat. Că am făcut plenară să vă spun? Acelea sînt motivele.

Tov. Gh. Stoica:

Probabil a fost ședința unde s-a hotărît. Atunci executarea cine a făcut-o?

Tov. Teohari Georgescu:

Nu am discutat. Am spus doar lui Nicolschi că se va răspunde. Pintilie l-a ridicat și l-a dus mai departe.

Tov. Gh. Stoica:

Deci rămîne varianta că Pintilie s-a dus la Gheorghiu-Dej și după aceea l-a luat. Deci atunci nu de la tine a primit Pintilie.

Tov. Teohari Georgescu:

Cu el nu am avut nimic.

Tov. Gh. Stoica:

Deci rămâne că Pintile a primit sarcina aceasta pe baza discuției avute cu Ghișă. I-a chemat Secretarul general și i-a spus să-l execute și el l-a executat și când a venit înapoi a informat.

Tov. Puturi:

Deci a fost nevoie să falsifice o declarație?

Tov. Teohari Georgescu:

Bu aș ruga un lucru. De pildă, la un moment dat am fost acuzat în urma unei declarații false că eu am fost informator.

Tov. Guină:

Luca îl acuza?

Tov. Teohari Georgescu:

Bu am susținut că nu am fost până într-o bună zi când a venit la mine și mi-a spus: "Să știi că nu am vrea să știe conducerea partidului de tine..." Aceasta o spunea anchetatorul cu mijloacele lui. Și mi-a spus: "Luca este un om cinstit". Bu de acum știam că Luca este informator. Mi-a spus că Luca este cinstit și că "dumneata ești necinstit și partidul ia mina de pe tine" și atunci am dat o declarație care a fost văzută de tov. Drăghici și i-a luat la rost, dar nu era susținută de ceilalți. Sînt situații cînd trebuie să nu spui multe.

Tov. Gh. Stoica:

Cunoșteai că toate aceste procese sînt puse la cale?

Tov. Teohari Georgescu:

Aveam convingerea că lucrurile se vor lămurii. Bu știam că problema aceasta este urmărită de partid și că o are în atenție, că nu rezistă. Aceasta era în 1952-1953-1954-1955. Și a doua zi m-a văzut că nu era bazat pe nimic. Nu avea nici o legătură.

Tov. Puturi:

Pentru istorie ar fi interesant dacă ne-ai ajuta pentru că aceste discuții din punct de vedere al problemelor, al capetelor de acuzație, ar fi interesant pentru istorie. Ești singurul supraviețuitor.

Tov. Teohari Georgescu:

Bu am prețuit mult pe tov. Gheorghiu-Dej și am ținut mult la dînsul, l-am prețuit mult. Mulți au fost surprinși că ne scotea cu forța, însă forța e forță dar greșelile sînt greșeli.

4061

Dar în munca mea au fost situații când nu știam dacă să respect o indicație sau nu. Pe lângă părțile bune aveai părți de care nu știai ce să faci. A venit într-o luni de dimineață de la Timișoara. Pe șosea era o nuntă, șoferul a claxonat dar nuntașii nu s-au dat la o parte. Mi-a spus: "Ți vezi pe ăstia, ia să-i umfli". Mai târziu m-a controlat să vadă dacă i-am luat și eu nu-luaseră. Atunci a pus pe Pintilie să-i ia și au stat oamenii închiși vreo două luni de zile până am discutat cu Pintilie să le dea drumul.

Tov. Guină:

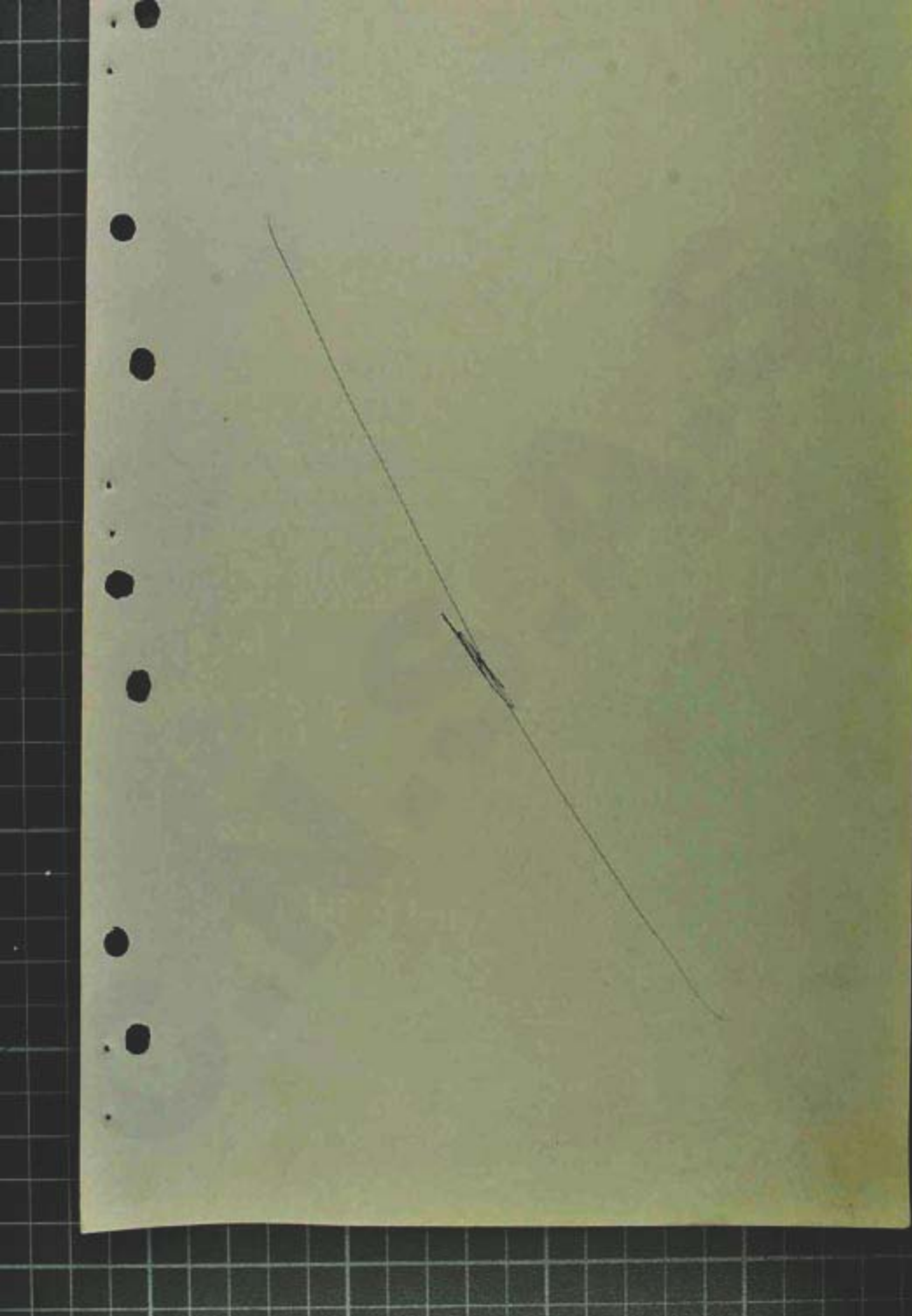
Îmi aduc aminte de chestiunea aceasta, că am avut o discuție prin 1962-1963 la Moscova cam pe aceeași temă.

Tov. Teohari Georgescu:

În 1945 s-a făcut o grevă la S.T.B. și am socotit că trebuia să merg acolo. Am vorbit oamenilor și i-am determinat să înceapă să lucreze. Am socotit că am făcut un lucru bun. Gheorghiu Dej m-a criticat că nu aveam ce căuta ci să trimit să-i aresteze pe capi. Adevărul este că au fost arestați doi instigatori cu care am stat de vorbă și a doua zi le-am dat drumul și prin minister le-am trimis acasă lemne, cartofi și haine pentru că erau 5 oameni goi, fără foc și fără hrană și problema oamenilor era aprovizionarea. Aceasta nu înseamnă că în 1946 nu trebuia să merg. Încă spun că o așa atmosferă de viață se creștase și pe urmă, deși nu este justă această poziție, prin faptul că totuși Secretarul general lua anumite măsuri arbitrare. Si au fost multe din acestea.

Tov. Gh. Stoica:

Bine că s-a lămurit, deoarece acum înțelegem declarația ta.

STENOGRAMA

declarației date de tov. Constantin Pîrvulescu în fața
comisiei la data de 20 noiembrie 1967

Tov. Pîrvulescu G.:

Nu trebuia să facem ceea ce a făcut Hrușciov cu problema Stalin.

Tov. V. Patilineț:

Partidul nostru, după cum știm cu toții, ca membrii de partid, membri ai Comitetului Central vrea să facă lumină; să se scrie istoria așa cum a fost; să nu fie nici un adăos din partea nimănui...

Tov. Pîrvulescu G.:

...atunci nu mai înseamnă istorie. A scris-o Stalin; era bine pusă la punct, dar Hrușciov a vrut să-o facă de trei ori pe atît și acum se chinule să facă ceva dar nu știu cît sînt de pregătiți.

Contemporanilor le vine mai ușor să facă istorie decît să scrie.

Tov. V. Patilineț:

Nu m-am gîndit să devin activist la Institutul de Istorie înscă am totuși o satisfacție foarte mare că lucrînd de doi ani și mai ales acum cînd s-a stat de vorbă cu o serie de tovarăși care au cunoscut atîtea, am reușit să văd atîtea lucruri care mi-au îmbogățit cunoștințele.

Tov. C. Pîrvulescu:

Noi nu avem documente, iar cele care sînt din timpul ilegalității ne ajută foarte puțin.

Tov. Ghină:

Mai sînt la Moscova, dar nu vor să ni le dea.

267

Tov.V.Patilineț:

Sînt în afara acestor evenimente, dar din ceea ce s-a studiat doi ani de zile cu tot colectivul și din discuțiile avute cu atîția tovarăși din ilegalitate, s-a confirmat și s-a întregit realitatea care există în documente.

Tov.C.Pîrvulescu:

Pe Foriș îl cunosc dinainte de a fi ridicat în muncă de mare răspundere ca Secretar general al partidului. A fost un timp la Berlin în biroul care se ocupa cu Balcanii iar soția lui a fost corespondentă la TASS și mai venea din cînd în cînd în țară. Foriș, după ce s-a reîntors definitiv în țară, a fost dat să muncească la Arad la Cloșan în probleme de agitație și propagandă. L-am cunoscut pentru că eram în munca de secretariat.

Cînd a început lupta fracționistă, Foriș era tot acolo iar eu la Chișinău ca prim secretar. Îmi aduc aminte că a venit Alexandru, șeful secției și m-a informat că este acolo un ticălos care se ridică împotriva majorității și am fost de acord să iau atitudine împotriva fracționiștilor. După aceea m-am dus la o plenară și aici mi-am dat seama că nu este vorba de probleme principale. Acolo l-am întîlnit pe Foriș și el a jucat un rol principal pentru că Comitetul Central s-a împărțit în două fracțiuni egale: membrii Biroului Politic pe de o parte și membrii Comitetului Central pe de altă parte. Organizațiile au urmat mai tîrziu cînd a început lupta.

Atunci nu mi-am dat seama, eram tînăr; abia venisem din Uniunea Sovietică și credeam tot ceea ce spun ei este adevărat, așa cum învățasem.

Mai ales ticălosul acela de Pauker a jucat un rol foarte negativ; era un sforar, un element carierist, fără scrupule, un aventurier care urmărea să pună mina pe conducere și fără să fie membru al Comitetului Central, a publicat un articol împotriva Anei Ruski (Stela), care era o fată foarte bună; și ea a terminat universitatea la Leningrad și s-a întors tot atunci cînd m-am întors și eu în țară; de fapt noi eram în relații bune (a fost o universitate la Leningrad "Zinoviev"). Eu am fost trimis în Basarabia iar ea a fost trimisă în Ploiești. Cînd a scris articolul acela, a și desconspirat-o dîndu-i numele adevărat și aceasta m-a indignat și atunci m-am ridicat cu toată forța împotriva lui.

Voiam să spun că am participat la plenara unde s-a făcut spargerea.

În acest timp, Luximin, Luca și alții au ținut altă ple-nară pe care o considera majoritară. Atunci a fost atras Forig. El de fapt era un om curios și prin această căută să intre în cadrele de conducere. Eu vă spun fapte pe care le-am cunoscut. S-a provocat spargerea; eu m-am întors împotriva lor și am înce-put să denască pe Luximin. Eram foarte supărat că mi-au spus pe nume cine sînt și m-au desconspirat (nu eram atunci cunoscut pentru că venisem din Uniunea Sovietică și aveam documente în regulă). În sfîrșit, în lupta aceasta fără principii, mulți oa-meni au fost într-un fel sau altul provocatori sau informatori.

Deci a început lupta fracționistă.

După cîtva timp m-am pomenit cu niște informații în care îmi spunea că Luximin, Luca și alții s-au ridicat împotriva Se-cretarului General al partidului.

Să vă spun și cu ucrainenii: mi-au spus să merg la Harkov să dau raport pentru că dădeau anumite subsidieri și voiau să țină legătura cu mine separat, dar le-am spus că nu merg.

Tov.V.Patilineț:

Bodiul îl evidenția și pe Nicolae și pe Teacenco.

Tov.C.Pirvulescu:

Nicolae a fost membru în Biroul Politic, era general maior, comandant de brigadă. Fusese marină și s-a ridicat în timpul războiului civil conducînd o brigadă. După lupta fracțio-nistă a fost trimis acolo, însă nu mai știu dacă a fugit sau a căzut, de a ajuns în Uniunea Sovietică (și el și Canov). De fapt aveau ~~un~~ sume mari de bani la dispoziția lor pentru că primeau subsidieri.

În Basarabia comitetul regional nu s-a fracționat. Acolo nu au fost defecțiuni. A fost o chestiune dar nu s-a reușit în sensul că a venit secretarul tineretului pe țară unul Glev, să rupă tineretul și pentru că nu i-a mers, a trecut în Uniunea So-vietică. Acesta a lucrat pe la o uzină de automobile dar proba-bil că l-a omorît și pe acesta.

După ce eu am fost desconspirat am fost chemat ~~într-o~~
să voiau ~~desconspirat~~ ^{munca} ~~într-o~~
și, probabil/să întărească ~~într-o~~ pentru că eu eram și coop-
tat în Comitetul Central. La o lună după venirea mea am fost pus
prim secretar (asta era cam prin iunie sau iulie). În luna septem-
brie s-a ținut o conferință de partid în București, și atunci
l-am cunoscut și pe Radu și pe Luximin. De asemenea atunci l-am
cunoscut pentru prima oară și pe Luca.

De fapt am fost și eu și Ana Ruski atrași la conferință. Eu am fost ales în Comitetul Central în 1929. Și m-au adus - după cum mă gândeam eu - pentru că altă fel puteam să fiu arestat deoarece eram desconsiprat. Îmi ziceau "Românul" - acesta era numele meu conspirativ.

După cum spuneam, am venit la București în plină luptă fracționistă (se întâlneau pe stradă, discutau în orice loc, agenții erau după ei - aceasta era prin 1929), vorbesc după cele două planare paralele, deja în plină luptă fracționistă. Mi-au dat muncă de partid. Alexandru mi-a dat să conduc tipografia, și un automobil. Mi s-a dat și o tehnică.

Foris nu a fost un activist strălucit ci a susținut punctul de vedere-fără rezervă-a lui Barbu, pentru că el l-a atras în Comitet. De fapt nici Cloșan nu a avut o părere bună ~~xxxxxxx~~ despre el.

În problema aceasta el a fost foarte mulțumit pentru că era adus în Comitetul Central și i-au dat munca de propagandă și agitație, cu întocmirea documentelor și așa l-am folosit și eu și secretariatul provizoriu, ~~xxxxxxxx~~ până aproape de Congresul al V-lea al P.C.R.

În legătură cu Foris aş vrea să mai redau un aspect al problemei: În perioada când eu am fost în închisoare (1936-1939) el a fost legalizat pentru că ieşise și el din închisoare și nu avea muncă. La închisoare a avut poziția care, de fapt, se cunoaște. Când s-a eliberat nu i s-a dat muncă de partid; a stat un timp așa. Nu l-a fost așa de greu pentru că avea și pe mătușa aceea a lui - Vilna-care avea pensie. Când l-am întâlnit însă activ pe Foris? Când m-am eliberat din închisoare în 1939 el era prim secretar - după moartea lui Bela el a devenit prim secretar.

Tov.V.Patilineț:

Credem că ar fi bine să ne concentrăm: să nu ne referim atât la problema succesiunii funcțiilor sau altele, ci în ce măsură cunoașteți că Foris a fost agent al siguranței sau nu și momente din viața dvs.

Tov.C.Pirvulescu:

Eu vreau să arăt cum se credea ideea aceasta. Când eu am fost eliberat din închisoare, am fost membru al Biroului Politic înainte de a cădea trebuia să merg la Praga; de fapt aveau și documentele aranjate. Pe mine ~~xxxx~~ și pe Goldstein ne-au arestat în momentul când trebuia să plec - în 1936. În septembrie 1939 când m-am eliberat Foris era prim secretar iar Luca era, în afară de el, al doilea.

Întâi Foris a stat de vorbă cu mine, pentru că eram membru al Comitetului Central - și îmi spunea că este bine să mă legalizez și mi-a spus să fac ce cred. El și cu Luca m-au trimis la circumscripție - poate că și Luca l-a influențat pe Foris în problema aceasta - deoarece era era ușor influențabil. Vă rog să rețineți pentru că am spus întotdeauna că aceasta este un caz necinstit: m-a trimis să mă legalizeze la circumscripție unde am stat 2 luni de zile și după aceea mi-a cerut Foris să merg la muncă. Am încercat să fac ceva dar nu s-a putut. Aceasta este important pentru că era legat de ceilalți tovarăși - era o linie care nu era a lui personală. Eu eram un activist, dar nu oricare activist.

Un alt moment, după ce au văzut că nu mă pot legaliza, mi-a dat legătura cu Luca. Stăteam pe Mărăgești și într-o zi mă pomenesc cu Gușe - era agent al siguranței - și mă întrebă că ce nu-l cunosc; atunci îl întreb și eu că ce caută aici și am făcut scandal pentru că începuse să-mi facă percheziție.

Tov.V.Patilineț:

Intr-adevăr, fiecare era urmărit, unde se mută, unde stă și siguranța avea misiunea să vadă acest lucru. Este clar, pentru că siguranța nu lăsa din mână pe unul care se elibera din închisoare.

Tov.C.Pîrvulescu:

De data aceasta m-am eliberat prin poliție.

Al doilea moment important este faptul că m-au trimis la Ploiești. Eu mă eliberasem din Deftana toamna, eram tare bolnav. Am fost trimis la Ploiești cu un camion însoțit de un sergent. Acolo am fost dat în primire la un comisariat, unde am stat două săptămâni împreună cu bețivii, prostituatele și ceilalți arestați de drept comun. Cum era pe atunci, ca să scapi trebuia să dai sperță și i-am spus sergentului că dacă mă duce la București găsesc bani și îi pot da și lui ceva, dar n-a vrut; după două săptămâni însă am găsit un sergent înțeleghător care și-a luat obligația să mă ducă la siguranță. După aceasta s-a întâmplat chestia cu legalizarea, dar după ce au văzut că nu mă legalizez mi-au spus să merg la Ploiești unde căzuse întregul comitet regional. În afară de Rodic Borțoi care conducerea, ca instructoare, toată activitatea, ~~xxxxxx~~ au căzut toți; ea nu a căzut probabil că avea casă ilegală sau au lăsat-o să fadă cu cine vine în legătură.

Iliescu a venit după ce m-a trimis pe mine acolo. De fapt eu am spus că mă cunosc toți agenții și comisarii și nu știu ce fel de activitate pot să duc, dar mă-au spus că o să-mi dea vreo 2-3 legături și au apelat și la cunoștința mea. În fine, ce mi-am zis: "Chiar dacă mai cad încă odată, mă duc să-mi fac datoria"; dar și acolo mi-au dat ca legături doi provocatori: unul care era cizmar și a venit să mă cunoască și al doilea x lucra la o rafinărie. Nu știu cine m-a trimis acolo în gura lupului: Foris sau Luca, sau poate amândoi împreună. Deci acesta era al treilea moment.

Nu mai este îndoielă că Luca a fost provocator.

Tov. Gh. Stoica:

Există un moment, dar nu ca agent permanent.

Tov. C. Pîrvulescu:

A găsit o casă conspirativă la Deva, unde se ducen el mereu.

Tov. Gh. Stoica:

Poate că nu ținea la băta. Sînt momente.

Tov. C. Pîrvulescu:

După ce am înjghebat legătura cu un inginer care m-a ajutat să iau legătura și cu alți ingineri și muncitori, am făcut un birou, la fel și unul pe linia tineretului, începînd să desfășor activitate. După aceea a venit Miron Constantinescu i-am făcut legătura și a ținut o consfătuire cu tineretul. Am cerut să fiu scos și au vrut să mă trimită în Basarabia, dar nu știu ce a intervenit și mi-a spus să merg în Dobrogea. Se știe ce a fost acolo, unde era de fapt stare de asediu. M-am dus, dar fără nici un document. Înaintea mea acolo a fost tov. Coliu ca secretar. Se făceau pregătiri intense pentru război; după cîtva timp au venit nemții. Era armată și nu puteai să te miști, începuse răzlele. Am trăit acolo fără buletin, fără să mi se procure vreun document. De fapt i-am cerut lui Foriș dar nu mi-a trimis. Am făcut treabă acolo: am mărît organizația la atelierele de reparații.

Un alt moment al fi acela: de ce m-au trimis fără nici un document?

Tov. Puțuri:

Si eu am fost trimis în Moldova tot fără documente.

Tov. C. Pîrvulescu:

A început războiul și erau niște restricții că dacă te prindea cu chibritul aprins te împușca pe loc pentru că, spuneau ei, semnalizezi aviației sovietice. În felul acesta au fost împușcați 2-3 oameni. Și totuși în situația aceasta a trebuit să mă întîlnesc seara cu anumiți oameni pe care îi strîngeam și țineam gîdînă cu ei. Am reușit să fac ceva muncă dar asta pînă la începutul războiului și la un moment dat am rămas fără nici o casă conspirativă din cauza bombardamentelor. Ultima dată am stat la un marinăr căruia îi plecase soția la țară. O perioadă am stat în podul casei deoarece nu puteam face nici o mișcare din cauza bombardamentelor și mai ales î că în jur era cale ferată. La un moment dat, Foris îmi spune să viu la București că sînt cooptat în secretariat, dar nici atunci nu mi-a trimis nici un document. Era în plin război și totuși am venit în București și am putut să iau legătura cu conducerea partidului, dar după ce am stat vreo 2 săptămîni la Mediași. Foris avea în secretariat pe Leanca Răceanu din partea tineretului, pe Vințe și pe Carp. El dicta acolo.

Carp era un om fără caracter. Am stat de vorbă cu el și i-am cerut să mă lămurească asupra liniei politice a partidului, dar cu greu a reușit să mă convingă.

Iancu, înainte de începerea războiului cu 2-3 săptămîni a cerut secretariatului instrucțiuni cum să se organizeze munca în timp de război și atunci Carp a spus că războiul este un "bluf" Iancu i-a rugat să facă instrucțiuni în legătură cu începerea războiului. Vilcu fusese la Iași și în urma controlului și a prognozelor de acolo a trebuit să fugă. Au oșzut multe cadre de valoare atunci.

Foris obligația să concentreze aici toate cadrele de răspundere.

Iancu a fost în Comitetul regional Dobrogea după aceea l-au adus aici și l-au făcut prim secretar al județanei București. și a trimis pe sora lui Iancu acolo pe linia tineretului. Iancu avînd în vedere poziția aceasta, nu a fost lămurit pentru că Carp a spus ca ei să facă un proiect de instrucțiuni, însă nu se pricepeau și au făcut greșeli. Ca urmare, au fost făcuți oportuniști și de aici a început balamucul cu comitetul județean, care în fond era inutil. În felul acesta am ajuns de l-am injurat pe Foris și mi-am dat seama că este un ticălos.

După aceea a trebuit să repar eu ce-a stricat Carp, în sensul că am fost trimis să conduc eu ședința, la comitetul județean. Îmi dăduse pe Ivanca și am cerut să mi se organizeze o întâlnire cu Iancu care, de la început mi-a spus că Foriș este un provocator și de ce? Însinute de a-l aduce pe Iancu în București a fost un comitet județean condus de Melinte, care a provocat căderea întregului comitet. Iancu mi-a spus concret că Melinte este provocator deoarece a aflat că la el venea mereu un comisar și stătea ore întregi cu el. Foriș nu numai că l-a pus secretar al sectorului, dar îl propunea și membru în secretariatul provizoriu. Ori, acesta provocase deja căderea aceea cu Ana, cu ceilalți.

Al doilea lucru: spunea Iancu că fostul secretar al tineretului din Valea Jiului - probabil că vă aduceți aminte, era printre primele zile ale războiului - a căzut la Galați și acolo a spus totul. Pentru a fi camuflat, a fost luat la militarie. Iancu susținea că acesta a fost adus de Foriș și făcut secretar.

Aceasta era a doua acuzare dată de Iancu.

Al treilea a fost problema cu arestarea lui Vilcu aici în București în sectorul 3 albastru, de fapt era în comitetul județean și răspundea de acest sector. A căzut odată cu Panet și ceilalți. Când a ajuns la Văcărești, a trimis vorbă prin legătură că Foriș este provocator. Foriș imediat a simțit și a început să spună că Vilcu este provocator, dar acesta a avut în vedere și pe Mațiu. Și acesta este un moment. Carp, în loc să ne ajute, mai mult ne-a încurcat. Noi am făcut o circulară cu care Carp a fost de acord și mi-a spus că este aprobată de secretariat, ca după aceea să vedem să simțim luați ca oportuniști, naționaliști, ș.a.m.d. Aceasta a mai și cu argumentul că Iancu a pus problema cu Moiseșcu nejustă. Comitetul județean a hotărât în întregime să-l lichideze pe Moiseșcu. Foriș a fost de acord și mi-a adus la cunoștință treaba aceasta. Când am auzit, m-a îngrozit pur și simplu, pentru că nici odată nu ne-am gândit să lichidăm un om pentru că nu simțem anarhiști, troșchiști. Trebuie să dovedim acest lucru și după aceea să luăm o hotărâre în colectiv. Ei nu au făcut aceasta și au pus pe Felix să-l judece împreună cu nui Dudaș din Ardeal, care era provocator, în frunte cu Iancu.

Tov.V.Patilineț:

Poate nu s-a știut că era provocator în momentul acela.

Tov. G. Pîrvulescu:

Bu judec cu faptele de atunci. Luceam eu conducerea comitetului Judeţean şi am hotărât să ţin prima şedinţă. Cîna făcea parte din Comitetul Judeţean? Gheorghe Petre, Petre Nicu, Pavel Stefan - aceştia trei mai erau. Vilcu căsuse şi atunci m-am dus să prelucrez materialul în legătură cu înlăturarea lui Iancu ca urmare a greşelilor comise. Iancu şi cu Pavel Stefan au început să acuze conducerea partidului că nu i-a ajutat. Se poate, că Carp era un nepriceput, un afemeiat. De fapt nici Foriş nu a făcut eforturi. Iancu a cerut să se întâlnească cu Foriş dar acesta nu a venit pentru că Iancu era la rezervă şi nu a fost de acord să se întâlnească ca să discute problemele pe care aceştia le ridicau. De fapt erau o serie întregă de probleme politice care trebuiau discutate. Foriş în general nu se mai întâlnea cu oamenii. Cînd am stat două zile şi două nopţi cu ei, am ajuns la concluzia că este falsă hotărîrea cu privire la schimbarea biroului judeţean şi eu nu am fost de acord.

Petre Nicolae era informator şi cînd m-am dus la Foriş să-i spun de lucrul acesta, m-a luat în primire că ce am schimbat hotărîrea. I-am răspuns că este mai bine să discutăm; am judecat în necunoştinţă de cauză şi că eu sînt de acord să schimb hotărîrea. Am stat o noapte întreagă cu el de vorbă şi în final m-a adus într-o situaţie să-l înjur pentru că m-a înervat cînd am văzut că se încăpătîneasă. I-am spus lui Foriş că nu am executat hotărîrea pentru că nu era de executat. Aş fi făcut o mare greşeală pentru că nu era vorba de Iancu ci de tot biroul şi că ar fi rămas cu ticălosul acela de Petre Nicolae. Si pînă la urmă tot acela a rămas conducător şi l-a admis şi în secretariat, tocmai acela care era un ticălos. De fapt ticălos era şi Foriş din punct de vedere politic, spun. El nu judeca cu capul lui.

Tov. V. Patilinet:

În ultimul timp cînd vorbim de ticălos, îl vedem că este un bandit. Avem o calificare la nivelul judecătoarei de astăzi. Atunci a fost o greşeală, au fost lipsuri.

Tov. Puturi:

Era largă noţiunea de ticălos.

Tov. V. Patilinet:

Se poate reţine prin ticălos şi noţiunea de provocator.

Tov.C.Pîrvulescu:

După aceasta eu nu am mai fost de acord cu Foriş şi i-am spus că este neprincipial pentru că încalcă politica de cadru. Atunci s-a înfuriat - era tare fricos -, avea un pistol şi se tot uita mereu la el, dar mie nu-mi era frică de el pentru că m-aş fi descurcat cu tot pistolul lui. M-a înălăturat şi după aceea, imediat, a venit la mine Ana Busck. Acesta era deci al patrulea moment.

După aceasta m-am băgat într-o casă conspirativă a secretariatului unde cunoşteam oamenii şi după două zile a venit la mine Ilona Răceanu, care era complet de acord cu părerea mea. Acum am pus problema să-l ~~înlăturăm~~ înălăturăm. Si ea era nemulţumită cu bărbatul-său, care era şi cam zăpăcit. A făcut o intervenţie să-l aducă înapoi şi după ce a stat ^{Foriş}708 vorbă cu ~~Foriş~~ el, după vreo două săptămîni, l-a băgat la comitetul judeţean. Ilona discutînd probabil cu bărbatul-său problema înălăturării lui Foriş, se vede treaba că acesta ar fi discutat mai departe că Foriş a simţit că-i cam alunecă terenul de sub picioare şi a început să facă unele concesii.

După aceasta au fost atraşi Hagiu şi Rangheţ care s-a ocupat cu probleme militare. Pe acesta l-a frecat mult şi l-a împiedicat să facă o muncă reală. Me-a zăpăcit Foriş cu legăturile tehnice în timpul războiului. Trebuia să controlezi cu două maşini, să te bage cineva în casă, în fine era un sistem foarte complicat şi nu era cel mai bun. Cînd pe mine m-a înălăturat l-a adus pe Rangheţ, şi după cîtva timp, l-a luat pe Rangheţ în primire. Foriş l-a trimis pe Rangheţ şi pe Hagiu să mă convingă că eu sînt fracţionist, că m-am ridicat împotriva conducerii partidului, că împiedic activitatea partidului, şi să-mi fac autocritica în scris. Ei bine, nu îmi trebuia multe argumente faţă de Rangheţ pe care îl cunoşteam şi i-am spus că sînt influenţat de Foriş. Le-am spus că nu eu împiedic munca ci Foriş prin felul lui de muncă, prin practica lui şi am arătat cum s-a întîmplat cu munca mea. Aceştia au plecat pînă la urmă lămurii, cu toate că la început erau convingi că eu sînt fracţionist. De fapt le-am spus că nu sînt de acord să-mi fac autocritica şi dacă este cineva care împiedică munca, altul nu este decît Foriş.

Peste cîtva timp, după ce m-a lăsat pe mine, l-a luat în tabără pe Rangheţ care se ocupa cu probleme militare şi pînă la urmă l-a înălăturat şi pe acesta şi a băgat-o pe Victoria Sirbu.

Deci, istă compoziția: Foriș și Victoria Sirbu - soț și soție. De fapt, un rol principal a jucat și Kofler.

În un moment dat Foriș a căutat prin toate mijloacele să mă cîștige și mi-a propus ca pe Kofler să-l atragem în secretariat, că eu trebuie să-l știu că lucrează de mult pe linia financiară a Comisiei, spunindu-mi: "Mi se pare că dumneata cunoști principiile după care se selecționează un om în partid". I-am răspuns că nu este cunoscut și cum aș putea să-mi dau adreșarea cînd el nu este cunoscut, mai ales cînd nu avem legătură cu el. Acest Kofler avea legătură cu un inginer Alexandru Ștefănescu, care era rezident englez.

Tov.Gh.Stoica:

Ați știut că este rezident?

Tov.C.Pîrvulescu:

Foriș mi-a spus că administrează unele întreprinderi, este în legătură cu englezii și în lupta împotriva nemților poate să ne ajute. Ștefănescu era legat și de Lucrășiu Pătrășcanu.

Tov.Gh.Stoica:

Noul secretariat a avut legături cu Ștefănescu?

Tov.C.Pîrvulescu:

Noi pe Kofler nu l-am avut legătură. După aprilie, secretariatul nu a avut legături directe.

Tov.V.Patilineț:

Kofler era șeful Comisiei Financiare, care asigura secretariatul cu bani.

Tov.C.Pîrvulescu:

Aveam în vedere să-l înlocuim cu Vijoli. După 23 August 1944 l-am chemat pe Kofler și l-am înlocuit. Vreau să precizez că el nu a avut legături directe cu secretariatul.

Tov.V.Patilineț:

Directe sau indirecte, secretariatul l-a folosit.

Tov.Gh.Stoica:

Avem documente în care se spune, se atrage atenția comisiei financiare că de treaba lui Lucrășiu Pătrășcanu să nu se ocupe pentru că legătura lui Pătrășcanu cu Ștefănescu nu interesează. Calmanovici și Kofler, de fapt au simțit că lor nu li s-a comunicat că i s-a dat legătură lui Pătrășcanu cu Ștefănescu și

fiind îngrijorați pentru că, poate era și ceva personal iar pe de altă parte era și o problemă conspirativă. De fapt au fost trimise documente foarte clare, în direcția aceasta, în care se spunea că "pe voi nu vă interesează; voi vă ocupați de banii care vi primiți de la Ștefănescu. Cel mai important lucru este munca". Aici pare că ați știut cine este Ștefănescu și noua conducere a continuat mai departe legătura pe două căi: pe o cale (financiară) se afla Kofler iar pe altă cale (politică) se afla Lucrețiu Pătrășcanu.

Tov. C. Pirvulescu:

Cu Lucrețiu Pătrășcanu nu a avut.

Tov. Gr. Răduică:

Lucrețiu Pătrășcanu a declarat că "...prima dată când am auzit de Ștefănescu, a fost la o sedință când Bodnăraș mi-a spus că în problema cutare... te duci și iei legătura cu Alexandru Ștefănescu".

Tov. C. Pirvulescu:

Nu am avut legături atunci pe linie financiară. Eu am avut Frontul Muncitoresc, partidele istorice, apărarea și probleme generale.

În spiritul acesta am lucrat.

După 4 aprilie nu am schimbat casele conspirative, nu am schimbat aparatul și tehnicii ci numai pe Foris, dar și pe acesta l-am pus la muncă, bub pară. Ne-am dat seama că aparatul de represiune burghez este la pământ, că armata săvietoică era la Iași. Nu vin să justifice, pentru că Foris m-a informat de Ștefănescu. Auzit, în ultimul timp, să se pună bine cu comuniștii, a spus că "tunuri vreți, tunuri vă dau" și pe urmă a fugit.

Eu vă spun care era starea de spirit. Noi l-am arestat pe Foris, dar nu am putut să arestăm mai mulți. Era vorba și pe Kofler, dar nu aveam atâtea case conspirative și oameni. Este adevărat că inițial era vorba și pe Kofler pentru că era cunoscut ca principal inspirator și colaborator al lui Foris. Eu m-am gândit, ~~max~~ nu știu ceilalți tovarăși, dar de fapt nu am avut aici mijloace posibile. Am avut parașutiștii sovietici cu care luam legătura și am pus pe unul să-l păzească.

Cu Foris, în general pot spune că am terminat.

Elementele care m-au pus în această situație au fost că

era un om necinstit și din lagăr tovarășii au spus că este provocator și mai târziu eu mi-am însușit această idee, văzând că lucrurile erau mai complicate, cu toate că am fost înălțurat.

Eu nu știu, de fapt Emil a făcut chestia aceasta: în ziua de eliberare Emil l-a adus... nu era just să scoatem "România liberă" așa cum s-a scos. L-a adus pe Foriș și a scris ce a vrut și a băgat și alți gazetari. Când am văzut ce scriu, mi s-a făcut negru înaintea ochilor: nu corespundea realității. Era de fapt o luptă pe viață și pe moarte: legalizarea partidului și victoria noastră.

Tov. Gr. Răduică:

După aceea a fost folosit Foriș.

Tov. C. Pîrvulescu:

Ziarul eu l-am redactat. Nu era vina lui Foriș; el a fost chemat. Aveam o casă conspirativă unde lucram iar după aceea ne-am mutat mai aproape pe str. Bruxelles și am stat cu Ghiță împreună consultându-ne în diferite probleme și în anumite situații ne consultam și cu Bangheș și cu Bodnăraș, punându-ne de acord.

De Foriș eu nu am mai avut posibilitatea să mă mai ocup. Am aflat mai târziu că a fost adus și ~~xxxxxx~~ ținut sub formă de arest în sediul partidului. După aceea, când mama sa a aflat unde se află Foriș, venea zilnic și striga să-i dăm drumul fiului ei. Atunci i-am dat dispoziție lui Teohari să o ducă la o mănăstire. ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~. De atunci nu mai știu nimic de ea. Am spus să-l scoată pe Foriș din subsolul unde îl băgasem și pe fostul director al Doftanei ca să nu-l ținem împreună cu ticăloșul acela. Eu nu știu ce s-a mai întâmplat după aceea. După eliberare, s-a mai ocupat Pantiușa. O discuție în Biroul Politic nu a fost. Așa ceva nu s-a pomenit. Arestarea lui Foriș era deja un fapt împlinit. Era arestat, dar faptul că a fost adus la sediu ca relegal și sub pază, nu știu cum s-a întâmplat că eram peste măsură de ocupat. De asemenea, nu știu nici cum a dispărut. Stiam că trebuia să fie judecat. Nici nu știu cum a fost împușcat. Auzisem că a încercat să fugă și pentru asta a fost împușcat.

Tov. Gh. Stoica:

O întrebare în legătură cu Foriș: e vorba de momentul când a jucat un rol în formarea opiniei că el este un provocator, că este autorul căderii din strada Crîngului și altele.

Noi am dat de documente unde avem explicații absolut pentru toate căderile, de asenenea, declarațiile comisarilor; avem și situația deunității împreună cu Ilona când ai luat o mașină să te muți și ai uitat ^{în ea} un plic în care se aflau niște manifeste, un raport de la universitate, ceva materiale de arhivă.

Tov.C.Pirvulescu:

Nu eram cu Ilona ci cu tehnica. Fata trăiește și acum. ...

Tov.Gh.Stoica:

Dar l-ai uitat.

Tov.C.Pirvulescu:

Pe mine mă transporta de la o casă la alta și eu nu am știut că ea are și plicul; dacă știam, îl luam asupra mea. Acolo în plic era un fel de arhivă a mea personală, pe linia tineretului, pentru că mă ocupam și de problema tineretului și fata l-a uitat în mașină. Este un fapt acesta.

Tov.Gh.Stoica:

Acest fapt explică căderea care se răsfărgea atunci asupra lui Foriș.

Tov.V.Patilineț:

Când s-a aflat în pușcărie de această cădere s-a spus că Foriș este acela care a trădat.

Tov.Gh.Stoica:

Soferul mașinii deschizând plicul și văzând niște materiale comuniste l-a dat la siguranță. Aceștia l-au descifrat foarte ușor pe Biți și au început arestările.

Tov.C.Pirvulescu:

Bu eram cu fata în mașină; materialul îmi aparținea mie și când ea îmi spune că a uitat plicul, era să cad din picioare... După aceea, imediat, m-am mutat din casă în care stăteam.

Tov.Gh.Stoica:

Iată explicația căderii din strada Crîngului și tot așa avem explicații la toate căderile. Sînt explicații precise, bine conturate și am mai constatat că siguranța avea o rețea de informatori bine camuflați, așa cum este situația cu Nicu Tudor.

Tov.C.Pirvulescu:

În problema cu Floreștiul probabil că voia să mă dea și pe mine. Dacă este așa, ei trebuie să fi cunoscut că l-au trimis să ia legătura.

Tov.Gh.Stoica:

S-a mers pînă acolo încît, trebuind să meargă în delegație la Moscova împreună cu Techari și alții și fiindu-i frică că are să cadă, cu toate că cei de la siguranță l-au obligat, el nu a vrut să meargă pentru că, ce se gîdea el: dacă mă duc acolo, vor începe cercetările și mă vor lichida. Așa că s-a dus pînă la Cernăuți și de acolo s-a întors înapoi la București.

Tov.C.Pirvulescu:

Cei de la siguranță l-au mai avut și pe Luca.

Tov.Gh.Stoica:

Sînt momente, dar nu a fost permanent. Noi avem explicații pentru toate căderile acestora: județeanu, Petre Gheorghe, Birtaş, Techari și altele; de asemenea, adevărul despre Moiseescu. Așa cum avem noi situația rease că atît tu cît și Foris ați fost împotrivi de a-l lichida pe Moiseescu. Aici, Foris s-a opus categoric, deoarece știa că acesta lucrează pentru sovietici și nu se putea desconfia.

Tov.C.Pirvulescu:

Foris a fost de acord cu hotărîrea de a-l lichida, dar nerocul a fost că am fost consultat și eu. Atunci am cerut să se dovedească vinovăția și pentru că nu au reușit, nu au mai avut încotro..

Tov.Gh.Stoica:

În fața noastră s-a pus următoarea sarcină: să stabilim adevărul - a fost sau nu Foris agent al siguranței? Trebuie să spunem că nu numai că nu am găsit documente dar unul ca Techari sau ca Pantiuga, convingi că este agent și l-au ucis, au început să cerceteze după moartea lui diferite lucruri prin care să poată să stabilească motive în legătură cu aceasta și nu au reușit.

Că nu xxxx a fost agent al siguranței este stabilit 100%.

Tov.Guina:

Pînă în anul 1942, siguranța nu a știut că Foris este în țară.

Tov.Gh.Stoica:

Foriș a fost omorît în vara lui 1946.

Tov.C.Pîrvulescu:

Acest lucru nu am știut.

Tov.Gh.Stoica:

A fost închis în Aleea Alexandru unde a stat un an de zile. Noi am avut aici două variante de felul cum a fost lichidat Foriș. Prima este scrisă de Teohari în care spune: "În vara lui 1946 a venit la mine generalul Nicolschi și mi-a spus că îl ținem pe Foriș de mai bine de un an de zile. E cam mult. Ce facem?" Teohari i-a spus că o să-i dea răspunsul mai târziu și s-a dus la secretarul general al partidului și a spus: "Foriș stă aici de atît timp, ce facem cu el?" Și tot el a propus să-l lichideze. Propunere cu care Gheorghiu-Dej a fost de acord. De aici Teohari s-a dus la Ana unde a găsit și pe Luca și le-a pus aceeași problemă arătînd că Gheorghiu-Dej a fost de acord să fie lichidat. A doua variantă constă în faptul această problemă s-a hotărît la Gheorghiu-Dej unde se aflau Ana, Luca, Teohari și mi se pare și Ioșca. După ședință, Gheorghiu-Dej i-a dat sarcină lui Pantiușă să-l lichideze pe Foriș. Acesta nu știa cum să facă și a trecut destul timp de cînd primea sarcina să-l lichideze. De fapt nu putea pentru că treceau mașini, era comisia aliată de control; și așa au trecut vreo 2-3 săptămîni. Gheorghiu-Dej era enervat de ce nu îl omorî pe Foriș, de ce se târăgînează atît. În fine Pantiușă să scape de asta s-a dus într-o zi în pivniță și cu o rană i-a dat în cap. El spune că dintr-o singură lovitură l-a omorît și l-a îngropat acolo.

Iată, așa a fost omorît Foriș. Și acum se pune problema: Era în anul 1946, după conferința de partid, după ce Ministerul de Interne era la noi. Care nu aveam posibilitatea să cercetăm și să-l judecăm? De ce a fost omorît? Este o întrebare la care se cere să dăm un răspuns, pentru că el a fost un cadru de bază. Era o activitate de partid. A fost secretar general al partidului. Poate că cineva care nu avea încredere că rămînem la putere se grăbea așa tare.

Tov.C.Pîrvulescu:

Eu nu am știut aceste lucruri.

Tov. Gheorghe Stoica:

Dacă făceați nota voi atunci, era justificat, dar s-a făcut după 2 ani de putere. E prea de tot..

Tov. C. Pîrvulescu:

În fața faptelor și a dovezilor, mă închin, pentru că nu judec după sentimente; faptele au importanță. În fața acestui lucru mă declar de acord. Ne-au influențat și tovarășii de la închisoare în sensul că au venit și au spus că Foris este provocator.

Tov. Gh. Stoica:

Dacă aveai posibilitatea să judeci în liniște, era altceva

Tov. C. Pîrvulescu:

Aceasta este părerea mea în fața faptelor. Eu am fost pornit împotriva lui Foris pentru că mă durea. De fapt i-am spus-o în față.

Cînd noi am preluat conducerea de la el, luasem măsura să-l curățăm. Tovarășul Bodnăraș era înarmat, dar eu atunci, care îl cunoșteam bine că este fricos și că are să predea totul în liniște, lucru care s-a dovedit. Cînd i s-a spus că este o hotărîre de sus, el a predat legăturile. Față de aceasta eu am spus că-l păstrăm și să-l judecăm mai tirat. Foarte că am și eu o lipsă aici pentru că nu m-am ocupat să văd ce s-a întîmplat. Dar după 1945 după conferința partidului, ~~am~~ am avut o conducere silențioasă, o stabilitate pentru că eram de acum un organ operativ în legalitate, era cu totul altceva. Cam acestea sînt în legătură cu Foris.

Tov. Gh. Stoica:

Si acum mai este o problemă, destul de dureroasă. Uite, mama lui Foris, sîraca - era copilul ei - o durea. Uite ce au făcut cu ea: au luat-o, au trimis-o la Oradea cu domiciliu obligatoriu. Nu știm dacă a murit de moarte bună sau nu. Fapt e că am ajuns pînă acolo că după ce a murit sau a fost omorîtă, să fie dezbrăcată și aruncată în Cîmp cu o piatră de gît. Aceasta era în 1947. Ce nu puteai să-o îngropi undeva într-un cimetir?

Tov. C. Pîrvulescu:

Eu am spus să-o bîgăm undeva într-o minășpire.

Dacă s-a procedat așa, înseamnă că s-au încălcat în vî-
cioare cele mai elementare norme ale omeniei.

Ceea ce e mai grav în toată treaba aceasta e că activiș-
te partid ca Moiseșcu s-a ajuns în felul acesta - e o pată pentru
partidul nostru. Noi nu sîntem anarhiști, nici troțkiști. Nu ne-am
propus să nimicim cadrele fără judecată. Să-i descoperi vinovăția
și ei să și-o recunoască.

Tov.Gh.Stoica:

Acumsta e cu Foris. Ceea ce ai arătat, nu vine decît să
confirme concluziile la care am ajuns și noi prin cercetarea
obiectivă a lucrurilor.

Tov.C.Pîrvulescu:

A fost pus un caz care nu corespundea. Eu nu am putut să-l
dovedesc provocarea. Am arătat cum a împiedicat activitatea de
partid și cum lovea în activității de partid.

Tov.Gh.Stoica:

Așa este cînd te dai pe mîna altora. E bine să fii stă-
pîn la tine acasă, să nu cîrșim cadre de conducere, să nu te duci
cu hîrtia acolo să și-o iscălească.

Tov.V.Patîlinet:

Așa ruga tovarășii din comisie dacă sînt de acord și tova-
rășul Pîrvulescu dacă poate să ne ajute în sensul de a ne arăta
cum cîți din activiștii de bază ai partidului au fost uciși înain-
te. Pe cine cunoaște dintre ei, ca să putem cerceta și reabilita;
să vedem familiile lor ce fac. Uite de exemplu băiatul lui Ivănuș.

E bine să nu se discute cu nimeni pentru că este o pro-
blemă internă și o vom discuta la conducere. Problemele sînt în-
chegate la nivelul nostru. Toți tovarășii din conducerea parti-
dului nu cunosc problema pentru că nu a fost timp să fie infor-
mați. Se mai stă de vorbă cu unii tovarășii.

V-am ruga tovarășe Pîrvulescu, cînd aveți timp, în spiri-
tul discuțiilor noastre, cînd doriți să citiți materialele care
le avem la dispoziție. Avem ceva sintetizat și mai sînt ceva ma-
teriale în lucru. În legătură cu Foris și procesul lui Pătrășcanu
toate materialele le aveți la dispoziție, puteți să vă documentați
Dorin ca tovarășii care au cunoscut unele fapte să fie convingi
pentru că una este impresia care au avut-o atunci cînd așa de ușor
se folosea expresia de "trădător", în sensul că dacă nu-i plăcea
cuiva de ochii altcuiva, era numit "trădător".

Aș vrea să vă întreb dacă aveți vreo problemă în legătură cu Lucrețiu Pătrășcanu?

Tov.C.Pîrvulescu:

Și pe Pătrășcanu l-am cunoscut bine cînd am venit în țară. El era la munca legală și în biroul județean. Mai tîrziu a fost tras în resortul de propagandă și agitație. În timp ce era în munca legală, scria foarte multe articole.

Tov. Patilinet:

Dacă aveți ceva elemente care să dovedească faptele lui?

Tov.C.Pîrvulescu:

Ceea ce m-a făcut să am o rezervă față de Pătrășcanu, a fost situația că în timpul războiului nu a fost în lagărul de la Tg.Jiu, apoi cînd a avut domiciliu obligatoriu la Poiana, putea să vină în București foarte ușor, cînd vroia. După cum spunea Gheorghiu-Dej, a fost adus la Tîrgu Jiu Pătrășcanu cînd erau dezbinările acelea cu scopul să adîncească divergențele. Aceasta era părerea lui Gheorghiu-Dej. El într-adevăr a fost un timp, dar cînd nu a reușit să facă așa ceva, a plecat de acolo. Acesta este un moment care m-a pus în dubiu.

Pătrășcanu a fost cîndva reprezentant la Comintern. Cei de la Comintern nu au avut o părere bună despre el; a avut relații cu femei, a fost bănuț de ceva și după aceea a fost adus în țară și numit secretar în Moldova. Ilegal a lucrat cu Clara în Comitetul regional de la Iași. Puțin a stat la Tg.Jiu, la Miercurea Ciuc și după aceea a rămas cu domiciliu obligatoriu. Înainte de 1944 eu nu știam de nici o existență a lui. Foris avea o părere proastă de el; de fapt nici nu l-a folosit. La fel și Pătrășcanu avea o părere proastă despre Foris. De fapt între ei era o luptă, pentru că fiecare voia să fie în conducerea partidului.

Tov.Gh.Stoica:

De ce nu?

Tov.C.Pîrvulescu:

Și eu spun la fel, dar să aduc argumente. Era legalizat în 1944. Cînd s-a format secretariatul provizoriu și Pătrășcanu a aflat înștiințîndu-l, pentru că voiam să-l folosim, a ridicat problema că de ce nu a fost atras și el în secretariat. De fapt nici tovarășii din închisoare nu au fost de acord ca el să fie ales.

A intervenit și legătura cu regele, care am luat-o prin el. Mi se pare că Stircea a anunțat iar Pătrășcanu a venit și ne-a informat că regele vrea să vadă care este poziția partidului nostru față de monarhia. Ne-am întâlnit secretariatul și am discutat în sensul că sintem republicani în concepție, dar dacă monarhia se pune în fruntea poporului pentru scoaterea țării din război, vom fi primii care vom răspunde. Aceasta a fost poziția noastră cu care a fost de acord. Într-un timp s-a ridicat și Tătăreanu care a vrut să meargă la Moscova să încheiem acordul. După aceea a venit și Ion Antonescu care voia să rupă cu Ion Antonescu și să încheie alianță cu americanii. Noi am considerat că toate acestea sînt manevre. ^{Ca} ~~știi~~ monarhia am rămas în relații mai strînse decît cu Maniu și cu Titel Petrescu. Pe linia aceasta am angajat pe Hagiu iar pe linia Frontului Național pe Pătrășcanu. Lui Pătrășcanu i-am spus de la început că-i dăm o muncă de mare răspundere. La un moment dat am avut impresia că Pătrășcanu ne dezinformează în legătură cu discuțiile care le avea cu camarila pentru că apăreau probleme contradictorii și am hotărît să-l dublăm cu Bodnăraș. Aceasta era situația după aprilie 1944, adică prin iunie 1944. După asta a mai fost și problema cu guvernul, ce fel de guvern să fie. Nu mai îmi reamintesc bine situație; dacă m-aș consulta cu tovarășul Bodnăraș ar fi bine. Dacă îmi reamintesc bine, voiau să-l înlăture pe Antonescu și să îl aducă ca prim-ministru pe Gigirtu. Adevărul este că în aceasta nu era părerea lui Pătrășcanu dar era de acord cu ea.

Tov. Gh. Stoica:

Interesant era că guvernul militar își punea ca sarcină să lichideze războiul cu Uniunea Sovietică.

Tov. C. Pîrvulescu:

Cu Gigirtu nu se putea face așa ceva. Acesta era punctul nostru de vedere.

Tov. Gh. Stoica:

Și al lui Pătrășcanu?

Tov. C. Pîrvulescu:

El și-a înșușit. Cînd am răspuns planului acesta punctul nostru de vedere că nu se cere ceea ce este normal, că trebuie înlăturat tot guvernul și înlocuit cu un guvern al celor patru partide care formau blocul, a fost de acord și regele pînă la urmă, dar a trebuit să-l trimitem pe tov. Bodnăraș.

Ne-am gândit că poate să ne tragă și pe sfoc, adică să fim de acord cu ei și după aceea să ne dea lovitură.

Ei au primit în întregime planul la care am participat și regale. Dămăceanu spune că Pătrășcanu a avut un alt punct de vedere față de planul nostru. De fapt el a încălcat și unele reguli. Toată chestia s-a întâmplat pe 23 August când a venit Antonescu la Palat și a început să ne răstoale la birou. Planul era pus la punct. Era vorba numai de faptul că nu garantăm pentru că puteau să fie atacați de hitleriști. S-a speriat puțin când a auzit că Antonescu urma să fie arestat; a ieșit din palat, a trimis după Pătrășcanu și Titel Petrescu. Seara a intrat echipa în funcțiune și l-a luat pe Antonescu și ceilalți într-o dubă ducându-i acolo unde știți. Imediat după arestarea lor s-a anunțat formarea guvernului, care trebuia să fie politică însă au fost băgați și militari așa cum au fost Sănătescu - care nu era prevăzut și alții. Noi ne-am supărat pe Pătrășcanu pentru că a admis așa ceva și nu ne-a consultat.

Tov. Puțuri:

El a fost cu tov. Bodnăraș.

Tov. C. Pirvulescu:

El era legalizat iar tov. Bodnăraș nu era și mai mult, era o problemă hotărâtă în cadrul secretariatului cu care era de acord.

Tov. Gr. Băduică:

Când a fost chemat la palat i s-a spus: am constituit guvernul și dumneata ești ministrul justiției.

Tov. C. Pirvulescu:

Partidul nostru a avut meritul că în momentul acela a apreciat just situația, raportul de forțe și căile de ieșire. Poporul nu a vrut de la început acest război, dar în seara de 23 August, știți ce a fost în București? A fost sărbătoare. Aceasta confirmă justetea liniei partidului.

Pătrășcanu și camarile au fost de acord cu linia noastră. Maniu și Brătianu spuneau că nu trebuie un guvern militar. Ei spuneau că: militarii au făcut războiul și militarii să-l termine, iar noi am spus că nu militarii l-au făcut ci politica și că, ei voi (partidele lui Maniu și Brătianu) ați fost de acord. Militarii au executat și atunci de ce să nu avem un guvern politic pentru că avem și un program politic.

./.

Tov. Puturi:

Au fost trei șefi de partide.

Tov. C. Pîrvulescu:

Noi nu l-am acuzat pe Pătrășcanu. El venea de multe ori în casa mea conspirativă și am discutat cu el toate problemele, ascultându-i părerea și ne consultam cu secretariatul și el era de acord cu noi.

În legătură cu condamnarea lui Pătrășcanu pentru spionaj, nu am avut dovezi, dar Gheorghiu-Dej mi-a spus că atunci cînd a fost la Paris ar fi avut niște legături afirmînd: "Ela (Pătrășcanu) ne-a trădat acolo". De asemenea spunea că este spion englez, dar nici această acuzație nu am luat-o în considerație pentru că îl cunoșteam pe Pătrășcanu.

La un moment dat Pătrășcanu, fără să ne consulte organizase să plece să încheie armistițiul și cînd era gata să plece am spus la sovietici să oprească avionul. La Moscova a plecat, dar în alte condiții (a vrut să meargă cu Dămăceanu și Aldea.) Înainte de plecare m-am consultat cu Gheorghiu-Dej, cu secretariatul că nu Pătrășcanu să plece cu militarii ci reprezentanții tuturor partidelor pentru că atunci însemna că partidul nostru a încheiat armistițiul. El a plecat dar ca reprezentant al partidului nostru un reprezentant de la social-democrați și altul de la liberali și național-țărăniști, plecînd cu ei și Dămăceanu. Cînd a ajuns la Moscova el a încercat să ia legătura, dar Stalin a dat dispoziție să se intereseze ce este cu acesta. El cunoștea dar nu știa ce s-a petrecut cu el în timpul războiului și nici nu a luat legătura cu el. Mai mult, a fost singurul care s-a dus și cu soția. Cred că nu era cazul; erau probleme politice nu agrement. De fapt și față de compoziție aveam de reproșat.

Tov. Gh. Stoica:

Dumneata știi ce a susținut Pătrășcanu acolo?

Tov. C. Pîrvulescu:

Nu.

Tov. Gh. Stoica:

În primul rînd a susținut valabilitatea lui 23 August. Ei nu au vrut să stea de vorbă cu el pînă nu s-au tras artificii cu ocazia : "Liberării Bucureștiului" - spuneau ei.

Tov.C.Pirvulescu:

Sovieticii nici nu au știut ce se întâmplă aici. Când au venit în Alea Alexandru, l-au oșutat pe Paris...

Tov.Gh.Stoica:

Nu au vrut să recunoască 23 August. Au stat de vorbă cu delegația noastră abia pe 11 septembrie, adică atunci când au dat comunicatul că au "eliberat Bucureștiul". Dar ei au intrat când Bucureștiul era liber. Voiau să arate că este meritul lor.

Tov.C.Pirvulescu:

Stalin l-a decorat pe Mihai.

Tov.V.Patilineț:

L-a decorat pentru faptul că a întors armele împotriva hitleristilor.

Tov.Gh.Stoica:

Este o chestiune importantă cu 23 August. Ceea ce doreau Ana și Luca era negarea forțelor interne, care să justifice tot ce a ~~întreprins~~ urmat și noi mergeam cu țidula.

Tov.C.Pirvulescu:

Îmi reamintesc că într-o noapte, în timp ce stăteam cu Gheorghiu-Dej, bate cineva la ușă. Un ofițer sovietic cerea să fie primit. Îl cunoșteam de la Comintern - un colonel care avea și muncă politică. Îmi spune că vine în numele lui Malinovachi și mă întreabă dacă este adevărat că Antonescu a fost arestat? (Era la 3-4 zile după arestare). A mulțumit și ne-a întrebat ce dorim. Noi i-am spus că dorim cărți și ne-a fost trimis un vagon de cărți.

Tov.Gh.Stoica:

Una din pozițiile lui Pătrășcanu era problema lui 23 August; apoi condițiile de armistițiu, din punct de vedere material. El a luptat din răspuțeri ca noi să nu fim considerați ca o țară ocupată. În al treilea rând, era chestiunea plăților.

Aceste probleme au jucat un rol important în procesul lui Pătrășcanu ~~fiind~~ calificat ca antisovietic.

Pătrășcanu a oșutat să folosească în mod just participația forțelor interne pentru eliberarea țării în vederea ușurării condițiilor de armistițiu. Ana și ceilalți au avut cu totul altă părere.

Dacă apelăm la fapte se poate vedea destul de clar că aceste acuzații au dus la lichidarea lui Pătrășcanu.

Tov.C.Pirvulescu:

După conferința de partid, când s-a ținut prima plenară am fost singurul care m-am ridicat împotriva de a fi atras în Biroul Politic, însă Ana l-a susținut pentru că erau în relații de prietenie. Eu cu Gheorghiu-Dej nu îl cunoșteam.

Tov.Gh.Stoica:

Și Stalin l-a susținut pe Pătrășcanu - ne povestește Teohari.

Tov.C.Pirvulescu:

Stalin în ultima perioadă a avut momente de om cu două fețe.

Tov.Gh.Stoica:

Gheorghiu-Dej susținea să intre Ana în Conducere, dar s-au dus la Stalin și ~~xxx~~ acesta a spus să intre pentru că este activist vechi, un om intelectual. Așa spune Teohari că Ana i-ar fi spus.

Tov.C.Pirvulescu:

Chestia cu greșelile de la Craiova este justă.

Tov.V.Patilineț:

Nu a greșit în momentul acela.

Tov.C.Pirvulescu:

Intotdeauna este bine de judecat cu problemele de atunci pentru că linia partidului era stabilită de conferința partidului.

Tov.V.Patilineț:

Aveți posibilitatea să citiți cuvântarea lui de la Cluj și să vedeți că este conformă liniei politice a partidului, de atunci. El a criticat și pe maghiari și pe români.

Tov.Gh.Stoica:

Toate acestea și ceea ce se spune, sînt lucruri care nu pot fi susținute din punct de vedere al greșelilor. Unele sînt discutabile pe cale de discuție, altele poate să fie întreadever greșeli pentru că lipsuri a avut. Însă noi toți, așa analizînd lucrurile am ajuns la concluzia - pe bază de fapte - că procesul a fost o înscenare, care prin metode urite a fost un proces "istoric", cu o durată de 6 ani de zile de cercetări și pe linie de partid și pe linie specială. După plenara CC al Partidului, cînd au fost scoși Ana, Teohari, Luca și a venit o compoziție nouă a Biroului Politic, a fost instalat un nou ministru, de

atunci acest lucru a fost o cotitură căci până atunci nu s-a putut dovedi absolut nimic decât pe linia lipsurilor și greșelilor care sînt și astăzi discutabile, și se dovedește. Cînd citești discursul lui de la Cluj, nu ai decât să aplauzi. Poziția față de unele situații poate fi greșită și foarte multe cu vremea, într-o conjunctură le judeci într-un fel iar alții în alt fel.

Tov.C.Pirvulescu:

A fost o lipsă a noastră că nu ne-am documentat dar nu am avut nici timp. Îl cunoșteam destul de bine ca un om cinstit, dar în chestia asta, cînd vine și îți spune că la Paris a trădat ce poți face? Că nu s-a dovedit este adevărat.

Tov.V.Patilineaș:

În proces nu există dovezi.

Tov.Gh.Stoica:

Doar prin mijloace care sînt cunoscute "A la '37"

Tov.C.Pirvulescu:

S-a spus că a fost agent englez.

Tov.Gr.Răduică:

Petea spunea că Zilber a fost un agent care a lucrat corect.

Tov.Gh.Stoica:

Prin mijloacele acestea s-a creiat un "grup Pătrășcanu" în care au băgat tot ce au vrut: spioni, agenți, etc. și noi am ajuns pe baza acestui lucru să constatăm că a fost nu numai o înocenare ci o rușine. ~~pentru că~~ Dacă ~~în~~ 1946 puteam spune că nu am avut timp să ne ocupăm, deși nu poate să justifice nimeni, dar după ce au trecut atîția ani pînă în 1952 după ce murise și Stalin, fusese înlăturat și Beria de un an de zile, cînd trecuse mania proceselor (Praga, Budapesta, etc.) vii să faci un proces obținut prin mijloace necinstite. Mai mult s-a constatat că o mare parte din cei care formau "grupul Pătrășcanu" erau agenți ai S.S.I.-ului. Mai mult decât atât, cunoaștem cu toții ^{în} perioada aceea cum se proceda cu plecărilor în străinătate, cît de ngîrcit era tov.Drăghici în privința asta, nu știu cum se face că o bună parte din aceștia, care au fost piese principale în proces, au primit aprobări să plece în străinătate definitiv, pînă și aceia care trebuia să fugă cu Pătrășcanu primește aprobare pentru a pleca.

Tov.V.Patilineț:

Mai mult, lui Pătrășcu, fost conducător legionar, după ce a plecat din închisoare nu i s-a dat domiciliu obligatoriu, iar acestora li s-a dat la toți domiciliu obligatoriu și încă destul. La fel și în zăcă au stat fără medicamente, fără ~~asistență~~ asistență medicală, pe cind celelalte elemente legionare se bucurau de asanenea drepturi.

Tov.Ga.Stoica:

Decă burgheria ne aplica regimul acesta de pușcărie, nu mai eram noi în viață.

Tov.C.Pirvulescu:

Reamintindu-mi m-a vrea să vă redau cum a fost discutată treaba asta. De ea s-a ocupat Gheorghiu-Dej. El informa din cind în cind Biroul Politic, dar nu a fost o hotărîre ca Lucrețiu Pătrășcanu să fie condamnat la moarte. Pentru mine, cel puțin, este destul de clară pentru că multe lucruri Gheorghiu-Dej le-a făcut cu de la sine putere. Eu, drept să vă spun, nu cunosc o astfel de hotărîre. El informa doar că Pătrășcanu este un trădător, dar pe baza celor declarate. În legătură cu procesul a fost o hotărîre de a se face proces, dar de condamnare la moarte nu a fost. Nu îmi aduc aminte ca atunci să fi fost și ședință - atunci cind s-a hotărît să se facă un proces.

Tov.Ga.Stoica:

Ca un organ să ia o hotărîre, trebuie să se facă o ședință

Tov.C.Pirvulescu:

Nu îmi aduc aminte să fi fost o hotărîre pentru darea pedepsei. Unele informații au fost - ceea ce reșea ~~din~~ prin metodele f arătate de voi aici.

În un moment dat Gheorghiu-Dej m-a chemat la el și a spus să merg să stau de vorbă cu Pătrășcanu că acesta ar vrea să-mi spună ceva, și m-am dus cu Drăghici. Pătrășcanu era la Malmaison. Tipa oit îl ținea gura că este ținut în închisoare pe nedrept, că este nevinovat. Am avut discuții cu el, dar era într-o stare de nervi de nestăpînit și nu am putut să suport, intervenind Drăghici

Tov.V.Patilineț:

A fost exclus din partid?

Tov.C.Pirvulescu:

Probabil cind a fost la securitate să i se fi luat carnetul.

Am fost trimis și la Kofler că și el s-a vrut să stea de vorbă cu mine. Simula că este nebun, și i-am spus: ce ești nebun? faci pe nebunul?, dar era lucid. Nu mai țin minte ce spunea Kofler - era înainte de proces, cam cu un an, un an și jumătate după ce a venit Drăghici la interne. Am stat de vorbă și cu unul și cu altul, dar erau distruși moraliceste. Probabil că apelasu la mine ca președinte al Comisiei. Am venit și i-am spus lui Gheorghiu-Dej în ce stare se află Pătrășcanu. Atunci Gheorghiu-Dej l-a injurat și mi-a spus că este un trădător. Aceasta este situația.

Tov.Gh.Stoica:

Lucrețiu Pătrășcanu, în comparație cu toți, și-a apărut demnitatea lui, onoarea lui de membru de partid și și-a apărut-o în momentul cînd toți au dat declarații mincinoase, la ultimul lui cuvînt. El și-a exprimat încrederea în partid și a spus că va veni o zi cînd se vor găsi oameni să restabilească adevărul.

Tov.C.Pîrvulescu:

Nu am cunoscut toate amănuntele. Dacă mi-ar fi dat să verific pe Pătrășcanu...

Tov.Gh.Stoica:

A fost la voi?

Tov.C.Pîrvulescu:

Nu a fost.

Tov.Gr.Răduică:

Tov.Coliu s-a ocupat un timp de Zilber.

Tov.V.Patilineț:

În comisia de partid a fost tov.Drăghici și Rangheț.

Tov.C.Pîrvulescu:

A Pătrășcanu a fost ținut mult timp la Snagov într-o vilă a lui și după aceea dus la Mallmaison.

Tov.Gh.Stoica:

Nu stă în picioare teza aceea care circula că nu aveam pe nimeni de reabilitat.

Tov.C.Pîrvulescu:

Vă spun cinstit - nu mă mă laud - eu de 3-4 ori am preluat o cauză cînd spunea omul că nu este ~~vinovat~~ adevărat. Eu am învățat că demnitatea omului trebuie să fie respectată.

Tov. Guină:

Care au fost motivele la un moment dat când s-a pus în faţă înlăturarea şi a duseitale şi a lui Miron? Nu are legătură cu problema noastră?

Tov. C. Pîrvulescu:

Are legătură, dar uite cu ce: Ioşca şi Miron au susţinut pe Ana. Pe Ioşca eu l-am ridicat şi când a venit Ana l-a luat în braţe. Când am fost ales în Biroul Politic în 1952 - eu am fost în Biroul politic după Congresul al VII-lea al Internaţionalei Comuniste - m-am înţeles cu Gheorghiu-Dej că vroia să-şi întărească poziţia. Miron, Ioşca au fost la Congresul al XX-lea unde s-a pus problema de vicălesul de Hruşciiov care a aruncat cu noroi în Stalin, dar Stalin rămâne Stalin şi din punct de vedere politic. El a bănuţ că eu susţin pe Miron şi pe Ioşca...

Tov. Guină:

Aceştia doi aveau intenţia să ridice oţeva problema?

Tov. C. Pîrvulescu:

Da. Si m-au chemat...

Tov. V. Patilinet:

La plenară Miron a ridicat problema că cineva s-a dus la dumnenvoastră acasă...

Tov. C. Pîrvulescu:

Că eu m-am dus la Miron. Intr-adevăr m-am dus dar la Consiliul de Miniştri, însă am fost chemat de Ioşca unde am găsit şi pe Miron. Veniseră de curînd de la Congres şi cunoşteau documentul aşa că au pus problema dacă la noi nu a fost cultul personalităţii sau dacă nu mai este. Am spus că dacă au părerea asta, s-o pună în Biroul Politic. Eu i-am spus lui Gheorghiu-Dej, dar probabil că nu i-am spus tot ce era pe banda de magnetofon.

Tov. V. Patilinet:

Era banda de magnetofon pusă de Teohari şi Ioşca în birou.

Tov. C. Pîrvulescu:

Eu am făcut oţeva greşeli. De exemplu, o declaraţie la conferinţa din Oltenia unde am criticat că nu se ocupă serios de cooperativizarea agriculturii, fiind acuzat că am dat linie. Totul se trage de la păcătosul ăla de Vladimir Gheorghiu. Greşala mea a fost că am propus pe Gheorghiu să fie secretar. Nu înţera permis mie preşedintele comisiei să nu cunosc omul. Am luat-o

meccanic. Pînă el a fost instructor la Secția organizatorică, a fost inspector și după aceea trimis la "Stefan Gheorghiu" ca după aceea să-l instaleze eu, văzînd că lucrează. La o lună de zile de la instalare s-a primit o sesizare că ar fi fost membru al "Frăției de cruce" în timp ce era mecanic. În urma acestui lucru m-am dus la Gheorghiu-Dej și i-am spus că am greșit cu el și trebuie să verificăm.

Tov.Gh.Stoica:

Ce problemă a ridicat Ioșca și Miron la sedința Biroului Politic?

Tov.C.Pîrvulescu:

A început Ioșca să vorbească arătînd că sînt greșeli, dar nu spunea decît că este cultul personalității: pe urmă a luat cuvîntul Miron, tot în spiritul acesta, iar eu am arătat cum am fost atras acolo. Întreadevăr am fost judecat și știam că o să fie tras la răspundere. Nu am spus că ei au fost de vină ci pentru că sînt greșelile mele și am spus că nu sînt de acord că i-am sprîmînit pe aceștia.

Tov.Gh.Stoica:

Dacă mergem la originea acestui lucru constatăm că este din cauza lipsei de democrație, din cauza lipsei muncii colective și ca urmare, s-a putut face o schimbare a unui membru în Biroul Politic.

Tov.C.Pîrvulescu:

Mi-am dat seama că nu am ridicat problema aceasta cu informarea. În momentul acela am susținut autoritatea lui. Nu am gîcit pe altcineva capabil. După aceea am fost băgoșălit atît, încît voi ține minte o viață întreagă.

Tov.V.Patilineț:

Să încheiem și să-i mulțumim tovarășului Pîrvulescu pentru cele arătate.

Tov.C.Pîrvulescu:

Ei au aflat că au fost reabilitați o serie din cei excluși și s-au adresat la mine. Le-am spus că au fost reabilitați pentru că s-au făcut unele greșeli.

Tov.Gh.Stoica:

Vă mulțumim pentru discuția purtată.

STENOGRAMA

discuției cu tovarăgul Anton MOISESCU, la tovarăgul

Vasile Patilinet.

- 1 noiembrie 1967 -

Tov. Anton Moiescu :

Prima dată l-am întâlnit pe Foriș într-o casă, când a venit să-mi explice ce este cu recrutarea de informatori sovietici și că Secretariatul s-a hotărât să ne lase în pace pe noi și nu vom trage nici o consecință dacă intrăm în conflict cu ei. Lucrul acesta li s-a spus de la Moscova.

Tov. Vasile Patilinet :

Prima oară legătura lor a fost Zilber, dare venise de la Viena.

Tov. Gheorghe Stoica :

Despre ce vorbește Moiescu era prin anul 1958, când Zilber era deja compromis.

Tov. Anton Moiescu :

Eu n-am știut cine este acesta. Mi-a spus că este de la C.C. dar eu îl cunoscem pe Bucurt, care știam că este secretarul Capitalei; îl cunoscem încă de la "Lenin".

El mi-a spus : tovarășe, să n-ai nici o teamă, nu ți se va întâmpla nimic. Noi am stabilit cu sovieticii să te lase în pace. Foriș și Bucur mi-au spus acest lucru: de voi nu se va lega nimeni, să vă vedeți de treabă pe linie de partid.

După aceea s-a mai venit la mine cineva, unul Țiganul, care fusese la Vulcan. Eu i-am spus : pe mine să mă lăsați în pace, lucrez pe linie de partid, sînt om legal, comunică la legătura ta că eu nu vreau să am de-a face cu ei. Asta este indicație de partid.

Așa l-am cunoscut atunci, fără să știu că este Foriș.

După aceea, în apropierea războiului, prin 1940, am fost arestat de vreo trei ori după greve de la "Meteloglobud". Apoi am lucrat în conducerea raionului și în biroul capitalei pe linie de partid. Când am lucrat în biroul de partid, pe vremea aceea fusese secretar Melinte și mi s-a transmis că Melinte ar fi vorbit la siguranță și ar fi devenit provocator.

Este adevărat, că atunci când m-am dus la o întâlnire cu Melinte, în casa lui fuseseră înaintea mea agenți și am scăpat ca prin urechile acului, pentru că agenții erau pe afară. Când am vrut să intra în casă, femeia de serviciu mi-a șoptit prin geam că au fost agenți acolo. Aflind această nu m-am mai oprit la casa aceea, ci am trecut înainte, pe lângă niște tipuri care erau pe stradă.

După aceea a fost secretar Petre Gheorghe, care avea numele conspirativ de Iancu. El avea permanente nemulțumiri personale. În vremea aceea s-a prelucrat la noi, de către o tovarășă barmărească - care era legătura noastră la capitală -, materialul privind greșelile făcute de partidul nostru în legătură cu unele aprecieri privind problema Ardealului, în legătură cu intrarea sindicatelor în Frontul Renașterii. Nu a sindicatelor unitare, pe care le-am desființat, ci a breșelor pe care ulterior le-am creșt. Venise cuvânt de ordine pe linia de partid să fim de acord ca breșelele să intre în Frontul Renașterii, pentru că social-democrații erau de acord. Eu care eram în fracțiunea comunistă din sindicate, nu știam de dispoziția dată. Când a fost pusă în discuție problema aceea de către Trendefirescu, m-am ridicat și am spus că nu sînt de acord. Atunci s-a făcut un vecher întreg, pentru că Trendefirescu avea influență la sindicate. După aceea David și Trendefirescu m-au luat la o parte și mi-au spus că este o directivă dată de partid. Am spus: oricum, consider că nu e bine, după după aceea am tăcut.

În timp ce tovarășul acela prelucra materialul, Iancu i-a pus câteva întrebări, la care eu n-am putut răspunde. După aceea Iancu spune: n-ai prelucrat tot. El avea informații printr-o altă legătură că au fost mai multe probleme, nu numai cele prelucrate. Pe de altă parte, el a cerut să informăm partidul cu această linie justă care s-a trasat acum și să prelucrăm aceste probleme cu comitetele de sectoare și eventual și cu celulele.

Noi am spus că nu vom merge pînă la sectoare. Atunci Iancu a ridicat problema la conducere, la cine știe el. Rezultatul a fost că tovarășul acela ^(Stala) a fost scos din școală și a fost trimis Teohari Georgescu. După ce Stala a fost înlocuită, Teohari Georgescu a prelucrat totul și a spus că vine este o tovarășă, pentru că nu e transmis cum trebuie. Iancu a spus că eu n-are nici o vină în privința aceasta, ci altcineva este acela care face aceste mesajuri. Eu n-am știut cine este acest "altcineva". Nici nu știam că Foriș este secretar general.

Tov. Vasile Pătilinet :

Foriş şi Teohari Georgescu erau în conducere ?

Tov. Anton Moisesescu :

În conducere mai era Birtaş şi Iosif Chişinevski. Bernat Andrei de abia venise la şcoală de la Moscova şi era secretarul UTC-ului. Iancu mi-a spus că este din altă parte; eu n-am ştiut de unde.

La un moment cu Iancu am avut o mică încurcătură de înţelegere şi câteva zile am pierdut legătura. Am avut o discuţie cu el în privinţa acestora, în prezenţa lui Parkeş. El a-s supărat şi a reportat mai departe. Asta era exact după căderea Secretariatului partidului.

Tov. Gheorghe Stoica. :

Iancu ce şi-a reproşat ?

Tov. Anton Moisesescu :

Mi-a reproşat de ce n-am venit la întâlnire, iar în al doilea rând, de ce n-am dus la CFR să iau legătura, pentru că acolo căzuse şi Anghelin, care era secretar. Pe vremea aceea eu aveam legătură cu Sectorul Verde. Fiind bolnav, nu-m-am dus la întâlnire şi am trimis-o pe Viorica. Ea a văzut că la locul de întâlnire mizunau oameni şi nu a-s oprit. Apoi Anghelin a recunoscut că el a trimis agenţi acolo. El era secretarul Sectorului verde., dar umbla cu agenţi după el.

Iancu îmi reproşa că nu m-am dus să iau legătură direct cu cei din Sectorul verde. Apoi mi-a dat dispoziţie să restabilesc legătura imediat. Pentru că ştiam că acolo erau căderi, m-am înţeles cu Iancu - care răspundea de Apărare -, să se intereseze până unde au ajuns căderile şi arestările şi cu cine aş putea să iau legătură. Iancu mi-a spus : trebuie să te duci acolo. Am întrebat : cine a dat dispoziţie acestora ? El mi-a răspuns : secretarul general al partidului. Eu nu ştiam cine este secretarul general al partidului. Cred că era deja Foriş, pentru că Birtaş, Chişinevski şi T.Georgescu căzuseră deja.

Mai târziu, încercând să refac legătura de la CFR, am dat peste un tovarăş Acesta mi-a spus : fugi de aici, pentru că a fost la mine Guţă, agentul, şi mi-a spus să-l sunţ cînd vii la mine ca să pună mine pe tine. Mai târziu a-s văzut că şi acesta a fost provocator, dar mie mi-a spus atunci ciastit.

După toate acestea, la un moment dat, într-o seară mi s-a comunicat să predau toate legăturile. Eu aveam atunci și tipografie capitalei. Făcusem împreună cu Iancu o tipografie. Mi s-a comunicat să predau toată muncă, pentru că trebuie să plec într-o altă muncă în țară. Atunci a căzut căsă în care era făcută tipografia, dar tipografia n-a căzut, numai gârda în care căruia era tipografia. În privința asta eu știu un lucru, că gârda aceea a fost recomandată de Foris că poate fi folosit, pentru că a mai fost folosit pentru niște scrisori din străinătate. Când a căzut tipografia, persoanei am tras concluzia că cineva de la C.C. a fost informatorul, poate acest Foris, pentru că el îl cunoștea pe cetățeanul în care căruia era tipografia, dar pentru că nu se cunoștea intrarea în tipografie, tipografia n-a căzut.

Secretarul general mereu cerea să spunem cum este intrarea în tipografie. Iancu spunea : eu nu spun; dacă te interesează pe tine, nici tu să nu spui, din motive de conspirativitate e mai bine să știm mai puțin despre ea. Într-adevăr, nu a fost găsită tipografia.

Ulterior mi-a explicat Iancu că acest Foris, care știe căsă - mai târziu am aflat că este secretarul general al partidului -, poate că fie acela care a dat căsă, dar neștiind intrarea în tipografie, n-a putut să-o găsească. În perioada aceea începeam să am unele bănuieli în privința secretarului general, iar mai târziu am avut bănuieli și mai mari, pentru că multă vremea a fost ținut izolat.

Mi-au trimis întâi legătură prin Farkas, cu indicația din partea secretarului general să plec imediat pe front. Întâi mi-au dat indicația să mă duc în fabrică, ori eu eram desertor și nu puteam face acest lucru. Acum, când mi s-a dat indicația să plec pe front, mi-am spus : eu eram desertor, eram băgat în ilegalitate și mi-am spus că dacă plec pe front ori mă trimit în linia I și mă pun să trag și eu n-am să trag în armatele roșii, ori mă bagă la închisoare și tot n-am să pot desfășura activitate ilegală în armată. Am refuzat să plec pe front. Deci, și de data aceasta am avut o bănuielă. Farkas mi-a spus : nu excoți indicația, vei avea de tres consecințe. I-am spus : bine, comunică ce ți-am spus eu. După aceea m-au lăsat în pace.

Mai târziu a venit o altă legătură, un evreu pe numele de Meraușon. Numele lui a fost publicat ca fiind provocator.

El a ținut legătură un timp cu mine. Eu făceam presioni : tovarăși, stau degeaba, nu am din ce trăi. A fost izolat și Viorica din cauze mee. Intr-un tirziu, Marcușon vine la mine și îmi aduce un pachetel de materiale scrise de mină și îmi spune : scrisoarea aceasta este scrisă de secretarul general către tine; mai sînt aici niște materiale pe care să le citești. Citește-le, pune-le bine și cînd ne mai întîlnim să-ți spui părerea.

În primul rînd am citit scrisoarea, în care se spunea cam așa : "Tovarășe Moiseanu, secretariatul a analizat situația ta, a ajuns la concluzia că tu nu ești provocator, că tu ai făcut unele greșeli conspirative etc. și te va reabilita, și îți va da o muncă".

După aceea i-au materialele să le citesc. În aceste materiale se vorbea de unul "Ștefan", care era Pavel, se vorbea de Iancu și erau demascări ca fracționiști, goviniști, ce fiind provocatori. Aceste materiale erau redactate sub formă unor materiale către organizațiile de partid. Între aceste materiale dau de un material adresat județului, în care se spunea cam așa : "Știm că voi suferi greutăți în urma situației create cu Anton Moiseanu." Era scris numele meu adevărat, nici măcar cel conspirativ, scris și semnat secretarul general al partidului. Din materialul acela reieșea că eu sînt provocator și tovarășii suferă din cauza aceasta.

Cînd am citit scrisoarea aceasta și am văzut că scrie scolo numele meu complet, mi s-au tăiat picioarele. Mi-am făcut tot felul de idei, ce o fi asta ?? Pe de o parte, mă demască cu numele meu adevărat - Anton Moiseanu, pe de altă parte, în fața tuturor membrilor de partid sînt prezentat ca provocator. Întregul material către organizațiile de bază era tipărit, dar scrisoarea aceasta era scrisă de mină și semnată de secretarul general, în care se spunea că nu sînt provocator. Aceasta era un material anterior, care a fost introdus printre celelalte materiale. Lucrul acesta m-a pus pe gînduri.

Atunci i-am spus lui Viorica : Ceva aici nu este în regulă, undeva - chiar așa m-am exprimat -, în vârful piramidei este un provocator. Pentru prima dată atunci m-am gîndit la treaba aceasta. Nu știam nici atunci numele lui Foriș.

Tov. Nicolae Guină :

Materielul acela tipărit nu camva s fost tipărit de comitetul local?

Tov. Anton Moisescu :

Nu mi-s venit materielul de la comitetul local. Cu mine ținea legătura Marius din partea secretariatului partidului.

Tov. Vasile Fetilinet :

Cine s hotărât că dv. sînteți la dispoziția secretariatului?

Tov. Anton Moisescu :

Nu știu; așa s-a hotărât.

Acesata s fost o situație, cu materiile. Să vă reltez un alt episod, dinainte de primirea acestor materii, care mi-s scăpăt.

Tot acest Maroușon s venit la mine să mă ducă undeva ce să mi se lămurească situația. M-au ținut închis într-o casă timp de două - trei zile. Casa aceea era ținută de o femeie; eu dormit pe jos în noaptea aceea și lângă cameră era o baie. Cînd m-am dus în baie, văd o cadă mare, cu un capec nou de scîndură, care acoperea toată cadă. Eu am mai văzut băi, dar o baie acoperită cu un capec nou de scîndură n-am mai văzut! Mi-am spus : ce este aici, cum îmi lămuresc această situație?! Am început să intru la idei că e vorba de altceva, că vor să mă lichideze.

Tovarășul Firvulescu m-a întrebat de unde am ajuns la concluzia aceasta. Cînd am făcut așa o chestiune și că nimeni nu vine să discute cu mine. Eu tot întrebam cînd vine cineva să-mi lămurească situația

Tov. Gheorghe Stoica :

Gîndurile tale unde mergeau ?

Tov. Anton Moisescu :

Nu-mi dădeam seama, dar știam că trebuia să fie undeva un provocator. Mai tîrziu mi-a spus tov. Firvulescu că baia era pregătită pentru dizolvarea mea, după ce mă omorau.

În noaptea în care m-au adus acolo eu am început să întreb unde este Viorica, să le dau adresă. În momentele acelea de încordare, fără să vreau le-am dat o stradă cu aceeași denumire cu aceea pe care stătea Viorica, dar care era în alt cartier. M-au ținut cît m-au ținut în casa aceea și apoi m-au scos.

Tovarăşul Pîrvulescu mi-a spus că în secretariat s-a discutat problema lichidării mele, că Foriş s-a susţinut aceasta, dar că dînsul (tov. C. Pîrvulescu) ar fi obiectat, spunînd că mai rămîne soţia şi dacă, eră siguranţa ieşe tîmbălău. Aceasta a fost prima variantă.

Tov. Vasile Patilinet :

Cînd v-a spus tovarăşul Pîrvulescu trebuie aceasta ?

Tov. Anton Moisescu :

După eliberare, pentru că eu am avut situaţia neclară pînă în 1949.

Mai tîrziu, cînd tov. C. Pîrvulescu era la Comisia Controlului de Partid, mi-a spus că el n-a fost de acord cu lichidarea mea, pentru nu aveau dovezi împotriva mea, cum să lichidezi un om aşa, dacă n-ai nici o dovadă. Am întrebat : de ce spune eră învîncit ? Că secretariatul C.C. ar fi căzut din cauza mea (I. Chişineveschi şi T. Georgescu). Or, eu asei nici n-am avut legături, numai Iancu avea legături.

Tov. Gheorghe Stoica :

Deci, cînd ai fost cercetat pentru lămurirea situaţiei tale de partid C. Pîrvulescu în prima variantă şi-a dat explicaţia că în secretariat s-a discutat problema ta.

Tov. A. Moisescu :

Că s-a pus problema să fiu lichidat şi atunci el (C. Pîrvulescu) a ridicat obiecţiunea că a rămas soţia afară şi s-ar putea să afe siguranţa şi ieşe ^{un} tîmbălău, care să compromită partidul. Dacă s-a hotărît sau nu lichidarea mea nu cunosc; probabil că a fost o hotărîre în acest sens şi Pîrvulescu a ridicat obiecţiune.

Tov. Gh. Stoica :

A doua variantă a fost, că Pîrvulescu a făcut obiecţiunea că nu există dovezi împotriva ta.

Tov. A. Moisescu :

Iniţial există o hotărîre, dar probabil nu erau încă convingătoare toţi membrii secretariatului.

Tov. Gh. Stoica :

Tu ai rămas cu convingerea că era o hotărîre a secretariatului ?

Tov. A. Moiseescu :

De ce să nu fiu convins de asta, când a venit la mine Farkeș și mi-a transmis din partea secretariatului să plec pe front?! El tot în numele Secretariatului a venit. Când a venit Marcușon, tot în numele Secretariatului a venit. După aceea a căzut Marcușon împreună cu niște tineri și mi l-au trimis pe moș Ioniță, care tot în numele Secretariatului venos la mine.

Tov. V. Patilinet :

În tot acest timp Petre Gheorghe era secretar ?

Tov. A. Moiseescu :

Nu, între timp fusese scos. Când mi-au fost trimise materiile despre care vorbeam, Petre Gheorghe nu mai era secretar, pentru că în acele materii era demascat. Asta era în toamna anului 1942 sau primăvara lui 1943.

Tov. Pîrvulescu mi-a întărit, după 1944, bănuiala că Secretariatul ar fi hotărât lichidarea mea.

Materiile despre care v-am vorbit mi-au fost aduse de moș Ioniță, nu de Marcușon. Într-unul din acele materii - cum spunem -, se scrie că Secretariatul a ajuns la concluzie că nu sînt provocator, dar că am avut unele greșeli de conspirație, că ar fi fost agenți pe urmele mele și eu nu am observat. Când a venit din nou la mine Ioniță i-am spus : Ascultă, ce fel de secretar general este acesta care dă numele meu într-un asemenea material. Pe de o parte, în scrisoarea adresată către organizațiile de bază spune că nu sînt vinovat, iar, pe de altă parte, îmi trimite săracii asta de material, unde mă demască ca fiind compromis în fața mișcării și demască în fața siguranței. Te rog să-i spui că nu înțeleg ce fel de conducător de partid este acela care nu știe că unui om nu i se dă numele real în materii, ci cel conspirativ. El și-a spus : am să-i comunic.

Cînd a venit din nou la mine, mi-a transmis dispoziția să dau înapoi toate materiile. Am dat materiile înapoi și el a plecat.

După aceea el a mai venit pe la mine, ținînd legătură cu mine. Noi ne găseam într-o situație foarte grea, nu aveam din ce trăi. I-am spus : pînă cînd nu se cerea nici un ajutor,

der soua de-ți-ne ceva, un ajutor, ce să ne putem muta din case aste, pentru că pres stăm de mult aici și cred că poliția este pe urmele noastre. A spus : Bine, am să comunc. După vreo două luni a venit la mine acasă. L-am întrebat ce o făcut cu situația mea. Mi-a spus că au avut vreo 20.000 lei, dar i-a dus lui Melinte, pentru că între timp așa s primit dispoziție. Am spus : ce mă interesează ce ați făcut cu Melinte, pe mine mă interesează de mine!

În perioadă în care noi purteam aceste discuții și așteam că ceva se va întâmpla, spore prin nevastă-mea o legătură - Meșiu. Eu nu-l cunoșteam pe Meșiu. Legătura cu el s-a făcut printr-o ardeleană, care o cunoștea pe Viorica de la Cluj. Eu de la Meșiu am sosit de Foriș. M-a chemat la o întâlnire și mi-a povestit toată istoria, m-a prelucrat și mi-a spus : Noi aintem un grup de oameni care vrem să salvăm partidul. Mi-a vorbit numei de Stefan. Cei care sînt în jurul lui (e secretarul general?) nu îndrăznesc să pună mîna pe el. Mi-a relatat despre un plan întreg, cum vor să-l aresteze pe Foriș. Deci, se pregătes arestarea lui. Meșiu zicea că are legături cu unii tovarăși din conducere.

Tov. Gh. Stoica :

Asta era inițiativa lor proprie, nu era legată de închisoare.

Tov. A. Moiseescu :

Atunci m-am convins, că Meșiu trebuie să fie provocator, însă el n-a mai venit la mine și eu ieriși am rămas suspendat în vînt.

Cînd am văzut stîtea încurcături, i-am spus lui nevastă-mea că trebuie să plecăm din case aste și am fugit, rupînd legături cu toți. Am găsit o casă undeve într-o mahala; Viorica remais ciorepi și din asta trăiam. La un moment Viorica a fost arestată la prăvălia de unde lus ciorepi pentru remsist. De fapt ei mă căutau pe mine.

Înainte de aceasta, Ioniță m-a căutat printr-o casă unde știs că mai mergeam. Printr-un cetățean, cu numele de Soră Ion, a fixat o întâlnire pentru mine. Eu n-am vrut să mă duc la întâlnire, mi-ers teamă și s-a dus Viorica. La întâlnirea aceea i s-a spus că au fost niște greșeli în legătură cu mine. Poate i s-a vorbit cînsit, nu știu. I s-a spus: trimite-l pe Anton la întâlnire. Apoi Viorica a fost arestată.

101 35

După arestarea ei eu am fugit de acasă. Eu n-am spus unde locuiește. Pentru a pune mine pe mine, în ziar s'apărat o știre că s'fost găsită accidentată și se găsește la Spitalul Colțes, nu se spune numele, doar se spune cine îl recunoaște. A venit la mine vecina unde locuiau, să mergem împreună la spital. Bine, zic, du-te și te îmbracă că vin și eu; între timp, m-am îmbrăcat și am fugit, pentru că mi-am dat seama că știres din ziar este un truc.

Am stat un timp la o tovarășă Mita de la "Meteloglobus", apoi la altă tovarășă. După aceea mi-am pregătit fuga din București. O vreme am stat la un cizmar pe numele de Cojocaru. Pe aceștia îi foloseam pentru a strânge bani, pentru că noi mai activam chiar așa izolați cum eram. Ei mi-au comunicat următorul lucru : Pe de o parte, toate casele acestora erau cunoscute, veneau agenți, iar, pe de altă parte, venea Buzescu, care a fost activist și le spunea : să nu-l primiți pe Moisesescu pentru că este un păcătos; Viorel e fată bună, dar Moisesescu e un păcătos, nu vrea să lucreze cu noi. Pentru că am refuzat să mă duc la întâlnire. Buzescu era o altă legătură tot de la partid.

Când am văzut că în aceleași case vin și legăturile de partid și agenți de siguranță mi-am pus întrebarea : ce caută siguranța în acele case, iar pe de altă parte, legăturile de partid spun să nu mă primească pe mine pentru că sînt provocator. Deci, este o legătură între siguranță și ceilalți care vin pe linie de partid. Acestea era o concluzie logică, pentru că altfel nu se putea explica cum vin și unii și alții în aceleași case.

Tov. Gh. Stoica :

Este clar că la tine s-au putut naște aceste bănueli, pe care să le îndrepți într-o anumită direcție.

Tov. N. Guină :

Pe tine te-au arestat atunci ?

Tov. A. Moisesescu :

Na, eu am fugit la Gelași.

Să vedeți ce mi-a povestit Farkas după eliberare. Farkas în perioada ilegalității avea o mașină pe numele lui, pentru nevoile partidului. La un moment dat Iancu i-a cerut mașina, spunându-i că are de lichidat pe cineva, dar nu i-a precizat pe cine. Pentru ce șoferul care era cu mașina să-i spună pe cine vroiau să lichideze. Farkas mi-a povestit lucrul acesta cu câteva luni

Înainte de a muri. Mi-a spus : m-am întâlnit cu șoferul și el mi-a spus : știi pe cine trebuie să lichidăm? pe Moiseșcu. Parkaș înnebunit s-a dus la Iancu direct, dar Iancu i-a spus : Nici eu n-am știut pe cine avem de lichidat.

Tov. V. Patilinet :

Aș vrea să-l dăm posibilitate tovarășului Moiseșcu să vadă documentele. Noi avem dovezi din care rezultă că nu Foriș a încercat să vă lichideze, ci Petre Gheorghe. Foriș fiind descoperit că P.Gheorghe vrea să vă lichideze, a luat măsura să vă scoată din casa aceea cu cavoul.

Tov. Gh.Stoica :

În Secretariat a fost o discuție: Petre Gheorghe a propus să te lichideze, pentru că ești provocator. Foriș a spus : Stei, doamnăle ...

Tov. I.Popescu-Popuri :

Foriș a aflat întâmplător despre treaba asta....

Tov. Gh. Stoica :

El a spus : stați să vedem, să cercetăm. Apoi a fost o ședință la care a fost și C.Pirvulescu și cu toții au luat atitudine că trebuie cercetat cazul. Când ei au aflat că peste capul Secretariatului au hotărât să te lichideze, au luat măsura să te trimită undeva ca să te scape din mâinile lor, să te trimită în provincie. Când Foriș a aflat că te-au și băgat în casa aceea și au cerut și mașină, atunci a aflat prin Parkaș că aceștia pun la cale să te ucidă în casa aceea, apoi să te ducă cu mașina și să te arunce pe drum. Atunci Foriș a spus : să-l scotem repede, anunșându-l pe Petre Gheorghe că e în stare de orice. Așa te-au scos din casa aceea.

Tov. Gr. Răduică :

Apoi a spărut acuzația la adresa lui Foriș că îi spăra pe provocatori.

Tov. V. Patilinet :

El a fost acuzat din cauza dămitale; Iancu îl scuza pe Foriș că îi ia în brațe pe provocatori.

Tov. A. Moisesou :

Să vă relatez un alt episod. La un moment dat Iancu nu avea perdesiu. Eu i-am procurat unul și la întâlnirea cu el am venit cu perdesiul îmbrăcat peste el meu, l-am desbrăcat și l-am dat lui. El mi-a spus : Mi-si dat perdesiul sceste ce să mă recunoscă poliția.

Tov. Gh. Stoica :

Cînd s-a discutat în Secretariat problema lichidării tale, Foriș a fost împotriva, iar C. Pîrvulescu ți-a lăst spărarea.

Tov. A. Moisesou :

El nu mi-a spus că Foriș era împotriva lichidării mele.

Tov. V. Patilinet :

În condițiile în care ați discutat cu tov. Pîrvulescu, numai el știe de ce nu v-a spus treaba asta.

Tov. A. Moisesou :

Încă două elemente. Iancu obișnuia să spună așa : pe oricine dau de aici, dar pe tine nu te dau. Aves o încredere cară în mine. La un moment dat mi-a spus o poveste cu un cetățean din Dobrogea, despre care susținea că era provocator și cum l-a lichidat el într-o pădure, împușcîndu-l pe la spate.

Un alt element. După eliberare noi avem o istă de serviciu scasă, care vorbea ungurește cu Viorica. I-a spus lui nevastă-mea că Foriș ar fi spus : Ce are Moisesou cu mine, pentru că eu am fost cel care i-am lăst spărarea.

Tov. V. Patilinet :

Noi am discutat și cu Karp și Petres Nicolae. Ei ne-au relatat cum s decurs ședința și cum au fost ei trimiși să scioneze în comun ce să vă spere. Deși Foriș a avut multe greșeli și lipsuri, dar în legătură cu dv. a avut scesată poziție.

Să vă spunem un smănunt, pe care e bine să-l cunoșteți. Noi lucrăm de vreo doi ani de zile împreună cu Secție MAI-PA și eu personal, iar de cîteva săptămîni - din însărcinarea Prezidiului Permanent al CC al PCR - cu colectivul acesta. Am studiat multe documente, dar nu am găsit nici un act din care să rezulte, să putem dovedi că Foriș a fost agent. Știți cine a fost agent în conducere ? Tudor Nicu. Despre Foriș nu avem nici o dovadă.

Tov. Gh. Stoica :

Foriş n-a fost agent, el a fost omorît fără să fi fost cercetat sau judecat. Noi nu avem documente din care să rezulte că Foriş ar fi fost agent sau spion.

Tov. V. Pătiliber :

Nu numai noi nu avem asemenea documente. Dar Pintilie, care a lucrat la securitate, după ce l-a omorît a căutat ani de zile să găsească vreun document. Corp şi alţii au pătitit ani de zile pentru chestiunea aceasta.

Tov. Gh. Stoica :

Este adevărat că Foriş a dezorganizat munca de partid, a aştigat cadrele de partid unii împotriva altora. Acţiunea de la 4 aprilie 1944 a fost o necesitate, pentru că Foriş trebuia înlăturat din conducerea partidului.

Tov. A. Moisescu :

Apoi au încercat la Găleşti să mă lichideze, după eliberare; împreună cu sovieticii au vrut să mă împuşte. Am fost deja cu pistolul în ceafă.

Cînd au venit de la închisoare, Maxim şi Marta Vanghler, au organizat o adunare. Acolo m-am ridicat şi am vorbit şi eu. Ei au spus : acesta vorbeşte, care vorbeşte cu agenţii după el?! După ce am ieşit de la adunare m-au dus în dos şi am observat cînd comendantul plutonului mă ochea, ce să mă împuşte. Am început să strig : Ce faceţi? duceţi-mă la Bucureşti, acolo tovarăşii mă cunosc. Maxim a intervenit şi m-au dus la comandament. Acolo am cerut hirtie şi creion ce să scriu. Le-am spus : vreţi să mă împuşcaţi, împuşcaţi-mă, dar lăsaţi-mă să scriu. Toată noaptea am scris, iar dimineţa mi-au dat drumul.

Vreau să vă mai spun un lucru. În 1945, cînd ere cazul cu Foriş, mi s-a cerut mie şi Vioricăi să scriem ce ştim despre el. Eu am scris ce am ştiut, aşa cum v-am povestit şi aici. Marta Drăghici l-a spus Vioricăi : Nu face doi bani ce s spus Moisescu. Scrie tu acolo ce ştii tu, nu ce ai auzit de la alţii. Eu n-am putut să scriu altceva decît ceea ce am ştiut. Probabil că există materialul acela pe undeva. Acolo am explicat că fapte concrete nu avem, numai bănuieli. Am scris : eu n-am lucrat direct cu el, dar istă cum s-a petrecut cu mine situaţia.

Aș vrea să vă spun ceva în legătură cu Pătrășcanu. Eu am lucrat cu el la tineret. L-am apreciat mult pe Pătrășcanu. După 23 August 1944 am fost și scuzat din cauze aceaste.

În anul 1952 am fost trimis președinte la Banca de Stat. Miron Constantinescu mi-a cerut să caut documente împotriva lui Vijoli. Am căutat dar n-am găsit nimic. M. Constantinescu s-a apărut pe mine din cauze aceaste. I-am spus : dar eu nu pot să fac documente.

La un moment dat s'nt chemat la Dumitru Petrescu - care ministru de finanțe. El îmi arată un plic cu o sumă de dolari și lire sterline - nu mai țin minte cît -, pe care spunea că le-a primit de la interne. Să iau banii aceștia, să-i pun la Bancă, înregistrați cu o dată anterioară, dinainte de război, pe numele lui Pătrășcanu. L-am întrebat : pentru ce să fac aste ? zice : Noi avem dovezi că el (Pătrășcanu) a fost agent al imperialiștilor, dar nu avem suficiente și atunci aceaste va fi un document la procesul lui Pătrășcanu.

Atunci i-am spus lui Petrescu : Tovarășe, eu nu pot să fac și nici nu mă pricep să fac așa ceva. Apoi, la Bancă sînt funcționari care ar vedea totuși treaba aceaste. Eu nu mă pricep să fac asta. Petrescu mi-a spus : Atunci trimite-l la mine pe Fere, care era vicepreședinte la Bancă și se ocupa cu probleme voluntare. L-am trimis la el pe Fere. Ce a făcut el în problema aceaste nu știu.

După aceea Petrescu mă cheamă din nou și într-o discuție îmi spune : Stii Antosne, am vorbit cu tov. Gheorghiu-Dej și mi-a atras atenția că nu trebuie să-și spun țic treaba asta, că nu trebuie să se știe prea mult despre acest lucru. I-am spus tovarășe, eu nu știu, n-am auzit, n-am văzut nimic. Ce puteam să spun!

Problema aceaste m-a frământat ani de zile și nu știam ce să fac. N-am deschis gura în fața nimănui pînă acum. Cînd l-am auzit pe tovarășul Ceaușescu prima dată la plenară că trebuie clarificată problema cu Pătrășcanu, mi-am amintit de treaba asta.

Tov. I. Popescu-Puturi :

Cînd Moiseșcu n-a făcut treaba aceaste, a început campania împotriva lui că este inospital.

Tov. A. Moisescu :

Cînd am fost numit președinte la Bancă am fost chemat la Gheorghiu-Dej; erau de față I. Chișinevschi și M. Constantinescu. Atunci mi s-a spus că voi fi președintele băncii, că acolo trebuie să facem ordine, pentru că sînt unele elemente care au trădat, au divulgat secretele privind reforma bănească, cum ar fi Vijeli și alții, că au încercat să saboteze reforma, dar vinovatul principal este Luca. Atunci am spus : tovarăși, în viața mea au fost perioade cînd n-am avut doi lei în buzunar și dv. mă puneți acum să administrez toate fondurile statului. Cum o să fac eu treaba aceasta, o să mi fie foarte greu. Mi s-a răspuns : Nu-1 nimic, lasă ai să faci cu treabă, consilierii sovietici te vor ajuta; noi o să te ajutăm.

Ce să fac, sarcina e sarcină. Am lucrat zi și noapte și țineam în mîină în mod deosebit problema circulației bănești. Am lucrat pînă am căzut jos la birou și a trebuit să mă ie cu salveres. Am fost schimbat de la Bancă după conflictul cu Petrescu. Decă ar fi să ne gîndim la modul cum am fost schimbat : Au trimis o adresă la cabinet, în care scris că sînt schimbat. Secretara cînd a deschis plicul și a văzut, a venit la mine îngălbenită de spaimă și emoție.

13.XI.1967

GE. 1 ex.

STENOGRAMA

declarației tov. Petrea Nicolae dată în fața comisiei
la data de 31.X.1967

Tov.V.Patilineț:

Noi, după cum se vede, ne-am adunat aici din însărcinarea Prezidiului Permanent să clarificăm și să facem lumină în problema lui Foriș. Dvs. ați lucrat și am dori să ne ajutați să vedem, în afara lipsurilor, greselilor săvârșite, poate cunoașteți despre faptul că Foriș a fost sau nu agent al siguranței. Ne interesează și părerea dvs. intimă și faptele care susțin acest lucru, pentru că noi nu putem judeca și califica pe un om, indiferent de lipsuri până nu dovedim cu fapte.

Tov.Petrea Nicolae:

Vă rog să mă înțelegeți că sînt emoționat că am ajuns pînă la dumneavoastră. Se înțelege că o părere intimă am avut cînd aveam o altă părere intimă cu partidul. Eu am spus în mod mecanic după 23 August: "Dacă partidul spune, înseamnă că partidulare dreptate și nu eu". Asta spuneam tovarășilor care mă întrebau.

Eu nu îl consider pe Foriș trădător. Cînd fac această afirmație o fac cu cea mai mare obiectivitate de care sînt capabil. Nu leg această acțiune de faptul că și eu sînt considerat trădător alături de Foriș și caut să mă absolv și pe mine. Cunoașteți pe Malcic Iva; cînd a venit din Uniunea Sovietică după 23 August am muncit împreună o perioadă și mă întreba ce este cu Foriș. La fel, mai era o tovarășă Pitoș și ea mă întreba că ce știu de Foriș, a fost provocator. Eu i-am spus că nu a fost, dar dacă partidul spune este altceva, poate că sînt lucruri care partidul le știe și eu nu știu. Aceasta este poziția mea în această direcție. Este adevărat că Foriș a folosit metode de lucru gresite - dacă apărea un om și nu era de acord cu ceva, făcea totul să se pună de acord, dacă nu, dădea cu el de pămînt. Acesta este adevărul. Este o așa situație cu unele acțiuni că, chiar buna intenție poate aduce prejudiciu mișcării muncitorești. Ani și ani mă tot gîndesc, dar nu îmi amintesc nimic de ceva suspect.

O altă problemă e cu Kofler, că el mergea la Văcărești. Nu știu cum un activist cu răspundere mare putea să meargă în mod legal la închisoare.

Tov. Puturi:

Mai mult mergea Graer.

Tov. Petrea Nicolae:

Mai mult Kofler că Graer era avocat și asta e cu totul altceva. Orice contradicție s-a întâmplat între Foriș și alți activiști, cu Kofler nu s-a întâmplat nimic pentru că era în strinsă colaborare cu Foriș. Nu au avut nici odată contradicții, bineînțeles în măsura în care cunosc eu.

O chestiune a fost foarte serioasă: Pe de o parte în toate ședințele, în toate instructajele se punea problema sabotării mașinii de război prin toate mijloacele iar pe de altă parte urmărind fiecare pas a fiecărui om ca nu cumva să se întâmple căderi. Este adevărat, nu știu cum se explică că războiul a prins partidul nepregătit și este adevărat că au fost căderi - este experiența cruntă a ilegalității. Principali activiști ai partidului erau în închisori sau lagăre, au fost aduși activiști din diferite partide și trebuia să ducă activitate. Cum am spus, cine asculta de Foriș era bun, cine nu, nu era bun. Trebuie să-mi fac o desvinovăție: pentru mine, nu numai în timpul războiului, dar întotdeauna de când am intrat în mișcarea comunistă, problema a fost să lupt pe viață și pe moarte. A intra în contradicție cu Foriș exista posibilitatea certă să fii scos din activitate. Aceasta este o măsură. Incepînd cu Petre Gheorghe, eu vă spun ceea ce știu. Ce a fost în urmă, nu știu că eram la Iași. Bate adevărat că biroul județean a făcut greșeli, cu manifestări dure, erau și unele chestiuni personale, interese personale și le-am arătat în memorii prezentat. Însă ca să iei omul să-i spui, să-i dai dispoziție ca să suspende orice ajutor material, să părăsească casa ilegală, înseamnă să-l arunci în stradă. De acum este o chestiune foarte gravă. Faptul că noi nu am executat această dispoziție, e cu totul altceva. El a rămas în casa lui Simulescu, avea un adăpost subteran și își amenajase acolo destul de bine. Problema ca să-l suspendăm ajutorul și să-l gonim din casă era un exemplu tipic. Si tov. Pîrvulescu a intrat în conflict pentru că Foriș l-a trimis să lămurască poziția greșită a comitetului județean. Eu deja eram convins de poziția nejustă a comitetului județean și eu trebuia să susțin pe tov. Pîrvulescu dar discuțiile

au degenerat și la un moment dat a spus: "Bine măi, dar tu ai venit să mă lămurești pe mine, care ești vinovat de moartea lui Filimon Sirbu? Atunci tov.Pîrvulescu i-a spus: "Dar tu la urma urmei cine ești? ești un venetic". Vedeți, erau și chestiuni care creiau animozități și s-a format o atmosferă greoasă, a intrat în fricțiuni cu Foriș. Am fost chemat și mi s-a cerut o notă împotriva lui Pîrvulescu. Stilul acesta de muncă defectuos consider că o vină foarte mare a lui Foriș, în loc să se ocupe de problemele majore care erau. Adevărul este că nu a fost provocator, nu este chestiunea că a colaborat cu siguranța, dar într-un fel, munca partidului a slăbit-o.

Tov.Gh.Stoica:

Cunoști de unde a început conflictul cu Petre Gheorghe, că punea problema cu Moisescu.

tov. Petrea Nicolae:

Da, cunosc.

Tov.V.Patilineț:

Dacă aveți ceva elemente în afară de cele arătate?

Tov.Petrea Nicolae:

Nu.

Tov.V.Patilineț:

Ce situație aveți în partid?

Tov.Petrea Nicolae:

În 1948 am fost chemat la Comisia controlului și mi s-a spus de A.Felix ca să predau carnetul de partid că mi s-a dat din greșală, că dacă partidul spune, înseamnă că nu a venit de la sine putere, ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ cu dvs. care ați făcut muncă ilegală și că așa erau interesele partidului.

Bu pînă după 23 August nu am avut posibilitatea să-mi însușesc teoria revoluționară și unde mă trimetea partidul, mă duceam, chiar dacă eram arestat. Să vă spun cum am fost arestat în 1935. Eram utecist din 1933 și vine tov.Bughici din biroul regional de la Iași cu Mihailovici și spune: "Stii la Buhuși este grevă și din toate părțile vin oameni cu ajutor; e bine să mergi și tu din partea țăranilor din satul tău". După explicație mi-a spus: "Stii că acolo s-ar putea să fii arestat, dar dacă vei fi arestat, să nu spui nimic". Am fost arestat dar nu am spus nimic. În fond nu eram verificat în focul luptei.

Mi-a fost frică mai mult ca orice de faptul ca să nu fiu scos din muncă, mai ales după război. Dar, situația mea se știe: mi s-a luat carnetul și mi s-a spus că mi s-a dat din greșală. Atunci era prin 1948, eram activist la Comitetul Central al Frontului Plugarilor. De atunci am fost arestat și condamnat la 5 ani. Am stat în închisoare din august 1951 până în octombrie 1955.

Tov.Gh.Stoica:

Ce ți s-a cerut:

Tov.Petrea Nicolae:

Ancheta mi-a cerut să spun cum am trădat alături de Foriș și Kofler. Să vă spun că nu mai țin minte, în situația în care eram, și nu odată mi-a venit ideea să mă dau cu capul de un perete și să nu mai trăiesc. Până la urmă am spus: spuneți-mi ce vreți să declar, însă să mă asigurați că servește interesele partidului și eu vă declar. Mi-a spus atunci că sînt șmecher. Ancheta a durat vreo 2 ani. Nu spun a cui este vina - așa era situația atunci.

Tov.Gh.Stoica:

Te-au bătut?

Tov.Petrea Nicolae:

Nu aș putea spune că m-a bătut chiar dacă mai mi-a dat câte una. Am spus ca să-mi da să declar că Foriș, Kofler și Victoria Sîrbu au constituit un grup dușmănos partidului și eu i-am sprijinit. Le-am spus: să nu mă întrebați cum că nu știu. În fapt ei au fost mulțumiți și pe baza aceasta am fost criticați. Bălăceanu a cerut circumstanțe atenuante că a recunoscut vina. Aceasta a fost singura mea declarație și bineînțeles am scris un volum de declarații, dar nu era concret nimic. Am dat o declarație că odată Rangheț a propus să facem prin 1943 sau 1944 o demonstrație în fața atelierelor Grivița și i-am spus că nu eram de acord pentru că în condițiile de atunci nu se putea ieși în stradă. Am recunoscut. Altele nu am mai scris. Și cu asta s-au mulțumit. Aș dori să vă mai spun: se pare că anchetatorii au fost convinși și ei că nu am fost vinovat pentru că mi-au dat și ceva de lucru. Am stat împreună cu diferiți dușmani și mă dădeam și eu dușman ca ei. Acum sînt fără carnet de partid, un mic funcționar.

Tov.V.Patilineț:

Mai aveți ceva probleme în afară de ceea ce v-am întrebat?

Tov.Petrea Nicolae:

Cînd am primit comunicarea am crezut că mi se dă un rezultat în ceea ce privește situația mea.

Tov.V.Patilineț:

Se pare că în scurt timp se va lămurii. Rezolvînd problemele de fond, se rezolvă și celelalte, aveți încredere.

F

28
114

S T E N O G R A M A

declarației tov. Birtaş Gavril dată în fața comisiei
la data de 31.X.1967

Tov.Gh.Stoica:

Noi am format un colectiv și sîntem însărcinați să stăm de vorbă să vedem care este adevărul cu Pătrășcanu și Foris. Acum am ajuns la cazul lui Foris. Am vrea să știm dacă a fost agent al siguranței sau nu.

Tov.Birtaş Gavril:

Eu spun că nu a fost. Păreră această am avut-o și înainte de arestare.

Tov.Gh.Stoica:

Cum ți-ai explicat arestările acestea?

Tov.Birtaş Gavril:

În martie s-a format secretariatul partidului din Foris, Chișinevschi, Teohari și eu. Foris a avut o casă tehnică unde să se întâlnească. Casa aceasta a fost închiriată de Melita și a fost lângă Obor. Eu am fost de cîteva ori acolo. Între timp a venit hotărîrea ca ei să plece în altă parte. Înainte de a pleca, Teohari și ceilalți, s-a hotărît să meargă și Nicu Tudor, dar acesta a mers numai pînă la Cernăuți, s-a speriat și nu a vrut să se mai ducă.

Tov.Gh.Stoica:

Deci Nicu Tudor s-a dus pînă la Cernăuți.

Tov.Birtaş Gavril:

A venit înapoi că i-a fost frică să treacă frontiera. Noi am aflat și ni s-a părut suspect și am rupt legăturile cu el. Pînă atunci era în secretariat, dar eu nu l-am apucat, nu am ținut nici o ședință. Ce s-a întîmplat: După ce au plecat aceștia peste graniță, Chișinevschi s-a mutat la Melita și s-a instalat acolo după toate regulile.

Tov.Gh.Stoica:

Cine coordona munca?

Tov. Birtaş Gavril:

Bu cu Chişinevski. Eu am avut toate canalele, regiunea, tineretul şi tipografia. În timpul acesta au fost frământări în Bucureşti. Chişinevski a stat pe loc şi nu s-a mai mişcat, rămânând singur şi umblind peste tot ca un nebun. Între timp au venit înapoi Teohari - înainte de 7 noiembrie şi apoi Foriş - după 7 noiembrie. Foriş a avut necaz pe Chişinevski pentru că i-a suflat casa şi pe Melita şi s-au certat, creîndu-se o atmosferă penibilă. După un timp casa lui Chişinevski a început să fie urmărită. Eu am fost la o întâlnire în ianuarie şi găsesc pe agentul Lepădatu la intrarea străzii, cu încă unul. Ei n-au observat cum am intrat. Le spun apoi că casa este în urmărire. Între timp şi Foriş a intrat în casă şi a observat că este urmărit. I-am spus atunci lui Chişinevski că am hotărât să plece din oraş şi am rupt legătura cu el. El a fost complet izolat şi nimeni nu a mers la el; legătura o ţinea totuşi cu Melita şi aceasta din cauza indisciplinei, cu toate că am spus că este urmărită casa. La ultima întâlnire cu Melita, ea a adus agenţii la întâlnire. După aceea Chişinevski este arestat la Melita în casă. Noi am ştiut că a căzut casa lui Thea Lupu şi am discutat cu Foriş că trebuie să-l salvăm pe Teohari ca să nu cadă. Eu am ieşit în stradă pentru că pe Teohari nu ştiam de unde să-l luăm şi prin Melita puteam să găsim pe Florica Clejan, tehnica lui Teohari. După aceea am aflat că Breiner a căzut în casa aceea şi trebuia să nu cadă nici Teohari. Am vrut să mă duc la Melita să-l prind pe Ioşca dar din strada de alături am văzut că se poate intra şi foarte liniştit mă duc în casă. Era o fereastră deschisă, dar nu m-am uitat înăuntru şi cînd bat la uşă, mă ia în braţe Lepădatu. Ei deja erau arestaţi de 4 zile şi noi nu am ştiut pentru că am rupt toate legăturile.

Tov. Gh. Stoica:

Cum v-aţi explicat voi aceste lucruri? În special tu care erai de părere că Foriş nu era agent.

Tov. Birtaş Gavril:

Thea Lupu a fost o fată neserioasă, era verişoara lui Chişinevski [redacted]

[redacted] şi l-a învîrtit prin anumite cercuri suspecte. Noi i-am spus să rupă legăturile cu acest băiat dar nu a vrut.

./.

Am avut întâlnire cu Thea și nu a venit la întâlnire și când i-am spus lui Ioșca că nu a venit la întâlnire ea se duce și-i spune că nu este adevărat că eu nu am venit. Atunci i-am spus că este necinstită pentru că minte. Și faptul s-a dovedit că a fost arestată cu Biro în casă la ea.

Motive să spun că Foriș este agent, nu am avut cu toate că am lucrat cu el, deoarece lua toate măsurile. Ce s-a întâmplat după aceea. Chișinevschi și Melita au umblat în casa unei femei care stătea pe Kristo Botev, unde era o casă conspirativă. Femeia aceasta cu care Melita avea legături era emigrantă maghiară. Când ei au căzut în noaptea aceea, au plecat de acolo. Acum vine partea cealaltă când a căzut Biji, Sencovici, a căzut și unul Smuc. Dintre toți care au fost în proces, acest Smuc a fost executat. Sencovici mi-a spus mie că Smuc a recunoscut și a spus că această femeie este agentă provocatoare - aceea unde a umblat Ioșca cu Melita. Acum am aflat că Melita a aranjat acestei femei să plece în Anglia - mi se pare cu 5-6 ani în urmă. Nu știu pe ce s-a bazat Chișinevschi când a spus că Foriș este agent și de unde a scos aceste născociri de a spus toate aceste lucruri. Convingerea mea aceasta este.

Tov. Gh. Stoica:

Cauza căderii noi am reconstituit-o. Inceputul nu-l de acolo de unde îl lei. S-a reconstituit prin siguranță.

Tov. Birtaş Gavril:

Poate să fie o altă chestiune, când a căzut în timpul lui Bela, Müller. În perioada aceasta a lucrat și Melita.

Tov. Gh. Stoica:

Chestiunea este că într-adevăr Nicu Tudor a fost agent.

Tov. Birtaş Gavril:

Aceasta nu am știut-o.

Tov. Puturi:

Pe ce se baza Chișinevschi în acuzație?

Tov. Birtaş Gavril:

Dacă nu mă duceam la el în casă nici eu nu eram arestat.

Tov. Gh. Stoica:

Arestarea voastră a fost că casele au fost descifrate. Foriș într-adevăr a trimis vorbă acolo prin Kofler să-l anunțe pe Tschari.

Tov. Birtaş Gavril:

Kofler a fost acolo la timp, dar Teohari a venit mai târziu cu 2 ore.

Tov. Gh. Stoica:

Teohari explica că aceasta era o casă nu un loc de întâlnire.

Tov. Birtaş Gavril:

Noi știam că acolo va avea loc o întâlnire. Ne-a spus că a intervenit ceva.

Tov. Gh. Stoica:

Din întreaga dumitale activitate cunoscută, a ieșit ceva?

Tov. Birtaş Gavril:

Nu a ieșit nimic. Am stat la securitate pînă în 1952. Cînd Teohari a fost scos, primul lucru a fost de a mă scoate și pe mine, pe Dulgheru l-a bîgat la poștărie și pe toți tovarășii vechi puși la securitate i-a scos. El nu a avut dureri de cap pentru că avea un colectiv sănătos. Am participat la ședința cînd a venit Chișinevski și l-a atacat pe Dulgheru că a sabotat o cercetare care din punct de vedere al intereselor de stat era importantă și după cîteva zile a fost arestat pentru că Dulgheru a spus: "Eu nu am nici o vină". Am discutat cu el atunci, că eram directorul informațiilor.

Tov. Gh. Stoica:

Care este părerea dumitale în legătură cu Pătrășcanu?

Tov. Birtaş Gavril:

A fost un om curat și cinstit. Am ținut mult la omul acesta pentru că ^{el} a fost cel mai lovit.

Tov. Gh. Stoica:

Dar despre proces?

Tov. Birtaş Gavril:

Nu au fost spioni, nu au fost trădători. Totul a fost o înscenare. Noi am avut o Comisie financiară din care făcea parte Kofler, Vijeli, Calmanovici, Berman și au scos bani grei cînd era situația aceea grea. De unde a trăit partidul nostru în timpul acela? Toate fondurile partidului au venit de la aceștia. În legătură cu dispariția lui Foriș, nu a dispărut numai el ci și mama sa. Alighiț Zoltan mi-a spus într-un moment de sinceritate că a aranjat și pe mama lui Foriș, adică a fost lichidată și mama sa.

Tov. Guină:

A fost un proces la Galați unde a fost condamnat un văr al lui Pătrășcanu la 15 ani.

Tov. Birtas Gavril:

Nu cunosc nimic.

În legătură cu Kofler aş vrea să vă spun că am lucrat cu el mai mult timp. Legătura mi-a făcut-o Bela Breiner. El a adus mulți bani partidului. Nu a fost provocator, nu a fost agent. A fost un om cinstit și el a ajuns într-un hal fără de hal.

De asemenea, aş vrea să mai relatez că am avut o dispoziție să umblu după tov. Maurer. Nicolae mi-a spus să mă ocup de acest lucru. Aceasta a fost în 1951. L-am prins pe Anghelie care a inundat țara cu manifeste. Am cerut aprobare de la tov. Drăghici să-l ridic dar nu a fost de acord. Până la urmă s-a confirmat vinovăția acestuia și a luat 15 ani închisoare.

F

✓

STENOGRAMA

declarației tov. Carp Petre dată în fața comisiei la
data de 31.X.1967

Tov.V.Patilineț:

Noi sintem adunați aici din însărcinarea Prezidiului Permanent și sintem însărcinați să facem o discuție și cu dvs. și alți tovarăși care au lucrat în ilegalitate, pentru a face lumină și a găsi adevărul despre Foriș. Avînd în vedere că s-au adus o serie de acuzați și în timpul lui și după aceea, la adresa lui Foriș, am vrea să vedem ce părere aveți dvs. Aveți documente, fapte palpabile care să susțină acuzațiile care s-au adus lui Foriș că ar fi fost agent al siguranței? în afara gregoaiilor și lipsurilor care le-a avut și care se cunosc. Dacă se confirmă că a fost agent și dacă dvs. aveți fapte concrete.

Tov.Carp Petre:

Nu știu, dar din intîmplare am lucrat cu el două luni de zile în secretariat, cînd a început războiul. În timpul acesta nu am putut să văd că este dușman, însă mai tîrziu am avut discuții că eram cel mai tînăr și el era repezit. El spunea că este tînăr, că organizează detașamente de partizani și el spunea că să fiu mai temperat, cu toate că ne-a băgat tovarășii în închisare. În birou era atunci Teohari, Chișinevschi. După căderea lor am fost chemat de la Iași și fiind membru al C.C. mi-a spus că o să lucrez cu el - aveam pe atunci 29 de ani și am avut o discuție cu el. Primele discuții le-am avut cu el în 1941 - după începerea războiului. Cu el am început să lucrez înainte cu o lună de la începerea războiului. Mi s-a spus că Teohari și Chișinevschi au căzut și că trebuie să organizăm munca. De asemenea mi s-a mai spus că eu și C.Pîrvulescu vom fi cooptați în Secretariat. După o lună de zile am găsit pe tov.Pîrvulescu în Ardeal, l-am adus la București și am început să lucrăm împreună. După lungi discuții a început o mică fricțiune între Comitetul județean și Secretariat

Eu care eram cu problemele organizatorice, țineam legătura cu județeană pentru că era cea mai puternică organizație. La un moment dat, după ce a început războiul între Foriș și secretarul comitetului județean care era Petre Gheorghe și pe care îl cunoșteam de mult, din U.T.C. au început scrisorile și s-a ajuns până la ruptură. Pentru mine Foriș era un om pregătit; îl cunoșteam din 1939 când era tov. Bela. Era pregătit din punct de vedere politic, ideologic și organizatoric. Acum și eu executam sarcinile mecanic - aici își spunea cuvântul și lipsa de experiență. Mai târziu însă când mi s-a părut că ar fi o serie de metode greșite - așa mi s-a părut - am pus problema în birou, să văd care este adevărul - Petre Gheorghe cu biroul sau noi, cerînd să vedem dacă sintem vinovați să ne facem autocritica și să îndreptăm lucrurile. În urma acestui fapt, județeană a scos un material care urma să ni-l aducă nouă. În acest material era un cuvînt de neconcordanță între cauză și scop și de aici au început o serie de fricțiuni: au început să circule o serie de scrisori, pronunțîndu-se în interior că sînt trădători. Am fost trimis să prelucrez cu cei de județeană o scrisoare în care se spunea că sînt trădători. Pe atunci în birou era Petre Gheorghe, Mețiu, Petre Nicu, mi se pare Vilcu, Pavel era instructor. Foriș a trimis-o pe Victoria Sirbu să se întâlnească cu mine pe stradă și să-mi dea scrisoarea. Eu i-am spus că nu pot să dau nici un răspuns pînă nu o citesc. M-am dus acasă și cînd am citit-o, am sărit în sus. Atunci i-am spus lui Victoria Sirbu să-i spună bătrînului că nu pot să fac treaba asta. I-am spus: "cum să facem noi o organizație puternică trădătoare?" A crezut că îl amenință și după aceea a spus "înseamnă că trebuie să te lămuiesc". După ce m-a prelucrat îmi spune: că de acum sînt lămurit. Eu am insistat și îmi spune că sînt încă păținat și să-l chem pe nea Costică. I-am spus lui Foriș să trimită pe altcineva pentru că eu nu sînt pregătit. Erau greutăți mari: stăteau mai mult în casă, nu aveau cadre, războiul continuă. A spus să-l las să se mai gîndească. "Pe cine să trimit că în orice caz pe Pîrvulescu nu îl pot trimite". Mi-a zis că tot eu să merg, să-l aduc pe Petre Gheorghe aici că am casa bună și să stau și el de vorbă cu Petre Gheorghe, pentru că rease din material că amîndoi v-ați certat între dumneavoastră, că eu la concluzia asta am ajuns".

Am constatat atunci că era puțină patimă. Era patimă și din partea lui Petre Gheorghe că de ce la Plenara din 1939 nu s-a procedat just.

Foriș mi-a spus: "Eu sînt secretar general al partidului. Partidul acesta are o disciplină de fier și ca atare eu te oblig să mergi". De ce pe mine și nu pe altul? Mi-a spus: "De ce, nu ai curaj, nu ești în stare?". I-am spus: am curaj, dar nu pot să spun așa ceva. Am făcut o greșală că nu trebuia să mă duc. M-am dus, dar tot drumul mă gîndeam: cum să merg eu acolo să le spun că sînt trădători. Nu știam care este dușmanul: Petre Gheorghe sau Foriș. Mă duc la ei și cu scrisoarea; le-am citit-o, le-am preluat-o și parcă îl văd pe Petre Gheorghe că spune: "spune sincer tovarășe, ^{8/8} cu el, ai făcut scrisoarea?" A văzut cum le citeam. I-am spus că este sarcină de partid, că sînt cu linia justă. Mă întreabă: "Care este linia aceasta"? I-am spus că după război se va lămurii. Nu este nici unul nici altul trădător. Atunci ei au făcut altă scrisoare prin care au răspuns. Cînd i-am dat-o lui Foriș s-a supărat pe mine grozav. După ce s-a făcut ruptură, pe mine mă pune să reorganizez un birou cu tovarăși buni. Cum, mai zilele trecute îmi spune că sînt tovarăși buni și acum spune că sînt trădători. I-am spus că timpul o să arate cine este vinovat pe chestia aceasta. Și el îmi spune: "Nu ți-o iert că spui că eu am făcut furtura". Am cerut să trimită pe altcineva. Am aflat că tov. Pîrvulescu nu a vrut să se ducă. Ruptura s-a făcut propriu-zis cînd s-a dus Pîrvulescu. Eu i-am pus problema lui Foriș că sînt tînăr nu am pregătire ideologică, teoretică și propun să fiu scos din muncă și numit în locul meu tov. Răngeț care este mai pregătît. M-a întrebat dacă totuși insist și i-am răspuns că da. I-am spus că nu fug de răspundere, cer să fiu scos din munca aceasta, să fiu trimis în orice altă regiune să duc muncă acolo pentru că nu sînt pregătît pentru muncă de răspundere. S-a supus la vot dar am rămas în continuare în Comitetul Central și am lucrat cu secretariatul. După aceea a început să-mi dea organizații de jos cum ar fi Malaxa, IREB, direct fără comitetul județean, fără Apărare, ca să fie refăcută județeană.

Zilnic erau căderi, arestări.

Am format noul birou. Legătura am ținut-o cu Foriș pînă în 1942-1943. Prin 1943 mă cheamă Foriș la o ședință și îmi spune: "Tov. Carp ai făcut greșeli mari, ai făcut abateri de la morală...". Era de față și Stere Nichifor.

Tov.V.Patilineț:

Tov.Carp pe noi ne interesează ceva fapte dacă aveți.

Tov.Carp Petre:

Am stat la securitate un an de zile și am fost verificat. I-am spus atunci ofițerului: "Domnule căpitan, eu nu pot să dau în scris că Foriș este trădător că nu am nimic concret". Imi spune: "Bine, dar dumneata ai lucrat cu el". I-am răspuns: "Dacă îmi spunea Foriș că este... Într-adevăr, metode greșite a avut".

Tov.V.Patilineț:

Pentru ce ați fost arestat?

Tov.Carp Petre:

În cazul lui Pătrășcanu și Foriș eram maior al acuzării. Și cu Pătrășcanu, la fel. Îl cunoșteam de mulți ani - din 1934 - a dormit la mine acasă. Am fost întrebat de ce am fost la Pătrășcanu după ce a venit de la Paris, ce am discutat, ce a discutat el cu mine, ce cunosc că a făcut la Paris și altele. I-am spus că în anii grei a stat la mine acasă și acum când este ministru să nu mă duc și eu la el. Nu m-au convins că sînt agent.

Mai mult m-au frect cu Foriș.

Am fost arestat în 1951.

Aș dori să vă relatez un caz deosebit, dacă interesează:

În timp ce eram ofițer de serviciu la sediul C.C. al P.C.R., mă cheamă tovarășul, tovarășul Bodnăraș și îmi spune: "Tovarășe Carp vino pînă sus". Când am intrat am văzut pe Pîrvulescu, Gheorghiu-Dej și pe un scaun stătea Foriș - aceasta era după 23 August, cînd l-au adus pe Foriș. Tov.Gheorghiu-Dej era în picioare cu Pîrvulescu și lingă biroul lui Bodnăraș era Foriș. Am spus: "La ordin" și văd că toți tac. De odată, Foriș se scoală de pe scaun și mă sărută. Nu am spus nimic și stau și mă gîndesc și ca să sparg tăcerea spun: "am venit la ordinul dumneavoastră". Mi s-a spus să-l arestez pe Foriș. Scot pistolul și spun: "Urmasă-mă". Când am ajuns în curte, Foriș se întoarce să-mi spună ceva, dar am văzut, cînd mi-am aruncat ochii că la geam sus era Gheorghiu-Dej și Bodnăraș care se uitau jos după noi și atunci i-am

spus să tacă. Am pus un băiat să-l păzească. Acolo a stat vreo 24 de ore și după aceea l-au dus. Mie mi-au spus să-l iau din birou și să-l arestez, fără să-mi dea explicație. Această chestiune s-a întâmplat pe la începutul lunii septembrie. Poate o să mi se impute, dar atunci eram militar și trebuia să execut ordinul dat.

Totodată am sesizat că situația mea este neclară, că dosarul meu de partid este neclar și stă pe la tov. Duduman. L-am prins acolo pe tov. Meghiores și i-am spus și lui lucrul acesta pentru că ne cunoșteam. La Congres am făcut un memoriu și nu mi s-a răspuns. Problema este că nu se găsește dosarul.

Sau un alt fapt care mi-l reamintesc: Când am fost cercetat, căpitanul care m-a anchetat - nu cunosc cum îl cheamă - m-a ținut în condiții din cele mai aspre, nu-mi dădea să citesc nimic și în timpul anchetei spunea: "Tu vrei să dai în scris că Foris este trădător? Atunci vei sta pe aceeași bancă ca și Pătrășcanu". Atunci mă gândeam: cine înscenează acest proces? I-am spus anchetatorului că nu am nimic pe conștiință, că nu pot să declar că sînt dușmani ai clasei muncitoare dacă nu știu nimic. Sînt de acord că au folosit metode greșite, cît timp am lucrat cu ei, dar mai tîrziu nu știu ce a fost. Prin 1944 vine Bodnăraș și îmi spune că Foris a fost arestat că era trădător și că tov. Pirvulescu ține locul de Secretar general. Și eu eram în dilemă. M-a întrebat ce părere am. Mă gândeam: Iată eu ce ne ocupăm noi acum. Anchetatorul îmi spune: "Nu știi că bandiții ăștia luau bani de la serviciul secret englez". Zic: "Bine domnule, cum l-a dat lui Foris bani?" Îmi răspunde: "Cum nu știi? La cloșetul public".

Tov. Gh. Stoica:

Ai dat declarație că este agent?

Tov. Carp Petre:

Cum era să dau cînd nu știam nimic. La proces am apărut ca martor al acuzării și nu știam pe cine acuz. Am apărut ca liber, cu toate că mă arestase cu doi ani în urmă. Era teatru nu altceva. Înainte cu două săptămîni de a avea loc procesul eram cu Savu că ne-au băgat împreună și îmi spune: "Uite ce fac tovarășii!" I-am spus că ne vor scoate dacă nu sîntem vinovați. Intr-o zi vine un ofițer și mă cheamă la o anchetă științifică; mi-a făcut baie, mi-a adus pantofi spunîndu-mi că mergem undeva, dar între timp mă duce la proces.

Cînd s-a intru la proces mi-a spus: "Domnule Carp, ai țigări?" Mi-a dat țigări, un xiar și mi-a spus să nu-l fac de râs, că o să apar undeva. "Să spui ceea ce ai declarat". I-am spus că altceva nu am de spus. Dar un singur lucru: eu nu știu ce a scris fata la mașină. Imi zice că nu este în legătură cu situația mea. Cînd am intrat, președinte era Moisesescu, pe banca acuzării era Fătrășcanu, iar pe băncile din față erau cunoscuți. Mi-a pus cîte va întrebări, dar nu dacă Foriș este trădător. A întrebat pe acuzați dacă au ceva de spus. Bălăceanu spune: "Să ne spună tovarășii martori dacă o sarcină de partid care se trasează se aplică întocmai" Stau și mă gîndesc și la urmă răspund: "Partidul nostru are o armă puternică - disciplina de partid - pentru că vine de jos în jos și hotărîrile de sus în jos și dacă s-a luat o hotărîre, vrei, nu vrei, trebuie s-o aplici." Atunci un procuror spune: "Cum, așa mecanic?" Președintele spune: "Bine" și atît a fost. Nu m-a întrebat altceva nimic.

Tov.Gh.Stoica:

În legătură cu Moisesescu, ce poziție a avut Foriș, să-l lichideze sau nu?

Tov.Carp Petre:

Petre Gheorghe nu știu de unde a avut o informație că a spus că la mai multe întâlniri cu Moisesescu a fost urmărit. Discutase cu Foriș și spunea că nu cumva i se pare. El avea părerea despre P.Gheorghe că este pătimas și a spus: "Să ni-l predea nouă pe Moisesescu". Atunci Petre Gheorghe a spus: "Ce noi nu sîntem în stare să-l anchetăm; noi vrem să-l lichidăm" Vroia ca în casă la Simulescu să-l otrăvească. Foriș m-a pus să-l întreb cu-va face cu el și atunci a răspuns că a făcut rost de o mașină și că îl va arunca pe stradă. El a spus atunci: "Bine măi, ce va spune siguranța burgheziei, că se omoară comuniștii între ei." Dacă îi dovedim cu materiale, am spus, că noi vă scăpăm de el; îl trimitem în altă regiune și îl verificăm și dacă sînt și acolo căderi, atunci vedem ce este de făcut, pentru că așa am hotărît cu Foris. Atunci Petre Gheorghe mi-a spus: "Vasăzică, tot voi vreți să rezolvați problema?" Tinea într-una că "noi vrem să-l executăm; spune lui Foris că noi vrem să-l verificăm" Si Foris a spus că să avem dovezi întîi și după aceea. Cînd l-am întrebat ce s-a întîmplat cu Moisesescu a spus că l-a izolat și am cerut să ne facă legătura cu el, ca noi să-l punem deoparte să-l verificăm.

f

147

S T E N O G R A M A

declarației tov. Metiu Ion dată în fața comisiei la
data de 31.XI.1967

Tov. V. Patilinet:

Noi sintem însărcinați să clarificăm, să facem lumină pentru istoria partidului nostru în privința lui Foriș. Am vrea să spuneți dvs. dacă aveți ceva documente care să fie în prealabil justifiabile despre ceea ce s-a spus.

Tov. Metiu Ion:

Ceea ce am avut au rămas la partid, altele când am fost arestat, au fost distruse. Au rămas scrisorile noastre în care noi încercam să abatem comitetele județene de la linia oportunistă. Era un material către organizațiile de bază din țară în care le făceam atente pentru că, căderile se țineau lanț. Chestiunea cu Foriș a început încă în 1938, atunci când ni s-au dat instrucțiuni să intrăm în Frontul Renasterii Naționale să dizolvăm celulele. Eu eram secretar al comitetului regional. Erau regiunile Cluj, Tg. Mureș, Baia Mare și Oradea. Atunci eu am zis că nu este justă poziția și în orice caz nu pot spune comuniștilor să intre în P.R.N. După aceea ne-a dat dispoziție să ieșim din sindicat.

Tov. V. Patilinet:

Noi am citit scrisorile dvs., declarațiile; acestea sînt probleme pe care le-ați trăit. Ne-ar interesa dacă sînt fapte justifiabile ca pe baza lor să-l putem califica agent provocator?

Tov. Metiu Ion:

Cred că pe linia armatei există, că ei au descoperit ceva. Eu nu am pentru că nu m-am ocupat. Poate să fie și Kofler. Am impresia că nu s-a scos totul de la Foriș, prea repede l-au executat. Ceva este că prea era diametral opus. Prost nu era. Era perfid, rafinat.

./.

128
108

Tov.Gh.Stoica:

Fapte care să ducă la confruntare, ați avut ceva?

Tov.Mețiu Ion:

Nu am avut decât tot ceea ce știa el. Chișinevschi îmi spunea la închisoare că le mi-a predat mie...

Tov.Gh.Stoica:

E vorba de 1938 când a fost arestarea voastră. Atunci unii căutau să negă că la acest punct a început.

Tov.Puturi:

Declarația de la Doftana.

Tov.Gh.Stoica:

Principalul este dacă există vreun fapt că a fost agent.

Tov.Mețiu Ion:

Au fost martori la acuzare dar de la aceștia nu s-a putut scoate nimic.

Tov.Gh.Stoica:

În condițiile de putere, s-a pus totul în mișcare ca să se găsească ceva și s-a găsit, dar e vorba de Nicu Tudor nicidecum de Foriș.

Tov.Mețiu Ion:

Păi au fost ei mai mulți. Acesta (Nicu Tudor) era agent. I se spunea "minzule".

Tov.Gh.Stoica:

Era secretar al capitalei. El a murit. Când s-a plecat la Moscova era și el în delegație; de fapt siguranța l-a împins să plece, însă nu a plecat pentru că îi era frică că o să încapă cercetările și vrea să-l ducă și pe el și să-l lichideze.

Tov.Mețiu Ion:

Să fi fost Foriș așa de prost? Eu nu am documente.

Tov.V.Fatilinet:

Nu poți declara pe cineva agent dacă nu ai fapte și nici nu poți scrie așa ceva în istorie.

Tov.Guină:

Mai ales când sînt explicate toate căderile.

Tov.Gh.Stoica:

Am avut în mîna pe toți și pe Taflaru...

Tov. Mețiu Ion:

Cînd a fost cu Dictatul am venit la Comitetul Central și am spus ce se întîmplă, dar mi s-a spus să stau liniștit. Mai mult, am venit cu un plan să facem grupe de partizani pentru că și armata era de partea noastră. Sînt prea multe lucruri care să nu ducă la concluzia că a fost dușman.

Tov. V. Patilinet:

Vrem să aflăm adevărul. Sîntem de acord că au fost greșeli și acestea au fost cu diavolul...

Tov. Gh. Stoica:

Nu am putut dovedi cu tot ce a stat în putere.

Tov. Mețiu Ion:

Mă alesese în Secretariat și am cerut să rămîn acolo în Ardeal că cunoșteam pe toți.

Am discutat chestia lui cu Petre Gheorghe...

Tov. Gh. Stoica:

Dacă se lua după el, trebuia să ucidem un tovarăș membru al Comitetului Central.

Tov. Mețiu Ion:

Bu l-am apărât.

Tov. Patilinet:

Ce părere avea Foriș?

Tov. Mețiu Ion:

Foriș nu a fost de acord dar Petre Gheorghe îi pregătise și o casă...

Tov. V. Patilinet:

Foriș l-a apărât și nu a lăsat să fie ucis Moiseșcu.

Tov. Gh. Stoica:

Avea pregătit totul, și mașină. Adevărul e că Foriș știa ceva de Moiseșcu, că lucra pe linie de spionaj sovietic, însă nu le putea spune nimic.

Tov. V. Patilinet:

Mi se pare că, chiar dacă ați fi intervenit și totuși Foriș era de acord, atunci tot îl executa pe Moiseșcu.

Tov. Mețiu Ion:

Just. Aceasta este partea lui bună.

Tov.Gh.Stoica:

Cînd a venit a doua oară, Petre Gheorghe nu a vrut să țină seama de poziția Secretariatului și a luat măsuri concrete cu mașina, cu un om, felul cum să-l omoare. Cînd a aflat Foris, imediat l-a trimis pe Carp ca să-l oprească.

Tov.Mețiu Ion:

Atunci am aflat de la Carp și îl cunoșteam pe Moisesescu cînd lucra la Metaloglobus. Aș fi vrut să nu existe agenți pentru că mulți tovarăși au suferit. Foris a avut greșeli mari, nu asculta de nimeni și de aceea am ajuns la concluzia că nu se poate să fie curat.

Tov.V.Patilineț:

Sînt dovezi? Dacă nu sînt, de ce s-a aruncat pe seama lui altele decît cele care i-au aparținut? Să rămînă greșelile care au fost ale lui.

Tov.Mețiu Ion:

Sînt de acord cu această poziție.

Tov.Gh.Stoica:

Bănuiești ceva? Au fost ceva probleme care au atras bănuiele?

Tov.Mețiu Ion:

Cu mașina siguranței...

Tov.Gh.Stoica:

Si lucrul acesta ca și toate căderile sînt explicate.

Tov.Mețiu Ion:

Pe Foris am vrut să-l izolăm; am pregătit o casă și să-l ținem să discutăm cu el cînd se întorc tovarășii de la închisoare. Cînd s-a dus Pavel să discute cu el, abia a scăpat pentru că era păzită casa.

Tov.V.Patilineț:

Avem raportul agenților de siguranță de pe timpul acela și ei nici nu știau că Foris s-a întors în țară. Deabia în august a luat la cunoștință că el a fost schimbat în aprilie. Si asta cu ajutorul unui agent - Nicu Tudor.

Tov.Mețiu Ion:

A fost și Kofler.

Tov.Gh.Stoica:

Nu este vorba de Kofler.

111
131

Tov. Mețiu Ion:

A fost proces.

Tov. Puturi:

Acest proces a fost fabricat.

Tov. Gh. Stoica:

Am reconstituit faptele.

Tov. Mețiu Ion:

De aceea îmi cereți să vă ajut și eu.

Tov. V. Patilinet:

Se va spune totul la timpul potrivit.

Tov. Mețiu Ion:

Să vă mai spun un lucru: eu cînd am fost dus la Caransebeș am fost dus cu intervenție și s-a stabilit să nu fie executat ci numai înălțurat. Sigur vă spun că nu s-a hotărît să fie executat. Eram în 1943 cînd s-a hotărît scoaterea lui. Scoaterea se pregătise la Caransebeș, de către Chișinevschi, Birtaş, Gheorghiu Dej, Miroiu, Pantiușca, ca să nu mai încurce partidul. Foriș a făcut mult rău partidului.

Tov. Puturi:

Faptul că am ajuns unde am ajuns, s-a văzut, dar după ce am preluat puterea, după ce Ministerul de Interne este în mîna noastră și partidul are rolul principal de ce nu formezi un tribunal de judecată tovarășească...

Tov. Mețiu Ion:

Să vă mai spun ceva: După ce am fost la proces, m-a căutat Gheorghiu-Dej și mă întreabă dacă s-a terminat cu el; după aceea că "l-ai terminat măi Ioșca". M-am făcut galben pentru că bănuiam că este vorba de Pătrășcanu. Și după aceea am spus că totuși nu este cazul să ne mai pripim - mai încet. Mi-a spus: "Iasă, tu nu știi ce-a făcut ăsta".

Tov. Gh. Stoica:

Si aceasta a fost o înacenare, în afara legilor noastre. Pătrășcanu a fost conducător de partid, era cel mai cunoscut om.

Tov. Guină:

Fără el nu știu ce se făcea.

Tov.Meşiu Ion:

Este adevărat că pe el îl păzea mai bine ca pe noi.

Tov.V.Patilineţ:

Dacă o să aveţi ceva, puteţi să veniţi să neapuneţi.

Tov.Meşiu Ion:

Lucrez la un fel de roman-muncitoresc.

Tov.Puturi:

Mai bine să faci scrisori. Lasă-l încolo de roman că tu nu eşti romancier. Romanul lasă să-l scrie cei de la Uniunea Scriitorilor.

Tov.V.Patilineţ:

Să facă şi memoriu şi roman.

N O T A

in legătură cu rezultatul cercetărilor privind dispariția
mamei lui FORIS STEFAN.

- BIDLITZ ZOLTAN a declarat că în iarna anului 1946-1947 (nu poate preciza luna) a fost informat de FARKAS ALEXANDRU, de la Direcția Poliției Oradea, că la sediul acestor organe se află o femeie în vîrstă adusă de la București de către CZIKO LAURENTIU, pe atunci comandant al organelor de poliție din Oradea. Cu acest prilej FARKAS a cerut lui BIDLITZ să meargă să o ridice de acolo, intrucît femeia aducea injurii la adresa unor tovarăși din conducerea de partid, care erau auzite de personalul instituției.

BIDLITZ susține că la rîndul său a informat pe LEONTIN SALAJAN - secretarul Regionalei de Partid - și au ajuns la concluzia ca femeia să fie ridicată de la poliție și dusă în altă parte. În acest scop, BIDLITZ s-a prezentat la CZIKO LAURENTIU, cu care a purtat o discuție privind modul cum a ajuns această femeie în Oradea. Despre aceasta, CZIKO a relatat lui BIDLITZ că bătrîna a fost adusă la Oradea din indicația cuiva din conducerea partidului (fără să numească persoana), intrucît femeia se ducea pe la diferiți tovarăși din conducere și pe la unele ambasade, cerînd eliberarea fiului ei. De asemenea, CZIKO i-a mai spus că "nu a primit nici-o sarcină ce să facă cu ea, numai atît să facă ca femeia să dispară din București".

Pe baza înțelegerii cu LEONTIN SALAJAN, BIDLITZ ZOLTAN împreună cu BALAN MARCEL (decedat) au organizat transportarea femeii la Băile Felix, în locuința grădinarului TONKO GHEORGHE unde putea fi ținută în izolare.

În perioada de pregătire a sezonului de vară din 1947, la Băile Felix exista pericolul ca existența femeii să fie cunoscută. În această situație, BIDLITZ și cu Balan au hotărît să-i

schimbe domiciliul în Oradea, aducându-o la locuința lui FOGEL ADOLF (în acel timp activist în colectivul de cadre al Regionalei P.C.R. Oradea), din str. Cuza Vodă nr. 20.

- Din cele relatate de FOGEL ADOLF și soția acestuia FOGEL SAROLTA, membră de partid, rezultă că au cunoscut că femeia este mama lui FORIS și au acceptat să o găzduiască în locuința lor, care putea asigura izolarea ei completă. FOGEL SAROLTA fiind în concediu medical a primit ca sarcină să îngrijească permanent de bătrână pentru a nu lua contact cu alte persoane, în afară de BIDLITZ și BALAN.

Familia Fogel a primit bani și alimente pentru întreținerea bătrinei de la BALAN MARCEL, care era șeful serviciului administrativ al Regiunii de Partid.

Soții Fogel au spus că mama lui FORIS era bătrână (peste 70 ani), suferindă de inimă, nu prea minca și postea des. De asemenea, ea continua să aducă injurii unor tovarăși din conducerea partidului, cerind în același timp să-i înlesnească transmiterea unei scrisori către CZIKO sau BLEKES, în care spunea că are încredere.

Spre sfârșitul primăverii sau începutul verii lui 1947, bătrîna a decedat în casa lui FOGEL. Soția lui FOGEL declară că într-o zi cînd a intrat în cameră la bătrînă a găsit-o moartă, cînd a venit soțul ei de la serviciu l-a înștiințat, iar acesta la rîndul său l-a informat pe BIDLITZ.

- După ce BALAN și BIDLITZ au informat pe CERNICICA DUMITRU - secretarul județenei P.C.R. - au hotărît cum să procedeze la dispariția cadavrului fără a rămîne nici-o urmă. În acest scop, au stabilit să arunce cadavrul în riul CRISUL REPEDE, motivînd că au recurs la acest procedeu întrucît nu era posibilă înmormîntarea într-un cîmîtir, deoarece s-ar fi creat pericolul dezvăluirii identității femeii.

Pentru a aduce la îndeplinire hotărîrea luată, BIDLITZ și Balan l-au atras și pe IAKOBOVITZ ARNOLD, membru de partid, șeful sectorului transporturi de la județeană, pentru a conduce mașina.

În seara zilei cînd a decedat, cei patru (BIDLITZ, BALAN, FOGEL și IAKOBOVITZ) au luat cadavrul fără nici-un fel de îmbrăcăminte, învelit într-o pătură și cu un autoturism l-au transportat la Criș în locul numit "SILVAS" și l-au aruncat în apă.

Familia Fogel au distrus prin ardere toate lucrurile personale aparținând bătrinei.

- RIDLITZ și FOGEL au declarat că despre acest fapt nu au relatat nimănui pînă în prezent. Soția lui Fogel a fost chemată o dată la C.C. al P.C.R. (nu-și amintește data și persoana), fiind întrebată dacă în timpul cit a îngrijit de bătrînă aceasta a spus ceva despre CZEKO. De asemenea, FOGEL SAROLTA a mai relatat că cu ani în urmă s-a prezentat la domiciliul ei un cetățean, care sub motiv că este de la partid i-a cerut relații despre acest caz. Intrucît nu s-a legitimat FOGEL SAROLTA nu i-a relatat nimic.

Menționăm că IAKOBOVITZ ARNOLD nu a recunoscut, motivînd că nu-și aduce aminte, că a participat la transportarea cadavrului, nici în discuțiile purtate cu el și nici la confruntarea cu RIDLITZ și FOGEL.

Notă

Subsemnatul Bilibz Zoltan domiciliat în
București, Str. Hozaș nr. 16 în legătură cu moartea
mamei lui Forș Ștefan prezintă următoarele.

Între 27 în ianuarie anului 1946-1947, am stat
în case luna, a reușit la mine la Comitetul
Regional P.C.R. Godeaș cu fiind recuștat un problem
de cadu al Regionali P.C.R. tot. Forșes Alexandra
dela Direcția Politiei Ag. Godeaș și mi a spus că
la Politie (din str. Telegrafului) se află o femeie
adusă de Căpitan Laurentiu (care în acea vreme
a fost bati Comandantul Politiei din Ag. Godeaș)
din București, care la acel timp fusese angaja-
tă, înjina conducerea Partidului, în special
pe str. Boului General Bodușanu și ce au
făcut cu bărbatul lor ei, că să fie eliberat
dela arestare, bizon forma cum a vorbit
a fost mai grosolană.

Am auzit tot Sălișan Laurentiu peaște
problema și am spus că vultuie ca să prelunge
pe femeia respectivă dela Politie

M-am dus la Politie la Căpitan Laurentiu
și l-am întrebat cum a ajuns femeia Respu-
tina la Godeaș. La întrebarea mea tot Căpitan
mi-a spus că femeia respectivă la București

semblă pe la forșari din conducerea Partidului
la buca Partidului & Brodneva și alți președini
eliberarea lui fiului ei.

La același timp, prinama lui Trîm, se vede
și la defunctă Ambasada făcând agete
impunerea conducerii Partidului, că nu fi hibit
pe fiul ei și că are apărare din partea aceluia.

For. Czigor ^{nu a spus} în nume aceluia foste conducerea
Partidului (fără să specifică cine a nume) a lăsat
rît să o îndepărteze din București și o a
apare la Grader.

El nu a spus că nu a primit nici-o pară
ce să facă cu femeia, nu mai ațita ca să
facă să dispară din București.

Au luat-o pe femeia de la Coltea și au
dus-o la Baile Felix la Grădinarul Statim
Tionkî Shenghe unde au condus, fiind
într-o casă, au avut o oarecare libertate și
totuși nu fi sfidat de restul lumii. Dăcia a
stăut puțin și a plecat în pușcă în cel puțin
nume, și a trebuit să o lăsa de acolo.

Alimentarea femeii și înțepa pământ
făcea For. Bălan, pe care responsabil Acțiv
și financiar al Comitetului Reg. P.C.R. Bălan

După ce au lăsat-o să se întoarcă din
cârmă femeii, a căput algea la For
Vogel Bolyf a intrat în colecția de
cărți al legiștilor (cechi militanți în P.C.R.)

care de acel timp o a ocupat pușcă cu
femeii respective, într-un timp anu prototip

lăsa peisajul în stăruie pe drum Fries mângâie,
într-un stăruie au stat într-un bloc în
vros.

Prin luna mai ^(sau iunie) 1947 (sau mai) Tot Vogel
mi a spus că fumează de foarte mult timp morav
poartă negru și într-o zi mi a spus că se pormant.
Mentîm că într-o zi condusese pe la ^{la} fost
meșter de tot. Corniciu Tot Satogan fiind
plecat la București, care a fost în circumstanțe
după evenimentele.

La parater Suci Fries, prin Tot Corniciu
mi a mai fost la Godea (după rezonanță) mi
a plecat la București) mi încheietura PCR
în lui a fost condus de tot pieșea ing. subie
dov pe care mi l-a în circumstanțe după
avute probleme, considerînd că mi este pe
tot orgul care poate să țină un secret.

La parater fumează de pus problema, cum
să fie în circumstanțe, la confesiune au fost
parte Bălan Marcel, Vogel și Takatvits Hurd
care a spus că sînt în circumstanțe sub
apa bisericii, într-un cimitiriu erau a
defectelor sculte, care nu sînt fi fol de
acord în circumstanțe pe cîrmă fante au
pe identifiția.

N o t ă .

Subsemnatul Csiko Laurentiu, domiciliat în Bucuresti
str. Lew. Tolstoi nr. 23 raion 30 Decembrie arăt următoarele :

În perioada anului 1945-1946 am fost inspector de
politie la Inspectoratul Oradea Mare.

În intruna din zile (1946) am fost chemat la telefon
de Ministerul de In,terne si mi sa comunicat următoarele :

"Maine dimineată vei primi pe mama lui Foris ,va sta
la Inspectorat câteva zile până Tovarăsii de la Partid o vor
lua. Comunicarea mi sa făcut în numele Tov. Teohari Georgescu.

După sosirea bătrânei eu am mai stat câteva zile în
postul respectiv si am fost rechemat în Bucuresti la Minister.

În timpul cât am stat la Inspectorat nu am văzut si
nici n-am luat vreo declaratie de la mama lui Foris.

Csiko

10.12.1967

sulesomnatul Popel Adolf, sint membru
de partid din anul 1829. far parte in
org. Cortia nr. 15 strada. domiciliat
in str. Decretul Nr 5 strada.

In lăpătura cu Mama lui Foris
Marizog urmatarele:

In primavara anului 1847 am
primit sora mea din Partea tar-Adlig
Zolken. (Care era Rasp. in Codru la
Regimale P.C.R. cu lurescu in Cal-
extinut lei.) Sa mi deplasezi la
la Baile "Felix", unde sa supraaploz
cu la locuinta grădinarului la care
era plasat mama lui Foris, ca sa
am intru micuina stoin. Dupa catorce
zile, tar-Adlig mi a spus ca e
nu mai este sa sa romina oare
de care ce era plin cu stoin si si
cegal sa fie mutat la mine in locuinta
de care ce vata a persoane poricelase
si treburile izalata parte stiet.

Eu am considerat ca a sora mea de
partid si am mutat a la mine.
Mutare se found cu a masina -
la dintr-o noaptea sa merge in

audiență și astfel o fost mulțumit la ¹⁹²
mine în strada Cuză Vodă 20 orașul.
creșterea se întâmplă în timpul zilei.

Săptămână care, este și ea mare
de partid o primită născută și îngrășată
pe bătrână și nu admite și un
în contact cu nimeni -

Știu că tar. Bolen care era
ref. societății gospodărie la Regional
de partid o purtat grije a bătrână
și primească tot ce dăruie, el
personal adus la Săptămână Alimente
pe care celie o pregătește. -

Bătrâne era foarte slăbită și nu
avea minea și tot și plângea de
inimă. - A stat la mine nu știu
și proezogii cât timp și într-o
zi când eram am venit acasă
mi a spus Săptămână că Bătrâne o murit
și dăruie nu mai poate și o tot
ca și minare - și săptămână era
născută mare.

Eu am omunitat pe tar.
Eidlich Zeller. după moarte Bătrâne
și am spus și feci ceea ce și fi
dus pentru minare

123

in aer și seară țigii oclărit
tar. Eidlize cu tar. Bolen cu
o morino mică care era Gundersi
de tar. Yakolevici Arnold el
era neplăcut micului transport.
Le Regionali de Poitid. și am pier
pe codăruel într-o pătura era
complet dezbrăcată la pielea.
și am așezat o jar în morino. nu
mi odue amintă cîna mi ojutat
și l' duc jar. și am permis spre
malul crîmlei. zis "Silvas."
unde am țes cu morino la muf
și am lasat codăruel în opă.
și am plecat de acasă.

Încă odău mi se a spus că nu
trebuie să vorbim cu nimăn. după
ceastă lucră și nici nu se vorbea
pînă în prezent cu nimăn. —

Eu în anul 1835 am stat încă
la Vociștă într-o țigărie. timp de
5 luni unde în cartele respective
era și faim Stojan. orănto
mi este declarată pe care a sem
nat. Gherasile la 8. micului 1867
foșel

174

Soluția ce se ră fie dus în criză și
aruncat sceler în pietă gaste era
dat de ten Eidlitz Zeltan cu pretext
că ră nu rămâne năi. A urma ca
c'ine este, și într-o odănoare năi
odată nu a arit le supra foto cozul
cu codorul - nu a fost năi
odată d'iscentat oest leure năi
întră năi cun oșt'ie p'et le
ceasla oct'ine a -

lucurile personale al bătrânei
care ră compune de un capat pulit
o camora și a pasata în textile unde
grec o năi de mămăsiu și a fost or
în năi de t'ra esate în leu năi
mea tot le indicat'ie de t'ra de ten
Eidlitz Zeltan

Bucurati le 8. maiului 1964
foyal

Indicăm că Cernicea Dumitra, domiciliată în Urziceni,
raion Iași, Comandărilor 2144 - salariată ucraină, membră
de partid, ni legătură cu unce născut din Faris,
cunoscută nouă.

În timpurile acestea luam la Andrei, un război
bun, dară atunci când am fost local lui d.
Petrușca din lipă - 1946 dec - 1947 martie; - sau
când am fost ser. al jud. Iași, - am fost
înfermat de Virgil Iltia sau Fogel Adolf, sau
de amatori că nu am lu Faris a murit. Nu mi
redau aminte acest lucru, nu am cunoscut nimeni
de procedură sau nu am întâlnit nimeni, dar
sunt de acord cu procedură.

Știu că cadavru a fost aruncat în pâr
Căp - mizeria arădului, mizeria a că să se dea
de urina lui. Cel care a făcut, cui este, sau a
fost Fogel Adolf. Nu-mi amintesc dacă a făcut
acest lucru timp sau în altă vreme.

Prădarea ca nu am lu Faris era mai
rău, data că timpurile acestea secretar regional
R. Petrușca; eu am aflat că acest lucru la
măștița bătrână. Este posibil ca la murirea ei
să nu fi fost nimeni lucrând după interesul
lucru nu mi amintesc de ea, dară atât ca să
știu că era o secretară nouă de care nimeni nu știa.

Salajen curante copel.

126 146

Dupa mirarea ei am' este fca sunete la
instruitor pe Salajen-Scutari - n' cred ca n' Tigel
m' l'istat au amata pe cei cari le-au toasat
sarcina.

Sepe acat ex - pe care de alt fel au
multe epere - au au n'celat totuși ca n' voru -

Dec. 7.11.904

D. Jovanovic

Informare

În legătură cu căderea din toamna anului 1938
luna noiembrie.

Regiunea P.C.R. Oltenia în această perioadă se găsea bine organizată. Acest lucru se datoră componenței electorale de la Mădărin care a fost condusă de partid (Blocul muncitoresc și țărănesc) și de o muncă mai bine organizată. În perioada anilor 1937-1938 lucra la noi ca instructor centrală Ilona Balog un element capabil și foarte stăruitor în muncă. Astfel reușim să organizăm câte un comitet în fiecare județ și să activizăm toți membrii de partid și simpatizanții noștri. În vara anului 1938 Ilona Balog a venit însoțită de un oarecare David Loringher pe care mi l-a recomandat ca ajutor al ei. Cu ocazia primei sedințe a Comitetului județean ce s-a ținut împreună cu David Loringher acest om mi-a făcut o impresie proastă. La prima întâlnire cu Ilona (după această sedință i-am atras atenția că n-am încredere în acest om și să facă tot posibilul ca a doua oară să nu mai vină cu el. Ea mi-a promis că nu va mai veni cu el. Ilona după câteva zile a plecat din nou în regiune cu el împreună. După circa o lună de zile s-a reîntors și a luat parte la a doua sedință a comitetului județean la care au mai participat și Petre Leon, Dănuș Tite, Cristescu Tomo și alții.

După terminarea acestei sedințe mi-a comunicat că a
dona și să mă întâlnească cu ea la strand într-o
plenumă importantă de discutat cu mine. Cu ocazia acestei
întâlniri ea mi-a comunicat că C.C. a hotărât ca eu să
mă mut la Craiova unde urma să primesc funcția de
secretar regional. Așt lucru a fost înscris de Popescu
Ioan Păpuri în anul 1938 și realizat abia în toamnă
a aceluiași an de Constantin Hagiș la plenumul P.C.R.
Oltenia ce s-a ținut în casa bisericii din Rm. Vilcea
unde funcționa ca preot școlar petrică Morina.
La această plenumă au participat Mihail Roșianu
Himler Vasile, Bicoș Ioan și încă doi tovarăși care
reprezentau Corocorul și Țig. Lăil. al căror nume nu
mi le amintesc. Din partea C.C. a luat parte
Constantin Hagiș. La această plenumă am fost ales
ca secretar al regiunii P.C.R. Oltenia. Tot la această
întâlnire Elena Balog mi-a comunicat că ea urma
să se schimbată cu un alt tovarăș din cauza că era
bolnavă și urma să se stabilească în casa părinților
să se primească în Cehoslovacia la o stațiune pt. tratament.
Am stabilit cu ea iafca, iar delegatul C.C. urma să
întreacă de o cameră cu bistă iar noi să rămânem
la bazinul cu apă. După plecarea Heleni care urma să
facă ultimul control în regiune la două săptămâni
de zile s-a prezentat delegatul din partea C.C. care
în realitate era inspectorul de poliție terbovescu.
Tovarăș Văduin la care trebuia să vină delegatul
a venit și m-a anunțat că venit delegatul. Din controlul
făcut de mine, prin întrebările făcute i-am spus că

mi-am dat seama că delegatul nu e al nostru intru-
poliștului x. a vrut să stie în ceo spunându-i că are
treaba și mare pleacă la Timisoara. Fapt de această situație
am dat dispoziții ca să nu-l mai primească dar a fost
pune birou. După două ore siguranță în fața cu un
recunoscut au venit la locuința mea și mi-au făcut o
perchiziție. În timpul perchezitive străinul a intrat cu
mimă în vorbă spunându-mi două o curuse pe Elena Bălgă
Ț-am răspuns negativ tot el miza spus că o curuse și
o să mi-o arate la Craiova. După perchezitive am fost
arestat și după la poliția din localitate unde am
aflet că sunt arestați și Bulam Titu și Cristescu Toma.
Dacă la ora 8 am fost de un gardien într-un compartiment
așezat al trenului Tr. Severin. Craiova am fost dus la
Craiova. La ora 11³⁰ am ajuns la Inspectoratul de poliție
Craiova. Aici lângă în birou mă aștepta inspectorul Serbănuș
la salutul meu mi-o răspuns:

- Domnule bunătate ~~eu~~ bu fe dea. Primele curșuri
de inspectorului Serbănuș au fost următoarele:

De la bunătate polițio de la Severin mi-a spus că de-
este un băiat deslept și că atare curșuri legile țării.
Cine spune aceluia de la început primește o pedeapsă
mai mică și poate și chier scos din proces și
nu este cazul să ascunzi ceva mai ales că Elena și
David au spus tot. Ca să mă convingă a trimis un
gardien să-l aducă pe David Lovinșchi și se
găsea într-o celulă a inspectoratului, iar mie mi-o
atras atenția să nu vorbesc nimic și să stau cu fața
la paret. În șpetile mele intraseră printr-o ușă

a intrat (alipe) David Loringher. La indemnul inspecto-
rului Serbănescu David a început cu un lux de amă-
nunte să spună tot despre activitatea organizației de
partid. Acest lucru m-a învesit scrișându-l pe
David și l-am făcut provocator. Inspectorul Serbă-
nescu s-a repezit la mine și cu pumnii m-a bătut
într-un mod barbar. În cap și peste gură și din cauza
acestei mi-am pierdut o parte din dantură. După bătăie
mi s-a adresat din nou. Ispășindu-mi:

-Măi băiatule crezi că aici e poliția de la Secvici.
Aici decă spui ceaii cloacă nu spui răi între patru
seinduri. Cu s-o-m răspuns să pui cele patru
seinduri. După două zile am fost din nou bătut la
pieoară și mâini de către doi gardieni în prezența
comisarului Bratu și a inspectorului Serbănescu.

După bătăie a fost adusă Elena Balog care la fel ca
și David Loringher cu lux de amănunte a spus tot
despre activitatea noastră și apoi au dus-o în celula ei.

A doua zi am fost chemat din nou de comisarul Bratu
și mi-au citit o declarație pe mai multe coale. În
această declarație Elena areta întruigo activitate
a organizației de partid. Bratu umenno să-i dau o delu-
ție din care să reieșe că eu mă desolidatizez de activi-
tățile partidului. Altfel în partid erau elemente străine.

Introducer cu ocazia acestor aretări eu și un număr mare
de evrei faimoși care au dat bani lui Serbănescu și
Bratu și au fost puși în libertate. Cu toate încusurările
lui nu a putut obține această declarație de la mine.

în ultimile zile înainte a fi trimis la București, în celula
 mea au fost aduși Ștefi și Strecheș și spre dimineața Vlaș
 I-am atras atenția de ceea ce a fost și cum ne astigăto
 amî guri de închisoare. Mi-a răspuns că a fost bătut și în
 mod barbar, totuși eu am stăruit să-și scrie o declarație
 că eu totuși nu scăpă de închisoare și să ne mite de
 conștiința ei de muritoare. Spre dimineață am luat-o
 din celula mea și a început să plîdă și să injurie pe politici.
 Sub o escortă puternică am fost trimis la București la
 fosta Siguranță Generală. Am fost îngăditi într-o celulă
 mare și după scurt timp a fost adus și Ștefan Foriș. În
 primele zile am format un colectiv al cărui responsabil am fost
 ales la propunerea lui Ștefan Foriș. În tot timpul st am
 stat la Siguranță Foriș mergea la seful siguranței în fiecare
 zi și lua informații despre situația noastră pe care mi le
 transmitea. El l-a rănduș mereu transmitea colectivului.
 Aceste informații din fiecare zi ogîndu-se că burghezia este
 interesată de a dovedi libertăți de acțiune stîngii și
 a împiedica activitatea org. de dreapta (legionari). Cu o zi
 înainte de eliberarea noastră am fost duși în fața unui mare
 magistrat și am dat declarații din nou omînd pe cele
 date înainte care am fost luate sub teroare. La reintroducere
 în celulă Foriș mi-a comunicat să stîng oamenii numind
 că el să facă o expresie politică și să mă amestece cu
 conștiințele necesare asupra situației de atunci. Aceste
 conferințe a durat două ore și fiind parte documentat.
 După aceste conferințe a două zile ne-o stîm în halul
 fosta Siguranță unde cu această ocazie Vlaș mi-a spus

atenție că nu este ea chiar atât de viasă cît David Lovinșchi
care el a demontat-o. În timpul aceste comisiunii de la
siguranță nera comunicat că trebuie să mai stăm o zi
într-un loc mai puțin de drum. Ștefan Forș a spus că ne
plătește el trenul dintr-o sumă de bani ai lui, ca să
găsea depusă la coșeris siguranței. Uite nu: o dată de
cinci de ori valoarea tremului spunându-mi în mod
discret că la reorganizarea partidului să țiu cont de
elementele care au avut o comportare extrem de
slabă. Să ne fie mai încredințate numai de răspun-
dere. În toamna anului 1939 David Lovinșchi a
venit la mine la Tr. Severin, ca să discut
probleme după reorganizarea partidului. Se amintea
atenție că dacă mai vine a doua oară o să-l
întindem la lucru nepăsător.

Materialul de față prezintă cît mai succint
evenimentele ce au avut loc în toamna anului 1939.
privind reorganizarea P.C.R. Oltenia.

B. C. Dumitrescu

5924
Nu fac următoarea precizare:

În vara anului 1939 după această cădere Popescu Ioan
Puturici a venit la Severin pentru reorganizare. El nu stia
în ce împrejurare a cunoscut pe Ștefan Scăneru și la
propus ca să mă înlocuiască pe mine în funcția de
secretar al Comitetului județean Mehedinți, chiar eu
urma să mă mut la Craiova și să primesc funcția
de secretar al Comitetului reg. Oltenia. Acest lucru
nu s-a împotrivit întrucît Scăneru, Ștefan și eu un alt
provocator Hagălie Victor ne-au prezentat siguranței și
eu împreună cu Popescu Ioan Puturici am putut merge și
după la închisoarea Sibiu. Am putut elibera după o lună
după mari intervenții judecătorești ne eliberă. Acest proces
a durat trei ani în perioada cea mai grea 1939-1942.

B. C. Dumitrescu

INFORMARE

Subsemnatul Vîntoru Victor, economist la Fabrica de Produse Zaharoase "București", membru de partid din anul 1945, dau următoarea completare la informarea anterioară:

După ce am fost pus în legătură cu Tov. Ronea Gheorghiu din Comisia Controlului de Partid, am început să discut cu dînsa despre problemele negative ivite în cadrul Partidului, în perioada cît Foriș Ștefan a fost Secretar General.-

Referindu-se la căderea lui Petre Gheorghe pe care Tov. Ronea Gheorghiu o atribuia trădării lui Foriș, iar eu spunându-i că există materiale din care rezultă o altă cauză a acestei căderi, mi-a spus foarte infuriată că noi trebuie să nu ne lăsăm antrenati de unele aparențe, că materialele Siguranței la care eu mă refeream, au fost special ticluite pentru ca Siguranța să-l acopere pe Foriș. Același lucru mi-a spus și referitor la faptul că foștii polițiști anchetați de noi au relatat același împrejurări descrise în materialele Siguranței.-

Cînd am văzut că în ciuda evidenței, dînsa susținea totuși că această cădere s-ar fi datorat trădării lui Foriș, am acceptat formal susținerea dînsai pentru a abandona discuția sterilă deocamdată pe această temă.- Eu și așa aveam indicația de a merge în audierile respective pe linia declarațiilor lui Koffler, declarații date de el la spital, dar am abordat totuși discuția pe această temă, în contradictoriu, pe baza materialelor Siguranței, pentru a vedea dacă Tov. Ronea Gheorghiu aduce eventual unele date și argumente valabile care să conteste categoric materialele Siguranței și declarațiile foștilor polițiști, obținînd astfel confirmări într'adevăr reale a declarațiilor lui Koffler.- Deși unele fapte relatate de Koffler în declarațiile sale erau în contradicție cu materialele foștei Siguranțe și cu declarațiile foștilor polițiști, eu totuși mi-am păstrat o rezervă față de acestea din urmă, tocmai pentru eventualitatea obținerii unor date contrarii, cu ocazia audierilor ce le începusem cu cîteva vechi activiste de partid.-

Rezultatul a fost însă cu totul altul, deoarece am obținut dela dînsa declarații mai mult formale, bazele în bună parte pe simple concluzii nefundamentate cu date incontestabile.-

Trebuie să menționez că după prima discuție purtată cu Tov. Ronea Gheorghiu, continuînd seria discuțiilor cu celelalte tovarășe, am constatat că acestea discutaseră în prealabil cu Tov. Ronea Gheorghiu, astfel că audierile respective au constituit o simplă formalitate.- Dealtfel, în afara faptului că am constatat existența unor discuții prealabile între dînsa și Tov. Ronea Gheorghiu în scopul punerii de acord asupra celor ce aveau să-mi declare, s-a ivit chiar situația cînd în discuțiile mele cu dînsa nu știau ce să-mi răspundă la anumite întrebări ce le puneam, intrînd în încurcătură și în răspunsuri contradictorii între dînsa.- Acest lucru a determinat situația ca dînsa să oară pe rînd suspendarea discuției pentru a se mai "gîndi" și consulta între dușele asupra răspunsurilor ce urma să le dea.- Așa s-a ajuns că procesele verbale de interogatoriu deși poartă data unei singure zile de audiere, în realitate ele au

foast rezultatul unor discuții de mai multe zile, discuții întrerupte datorită înecărilor ce se iveau, tovarășele respective nefiind puse de acord chiar în toate amănuntele problemelor discutate, astfel că eliminarea contradicțiilor dintre diasele s-a făcut prin punerea de cord pe parcurs până la încheierea proceselor verbale de interogatoriu respective. - Excepție de această situație face Tov. Toma care a fost ultima cu care am discutat și căreia i-am înțeles omis procesul verbal de interogatoriu mai mult formal pe cel al celorlalte luate anterior dela celelalte tovarășe și respectiv pe cel al declarațiilor lui Koffler, dându-mi seama de inutilitatea continuării unor discuții în contradictoriu, discuții normale pentru un anchetator care urmărește obținerea unor date reale, fiind convins deocum să nu svesm ce obține altceva decât confirmarea pur formală a declarațiilor lui Koffler. -

Revenind la discuțiile avute cu Tov. Ronea Gheorghiu, relates următoarele:

Spunându-i despre fiecare problemă în parte ce anume declară spre exemplu Sirbu Victoria, pentru ca astfel să obțin dela diase eventuale contra-argumente valabile cu care să o pot combate în continuare: anchetei pe Sirbu Victoria, diase nu făcea altceva decât să contrazică fiecare lucru în parte numai pe baza unor concluzii și bănuiele, fără date concrete care să răsturne afirmațiile lui Sirbu Victoria. -

Deci la unele probleme negative ale activității de partid din perioada cît Foris a fost Secretar General, mai svesu loc unele concluzii ale Tov. Ronea Gheorghiu cărora li se putesc acorda mai mult credit decât celor ale lui Sirbu Victoria care se afla în poziția de învinut, concluziile și bănuielele Tov. Ronea Gheorghiu referitoare la căderile ce au avut loc în timpul războiului, nu mai puteam avea aceeași valoare în fața unor documente ale fostei Siguranțe și a declarațiilor fostilor polițiști pe care eu i-am anchetat. -

Din punctul meu de vedere, găseam legitim din partea diasei și a altor tovarăși ce în perioada ilegalității să acuze numai pe bază de bănuiele, neexistând alte posibilități de verificare. Acum însă în anul regimului nostru cînd am avut la dispoziție absolut toate posibilitățile de verificare a acestor căderi, lucru care fusese făcut ani în gir după 23 august 1944, nu mai era normal de susținut bănuielele din timpul războiului cînd deocum existau date care le infirmau. - Deasemăni, dacă celelalte tovarășe cu care am discutat, nu aveau cunoștință despre aceste date, despre Tov. Ronea Gheorghiu nu se mai poate spune același lucru, dat fiind poziția pe care o ocupa în Comisia Controlului de Partid, unde a avut posibilitatea de a cunoaște situația reală asupra acestor căderi. - Deci influența din partea Tov. Ronea Gheorghiu asupra celorlalte tovarășe în sensul ca acestea să-și susțină bănuielele din timpul războiului, a fost cu totul anormală. -

Prin susținerea în continuare a acestor bănuiele, cînd deocum cu ocazia anchetei și procesului Pătrășcanu, Koffler și alții, aveau să capete aparența unei aze nise realități, se justifică prin aceasta și poziția din timpul războiului față de conducerea de atunci a Partidului, poziție calificată de acea conducere, ca fracționism. -

Lăsînd la o parte gregelile de ordin politic asupra cărora eu sînt departe de a fi competent să mă pronunț cînd anume aparțin, trebuie însă să arăt că în privința căderilor din timpul războiului, datorită influențelor descrise stît în prezenta informare cît și în cea anterioară, s-a ajuns ca în procesul Pătrășcanu, Koffler și alții să fie prezentate "probe" prin care s-au atribuit celor judecați vinovății ireale pe baza cărora au fost condamnați chiar pînă la pedepse maxime. -

30 sept. 1967

Vinătoru Victor

În ziua de 4 aprilie 1944 s-a venit lui Ștefan Foriș în mie (întru Victoria) să predăm toate legăturile și tot materialul de partid aflat la noi tovarășilor ce veneau din URSS pentru control.

În dimineața zilei de 4 aprilie 1944 a venit la Ștefan Foriș Căfler ca să discute o serie de probleme în legătură cu munca din sectorul lui. Căfler și totodată Căfler a adus cu el și eseele pentru legătură cu ofiterii din Armata 14 de aer în vederea ieșirii României din războiul hitlerist.

Aici a început discuția când a început bombar-
damentul puternic al aviației americane, și în
curtea noastră a căzut o bombă din care cauză
toate geamurile s-au spart iar casa a fost zgâl-
tă, ca o cutie de chibrituri. 79000
15800

Garda (Biden) fiind foarte înfricoșat și fiind
împrejmuită de sovietici solitari și copiii (3)
plecați deasupra, țipa în gura mare și nu
știam cum să o liniștim.

Pe seara, când toată lumea s-a întors
acasă lucrurile se mai liniștise. Au venit atunci
la noi Tehnicienii Centrali Jan și Iști și imediat
cu unu lor și Tar. Prodnăraz care era ocupat
deocareva a anunțat că a reușit să ia legătura
cu tovarășii ce se aflau în URSS.

Tar. Prodnăraz s-a rețas cu Foriș în camera
afectată ca să discute. După un timp
oricare au fost chemați și eu.

Totuz m-a interesat atunci o fugă îngustă de hirtie
bătută la mazăre (mai târziu am reamintit ca-
racterul lăptos al de mazăre lui Brodnăraș) în
care se cerea ca Totuz să facă și cu blana Săbău.
Să predă tot materialul de pîrlid aflat la noi
și toate legăturile pentru control Tar și veneam
cu timpeli sovietice. Cînd am citit hirtia m-am
gîndit dintr-o dată că Tar din URSS nu aveau de unde
să găsească precum că din noi erau sau sau blana
și nu am dat importanță aceluia lucru gîndind
că mai important este restul, seama mîi gîndire
că s-a găsit intenționat ca să am mai mare
încredere în veridicitatea lucrurilor. La întrebarea
lui Totuz ce păreră am, eu, fiind eu cauză în această
și neavînd nimic de arătat am răspuns că
de ce nu, dacă să controleze. Totuz la rîndul
lui a spus că predă pentru control și că se
pune la dispoziția tovarășilor cu orice tîmnuire
în caz de nevoie, un singur lucru care ca
aceasta să nu împiedice cu nimic desfășura-
rea mîi de parte a muncii de partid fiind
momentele foarte bune și foarte importante pentru
partid.

La acurate am predat legăturile și materialul și
am predat și pe tehnici rugîndu-i să muncească
lucră de parte cu noua lor legătură tot atît de
devotat și cu dragoste cum au muncit și cu
Totuz și cu mine.

Cînd l-am condus pe Brodnăraș la ușa m-a
surprins faptul că ușa a fost pîrlidă de

un cetățean înarmat iar în curte se afla mazărea
în care au văzut pe Gosiif Ranghet. Ei au gândit
de ce Gosiif Ranghet nu a intrat împreună cu Bod-
năraș în casă.

Sora alicăși zile au fost duși la Cofler acasă
și puși sub pază cu arma.

Cofler a criticat pe Torig pentru că a predat lega-
turile încă lui Bodnăraș. De unde această
încredere? la ce Torig a răspuns că din momentele
ce el a avut încredere să predă lui Bodnăraș
scutul principal, scutul de război, trebuia să
aibă încredere și pentru scutul. Ori așa ori alt-
fel el nu avea să facă lupta fracționistă
și principalul este ca să nu sufere munca
și să meargă înainte și el în orice caz
să la dispoziție cu tot ce se cere.

Orbice

Tr. V. Pătrășcu
C. Dumitrescu

4. 1526
9. 5. 1966

48005
1766

COPIE

158

Tovărășe Prim Secretar,

Mă scuzați că vă răpesc din nou din prețiosul dv. timp.

În urma povestirii de către dv. a multor probleme deosebit de importante, cu ocazia mesei tovărășești oferită de Partid de 1 Mai, ați pomenit și de problema Foriș că încă nu este lămurită. Eu cred că ați putea ajuta mult la lămurirea acestei probleme. I-am cunoscut îndeaproape pe acești doi provocatori Ilona Balog David Lovinșher, cît și pe Foriș, cu ocazia căderii din anul 1939 a reg.PCR Oltenia al cărui membru eram.

De aceea v-aș ruga, dacă credeți de cuviință, să dați dispoziție ca organul care se ocupă de această problemă și eu nu-l cunosc, să-mi ceară material și informații în problema Foriș.

Cu deosebit respect

C.Dumitrescu
pensionar în evidența COB

DUMITRESCU CONSTANTIN

- Născut în 1905 la T. Severin; de profesie cizmar;
- în 1931 se înscrie în P.C.R.
- în 1932 este ales membru al Comitetului județean Mehedinti
- în 1941 este arestat și dus în lagărul de la Tg. Jiu
apoi în cel de la Caracal; în 1943 este eliberat;
- din 1943 este secretar al Comitetului județean Mehedinti
- în 1945 șef al siguranței în T. Severin, apoi instructor
al Comitetului regional Craiova
- în 1947 este sancționat cu vot de blam pentru atitudine
antisemită;
- din 1948 până în 1959 când este pensionat a muncit în
cadrul UCECOM.

160 ~~141~~ 11005
L. 1526
15.11.66
Torărășe Prim secretar.

Mă scuzați că vă răspesc din nou din
președintele d. voastră timp.

În urma poreclii de către d. voastră a
multor probleme deosebit de importante
cu ocazia mesei torărășesti oferită de Partid
de l' Mai atî pomenit și de problema
Fouzi că încă nu este lămurită. Cu cînd
că ai putea ajuta mult la lămurirea
acestei probleme i-am ^{curat} mîdeaproape pe
cei doi provocatori Ilona Barlog David
Loringhur et și pe Fouzi, cu ocazia căderii
din anul 1939 a zg. R. R. Clărenia, al cărui
membru eram.

De aceea v-as ruga dacă vedeți de urînt
să dați dispoziție ca organul care se ocupă
de această problemă și eu nu-l cunosc
să îmi ceară material și informații în
problema Fouzi.

Cu deosebit respect

B. Camășan

pensionar

În vederea C. O. B.

161

STENOGRAMA

declarației date de Victoria Sirbu în fața comisiei
la data de 31 octombrie 1967

Tov.Gh.Stoica:

Noi aici sîntem un colectiv însărcinat de conducerea partidului să stabilim o serie de lucruri care au fost în ceea ce se numește "cazul" Foriș. Am vrea să ne ajuti să stabilim adevărul - așa cum s-au petrecut lucrurile. Nu ne interesează decît adevărul și fără indoială că partidul va stabili, pe baza constatărilor și va face lumină, așa cum trebuie. În primul rînd, din materialele care le avem reiese că la ședințele secretariatului sau ale conducerii partidului, cum erau ele, se luau note de hotărîre. Care era practica?

Tov.Victoria Sirbu:

Atunci, la început, nu se luau note ci cînd apărea hotărîrea în formă definitivă. Ședințe nu se puteau face mereu și de aceea mă duceam eu cu materialul sau cu hotărîrea definitivă și fiecare controla dacă este conformă cu cele discutate. În primul rînd se discuta o problemă de toată lumea și se ajungea la o anumită formă. Forma definitivă o făcea Foriș care se citea din nou în colectiv dacă era posibil dacă nu, și era urgent să apară, mă duceam eu la fiecare acasă să le citească și să facă observații.

Tov.Gh.Stoica:

Unde se țineau acestea?

Tov.Victoria Sirbu

În casele lui Foriș. Să vă spun ce s-a întîmplat. La o ședință la care participa Rangheț, Pîrvulescu și Ivanca Pop s-a întîmplat un conflict și s-au sesizat tovarășii că nu s-a făcut un raport asupra căderii de la Brașov. Din discuții a reieșit că tovarășul Rangheț nu a cunoscut bine obiectivul. La fel erau discuții și în muncă. Acela era la începutul războiului prin 1941 cînd a venit Rangheț la București și după aceea s-a discutat ceva și cu Pîrvulescu. Ei au susținut ceva lucruri la începutul ședin-

tei dar pînă la urmă au început să nege și atunci toți au căzut de acord să se noteze tot ceea ce se discută ...

Tov.Gr.Răduică:

...Dînsa scria repede.

Tov.Victoria Sirbu:

Pentru că vorbeau repede, eu încercam să prind, dar luam fragmente. Ele nu au stricat pentru că erau o serie de probleme care recitindu-le oamenilor își reaminteau ce au de făcut. Aceasta era originea lor și atunci a început să se continue.

tov.Gh.Stoica:

Numele cum erau puse?

Tov.Victoria Sirbu:

Toate denumirile erau conspirative, însă au fost schimbate atunci cînd au intervenit fricțiunile. De obicei erau nume conspirative. De fapt la început nu au fost aceste lupte, fricțiunile în Comitetul Central; era numai la comitetul local județean unde era foarte mare fierbere. Eu am fost chemată de la Ploiești în aprilie 1941 cînd a căzut Teohari, Chișinevschi. La început cînd am venit l-am cunoscut numai pe Foriș. Legătura se ținea mai mult cu Ilona Răceanu, Nichifor Storo și Constantin Hagiu. Aceasta era după căderea secretariatului. Pe urmă a venit și Ranghet de la Brașov, după cădere, iar mai tîrziu Constantin Pîrvulescu. Adică el a fugit din Constanța. Nu. Îmi aduc aminte că Foriș l-a chemat mereu și el a venit și s-a luat legătura cu el. El a fost personajul principal la secretariat. Constantin Pîrvulescu era suspendat din muncă din cauza atitudinii sale și nu participa la ședințele secretariatului, dar ducea muncă cu Apărarea.

Tov.Gh.Stoica:

Reiese că lupta fracționistă a început la județeană; cam în ce timp?

Tov.Victoria Sirbu:

Nu aș putea să vă spun. Cred că fusese mai înainte, atunci cînd am edus pe Constantin Pîrvulescu la Foriș. Am avut o casă în Cotroceni pe str.Băloescu și au stat, cred, o săptămînă întregă și au discutat. Din partea județenei a fost o gramadă mare de hirtii. Era și sorisoarea soției lui Moisescu în care se spunea că dacă îi cere ceva Comitetul Central îl lasă pe soțul ei. Acesta era suspectat de Petre Gheorghe.

Pe Petre Gheorghe l-am cunoscut că am fost trimisă în Dobrogea și la Cazargie l-am cunoscut. După plecarea tovarășului Răutu în Uniunea Sovietică am fost trimisă în provincie cu materiale luate de dinzul. Așa că de două ori am fost în provincie. Petre Gheorghe spunea că Moisesescu este provocator pentru că ori unde apare persoana lui, apar și agenții. Aceste lucruri le cunosc din faptul că eu citeam materiale cu glas tare și Foriș și Pîrvulescu își făceau notițe. Petre Gheorghe l-a pus pe Marcu Șon să ancheteze pe Moisesescu, iar acesta l-a închis într-o casă conspirativă. A discutat cu Moisesescu și spunea că acesta tot timpul a zîmbit ironic, era palid și nu a vrut să răspundă la toate întrebările și atunci Marcu Șon a scris că el crede că Moisesescu nu este provocator, dar pentru orice eventualitate să fie curățat, să nu riște viața altor tovarăși. Atunci Pîrvulescu și Foriș au spus că așa ceva nu se poate face pentru că a zîmbit ironic. Poate nu a acceptat toate acuzațiile.

Tov.Gh.Stoica:

Foriș știa ceva de Moisesescu?

Tov.Victoria Sîrbu:

Știa și i-a povestit și lui Pîrvulescu că Moisesescu a lucrat pe linia de spionaj sovietic, și este un om al nostru. În legătură cu aceasta îi spunea că zîmbea pentru că nu vroia să-i dea răspuns la toate întrebările. Cu aceasta, s-a luat hotărîrea ca el să lucreze cu o singură legătură și să fie supravegheat de tov.Ioniță.

Tov.Gh.Stoica:

Lupta fracționistă pe ce chestiuni se ducea?

Tov.Victoria Sîrbu:

În ceea ce privește urmărirea și altele, Foriș a trimis vorbă că trebuie schimbate casele pentru că cele vechi sînt compromise și nu este de mirare dacă se va întîmpla ceva, să se ia măsuri conspirative, să se creeze case noi, să se controleze legăturile. Acestea erau frămîntări și din această cauză Viorica Moisesescu cu care avea legături sora mea și Iona i s-a spus că trebuie să-l lase pe Moisesescu că este provocator. Acest lucru i-a spus Petre Gheorghe pentru că acolo erau vreo 70 de rapoarte în legătură cu cazul lui Moisesescu și a lui Viorica. De asemenea, Tică David mi-a dat o scrisoare către Comitetul Central în care cerea să i se dea muncă. În locul lui la Ploiești a fost trimis Ioniță.

Tov. Puturi:

După ce a fost scos Tică de la Comitetul București, cineva a venit cu spusele că era agent și a fost scos și pe urmă la Floiești. De acolo se pierde. Am stat de două ori de vorbă cu el și știu că era tare demoralizat. Când legionarii au organizat progromul în Capitală i s-a spus de un vecin să fugă de acasă pentru că va fi ucis. Intr-adevăr, noaptea au venit legionarii și l-au luat pentru că el nu a vrut să fugă deoarece era demoralizat și a spus: "Dacă partidul a luat mâna de pe mine, viața mea nu mai are nici un rost".

Tov. Victoria Sirbu:

Mă mi-a fost simpatic Tică David.

Tov. Puturi:

A fost un băiat bun spre deosebire de Ilie David.

Tov. Gh. Stoica:

Cine mai era antrenat în afară de Gheorghe Petre?

Tov. Victoria Sirbu:

Pavel Ștefan, Vilcu Vasile, dr. Davidovici - pe ultimul l-am cunoscut în casă la Ghiuri - aceștia erau în județeană. Responsabil pentru locală a fost cunoscut Matei și fata tehnică numită sora lui Petre Gheorghe - Ivanca iar Ilona Pop a rămas să conducă tineretul iar la Secretariat era Constantin Pîrvolescu și Foriș care discutau problemele cele mai principale. Hagiu era mereu trimis în provincie și îl mai schimba soția lui. Foriș îl aprecia pe Hagiu. A fost un om de masă era respectat de toată regiunea; el a organizat munca în Banat și a refăcut legăturile peste tot. Mi se pare că la început era supleant în Comitetul Central; nu știu dacă după 23 August nu a intrat în Comitetul Central pentru a fost un om devotat. El a fost un personaj principal în timpul războiului pentru că refăcea legăturile pierdute. Am toată stima și respectul pentru omul acela - era dintr-o bucată

Tov. Gh. Stoica:

Cum se răsfrîngea această luptă în secretariat?

Tov. Victoria Sirbu:

Intr-o zi vine Carp cu Ivanca cu problema că locala a hotărât să organizeze omorirea lui Moisesescu, după opunerea secretariatului. Vine cu hotărîrea aceasta a județenei să-l lichideze în mașină și după aceea să-l arunce pe stradă în timpul meroului. Atunci Foriș s-a îngălbenit și a spus: "Pentru ce să faceți voi

asta. Nu aveți dreptul să faceți așa ceva și mai ales când e plin de agenți și voi sînteți urmăriti" și a trimis pe Carp și Ivanca înapoi să-și facă autocritica. Pață de aceasta Ivanca și-a făcut autocritica cu Carp, însă Petre Gheorghe a început să țipe peste tot că Foriș este provocator, din moment ce ține în brațe un provocator, este și el un provocator. De aici a început toată fricțiunea. Eu cînd am venit aici am preluat legătura cu o casă a Comitetului Central că celelalte cauze și în aceasta stătea Foriș. Tineam legătura cu Birtag care era și tehnic și membru al comitetului și el mi-a pus un ultimatum să vin aici la București. Eu nu voiam să vin. Mi-a spus să vin pentru că este nevoie. Am cerut un om și am venit aici, dar nu mai mi-a dat drumul înapoi. Am cerut aprobarea să anunț pe cumnatul meu Ștefan Pavel că la el stăteam, dar nu am mai putut pleca. A fost anunțat fratele meu Traian Eugen pentru că și lui i s-a părut ceva curios, că am dispărut așa dintr-odată. Prima dată ne-am dus la tovarășa Mareș de la o fabrică unde am luat legătura cu Ilona și apoi cu tov. Chereșteșiu care avea tipografia. Apoi ne-am dus să-l însoțim pe Foriș la o întîlnire cu Petre Gheorghe la casa lui Victor și în momentul cînd să ia legătura, vine Victor și spune să plecăm pentru că a văzut niște nemți, și el nu s-au mai putut întîlni. De fapt era și criză de casă.

Tov. Gh. Stoica:

Am vrea să știm, în legătură cu lupta fracționistă, cum s-a răsfrînt ea?

Tov. Victoria Sirbu:

S-a reproșat: de ce nu s-a stat de vorbă cu locala. Nu că era foarte greu. Cînd s-a întîmplat chestiunea asta Foriș a preluat toate problemele, dar au început primele bombardamente la Constanța și București și s-a bombardat tocmai casa unde avea loc ședința și ei au făcut o circulară în care se arăta că România este inelul cel mai slab. Această circulară Foriș a studiat-o și a spus că este foarte radicală și aceasta este linia. A preluat-o cu Ilona și Carp și le-a trimis lor circulara. Ei cînd au văzut-o nu au fost de acord cu critica făcută și au început să spună că nu este bine pusă problema. A început a doua problemă cu Comitetul Central. Ei au procedat într-un fel și noi în alt fel

Cine a fost? Petre Gheorghe, Vilcu, Carp, Petre Nicu. Aceştia au făcut circulara şi atunci pe baza acesteia a început conflictul cu Comitetul Central. Când a venit Pîrvulescu, Foriş i-a arătat circulara şi i-a propus să meargă la judeţeană şi să lămurească această problemă. Când se duce Pîrvulescu acolo începe iar conflictul, în care Petre Gheorghe era elementul principal. Au luat cuvîntul Pavel, Vilcu, Ilona, Petre Gheorghe. Acesta din urmă a început să spună că de ce nu este şi el în Comitetul Central. Acolo se strînsese o serie de probleme care se discuteau: circulara, conflictul între locală şi centrală, problema cu Moisescu şi faptul că Petre Gheorghe nu este membru în Comitetul Central.

Tov.Gh.Stoica:

Pîrvulescu ce poziţie a luat?

Tov.V.Sîrbu:

Să îmi aduc aminte.

Tov.Gh.Stoica:

Este vorba aici cum a început lupta fracţionistă, ce probleme s-au ridicat. S-a ajuns la concluzia ca secretariatul să trimită pe tov.Pîrvulescu la judeţeană?

Tov.Victoria Sîrbu:

Ei au făcut aprecierea situaţiei şi au trimis o circulară iar Foriş a răspuns şi această circulară a discutat-o cu Ilona. Ei nu au fost de acord cu critica făcută acestei circulare şi au scris o altă circulară în care spunea: "Trăiască Partidul Comunist din Ilfov..." Aceasta era pe linia lor. Aşa a început fracţiunea şi Foriş a socotit că nu poate exista două partide. Pentru mine erau lucruri noi care mă depăşeau, nu aveam o pregătire specială, propriu-zis făceam ucinicie deoarece acest lucru a avut urmări triste pentru mine şi pentru partid. A început lupta fracţionistă. Aici a fost atrasă şi sora mea, care era în locală şi Comitetul Central la Apărare. Ea a mers pe linia asta şi m-am întâlnit cu ea şi i-am spus că tocmai în situaţia aceasta să se întâmple aşa ceva? Am influenţat-o să vorbească şi cu Stefan Pavel care avea un caracter deosebit de exclusivist. Chiar eu am avut conflicte cu el. Ne-am supărat, dar asta era în familie. Eu i-am spus lui Foriş că pe Elena am convins-o dar nu ştiu ce să fac cu Pavel

că era un om care se băga peste tot și poate dacă ar sta de vorbă cu el l-ar putea convinge. Foriș a fost de acord să stea de vorbă cu Pavel și atunci Pavel a început să spună niște aberații și Foriș s-a înervat și a bătut cu pumnul în masă, la fel și Pavel s-a supărat și spunea că ce îl anchetează, e la siguranță. Până la urmă Foriș și-a dat seama, s-a reținut și a stat de vorbă cu el mai calm. Până la urmă l-a convins că nu se poate face asemenea lucruri, mai ales în timp de război, că trebuie să fie o unitate de acțiune iar la plecare s-au sărutat. I-a spus să nu ia legătura cu Petre Gheorghe până nu stăm de vorbă noi cu el. Pavel, după ce pleacă de la noi se duce la Petre Gheorghe și face un scandal ... Au mers până acolo că au dus pe Petre Nicu la o casă și au ținut o ședință acolo.

Tov. Gh. Stoica:

Aceasta era lupta fracționistă.

Tov. Victoria Sirbu:

L-a trimis pe Pîrvulescu și a discutat cu Foriș toate aceste probleme și cu circulara. După aceasta s-a organizat o ședință la care trebuia să meargă Pîrvulescu, dar nu s-a mai ținut din cauză că Petre Gheorghe a desconspirat-o și atunci Foriș a organizat alta prin casa dată de tov. Magda Drăghici, undeva pe Viilor și am fost cu șoferul și Foriș la această ședință. Și aici a fost conflict, s-au certat. Cînd m-am dus a doua zi să-l iau pe Pîrvulescu de acolo, Ivanca mi-a spus că nu se poate acum pentru că nu a terminat. M-am întors și i-am spus lui Foriș și acesta m-a întrebat că de ce nu am stat. Eu i-am spus că Pîrvulescu nu terminase de discutat. Între timp Foriș se dusesse la altă casă. M-am întîlnit cu Petre Nicu și mi-a povestit ce s-a întîmplat la ședință. Cînd vine acasă îi spun ce a spus Petre Nicu că s-a întîmplat scandal mare și îmi spune să mă duc să-l aduc pe Pîrvulescu de acolo. Atunci Pîrvulescu a strigat la mine că de ce nu îl las să scrie raportul. Cum l-am adus pe Pîrvulescu în casă, Foriș i-a ieșit în întîmpinare și atunci Pîrvulescu i-a spus că de ce nu îl lasă să scrie. Acesta a fost primul conflict între Foriș și Pîrvulescu. Atunci Foriș i-a spus să scrie, dar să-l spună și lui ce s-a întîmplat. Foriș i-a spus lui Pîrvulescu că dacă nu poate să pună lucrurile la punct, se duce el. Atunci Pîrvulescu a plîns și a început să recunoască că a greșit și că vrea să se ducă înapoi să rezolve problema. Cînd au discutat la ședința aceea se

făcuse un plan cu funcțiile lor; îi dăduse o funcție și lui Pavel. Imi amintesc că Foriș a rugat să nu pună pe Vilcu la tipografie pentru că la Iași a trinit tipografia. Foriș îi cunoștea pe toți din partid și țin minte că a spus că pe Vilcu să nu-l pună la tipografie. Iancu a venit cu propunerile lui și Foriș cu ale lui. Pîrvulescu rămîne convins de Iancu și îl pune pe Vilcu la tipografie și atunci Foriș îi spune lui Pîrvulescu: "Bine măi, dar așa am discutat noi, doar ți-am spus dece" Atunci Pîrvulescu a plins și a spus că se duce el personal să își îndrepte greșeala, fapt pentru care s-a organizat altă ședință cu Petre Gheorghe și au hotărît că dacă nu cad la o înțelegere, să preia legăturile. Cînd s-a dus Pîrvulescu să discute cu ei, nu au fost de acord și atunci Pîrvulescu a cerut să i se predea legăturile. Pață de această situație, Petre Gheorghe a spus că cine se atinge de legături, plătește cu capul. Foriș a organizat o ședință imediat și a discutat că trebuie să preia legăturile peste capul lui Petre Gheorghe pentru că o să prăbușească toată locala. Imi aduc aminte că Petre Nicu a preluat legăturile și a stat de vorbă cu Davidovici care a fost de acord să predea legăturile. Ședința a fost mai lărgită și a participat Bangheț, Ilona, Pîrvulescu, sora lui Iancu. Cu această ocazie am fost avansați și noi ca instructori de partid.

Tov.V.Patilineț:

Unde este mama lui Foriș?

Tov.Victoria Sirbu:

Nu cunosc nimic. Nici de Foriș nu știu nimic. Știu că a avut o mătușă pe nume Vilma, care a crescut fetița. Acum a murit.

Tov.V.Patilineț:

Vă aduceți aminte pe la ce dată a dispărut mama lui Foriș?

Tov.Victoria Sirbu:

În iunie 1946 cînd a dispărut Foriș, venea Pantiușă să-mi aducă bani și i-am spus că nu am nevoie, că ce pe de o parte îmi dă bani și pe de altă parte iată ce face. Era în timpul cînd trebuia să mergem la țară să trăim acolo și să așteptăm pînă se ia o hotărîre cu noi. Cu să nu mergem cu mîna goală i-am spus lui Foriș să se ducă să ia niște bomboane și dus a fost, nu s-a mai întors. A fost furat de pe stradă. Mama lui umbla peste tot și țipa că o ținea gura că Teohari trebuie să stea aici nu faciorul ei.

Noaptea coboram s-o iau de aici de la ușa ministerului și de la biserică; o luam sus să se odihnească pentru că nici ea și nici eu nu eram întregi la minte. Pentru că fetița era să cadă de la etajul patru, am dus-o la mătușa lui Foriș pe nume Vilma, în Tei și cu timpul m-am mutat și eu acolo. Venea din când în când să vadă fetița iar în rest umbla după copilul ei pentru că în ilegalitate nu ajungea să se vadă cu el. Intr-o bună zi au venit doi cetățeni și au invitat-o să stea de vorbă cu Teohari și ea fericită că o să stea de vorbă cu Teohari și o să afle ceva de copilul ei, s-a dus și de atunci nu se mai știe nimic de ea. Aceasta era prin 1946. Au fost aici o serie de oameni din comuna lui natală și s-au interesat ce este cu Foriș; unii au făcut gălăgie. De mama lui Foriș spuneau că nu știu nimic.

Tov.V.Patilineț:

Cît timp ați fost liberă după ce l-a luat pe Foriș?

Tov.Victoria Sirbu:

Timp de 3 ani de zile nu am știut nimic. Am întrebat pe toți chiar de bătrînă că era bolnavă. Cineva spunea că a fost la Oradea; m-am dus acolo dar n-am găsit-o.

Tov.V.Patilineț:

Cum cășteți vreun nume din cei doi care au chemat-o?

Tov.Victoria Sirbu:

Era un comisar Sulea care a venit sus, după ce a fost luat Foriș, dar a murit.

Tov.V.Patilineț:

Nu vă putem spune unde se află Foriș, dar să aveți încredere că noi căutăm să-l găsim, să facem lumină în problema aceasta.

Tov.Victoria Sirbu:

Din partea mea există toată bunăvoința.

Tov.V.Patilineț:

Sîntem convinși că doriți să ne ajutați.

Tov.Victoria Sirbu:

Doresc pentru că și eu aș fi vrut. La mine există o fotografie unde Foriș este fotografiat cu încă 4 tovarăși în timpul grevei foamei de 30 de zile în Doftana.

Tov.Puțuri:

Noi o vom multiplica și originalul și-l dăm înapoi.

Tov.Gh.Stoica:

Cu fata...

Tov.Victoria Sirbu:

E scrisă pe numele lui. Cînd am fost luată și eu și nu am știut nimic de mine au crezut că poate am murit și fratele meu Eugen a vrut s-o înfăieze și i-a pus numele de Sirbu. A avut multe neplăceri. Cînd a ajuns la U.T.C. în Comitetul Central, sub un pretext oarecare, au scos-o. De asemenea, avea o prietenă pe nume Ana și au vrut să învețe împreună la liceul "Filimon Sirbu", pentru că purta numele de Foriș Sirbu nu au primit-o. Ca să nu o arate cu degetu am făcut actele pe numele Vera Victoria Sirbu.

Tov.V.Patilineț:

Este bine dacă aveți unele documente să le predați pentru că ele ne folosesc.

STENOGRAMA

declarațiilor date de tov. Teohari Georgescu și Pintilie Gh.
la data de 17 ianuarie 1968 în fața comisiei

Tov. Gh. Stoica:

Ce ne mai puteți spune?

Tov. Teohari Georgescu:

Era un tovarăș care îi spunea Bulgaru și acum a ieșit la pensie; era un tovarăș mărunt, poate să aibă acum 66 de ani.

Tov. Gh. Stoica:

Acesta l-a executat sau el a participat doar?

Tov. Teohari Georgescu:

După cum spunea Pintilie, acesta ar fi fost. Aceasta mi-a povestit-o după un timp. Pintilie în perioada aceea era la Comitetul Central și el mi-a spus după un timp cum s-a întâmplat. După cum spunea, a fost impresionat de chestiunea aceasta, în sensul că a simțit nevoia să spună cuiva. A fost suprimat într-o formă barbară.

Tov. Gh. Stoica:

Cum ți-a redat?

Tov. Teohari Georgescu:

Rețin că a fost omorât cu o rană. Nu a putut fi omorât cu o singură lovitură și a trebuit să-i dea mai multe lovituri. În orice caz a fost lovit cu un corp tare și nu a fost împușcat pe motivul că să nu facă gălăgie. M-am străduit să redau lucrurile așa cum s-au petrecut, pentru că a trecut un timp îndelungat. Mi-a rămas întipărit că suprimarea s-a făcut de Bulgaru în casa aceea. Pintilie a primit sarcina din partea lui Gheorghiu-Dej să facă acest lucru. El a fost executant și a dat altcineva. Nu mi-a mai spus despre nimeni, cel puțin nu îmi reamintesc, în mintea mea a rămas Bulgaru. După câte știu eu pe deasupra s-a turnat o placă de beton.

Tov.V.Patilineț:

V-a spus cineva că s-a turnat placa de beton?

Tov.Techari Georgescu:

Pintilie mi-a spus că s-a pus o placă de beton, dar nu mai știu cînd. De Bulgaru știu că a lucrat pe la gospodărie ca om de încredere.

Tov.V.Patilineț:

Il avem aici și pe Pintilie. De fapt a fost o grupă de oameni care a săpat acolo, în prezența lui Pintilie, au ajuns pînă la o adîncime de 2 m. și nu au găsit nimic.

Tov.Gh.Stoica:

Pe atunci acolo era o singură încăpere iar acum sînt mai multe camere probabil că s-au făcut modificări ulterior și exact în locul acela s-a căutat.

Tov.Gr.Răduică:

Pivniță nu a fost ci numai o cameră la parter și așa s-a predat la polonezi; după aceea însă s-au făcut o serie de modificări apărînd acum 3 camere.

Tov.Gh.Stoica:

A fost răscolită fundația.

Tov.Răduică Gr.:

Ministerul de Interne nu a primit sesizare că ar fi fost găsite ceva cadavre acolo?

Tov.Techari Georgescu:

Nu.

Tov.Gh.Stoica:

Cînd au venit polonezii?

Tov.Techari Georgescu:

După un an.

Tov.Gh.Stoica:

Problema e că compoziția pămîntului nu putea să dizolve cadavrele într-un an de zile. Nu au utilizat cumva substanțe chimice?

Tov.Techari Georgescu:

Nu.

Tov. Gr. Răduică:

Pintilie v-a spus că a pus placa de beton?

Tov. Teohari Georgescu:

Rețin că aceasta a fost o măsură de securitate ca să nu dea peste el. Nu pot să spun 100%. Stiu că acolo a fost suprimat și îngropat.

Tov. V. Patilino:

Dacă nu știe, să vină Pintilie să spună ceva. El nu neștie. El a fost primul care a spus: "Eu am făcut". Dinsu susține că într-adevăr l-a adus Bulgaru, însă Bulgaru a rămas afară. A fost lovit însă de șoferul lui Pintilie. Bulgaru nu știa cine este cetățeanul acesta și nici șoferul nu știa. Problema este să vedem dacă putem să știm care este realitatea. Pintilie spune: "Eu l-am omorât", că s-a suit pe ceva în spatele ușii și când a intrat l-a dat în cap.

(A intrat tov. Pintilie Gheorghe)

Tov. Pintilie Gh.:

Am fost la fața locului într-o zi și părerea mea este că acolo s-a umblat. Am măsurat centimetru cu centimetru dar nu am găsit nimic. Tovarășii susțin că a fost perete acolo, dar știu că noi nu am pus perete. Am asistat acolo tot timpul și cei care au muncit și-au dat toată silința. Pe la o adâncime de 3 metri am găsit doar niște bețe. Noaptea au săpat cam la 2 m. și am spus că a fost mai adânc. Eu am găsit niște oase mici și am rugat pe tovarăși să facă o analiză, de asemenea, am mai găsit și niște pietre.

Tov. Gr. Răduică:

Ulterior s-au găsit oase, dar de animale.

Tov. Pintilie Gh.:

Am întrebat pe tovarăși dacă au găsit ceva și au spus că au găsit doar niște oase mici, dar nu sînt umane. Părerea mea a fost că s-a umblat, pentru că la un metru s-a găsit o țesătură lungă de 3 metri și se vede că mai veche de 10 ani nu este. Am tăiat-o și părerea mea este că s-a umblat acolo. Am rugat pe tovarăși să întrebe pe Teohari poate își amintește; eu nu i-am spus cu amănunt, dar să întrebe cu amănunt ce i-am spus lui. Nu cred că i-am spus cu amănunt ci în linii mari, în general. M-am gîndit că poate la urmă am uitat, însă eu spuneam tovarășului Răduică ca o încercare, dar nu cred să fi spus cu amănunt.

Tov. Răduică mi-a dat o părere, că poate este în garaj. Nu este pentru că de la început am spus că acolo este, am arătat și ușa și geamul. Tov. Răduică spunea că poate s-a schimbat în garaj. Nu puteam să fac pentru că aveau nevoie de el. Decă dva, ați vedea poziția garajului și camera ați putea constata că era mai ascunsă. După cum spuneam, am avut timp pînă la anul nou; m-am gîndit și cred că acolo s umblat cineva - altă explicație nu poate să fie. Am rugat pe tovarăși să sape mai aproape de geam, dar nu poate să fie pentru că mai erau 20 cm. Altă explicație nu poate să fie decît aceea că s-a umblat acolo.

Tov. Gh. Stoica:

Cînd au venit polonezii și li s-a dat localul?

Tov. Pintilie Gh.:

Noi deja eram pe plecare de acolo. Am eliberat clădirea prin 1946 - era proprietatea lor și ne presa mereu - am avut mult scandal cu ei. Am luat și am mutat sindicatul la nr. 16. Ei au făcut lucrări aici cam un an de zile.

Tov. Gh. Stoica:

După ce l-ați omorît, s-a pus placă de ciment?

Tov. Pintilie Gh.:

Am pus pămînt, apă, am lăsat 2-3 zile pînă s-a bătut și iar am pus apă și singura grijă a fost ca să se aşeze pămîntul. Pozeau era de scîndură albă, nevopsită și m-am preocupat s-o vopsească dar nu am găsit vopsea și am lăsat-o la fel. Apa cu care udăm locul era luată de la chiuvetă.

Tov. Gh. Stoica:

Cine a văzut execuția?

Tov. Pintilie Gh.:

Eu cu soferul meu. Bulgaru l-a adus doar pînă la ușa.

Tov. Gh. Stoica:

Cine l-a executat?

Tov. Pintilie Gh.:

Soferul meu i-a dat în cap o singură dată.

Tov. Gh. Stoica:

A țipat?

Tov. Pintilie Gh.:

Nu.

Tov. Gr. Răduică:

Soferul era urcat pe un scaun pentru că Foriş era înalt şi acesta nu ajungea. Aşa l-a omorît.

Tov. Gh. Stoica:

De unde era soferul?

Tov. Pintilie Gh.:

Din Uniunea Sovietică. Să vă spun cum a fost: Eu am săpat groapa - eu personal am făcut totul - nu am vrut să amestec pe nimeni. Mi-a fost frică să nu afle numele lui Foriş. Bulgaru când a fost la tovarăşul Răduică a întrebat de cine este vorba. Zice: "A, acela care înjură pe Ana Pauker?" Deci, eu cu soferul meu am fost.

Tov. Gh. Stoica:

Cum era groapa făcută.

Tov. Pintilie Gh.:

Groapa am făcut-o mai adâncă - abia acum am aflat că oasele putresc - am săpat mai adâncă că dacă cineva va schimba podeaua să nu dea peste ei; cam 2-3 m. adâncime.

Tov. V. Patilineţ:

Sînteţi convins că unde s-a săpat nu este?

Tov. Pintilie Gh.:

Vă spun că prima dată nu mi-a plăcut cum a săpat. I-am spus tov. Răduică şi în noaptea aceea s-a făcut de la început şi am luat bucată cu bucată pămîntul. Am stat două nopţi acolo şi nu am văzut nimic.

Tov. Gh. Stoica:

După ce te orientezi că acolo s-a umblat? Aţi avut vreodată o sesizare din partea polonezilor că au găsit ceva?

Tov. Pintilie Gh.:

Depinde la ce timp. Dacă s-a descoperit după 4-5 ani nu se spune, dacă descoperirea acum se aducea armata, miliţia, procuratura. Atunci nu puteau să-şi dea seama pentru că toţi au ştiut că acolo a fost gestapoul. Eu vă spun că şi acum dacă găseşti multe crani de oameni nu mergi cu ele la miliţie. Cît timp am fost în minister nu am auzit ca cineva să sesizeze. Dacă se auzea, numai-decît săream în sus pentru că era opera mea. Preocuparea mea era să nu găsească şi cînd au terminat curăţenia şi am văzut că se mută, am răsuflat uşurat.

Vreau să vă spun deci nu am pus pe cineva să sondaie dacă polonezii nu descoperă ceva. Dacă puneam pe cineva să sondaie, atunci descoperirea imediat.

Tov.V.Patilineț:

Cei care au construit acolo din cadrul întreprinderii, cei care au făcut reparațiile nu se cunosc, nu putem să cunoaștem care?

Tov.Gr.Răduică:

A fost găsit parchetaru, din întâmplare, și asta pentru că sub parchet s-a găsit scris numele lui. A recunoscut că el a pus parchetul. În legătură cu camera a spus că era așa cum este acum.

Tov.V.Patilineț:

De la polonezi nu am putea să vedem cine a lucrat acolo?

Tov.Gr.Răduică:

Căutăm devize și nu știm ce lucrări s-au făcut. Nu se găsește în evidență cine a lucrat.

Tov.Teohari Georgescu:

De clădire s-a ocupat ing.Calmanovici. Se pune problema că la polonezi s-a făcut o reparație de un an de zile.

Tov.Gr.Răduică:

Polonezii au făcut reparații cu o întreprindere particulară.

Tov.Teohari Georgescu:

Un amănunt, dar nu pot să precizez. El au adus ceva muncitori din Polonia. Nu pot să spun hotărât, dar știu că a fost unul ca șef și era din Polonia, era cunoscut ca albgardist.

Tov.Gh.Stoica:

Faptul că el a fost omorât, este identificat, de asemenea și cine l-a omorât, dar nu găsim corpul.

Tov.Pintilie Gh.:

M-am gândit și părerea mea este că a fost găsit în timpul lucrărilor de reparații.

Tov.Gr.Răduică:

Când a fost lovit a căzut în groapă?

Tov.Pintilie Gh.:

Groapa era făcută cu o săptămână înainte. În groapă au mai fost băgați încă doi inși.

Cînd tov. Răduică a întrebat pe Bulgaru: "Spune, dumneasta cînd ai deschis uşa, nu ai văzut pămînt? Bulgaru a spus că nu, că era întuneric. A venit pînă la uşă şi nu l-a lăsat să intre pentru că acolo mai erau încă trei cadavre tot aşa au fost executate.

Tov.V.Patilineţ:

În cît timp au fost omorîţi?

Tov.Pintilie Gh.:

În timp de o săptămînă. Primul a fost Foriş, pe urmă Pîrgaru şi pe urmă neamţu. Pe toţi trei, noi doi i-am omorît. Au fost băgaţi unul peste altul. Făceam groapa numai noaptea, iar duminica nu puteam să intru pentru că acolo a fost depozit de maşini, şi tot timpul era circulaţie.

Tov.Guină:

Înseamnă că nu întîmplător s-a dat peste ei.

Tov.Pintilie Gh.:

Întîmplător.

Tov.Guină:

După un an încă nu erau putreziiţi, pentru că ar fi mirosit.

Tov.V.Patilineţ:

Dacă pămîntul este umed, putrefacţia se grăbeşte.

Tov.Pintilie Gh.:

A pus pămînt şi s-a lăsat să se aşeze. Nu a mirosit nici peste o zi sau alta. Nu a fost adîncimea de 4 metri...

Tov.Gr.Răduică:

Tov.Pintilie spunea că era puţin mai înaltă ca mine.

Tov.V.Patilineţ:

Ce părere ai, nu cumva şoferul putea să spună cuiva?

Tov.Pintilie Gh.:

Astăzi mă duc la spînzurătoare, el să rămînă să trăiască, dar nu putea să spună. Si tov.Techari Georgescu îl cunoştea, dar nu scotea de la el nimic. Era cetăţean sovietic şi a fost aici ca prizonier sovietic. A plecat din ţară cînd eu am fost numit la Ministerul de Interne. A mai stat încă o săptămînă şi a plecat deja cînd lucram în minister. Acum el trăieşte acolo şi probabil că tot şofer este. Se poate să aibă 40-45 de ani. De aici el a plecat ca om de încredere, decorat cu o medalie. L-am cunoscut în timpul luptelor deoarece căra muniţii şi ne ajuta foarte mult.

Era un om de încredere. Pentru asta a fost decorat. Era băiat bun

Tov. Teohari Georgescu: (adresaându-se tov. Pintilie Gh.)

Am arătat tovarășilor de mi-am adus aminte din perioada aceea - într-adevăr sînt 22 de ani. Mi-am reamintit clădirea unde a fost suprimat, respectiv unde am avut gârșile și după aceea predată polonezilor. Spuneam că nu mi-ai redat în amănunt. Într-adevăr eu am spus că a fost suprimat jos pentru că nu am cunoscut topografia locului. Am reținut că un rol important a avut Bulgarul sau Tănase, nu mai rețin despre șofer. Am reținut că a fost suprimat, cu o rangă, după oite mi-ai relatat, dar nu știu dacă nu din prima lovitură fiind solid.

Tov. Pintilie Gh.:

Nu cred, dar poate e bine să întrebăm din prima sau din a doua lovitură.

Tov. Teohari Georgescu:

Am reținut un aspect ca urmare a unor discuții după ce s-a cedat clădirea, cînd am discutat, că ai vorbit de teamă să nu fie descoperit. A fost și la mine teamă și ca o măsură de precauție s-a pus o placă de beton.

Tov. Pintilie Gh.:

Molea să nu se deplaseze scîndurile și am pus bucata de piatră ciment.

Tov. Teohari Georgescu:

Fără îndoială că prin aceasta era evitat pericolul unei descoperiri. După ce am cunoscut problema și după ce s-au mutat polonezii, sub nici o formă nu mi-a venit o informație că descoperirea celor trei cadavre.

Tov. Puțuri:

Era o frîmîntare cu grijă, teamă, cînd s-a predat, polonezii puteau să ne trădeze, dar nu s'îi transmis mai departe?

Tov. Teohari Georgescu:

Nu.

Tov. Pintilie Gh.:

A rămas între noi și era încurcat să spui și lui Gheorghiu-Dej și lui Ana. Față de conducerea de atunci am fost 100% că nu păteam fața lor și am luat asemenea măsuri să nu se descopere.

Tovarășe Stoica, încă odată repet, am avut timp să mă gândesc și am rugat pe tov. Răduică să vorbească și cu Teohari poate că i-am spus și lui în amănunt, cu toate că nu îmi amintesc. De la anul nou, m-am gândit și într-o noapte m-am trezit și m-am gândit că totuși cineva a umblat acolo. Tov. Răduică mi-a spus că poate am greșit și poate că este în garaj, dar acest lucru nu accept pentru că nu am făcut.

Tov. Teohari Georgescu:

Totuși în perioada aceea nu erau multe întreprinderi și se poate și.

Tov. Gr. Răduică:

Se cunoaște proprietarul dar a plecat în Elveția.

Tov. Pintilie Gh.:

Ei au adus muncitori și din Polonia care au lucrat aici. Pe unul l-am reținut că era alb-gărdist. Era o echipă de muncitori.

Tov. Gr. Răduică:

Polonezii spun că clădirea așa au lăsat-o și că jos nu era o cameră ci trei pentru că pînă la preluare s-au făcut reparații. Ceea ce spune că era o cameră, o spune Bucicov care a locuit pînă atunci în camera aceea.

Tov. Pintilie Gh.:

Bu am avut puțină îndoială cum s-a săpat și tovarășul Răduică a permis să merg și eu acolo. Abia cînd am văzut cu ochii mei m-am convins că a fost umblat.

N O T A

de probleme în legătură cu FORIS STEFAN

Din însărcinarea conducerii Partidului, un colectiv ~~condus de~~ ^{Patilinet Vasile} ~~Patilinet Vasile~~ ^{și format din tovarășii} Stănescu Ion Președintele Consiliului Securității Statului, Răduică Grigore ~~șef de Secție la C.C. al P.C.R.~~, Medrea Ion membru al Colegiului Central de Partid și Vasiliu Teodor ~~adjunct de șef de Secție la C.C. al P.C.R.~~ au studiat materiale documentare existente în legătură cu FORIS STEFAN. ^{și au observat}

Din materialele studiate reiese că pînă în prezent nu s-a făcut o anchetă completă cu privire la activitatea desfrăsurată de FORIS și nu au fost lămurite suspiciunile în legătură cu el.

În afara celor rezultate din unele documente oficiale de partid prin care FORIS este calificat trădător al clasei muncitoare, agent imperialist, strecurat în partid cu sprijinul regimului fascist antonescian (GHEORGHIU DEJ "Articole și Cuvîntări" Ed. IV-a pag. 26, 379, 381-382), nu s-au găsit materiale din care să reiasă cu certitudine care sînt acuzațiile ce i se aduc lui FORIS și nici dovezi care să confirme acuzațiile cuprinse în documentele oficiale de partid.

x

STEFAN FORIS, ~~de naționalitate maghiară~~, s-a născut la 9 mai 1892 în comuna Tărlungeni, fostul județ Brașov. A absolvit facultatea de fizico-matematice din București. El cunoștea limbile: maghiară, română, germană și franceză.

În primul război mondial a făcut parte din armata austro-ungară, avînd gradul de locotenent.

În anul 1918 a intrat în mișcarea revoluționară iar în 1921 a devenit membru al Partidului Comunist Român.

După război a venit în țară în decembrie 1919 și a profesat ziariistica până în preajma celui de al doilea război mondial când a devenit activist de partid.

Profesia de ziarist a exercitat-o ca activitate de partid scriind articole pentru mai multe ziare și reviste cu caracter democratic. Astfel din 1923 a devenit redactor al ziarului "Munkas".

Incepînd din anul 1923 a fost de repetate ori arestat și anchetat pentru activitatea sa revoluționară, iar în anul 1931 a fost condamnat la 4 ani închisoare pe care a executat-o.

Din anul 1936 a condus Secția de Propagandă a Partidului, iar în 1937-1938 a devenit membru al C.C. al P.C.R.

În anul 1940 a fost numit Secretar General al Partidului și a deținut această funcție pînă la 4 aprilie 1944 cînd a fost destituit.

După demitere din funcția avută a fost folosit de către noua conducere a partidului în probleme ale muncii de propagandă, îndeosebi la redactarea ziarului "România Liberă", fiind ținut permanent sub pază ori supravegheat. Incepînd de la 26 august 1944 i s-a permis să facă plimbări în oraș dar numai însoțit.

La 15 septembrie 1944 FORIS a trimis o scrisoare Comitetului Central - personal lui GHEORGHIU DEJ - prin care solicita să i se rezolve situația de partid. În loc de aceasta el a fost ridicat de la locuință și închis în arestul Comandamentului formațiunilor de luptă patriotice. La începutul lunii ianuarie 1945 a fost pus în libertate iar la 23 martie același an a fost arestat de către Siguranță fiind bănuțit că ar fi redactat un manifest îndreptat împotriva conducerii P.C.R. După circa 20 de zile a fost pus în libertate nedovedindu-se vinovăția lui.

Din unele scrisori ale lui FORIS reiese că după destituirea lui din funcția de Secretar General al Partidului și pînă la 23 August 1944 i s-a cerut de cîteva ori rapoarte și s-au purtat discuții cu el de către noua conducere a partidului asupra activității pe care a desfășurat-o în funcția avută. După 23 August 1944 însă a fost ținut închis fără nici o explicație și nimeni nu s-a mai ocupat de lămurirea problemelor ce se puneau în legătură cu el.

În scrisoarea adresată Comitetului Central al Partidului la 5 decembrie 1944 FORIS a arătat:

"...mi s-a cerut un raport asupra muncii mele, începînd de la mandatul meu primit din partea I.C.-ului din 1940. După predarea raportului meu cu data de 25 mai a.c. (1944 n.n.) am primit un chestionar din partea Diviziunii a IV-a Pol.S.2 cu o serie de acuzații care nu corespund adevărului, ceea ce am dovedit și pot dovedi oricînd prin tovarășii de la vechiul C.C. de la Apărare și Com.Jud. Ilfov și documentele de bază ale C.C.-ului, că ele nu corespund adevărului.

În seara de 17 iunie, tov. BODNARAS a citit declarațiile tovarășilor de la Caransebeș și din lagăr în fața mea și a tov. MANOLACHE, PETRE și a tovarăsei mele VICTORIA. Dînsul a citit și declarația tov. GEORGESCU TECHARI, care a repetat acuzația mirșavă a bandei lui METZ că eu sînt "bestie și stau în slujba siguranței". Însă tov. BODNARAS a declarat că Comitetul Central nu împărtășește acuzația tovarășului GEORGESCU TECHARI" (Dosar 56 Vol.II pag. arhiva C.C.).

"Am declarat în răspunsul meu la chestionarul Div.IV Pol.S.2 și în scrisorile mele din 25 iunie, 15 august și 15 septembrie a.c. și declar și acum: nu sînt nici trădător criminal și nici provocator și nu există nici un motiv să fiu tratat ca atare sub stare de arest. În raportul meu de muncă din 25 mai, am recunoscut lipsurile și greșelile mele mari săvîrșite în timpul muncii în fruntea vechiului C.C. Însă acestea nu pot justifica ținerea sub stare de arest de 7 luni fără nici o explicație... Pot să fiu ținut izolat și în stare de arest nu 7 luni, ci 7 ani sau pînă la moarte. Dar nici odată nu se va dovedi că sînt un trădător sau provocator".

"Repet din nou cererea mea să-mi redați libertatea, să mă puneți la orice muncă, voi lucra din toată puterea cu devotament și disciplinat, oriunde mă veți pune".

"Încheind scrisoarea, țin să declar că nu este putere în lume care m-ar putea determina să fug, să mă sustrag de răspundere orice mă așteaptă. De aceea vă rog să aprobați cererea mea, punînd capăt celei mai mari suferințe din viața mea. Stau și voi sta întotdeauna fără nici o rezervă la dispoziția Partidului, așteptînd cu calm și încredere judecata Comitetului Central în chestia mea" (Dosar 56 Vol.II pag. arhiva C.C. al P.C.R.).

In scrisoarea din 24 iunie 1944 adresată C.C. al P.C.R. de către FORIS se arată:

"Pentru adevărul partinic sînt gata și să mor oricînd. Mie nu mi-e frică de moarte. De cînd m-am pus în slujba partidului și a clasei muncitoare, știam că aceasta poate să se întîmple oricînd. Cu toate greseliile mele mari, am conștiința curată că nu sînt nici "bestie", nici "în slujba siguranței" și nici "criminalul" care cu capriciile sale a căutat să distrugă partidul. Intr-un trecut de un sfert de veac în mișcarea revoluționară am căutat să lupt cu devotament și abnegație pentru interesele clasei muncitoare și partidului. Eu pot pieri, dar adevărul partinic nu va pieri, ci va triumfa împreună cu victoria apropiată a clasei muncitoare și a poporului asupra tiraniei hitleriste și el va triumfa împreună cu victoria de mine a clasei muncitoare în frunte cu partidul nostru asupra capitaliștilor și moșierilor.

Aștept cu calm și cu încredere judecata C.C.-ului și a partidului" (Dosar 40002 Vol.56 pag.2).

La începutul lunii iunie 1945, FORIS a informat la C.C. al P.C.R. că în ziua de 9 iunie va pleca împreună cu familia în satul său natal unde va rămîne cîteva luni de zile. În ziua de 9 iunie însă, din indicația lui GHEORGHIU DEJ, el a fost ridicat de pe stradă de către o grupă de activiști ai Direcției Administrative a C.C. al P.C.R. condusă de către PINTILIE GHEORGHE (BOINARECO) și a fost ținut închis sub pază timp de circa un an iar apoi a fost omorît.

În legătură cu condițiile în care s-a luat hotărîrea de ucidere, TROHARI GEORGESCU a declarat:

"În anul 1946 a venit la mine generalul NICOLSCHI și m-a întrebat "Ce facem cu FORIS? stă de mult". Eu i-am răspuns că am să întreb și am să-l comunic.

După cîteva zile m-am dus la secretarul general al Partidului și l-am întrebat: "Ce facem cu FORIS, îl ținem de mult, îl suprimăm?" Față de propunerea mea secretarul general al Partidului mi-a răspuns că este de acord să-l suprimăm. După aceasta am căutat pe VASILE LUCA și pe ANA PAUKER. I-am găsit împreună într-o cameră a lui ANA PAUKER de la etajul I. I-am întrebat ce facem cu

FORIS în sensul dacă să-l suprimăm. Amândoi au fost de acord. După aceasta i-am comunicat lui PINTILIE ca să-l ridice pe FORIS, deoarece s-a hotărât suprimarea lui". (Dosar 40009 Vol.I pag.237-238).

Referitor la condițiile în care a fost ținut închis. FORIS și apoi suprimat, PINTILIE GHEORGHE a declarat:

"I-am ținut sub pază succesiv în următoarele locuri: într-o încăpere de la sediul Comitetului Central al Partidului, într-o cameră de subsol din clădirea unde locuiam eu și într-o casă de pe strada Popa Sapeă.

Pentru paza lui FORIS am folosit 2-3 tovarăși însă ei nu știau cine este omul pe care-l păzeau.

Tot timpul cât a fost reținut la partid sub pază, FORIS a fost foarte ascultător și disciplinat, respectând întocmai ceea ce i se cerea. Astfel i s-a cerut să nu se apropie de fereastră pentru a nu fi văzut de afară, să nu încerce să strige sau să vorbească cu cineva, să nu spună cine este, etc. și el a respectat totate acestea.

Aproape zilnic, iar uneori odată la două zile eram chemat de către GHEORGHIEU DEJ și întrebat ce face FORIS, cum se manifestă, ce atitudine are, etc.

În timpul cât l-am ținut pe FORIS sub pază, GHEORGHIEU DEJ a mers de multe ori la acesta și a discutat cu el. Ce au discutat eu nu știu. Nu am văzut nici odată să fie ieșit de acolo cu ceva scris. Uneori discuțiile între GHEORGHIEU DEJ și FORIS erau foarte agitate, strigând unul la altul.

Uneori GHEORGHIEU DEJ mergea să discute cu FORIS fiind însoțit și de câte un alt tovarăș din conducerea partidului. Printre cei care au mers uneori la FORIS mi-i amintesc pe ANA PAUKER și TECHARI GEORGESCU. Nimeni însă nu a luat legătura cu FORIS fără să fie GHEORGHIEU DEJ de față.

Prin vara anului 1946 am primit indicația de la GHEORGHIEU DEJ și separat de la TECHARI GEORGESCU să iau măsuri pentru lichidarea lui FORIS..."

"Când i-am adus la cunoștință că FORIS a fost lichidat GHEORGHIEU DEJ a spus: "bine că am terminat și cu jigodia asta". (Declarația lui PINTILIE GH. pag. 5-7).

Menționăm că nu s-au găsit materiale din care să reiasă concluziile la care s-a ajuns în urma acelor părți ale cercetării făcute asupra activității lui FORIS.

Din documentele studiate reiese că în perioada cît FORIS a fost ținut sub pază, precum și atunci cînd a fost închis, el și-a făcut anumite însemnări în legătură cu activitatea ce a desfășurat-o în calitate de Secretar General al Partidului, însemnări care i-au fost ridicate cu prilejul perchezițiilor ce i s-au făcut. (FORIS: "Adevărul despre munca Partidului și a Comitetului Central în timpul războiului anti-sovietic" pag. 1-2, Dosar 40009 Vol. I pag. 238-239, Dosar 40002 Vol. 56 pag. 14-77).

O parte din aceste însemnări au fost folosite în ancheta făcută în perioada 1949-1954 asupra VICTORIEI SIRBU - soția lui FORIS - precum și asupra lui REMUS KOPLER, PETRE NICOLAE și altor foști membri ai conducerii Partidului în perioada războiului. Din însemnări s-au făcut însă decupări, ținându-se cu foarfece și au fost oprite la dosar îndeosebi numai acele pasagii care puteau fi folosite în defavoarea lui FORIS și a celorlalți. Celelalte însemnări, scoase prin decupare, n-au mai fost găsite și nu se știe ce s-a făcut cu ele.

x

Din declarațiile și materialele autocritice date de FORIS în anii 1944-1945 precum și din ancheta făcută la S.S.I. și la Securitate asupra lui REMUS KOPLER, VICTORIEI SIRBU cît și a altor foști membri ai conducerii Partidului, în perioada războiului pînă la 4 aprilie 1944, reiese că în sarcina lui FORIS s-au pus următoarele fapte:

1. În anul 1935 la Doftana, a fost alături de DORI GOLDSTEIN, încercînd să determine pe deținuții politici să capituleze în fața presiunii exercitate de administrația închisorii și a dat declarații de renunțare la ideile sale politice.

2. Fiind arestat în anul 1938, a fost pus în libertate, la scurt timp, deși siguranța avea informații că el făcea parte din conducerea Partidului Comunist Român.

3. Siguranța a arestat, în anul 1941, întregul Secretariat al Partidului cu excepția lui FORIS.

4. În perioada 1940-1944, cît a fost Secretar General siguranța a dat grele lovituri Partidului, prin descoperirea unor organizații de partid și de masă și efectuarea a numeroase arestări.

5. A inițiat stringerea de date biografice ale membrilor partidului precum și adresele lor și ale rudelor acestora, date, dintre care unele căzînd în mîna siguranței au dus la noi arestări.

6. A acționat pentru îndepărtarea din conducerea Partidului a unor cadre de bază manifestînd o atitudine de timorare și demoralizare a lor și s-a înconjurat în același timp, de elemente mic burgheze, năcîstite.

7. A acționat pentru dezbinarea comuniștilor aflați în închisori și lagăre și a dat, la sfîrșitul anului 1942, în scop provocator, instrucțiuni pentru evadarea lor în masă.

8. În primele luni ale anului 1941, FORIS a afirmat că Germania nu va ataca Uniunea Sovietică și în acest fel a demobilizat rezistența Partidului față de pregătirea acestui război, iar după declanșarea războiului, în loc să ia măsuri ca membrii partidului să se opună concentrărilor și mobilizărilor, a dat indicații ca aceștia să se prezinte la unități atunci cînd primesc ordine de chemare.

9. A sabotat organizarea rezistenței armate împotriva fascismului, pe teritoriul patriei noastre, afirmînd că la noi nu sînt condiții pentru desfășurarea acțiunilor de partizani.

10. A rupt legătura cu Internaționala Comunistă și apoi nu a întreprins nici un fel de măsuri pentru restabilirea acestei legături.

1. În legătură cu faptul că în anul 1935 la Doftana, a fost alături de DORI GOLDSTEIN încercând să determine pe deținuții politici să capituleze în fața presiunii exercitate de administrația închisorii, acceptând să dea declarații de renunțare la ideile.

Această afirmație a fost făcută de către VASILE LUCA printr-o declarație dată la 17 ianuarie 1953 în care a arătat:

"Față de FORIS STEFAN am avut încredere deplină în el, deși cunoșteam portarea sa trădătoare la Doftana. El și DORI GOLDSTEIN au dus colectivul deținuților politici să capituleze în fața administrației în 1934" (Dosar 40.005 Vol.I pag.87).

Mai înainte însă, în aceeași declarație și în aceeași problemă, la pag. 76, el arătase următoarele:

"...în martie 1936, când administrația a deslănțuit un nou val de teroare împotriva deținuților politici, comitetul colectivului și a organizației de partid fără a consulta celula de partid a hotărât să capituleze și a și anunțat administrația despre această capitulare cerind numai ca să le fie permis lor să se sfătuiască cu mine care nu de mult sosisem la Doftana și nu eram în conducerea colectivului. Era în toiul bățăliilor în acțiunea administrației împotriva deținuților politici care rezistau iar comitetul a hotărât capitularea. Am fost nevoit să iau măsuri urgente pentru a împiedica această trădare și astfel am adresat celulei de partid și am înlăturat conducerea ceea ce a fost considerat de unele persoane ca acțiuni fracționiste..."

Din declarațiile lui VASILE LUCA rezultă că el plasează capitularea în două momente diferite, în 1936 și apoi în 1934. Menționăm că FORIS începând din 1931 a executat 4 ani închisoare și a fost pus în libertate la 5 noiembrie 1935. Deci, în 1936 când VASILE LUCA a fost adus în închisoarea Doftana, FORIS nu se mai găsea în detenție.

În dosarele de detenție se găsesc mai multe proteste scrise, ale lui FORIS, împotriva administrației închisorii Doftana. Unele dintre aceste proteste au fost semnate de către FORIS în numele deținuților politici iar altele le-a semnat împreună cu alți deținuți. Asemenea proteste au fost trimise la: 31 august 1932, 27 iunie 1933, 12 decembrie 1933, 6 august 1934.

În protestul trimis la 13 decembrie 1933 și semnat de 8 deținuți printre care FORIS (primul semnat), STEFANOVȘI BELA BREINER se arată:

"Cerem luarea măsurilor urgente pentru apărarea vieții noastre și stabilirea unui regim legal la Doftana:

1. Incetarea bătăii și încelulării la secția H;
2. Deschiderea celulelor în timpul zilei;
3. Redarea atelierelor, materialelor și sculelor;
4. Alimente în natură;
5. Redarea cărților și tuturor obiectelor luate".

(Dosar Nr.56 Vol.IV/1521 pag.87-89).

În perioada 26 noiembrie 1933 până la 13 aprilie 1934 FORIS a fost transferat de la Doftana la penitenciarul Văcărești. El a folosit și acest prilej pentru a trimite de la Văcărești proteste împotriva administrației închisorii Doftana. Astfel, într-o adresă înaintată la 13 aprilie 1934 Direcțiunii Generale a Penitenciarelor se arată:

"Condannatul FORIS ISTVAN zis STEFAN (...) a fost transferat la penitenciarul Văcărești pentru a face și judiciare (...) iar de la acea dată și până în prezent nu ne-a mai fost înapoiat, deși deținerea lui în penitenciarul Doftana a fost ordonată și de Dv. și de Dl.Procuror general al Curții de apel - București.

Cellații deținuți implicați în același proces ne-au fost înapoiți înainte de 10 februarie a.c. iar deținutul FORIS a fost reținut la Văcărești fără să ni se arate pentru care motiv și pe baza cărui ordin aprobator și cum tot timpul de cînd se află acolo se îndeletnicește numai cu documentări și reclamațiuni contra administrației acestui penitenciar și se sustrage de la regimul închisorii.

Vă rugăm să binevoiți a da ordin Penitenciarului Văcărești să ne înapoieze de urgență pe deținutul FORIS STEFAN" (Dosar Nr.56/186 Fond Nr.95 pag. ... Arhiva C.C. al P.C.R.).

Într-o notă întocmită la 25 august 1945 și care se află în Arhiva C.C. al P.C.R., se arată:

"Într-un raport al comandantului gărzii către Direcția Penitenciarului Doftana se raportează că de citeva zile se observă în rîndurile deținuților comuniști

intenția de a produce revoltă în penitenciar și că aceste indemnuri ar veni de la deținuții aduși de la Văcărești. Printre capii care conduc această revoltă figurează și FORIS STEFAN" (Dosar Nr.56/19378 pag. 1-4 Fond Nr.95).

Nu s-au găsit documente din care să reiasă că în 1934-1935 comuniștii închiși la Doftana ar fi capitulat în fața administrației închisorii. Există doar o singură notă întocmită de către siguranța Statului la 12 mai 1935 în care se arată că DORI GOLDSTEIN, condamnat la 6 luni închisoare, a trimis în numele unui grup de comuniști o scrisoare conducerii Partidului Comunist în care avertiza că, deoarece au fost lăsați să fie schingiuiți de poliție nu vor mai depune nici un fel de activitate politică, în viitor. (Dosar Nr.38 pag.234 Fond 95 - Arhiva C.C. al P.C.R.). Cele cuprinse în această notă atestă faptul că nu a fost vorba de o capitulare în fața presiunilor administrației închisorii, ci DORI GOLDSTEIN, prin scrisoarea sa, și-a manifestat nemulțumirea deoarece conducerea Partidului nu a luat măsuri să-l ferească de schingiuirile poliției.

2. Referitor la faptul că fiind arestat în anul 1938, a fost pus în libertate la scurt timp, deși siguranța avea informații că el făcea parte din conducerea Partidului Comunist Român.

Această învinuire reiese din declarația dată de VASILE LUCA la 17 ianuarie 1953 în care a arătat:

"Stiam că în 1938, deși ELENA BOLOGH a recunoscut la arestarea ei, a lui FORIS și a lui POPESCU FUTURI, toată activitatea lor ilegală, Totuși au fost puși în libertate de siguranță" (Dosar 40.005 Vol.I pag.87).

Împrejurările arestării precum și motivele punerii în libertate a lui FORIS STEFAN în anul 1938, sint redade, printr-o declarație din 24 februarie 1963, de fostul polițist STERIAN P. CONSTANTIN, care l-a arestat și care arată:

"...fiind arestată la Craiova o comunistă ELENA celălalt nume fiind unguresc, mi se pare, nu-l mai rețin, declarind că a avut legături la București cu FORIS STEFAN și POPESCU FUTURI, am primit delegație de la Insp.POPESCU, șeful grupei, să arestez pe cei doi, lucru pe care l-am făcut. STEFAN FORIS a fost arestat de la domiciliul său din Str.Vasile Lascăr, iar POPESCU FUTURI, de pe o stradă din cartierul Tei.

Cei doi au fost reținuți câteva zile, 3-4, și apoi puși în libertate din ordinul lui ARMAND CALINESCU, care după cite îmi reamintesc ar fi spus că nu-l interesează acțiunea comuniștilor ci numai aceea a legionarilor, fapt care de altfel s-a și văzut imediat, căci echipa de filaj a grupei a fost afectată împreună cu alți agenți și ofițeri de poliție grupei legionare pînă în cursul anului 1940" (Dosar 541 pag. ...)

Tovarășul CONSTANTIN DUMITRESCU care a făcut parte din grupul de comuniști arestați la căderea organizației de partid din Oltenia în 1938 arată:

"Am fost băgați toți într-o celulă mare și după scurt timp a fost adus și STEFAN FORIS.

Din prima zi am format un colectiv al cărui responsabil am fost ales la propunerea lui STEFAN FORIS. În tot timpul cît am stat la siguranță FORIS mergea la șeful siguranței în fiecare zi și lua informații despre situația noastră pe care mi le transmitea. Eu, la rîndul meu, transmiteam colectivului. Aceste informații din fiecare zi oglindeau că burghesia este interesată de a da unele libertăți de acțiune stîngii pentru a împiedica activitatea org.de dreapta (legionarii).

Cu o zi înainte de eliberarea noastră am fost duși în fața unui maior magistrat și am dat declarații din nou anulînd pe cele date înainte care au fost luate sub te-roare. La reîntoarcerea în celulă FORIS mi-a comunicat să string oamenii urmînd ca el să facă o expunere politică ca să ne înarmeze cu cunoștințele necesare asupra situației de atunci. Această conferință a durat două ore el fiind foarte documentat" (Informarea tov.DUMITRESCU O. pag.5).

Din declarațiile lui VASILE LUCA și ale VICTORIEI SIRBU reese că FORIS discutînd cu ei despre motivele eliberării din 1938, le-a relatat aceleași cauze.

Astfel, VASILE LUCA a declarat:

"La întrebarea mea cum se explică acest lucru FORIS mi-a răspuns că siguranța era în luptă cu gardiști de fier, cu legionarii, comuniștii la fel, deci convenea siguranței ca momentan să-l lase în pace pe comuniști" (Dosar 40.005 Vol.I pag.87-88).

VICTORIA SIREU a declarat:

"Acest comisar i-a vorbit că acum poliția luptă și ea împotriva legionarilor. Ia cele spuse de comisar FORIS nu a dat nici un răspuns. După această discuție a fost pus în libertate. A mai arătat că pentru punerea lui în libertate a intervenit LUCRETIU PATRASCANU și tovarăsa STELA" (Dosar 40.002 Vol.54 pag.46).

Tot în legătură cu arestarea și apoi punerea în libertate a lui STEFAN FORIS mai există un document și anume procesul verbal de percheziție corporală dresat la data arestării, la 18 noiembrie 1938, din care rezultă că asupra lui STEFAN FORIS au fost găsite o serie de obiecte de uz personal, precum și suma de 291 lei.

Pe acest proces verbal FORIS a fost pus să scrie următoarele cu prilejul punerii lui în libertate:

"Dovadă"

"Am primit banii și obiectele prevăzute în acest proces verbal.

Deținut STEFAN FORIS

Separat de suma notată mai sus am primit și suma de 8.000 (opt mii) lei.

STEFAN FORIS"

(Dosar 56 Vol.2 pag.291 Fond 95 Arhiva C.C. al P.C.R.).

Nu există nici un indiciu de unde provine suma de 8.000 lei. S-ar putea să fi fost depusă de rude ori de altcineva pentru a se acoperi unele cheltuieli de întreținere pe timpul deținerii preventive, ori să fi fost găsită cu ocazia percheziției făcute la domiciliul lui STEFAN FORIS și luată în conservare, dar probe în acest sens nu există. Este mai probabilă cea de a doua ipoteză, căci în situația asemănătoare celei în care s-a produs arestarea se efectuau întotdeauna astfel de percheziții.

Din informarea dată de tovarășul DUMITRESCU CONSTANTIN rezultă că la punerea în libertate, FORIS i-a dat o sumă de bani pentru a o folosi în activitatea de partid. Astfel el arată:

"În timpul acesta comisarul de la siguranță ne-a comunicat că trebuie să mai stăm o zi întrucât nu am foi de drum. STEFAN FORIS a spus că ne plătește el trenul dintr-o sumă de bani ai lui ce se găsea depusă la casieria siguranței. Mie mi-a dat de cca. 10 ori valoarea trenului spunându-mi în mod discret că la reorganizarea

partidului (este vorba de organizația regională Oltenia n.n.) să țin cont de elementele care au avut o comportare extrem de slabă. Să nu li se mai încredințeze munci de răspundere.

3. Cu privire la faptul că siguranța a arestat în anul 1941, întregul Secretariat al partidului cu excepția lui FORIS.

Referitor la aceasta, TECHARI GEORGESCU a declarat la 11 ianuarie 1954 următoarele:

"...După căderea Secretariatului din aprilie 1941 au fost duse discuții în jurul acestor arestări, respectiv cauzele care au dus la arestarea din aprilie 1941. Cu această ocazie STEFAN FORIS a fost acuzat de secretarul Comitetului Central - IOSIF CHISINEVSCHI - că nu este străin de căderea din aprilie 1941, aducind o serie de date care într-adevăr aruncau bănușeli puternice asupra lui STEFAN FORIS. Astfel atunci când eu pe baza materialului care l-am cunoscut din dosarul anchetei de siguranță în legătură cu căderea din aprilie, am arătat că s-a ajuns la arestare în urma călcării regulilor de conspirație, Secretarul C.C. IOSIF CHISINEVSCHI a arătat că lucrurile nu stau așa, că lucrurile stau altfel.

Acesta a arătat că STEFAN FORIS a insistat foarte mult să cunoască locuința unde se adăpostea secretarul C.C. CHISINEVSCHI IOSIF.

Acesta, pe baza hotărârilor care se luase de a nu se face vizite de la secretar la secretar la locuințe a refuzat să dea locuință să se întâlnească în locuința sa cu STEFAN FORIS.

STEFAN FORIS a insistat în așa măsură încât până la sfârșit a mers la locuința sa" (Dosar 40.009 Vol.2 pag. 79).

În legătură cu împrejurările care au dus la căderea Secretariatului C.C. al P.C.R. TOFIARU ION fostul comisar șef al brigăzii comuniste de la Siguranță a declarat:

"Persoanele care au fost arestate de către Siguranța Generală în aprilie 1941 sînt următoarele: SCHARF MELITA, TEHA LUPU ROITMAN, ABRAHAM PARASCHIVA, TECHARI GEORGESCU, ROITMAN IOSIF, BIRTAS GAVRIL, ANGHELIU EMILIAN, frații PRICEV - CISMARI -, LUB ANDREI și încă cîteva persoane despre care în momentul de față nu-mi amintesc.

Acest grup de persoane a apărut în obiectivul Siguranței Generale în felul următor:

Pe la sfârșitul lunii decembrie 1940 sau cel mai târziu la începutul lunii ianuarie 1941, doi polițiști din poliția legionară de la chestura Galați, au adus la București pe RECH STEFAN și l-au predat inspectorului D.C. POPESCU - șeful grupei a II-a, spunându-i că este informatorul siguranței din Galați și că știe despre o întâlnire din București ce urma să aibe loc între tehnicul regionalei Dunărea de jos și tehnicul central al P.C.R. Această întâlnire a avut loc pe str. G.D. Palade, unde s-a întâlnit un bărbat - tehnicul regionalei Dunărea de jos - și o femeie - tehnicul central - care au avut ca semne de recunoaștere o cutie de cremă sau chibrite, iar celălalt o revistă. În persoana femeii care a venit la întâlnire din partea tehnici centrale, a fost identificată THEA LUFU ROITMAN care a fost plasată în str. Lîrei și ținută permanent în supraveghere. Supravegherea lui THEA LUFU ROITMAN se desfășura foarte greu deoarece ea se deplasa în oraș cu mașina, însă s-a stabilit că cele mai frecvente întâlniri le avea cu o altă femeie care a fost identificată în persoana numitei MELITA SCHARF plasată în str. Sandu Aldea.

Pînă la arestarea THEA LUFU ROITMAN - a locuit numai în str. Lîrei.

SCHARF MELITA s-a mutat din str. Sandu Aldea în str. Spătaru Milescu sau Miclescu în cartierul Gării de Est. Acest lucru a fost raportat de agentul LEPADATU HARALAMBIE care supraveghind locuința MELITEI SCHARF a constatat într-o dimineață că aceasta și-a mutat mobila cu un camion în str. din cartierul gării de Est.

Supravegherea lui THEA LUFU ROITMAN și MELITA SCHARF nu a desvăluit lucruri deosebite din cauza greutăților de supraveghere, ele mergînd la întâlniri cu mașina.

TEOHARI GEORGESCU, ABRAHAM PARASCHIVA, ROITMAN IOSIF și BIRTAS GAVRIL au apărut în obiectivele Siguranței Generale atunci cînd s-a făcut arestarea lui THEA LUFU ROITMAN în casa căreia a doua zi după arestarea ei au fost arestați TEOHARI GEORGESCU și ABRAHAM PARASCHIVA, iar cînd a fost arestată MELITA SCHARF a fost găsit în casa ei ROITMAN IOSIF și în ziua de 25 sau 26 aprilie 1941 a fost

arestat BIRTAS GAVRIL care venise în locuința acesteia"
(Dosar 40.009 Vol.9 pag. 41-42).

FRUNESCU ION - fost comisar ajutor - care lucra cu
TAFLARU ION, a declarat:

"În toamna anului 1940 a fost arestat la Galați un
comunist anume RECH STEFAN care a devenit informator al
siguranței. Prin acesta a fost identificată THEA LUPU
ROITMAN care a avut o întâlnire cu RECH STEFAN. După
aceasta a fost identificată casa din Spătaru Milescu
unde se afla SCHARF MELITA și IOSIF ROITMAN pe care THEA
LUPU ROITMAN îl vizita, fiind unchiul său. În aprilie
1941 s-a trecut la arestarea acestei organizații, care
s-a efectuat de către agenții care urmăriseră problema"
(Dosar 40.009 Vol.9 pag.235 - verso)

LEPADATU HARALAMBIE - fost polițist a declarat:

"În aprilie 1941 au fost arestați IOSIF ROITMAN,
SCHARF, MELITA THEA LUPU ROITMAN BIRTAS GAVRILA și
TECHARI GEORGESECU. Alte persoane nu-mi amintesc să fi
fost arestate cu această ocazie.

După câte îmi amintesc acest grup de persoane a apărut
în obiectivul siguranței în felul următor:

Prin martie 1941 am primit ordin de la birou, anume
de la TAFLARU ION, sau FRUNESCU ION, să luăm în suprave-
ghere pe THEA LUPU ROITMAN, care locuia pe o stradă de pe
Sos.Kiseleff. THEA LUPU ROITMAN era cunoscută de birou,
însă nu pot să arăt în ce împrejurări a fost cunoscută.
Din supravegherea lui THEA LUPU ROITMAN, a apărut în
obiectivul siguranței MELITA SCHARF care a fost identifi-
cată și pusă în urmărire. După aceasta filaajul a continuat
permanent la aceste două persoane până la arestarea lor,
în aprilie 1941". (Dosar 40.009 Vol.5 pag.42).

BARBULESCU LAURENTIU - fost polițist - șeful echipei
de filaaj a declarat:

"La începutul anului 1941 am fost chemat de comisarul
șef TAFLARU ION, care era ajutorul șefului Grupei a II-a
care a dat ordin ca în ziua aceea să merg împreună cu doi
agenți în str.Palade, unde va avea loc o întâlnire între o
persoană venită din Galați și o tânără din București.

TAFLARU ION mi-a spus că atît persoana venită din Galați cît și tînăra din București activează în mișcarea comunistă, însă eu să iau în filaj numai pe tînăra care va veni la întîlnire deoarece persoana venită din Galați este cunoscută.

La ora indicată am fost prezent în str. Palade la locul indicat de TAFLARU ION, unde după semnalmentele descrise de el am recunoscut persoana venit de la Galați. După puțin timp a venit o tînăra care a luat legătură cu acea persoană și cu care a discutat mergînd împreună pînă la Piața Romană unde s-au despărțit.

Deci prima persoană din grupul care a fost arestat în luna aprilie 1941 a fost tînăra care a avut întîlnire pe str. Palade cu persoana venită din Galați și care a fost identificată ca fiind THEA LUPU ROITMAN.

Ordinul dat de TAFLARU ION în legătură cu această persoană era de a fi ținută în supraveghere spre a se stabili toate legăturile pe care le are.

Din supravegherea numitei THEA LUPU ROITMAN știu că a rezultat o altă legătură care a fost identificată în persoana numitei SCHARF MELITA, ce locuia în apropierea Gării de Bat pe str. General Tătărăscu...

Alte legături care au mai rezultat în timpul filajului nu-mi mai reamintesc" (Dosar 40.009 Vol.9 pag.265-266).

Cele declarate de către foștii polițiști menționați mai sus sînt confirmate și prin documentele întocmite de către siguranță în 1941 cu prilejul pregătirii și efectuării arestărilor (Dosar 96/3692 pag. 1-11, 52, 73).

Intr-un raport întocmit în aprilie 1941 de către agentul de siguranță LUNGOCI NICOLAE, acesta afirmă că el împreună cu alți patru agenți informatori urmărea pe THEA LUPU ROITMAN încă din luna noiembrie 1940 (Dosar 96/3693 pag.93-95 - Arhiva C.C. al P.C.R.).

În dosare se găsesc note-report de urmărire zilnică a MELITREI SCHARF. Asemenea note de urmărire s-au întocmit la 2 martie și 3 aprilie 1941 (Dosar 96/3692 pag. 50-51 - Arhiva C.C. al P.C.R.).

Suspect a fost considerat și faptul că STEFAN FORIS, știind că TECHARI GEORGESCU trebuia să se întâlnească cu PARASCHIVA ABRAHAM la domiciliul THEA LUPU ROITMAN pentru a-i remite o sumă de bani și aflând că acea casă a căzut, deși a luat măsura de a-l înștiința pe TECHARI GEORGESCU, prin KOFLER REMUS, despre cădere, pentru a nu se mai duce la întâlnire, totuși i-a interzis acestuia să-l aștepte pe TECHARI GEORGESCU în fața casei lui THEA LUPU ROITMAN mai mult de 5 minute peste ora fixată pentru întâlnire.

Din documente reese că tocmai TECHARI GEORGESCU este de vină în acest caz deoarece el s-a dus la întâlnire cu o întârziere de cca. 2 ore față de ora fixată.

În legătură cu aceasta PARASCHIVA ABRAHAM, REMUS KOFLER și chiar TECHARI GEORGESCU au declarat:

PARASCHIVA ABRAHAM:

"Eu am fost arestată în ziua de 24 aprilie 1941, în locuința lui THEA KAPLAN. Cu o zi sau două înainte de această dată, în timpul unei întâlniri cu FORIS, acesta mi-a dat ca sarcină ca în ziua de 24 aprilie la ora 21,00 să merg în locuința lui THEA KAPLAN unde să mă întâlnesc cu TECHARI GEORGESCU, pentru a-i preda suma de 10.000 lei, deoarece - după cum spunea FORIS - TECHARI GEORGESCU nu avea bani. Banii i-am primit de la FORIS" (Dosar 40.009 Vol.1 pag.609.

"În dim. 24 aprilie am intrat în locuința lui tov. TEA pentru a înștiința că seara vom veni la ea, aici am fost arestat (ea fiind deja arestată) și dus la siguranță.

Fiind dus de siguranță în locuința mamei mele, sora mea a înștiințat tov. că eu sunt arestat și tov. a trimis în str. lirei tov. care să prevină pe TECHARI să nu intre în locuință. Sora mea a înștiințat cum am aflat mai târziu pe TRAIAN CEBEU care a înștiințat pe tov. BIRTAS la cine era și FORIS. TECHARI n-a venit în timpul stabilit, a venit cu 2 ore întârziere, așa că tov. care aștepta neputând sta așa mult timp nu a putut să prevină. El a fost arestat tot în locuința tov. TEA" (Dosar 40.009 Vol.9 pag.424).

REMUS KOFLER:

"In aceeași seară la 8 am intrat la "EUGEN" (BIRTAS GAVRIL n.n.) în casă, unde locuia atunci și FORIS. I-am întrebat despre căderi și nu știau. FORIS a identificat pe TEA LUPU în "nepoțica", gazda casei în care în aceeași seară la 9 trebuia să intre "MARCU" (TEOHARI GEORGESCU n.n.), după spusele lui FORIS.

M-am oferit să mă duc să-l aștept pe "MARCU" în fața casei spre a-l avertiza. FORIS a obiectat că voi cădea deoarece vor fi agenți acolo. Am răspuns că eu sint legal și pot spune că aștept o fată. FORIS a aprobat atunci să plec, mi-a spus însă să nu stau decît pînă la 9¼.

Am sosit în fața casei de la 9 fără 10-15 minute și am așteptat pînă la 10 fără cîteva minute, fără ca "MARCU" să vină. Avînd în vedere dispoziția de a aștepta pînă la 9¼ numai și crezînd că și "MARCU" a aflat despre cădere, am plecat." (Dosar 40.002 Vol.45 pag.277).

TEOHARI GEORGESCU:

"In seara zilei de 24 aprilie 1941, la ora 22,30 - 22,45, am sosit la locuința lui THEIA KAPLAN.

.....

Intrebare:

Cum se explică că fiind unul dintre conducătorii de partid din ilegalitate, d-ta ai venit cu două ore întîrziere la casa conspirativă?

Răspuns:

Am avut stabilit cu STEFAN FORIS, că dacă va avea nevoie de mine mă va găsi la locuința lui THEIA KAPLAN în zilele de 23 și 24 aprilie între orele 21-22. Deoarece am avut această întîlnire într-o locuință, nu am dat atenția cuvenită orei și am întîrziat rămînînd în locuința din str. Micurin. Atunci cînd am stabilit cu STEFAN FORIS locuința lui THEIA KAPLAN ca loc de întîlnire, acesta mi-a spus că o va trimite pe marta PARASCHIVA BREINER să-mi aducă o sumă de bani. Nu am știut că marta PARASCHIVA BREINER va sosi la ora fixă, adică la ora 21 și din această cauză am întîrziat" (Dosar 40.009 Vol.1 pag.625 verso - 626 verso).

Toate acestea se coroborează cu cele arătate de STEFAN FORIS care relatează următoarele:

"A treia zi după cădere: tovarăşul KOFLER (CONRAD) a aflat despre căderea lui TEA IUFU. În aceeaşi seară la ora 9 H., tovarăşul TECHARI trebuia să vie în casă ca să se întâlnească şi să lucreze cu tova.PIRI. Eu cu BIRTAS am trimis pe tov.KOFLER în faţa casei lui TEA, să-l aştepte şi să previe pe tovarăşul TECHARI. Tovarăşul KOFLER l-a aşteptat peste un ceas în stradă şi a plecat. TECHARI a venit tirziu, pe la 10 şi jumătate şi a fost arestat. Crezînd că TECHARI n-a venit joi seara în casa lui TEA, sfătuiindu-mă cu tov.BIRTAS, vineri l-am trimis la MELITA care ştia să găsească pe SORICA, tehnica lui TECHARI, ca să-l prevenim să nu mai meargă la TEA. Insa BIRTAS a fost arestat acolo şi nu s-a mai întors. Astfel seara, eu împreună cu EVA, tovarăşa lui BIRTAS, am fugit din casă. A fost numai o întâmplare că n-am căzut şi eu". (FORIS: "Adevărul despre munca partidului şi a Comitetului Central în timpul războiului antisovietic" pag.5-6).

Menţionăm că TECHARI GEORGESCU s-a interesat în timpul cît era ministru de interne despre cauzele căderii sale şi a celorlalţi membri ai secretariatului, interogînd personal pe TAFLARU ION pentru a vedea dacă FORIS STEFAN a fost sau nu amestecat în această cădere şi a ajuns la un rezultat negativ. Această reese atît din declaraţia sa cît şi din aceea a lui TAFLARU ION. Iată ce arată ei:

TECHARI GEORGESCU:

"Am întrebat astfel pe TAFLARU de cauzele căderii din aprilie 1941, punîndu-i întrebări indirecte pentru a vedea dacă STEFAN FORIS nu a fost amestecat în această cădere. TAFLARU a răspuns că cauzele căderii din 1941 se datoresc urmăririi lui ROZICA LEIBOVICI şi prin ROZICA LEIBOVICI pe THEIA KAPLAN şi în felul acesta a ajuns la căderea secretariatului" (Dosar 40.009 vol.2 pag.100).

TAFLARU ION:

"La cabinetul lui TECHARI GEORGESCU am fost chemat pe ziua de 14 sau 15 decembrie 1949... M-a întrebat că de unde ştiam eu că în luna aprilie 1941, cînd a fost arestat de siguranţă, trebuia să meargă în str.Lirei nr.15 unde a fost arestat de agenţii care se aflau în casă în urma arestării femeii THEA IUFU ROITMAN. I-am răspuns că

nu am știut de la nimeni și că a căzut acolo în urma arestării locatarei cu o noapte înainte" (Dosar 40.009 Vol.9 pag.28).

Din documente reese că pînă în mai 1942 siguranța nici nu cunoștea că STEFAN FORIS a venit în țară. Astfel, într-o adresă a Direcției Generale a Poliției, din 22 mai 1942 se arată:

"Avem onsoarea a vă semnalat pe numitul STEFAN FORIS, membru în Secretariatul Comitetului Partidului Comunist din România, care a plecat clandestin în U.R.S.S. în primăvara anului 1940 fiind chemat de Comintern la Moscova. Cercurile conducătoare ale mișcării clandestine comuniste afirmă că numitul s-ar afla în Capitală, unde a revenit de asemenea clandestin locuind conspirativ".
La această adresă Serviciul Poliției de Siguranță din Capitală a răspuns la 24 iulie 1942 următoarele:

"Verificîndu-se cele semnalate, nu s-a putut da de urma comunistului STEFAN FORIS pînă în prezent, totuși cazul s-a dat în urmărirea agenților acestui birou și în caz de descoperirea lui vom raporta" (Dosar 56/22514 pag.4 Arhiva C.C. al P.C.R.)

4. În perioada 1940-1944, cît a fost Secretar General, Siguranța a dat grele lovituri Partidului, prin descoperirea unor organizații de partid și de masă și efectuarea a numeroase arestări.

Din materialul studiat reese că în perioada guvernării legionaro-antonesciene au avut loc o seamă de arestări din rîndurile organizațiilor de partid și a organizațiilor de masă conduse de partid.

Cele mai mari - după 1941 - au fost: căderea organizației de partid a Sectorului III Albastru din Capitală și a unor activiști de la Județeană Ilfov, în frunte cu Petre Gheorghe, în vara și toamna anului 1942; căderea unei mari părți din arhiva C.C. al P.C.R. și în legătură cu aceasta, a unui important număr de activiști de partid care lucrau pe linia Apărării Patriotice.

Referindu-se la aceste căderi, METIU ION - fost activist al partidului în ilegalitate, care a avut mari divergențe cu STEFAN FORIS și alți conducători de partid - arată în materialul său scris în 1943 și intitulat "FORIS și banda sa în fața pregătirilor hitleriste de atacare pe furis a U.Sovietice" următoarele:

"Criminalul F. și banda sa au trecut deschis la
prădarea org. noastre pe mîna Sig. și gestapoului
nemțesc... Aproape toate căderile largi din Capitală
petrecute din februarie 1942 încoace au fost organizate
de Sig. cu sprijinul direct, perfid și mișelesc al bandei
criminalului F... S-a stabilit că Siguranța cunoștea
numele ilegale, rolul și munca unor tov. din 1939 încoace,
avute în p. U.T.C. și Apărare. Toate materialele C.C. al
banditului F. sînt la Siguranță cît și majoritatea auto-
biografiilor membrilor de p. din Capitală, date ciraci-
lor lui F." (pag.27).

Nu există material doveditor din care să reasă că între
FORIS și Siguranță ar fi existat vreo legătură, sau că FORIS ar
fi avut vină directă în privința acestor căderi.

a/. Imprejurările căderii organizației de partid a
Sectorului III Albastru.

Postul comisar șef TAPLARU ION a declarat:

"TOMA GHEORGHE de meserie zugrav din București.
Acesta prin așirgitul verii sau începutul toamnei 1942,
fiind concentrat a raportat ofițerului cu informațiile
de la unitatea sa că cunoaște o vastă organizație în
București. A fost desconcentrat și trimis Direcțiunii
Generale a Poliției și repartizat grupei a II-a. A dat
informații despre activitatea lui TOACA ILIE cu care era
prieten și despre întîlnirile ce avea acesta. TOACA nu
făcea un secret față de el în legătură cu activitatea sa
în mișcare și tot ce afla ne informa pe noi. Urmărind
activitatea lui TOACA ILIE pe teren și ajutați de rela-
țiile date de TOMA GHEORGHE s-a descoperit organizația
raională din Sectorul III Albastru din toamna anului
1942" (Dosar 541 pag.10).

Nu s-a găsit nici un alt material din care să rezulte în
mod cert că împrejurările căderii organizației Sectorului III
Albastru ar fi altele decît cele arătate de TAPLARU și de alți
polițiști.

b/. Căderea unor activiști de la județeană Ilfov în frun-
te cu PETRE GHEORGHE s-a produs în următoarele împrejurări:

În cursul anului 1942 între ȘTEFAN PORIS și alți membri
ai conducerii partidului, pe de o parte și PETRE GHEORGHE,
METIU ION și alți membri ai Comitetului Județean Ilfov pe

de altă parte, au apărut unele fricțiuni care au dus la dizolvarea Comitetului Județean și suspendarea din muncă a lui PETRE GHEORGHE.

Cu privire la acestea, VICTORIA SIRBU a declarat:

"Conflictul... a izbucnit din cauza greșelii tov. CARP, care a aprobat o circulară greșită a Localei, iar când FORIS a scris o scrisoare către Locală, în care critica documentul și arăta în același timp și care trebuia să fie linia T.CARP s-a alăturat la jignirea localei în frunte cu tov.IANCU (PETRE GHEORGHE) cum că scrisoarea de critică a C.C. a avut un ton aspru, că C.C. critică, dar nu-și face autocritică și altele. Tot atunci tov.IANCU a suspectat pe tov.MOISESCU și a propus uciderea lui tov.MOISESCU, iar când FORIS a spus că așa ceva nu se admite tov.IANCU a început să vorbească de FORIS că ține pe provocatori în brațe... Locala București a fost dizolvată și reorganizată..." (Dosar 40.002 pag. 75-76).

Nemaiavând legătură cu conducerea partidului pe linia unor sarcini concrete, PETRE GHEORGHE a intrat în legătură cu unii activiști ai Partidului Comunist Bulgar veniți prin Dobrogea, în țara noastră.

Aceștia erau puși în urmărire încă din Bulgaria de către gestapoul german și poliția bulgară care au informat și Siguranța română organizându-se arestarea lor.

Despre această arestare, VELICIU EMIL, fost șef al secției juridice de la S.S.I. a declarat:

"În timpul războiului 1941-1942 serviciul secret german cu sediul în București, avea un ofițer de legătură numit conspirativ "SANDU", iar pe numele adevărat ION STANSKI, atașat pe lângă Serviciul Special de Informații Român... Prin el și prin Secția "G", poliția germană de campanie a fost pusă în legătură de serviciu cu Secția juridică a S.S.I. Relațiile de serviciu constau în aceea că noi aveam obligațiunea să primim spre cercetări orice afacere descoperită de organele poliției secrete germane și să-i dau soluția juridică rezultată din cercetările noastre.

Unul din cazurile ivite a fost și cel al lui PETRE GHEORGHE și ATANASOF NICOLAE.

Despre acest caz îmi amintesc că prin 1942 au fost aduși de Organele Poliției Secrete Germane și cei doi bănuți PETRE GHEORGHE și L.T.ATANASOF NICOLAE.

Din actele încheiate de germani rezultă că ambii au fost arestați la Constanța, având asupra lor un plan al portului Constanța, pe care erau fixate minele ce barau portul" (Dosar 40.002 Vol.57 pag.18).

Postul maior magistrat CAMIL C.BAREULESCU a declarat:

"Mi s-a mai spus de către ofițerul BEKAR din această Poliție care era de origine român din Mediaș sau Turda, că individul este în legătură cu o organizație subversivă din Bulgaria, care a fost descoperită la Sofia cu ramificațiuni în mai multe orașe din acea țară printre care și în Varna și că venise în România cu scopuri teroriste anume ca să pună dinamită la podul de la Cernavodă... În cursul cercetărilor, PETRE GHEORGHE a fost anchetat în mai multe rânduri de Poliția Germană și în special de un personaj care venea cînd civil cînd militar și care se spunea că este Inspector al Pol.de Companie Germană și care cercetase și complotul descoperit în Bulgaria. Acest personaj vorbea cu PETRE GHEORGHE bulgărește și se spunea că-l cercetează în legătură cu vizitele sale în România și cu activitatea din Bulgaria" (Dosar 40.002 Vol.57 pag. 20, 22).

Documentele întocmite în anul 1942 de către Gestapoul de companie German, Poliția Bulgară și S.S.I. atestă că arestarea lui PETRE GHEORGHE s-a produs în condițiile arătate mai sus, FORIȘ STEFAN neavînd nici un fel de amestec. (Dosar 40.002 Vol.57 pag. 52-134).

c/. Căderea unei mari părți din arhiva C.C. al P.C.R. și în legătură cu aceasta, a unui important număr de activiști de partid care lucrau pe linia Apărării Patriotice s-a produs astfel:

- În anul 1943 cu ocazia mutării tov.CONSTANTIN PIRVULESCU într-o altă locuință, dînsul, împreună cu tehnica au uitat ori pierdut în taxiul cu care s-au deplasat, un plic cu mai multe documente de partid, despre unii comuniști de la Institutul de Statistică care lucrau pe linia Apărării. (Dosar 40.002 Vol.45 pag.332, Vol.54 pag.92).

- Soferul taxiului a predat plicul organelor de stat iar acestea au reușit să identifice o parte dintre comuniștii de la Statistică între care și pe BIJI MIRCEA.

- BIJI nemiaputînd rezista la bătaia a recunoscut activitatea sa comunistă precum și a altora și a indicat casa din str. Crîngului 5 în care se țineau numeroase ședințe de partid. În această casă era depozitată și o mare parte din arhiva de partid.

- Cu prilejul percheziției făcute de Siguranță, la această casă a fost găsită și confiscată acea parte din arhiva de partid care nu era introdusă în ascunzătorile special amenajate.

Cu privire la acestea, fostul comisar șef TAFLARU ION a declarat următoarele:

"Prin luna septembrie sau octombrie 1943 un șofer proprietar de taxi sau care lucra pe un taxi, pe cînd își spăla mașina la un garaj de automobile, a găsit în mașină, părăsit, un plic format oficial, nu prea mare, de dimensiunile buzunarului. Controlînd conținutul plicului a constatat că conține material comunist și l-a predat unui căpitan care era comandantul militar al garajului.

Acesta văzînd și el conținutul plicului l-a predat Parchetului Curții Marțiale a Capitalei.

Parchetul Curții Marțiale, neputînd întreprinde investigațiuni în cauză din lipsă de aparatură informativă și de specialitate, l-a trimis Siguranței Generale a Statului cu formula obișnuită pentru descoperirea autorilor și colportorilor.

Plicul conținea mai multe manuscrise cu autobiografia citorva membrii din celula de la Universitatea din București, un raport al secretarului acestei celule semnat "AUREL" și tratînd despre activitatea celei; alte cîteva biografii sau autobiografii ale citorva membrii ai mișcării comuniste și dacă nu fac confuzie și cîteva manifeste tipărite din cele scoase de mișcare.

Acest material fiind studiat... s-a reușit să se identifice doi-trei membrii din celula de la Universitate... Stoianovici a mărturisit că cel care semnează raportul celei de la Universitate ca secretar cu numele "AUREL" este BIJI MIRCEA, funcționar la Statistică.

Pe baza declarației celui de mai sus, a fost arestat și BIJI MIRCEA care la cercetări a recunoscut că raportul semnat "AUREL" este într-adevăr scris de el și a început să-și declare activitatea pe care o desfășura în cadrul mișcării comuniste.

Din declarația lui BIJI am aflat că el făcea parte din Comitetul Central al Uniunii Patrioților, împreună cu GH.VLADESCU RACOASA, MIHAI MAGHERU și LEVENTE MIHAI, despre care nu știam nimic până atunci, ... Acesta a mai arătat în declarația sa că ședințele Comitetului Central ale grupului U.P. se țin într-o casă de la Sos., locuința unuia VEXLER...și așa s-a ajuns la casa din strada Crîngului nr.5, locuința lui Paul Vexler, unde în aceeași noapte în care a indicat-o BIJI, așa cum am arătat mai sus, dl.STERIAN însoțit de personalul necesar de agenți și ofițeri de poliție, spre zorii zilei a efectuat percheziție și a găsit arhiva Comitetului Central P.O.R." (Dosar 541 pag. ...)

Cele relatate de către TAFLARU ION sînt confirmate și prin declarațiile foștilor comisari și inspecitori de poliție DRANICIANU DUMITRU, FRUNTEACU ION, STERIAN CONSTANTIN și alții. (Dosar 541 pag. ...)

De asemenea, cele relatate mai sus sînt confirmate și prin conținutul actelor întocmite de Siguranță la timpul respectiv. (Dosar 40.002 Vol.49 pag.35-59).

X

În perioada războiului, Siguranța a dat grele lovituri Partidului datorită faptului că a reușit să recruteze un număr însemnat de informatori, dintre care unii cu funcții de răspundere în Partid sau pe linia organizațiilor de masă.

Referitor la informatorii pe care i-a recrutat și folosit, TAFLARU ION fostul comisar șef al Brigăzii Comuniste a declarat:

"Din anul 1939 pînă în 1944 - August 23 - informatorii pe care i-a avut serviciul unde am funcționat eu au fost următorii, în ordinea cronologică:

A/. Lotul de informatori din sectorul C.F.R. cu care ținea legătura de serviciu detectivul STEFANESCU GHEORGHE, au fost: 1/. TUDOR NICU, taxator la S.T.B., fost pînă în

februarie 1933 mecanic la atelierele Grivița G.P.R. și condamnat șase luni sau un an pentru participare la greva din 1933. În urma plenerii regiunii București, ținută în Capitală în luna iulie sau august 1939, la care au participat oca. 15-18 delegați din regiunea București, TUDOR a fost delegat secretarul organizației locale a P.C. din Capitală în locul lui DAVID CONSTANTIN, desărcinat.

La această plenară din partea C.C. al P.C.R. au participat: BELA ERKINER și STEFAN FORIS. NICU TUDOR a deținut funcțiunea de secretar al organizației locale sau al regiunii București pînă în vara anului 1940 - iulie sau august, cînd a murit... în primăvara anului 1940 el a dat întîlnirea de pe strada Foca între tehnicul central și local - București, pentru a se face predare și primire de material de propagandă.

Elementele luate în supraveghere de la această întîlnire au dus - MULER EUGEN, tehnicul central la descoperirea tipografiei C.C. al P.C.R. din parcul Rahova, iar SAPIRA NORA, tehnicul local la descoperirea depozitului de material al localei București... Concomitent cu tipografia C.C. a fost descoperită și tipografia organizației locale București din str. Alea Bateer nr. 5 locuința lucrătoarei textile REGHINA ROTH. Identificarea casei unde se afla tipografia localei s-a făcut prin filașul lui VILCU VASILE dat la o întîlnire tot de TUDOR NICU.

VILCU luat în supraveghere de la întîlnirea cu TUDOR a avut întîlnire cu această femeie, care după precizarea lui TUDOR este tehnica localei, care deținea tipografia și așa a fost căci la percheziție s-a găsit în locuința ei o mașină Boston în curs de a fi pusă în funcțiune.

La începutul anului 1940 prin ianuarie sau februarie, TUDOR NICU ne-a furnizat informația că sînt chemați la Moscova o serie de fruntași ai P.C.R.-ului, între care a dat următoarele nume pe care le rețin: STEFAN FORIS, LUCA LASLO, TEOHARI GEORGESCU, STRUL ZIGHELBOIM, AUREL LEIBOVICI - secretarul regionalei din Basarabia a P.C.R.-ului și chiar el, adică NICU TUDOR. Nu mi-a precizat adevăratul scop al chemării la Moscova a acestor fruntași

comuniști, pentru că nu știa. Rețin însă că în ce-l privește pe el, NICU TUDOR s-a eschivat să meargă pretextând că este bolnav de ulcer și că n-ar putea suporta drumul, dar în realitate mi-a spus că se teme să nu fie reținut din cauza căderilor ce avusese loc în București, unde el activase permanent.

N-a mai fost în măsură să ne relateze alte informațiuni în legătură cu plecarea în Rusia a celor menționați, intrucât în luna martie 1940 a intervenit căderea tipografiei, de care el a fost făcut vinovat, lucru pe care TUDOR mi l-a spus la una din întâlnirile ce am avut cu el după descoperirea tipografiei".

TUDOR NICU îmi spunea că în calitate de secretar al regiunii București, care în cadrul organizării partidului este socotită regională, el este membru în C.C. ca secretar de regională.

Pînă în primăvara anului 1940, toate informațiile pe care le posedam în legătură cu C.C., erau obținute de la TUDOR NICU" (Dosar 541 pag.183-185).

"2/. TUȚĂ PETRE, secretarul celulei comuniste din atelierele Grivița - Secția I Locomotive, a fost al doilea informator în lotul detectivului ȘTEFANESCU GHEORGHE. Acesta a participat la Plenara localei București ținută în vara anului 1939, așa că la această plenară doi participanți au fost informatori ai siguranței, anume TUDOR NICU și TUȚĂ PETRE" (pag.4).

"3/. Lotul de informatori cu care țineam eu legătura de serviciu au fost următorii în intervalul de timp menționați...

6/. MELINTE PETRE, croitor originar din jud. Iași sau poate din oraș, a fost recrutat de dl. inspector DUMITRU POPESCU în vara anului 1940 în împrejurările următoare:

Prin luna iunie sau iulie 1940, MELINTE activa în cadrele Comitetului local București, unde venise de curînd de la Iași, a căzut într-o organizație cu material de propagandă, avînd implicați 5-6 membri. Cu prilejul cercetărilor dl. inspector POPESCU a convenit cu MELINTE, ca acesta să colaboreze cu siguranța ca informator, creîndu-1 în schimb cea mai ușoară situație în proces, căci de

scoș din cauză nu putea fi scoș fără a fi bănuț de informator.

... El, adicĂ MEIINTU, a dat intilnirea ce a avut loc cu inginer PANETH sau dr. KORNHAUSER și de unde s-a ajuns la identificarea lor și a lui ADA MARINESCU". (pag.186-188).

"Schimbările sau numele membrilor din C.C. al P.C.R. de care am luat cunoștință sau am aflat în cadrul serviciului unde am funcționat din 1939 și pînă în 1944.

1/. În luna iulie sau august 1939 am aflat precis de la informatorul TUDOR NICU că la plenara regiunii București ținută în Cap.(de care am vorbit și în altă parte) au participat din partea C.C. BELLA BREINER și STEFAN FORIS. Informatorul TUDOR NICU îi cunoștea pe amîndoi de la închisoare.

2/. Tot de la inf.TUDOR NICU, mi s-a dat nominal prin ianuarie sau februarie 1940 numele membrilor din C.C. ...

3/. ...

4/. Cu prilejul descoperirii grupului U.P. (Uniunea Patrioților) în Capitală în Decembrie 1943, BIJI MIRCEA care era membru în C.C. U.P. ne-a declarat că în casa din str.Cringului Nr.5 unde țineau ședințele de comitet membrii C.C. al grupului U.P., participa la aceste ședințe și "MARIUS", conspirativ cred că este STEFAN FORIS.

După sennalamente corespundea întocmai. De asemenea participa la ședințele C.C. al U.P., totdeauna SERGIU nume conspirativ care este membru în C.C. al P.C. și instructorul partidului pe lîngă C.C. al U.P. După sennalamentele date... ne-a dat posibilitatea să-l identificăm pe SERGIU în persoana lui REMUS KOFLER...

5/. Ultimele nume și schimbări de membri din C.C. al P.C.R. în această perioadă de timp am luat cunoștință în vara anului 1944 cu prilejul arestării lui KENDLER SAMY, la Brăila și care a fost apoi trimis Direcțiunei g-rale a Pol. la Buc. Acesta a fost repartizat pentru cercetare de inspectorul DRAUCEANU șeful Corpului Detectivilor, înlocuitorului meu la conducerea grupeii, comisarul șef STERIAN, deoarece eu, eram plecat în provincie, jud.Hunedoara unde aveam familia evacuată. La reîntoarcerea

mea, după jumătatea lunii august, aproximativ pe la 18-19 aug. colaboratorii mei STERIAN CONSTANTIN și PRUNESCU ION m-au informat verbal de cazul KENDLER petrecut în lipsa mea, că acesta le-a declarat că în primăvara anului 1944 s-a reconstituit C.C. P.C.R. fiind înălțurați STEPAN FORIS și KOFLER REMUS, adică MARIUS și SERGIU pentru suspiciunea că ar fi informatori ai sig. și au intrat în C.C. PATRASCANU și DI.EMIL BODNARAS iar el - KENDLER a fost făcut casier central cu numele "BANU"..." (Dosar 541 pag. 191-192).

Foștii comisari DRANICBANU DUMITRU, PRUNESCU ION, STERIAN CONSTANTIN și alții confirmă cele declarate de către TAPIARU ION (Dosar 541 pag. 33-54, 66-71).

BORCESCU TRAIAN - fost șef al serviciului de informații al armatei în perioada războiului a declarat:

"Din informații am aflat că Siguranța are informatori mai de valoare pe un anume MARGULIUS, SRAER și alții..." (Dosar 40.002 Vol. 4 pag. 264).

SRAER făcea parte din biroul juridic al Apărării Patrio- tice care avea sarcina de partid să organizeze apărarea în justiție a luptătorilor antifasciști care erau judecați. În această calitate el avea posibilitatea să cunoască multe aspecte ale activității de partid în ilegalitate.

5. Cu privire la faptul că a inițiat stringerea de date biografice ale membrilor partidului precum și adresele lor și ale rudelor acestora, date, dintre care unele căzând în mina siguran- tei, au dus la noi arestări.

Referitor la aceasta, TROHARI GEORGESCU a declarat:

"...VINTE ION când a venit la închisoare a declarat că Partidul se găsește în mina dușmanilor, că se petrec astfel de lucruri care nu pot fi explicate decît prin aceea că în fruntea Partidului se găsește un dușman. A arătat pentru a da exemple, că în 1942-1943, adică în plin război, C.C. a cerut organizației de București să se întocmească liste scrise cu toți membrii de partid, pe instituții și întreprinderi, care să fie centralizate de C.C. ca să se cunoască numărul membrilor de partid.

În felul acesta s-au produs arestările în urma listelor cu numărul membrilor de partid găsit la unul dintre activiștii arestați" (Dosar 40.009 Vol.2 pag.80).

În documentele de arhivă și materialele întocmite de siguranță nu s-au găsit dovezi care să confirme cele declarate de către TEODHARI GEORGEȘCU. Nu există nici un material din care să reiasă că într-adevăr la vreunul din cei arestați s-ar fi găsit tabele nominale cu date biografice și adrese ale altor comuniști. Nici unul din foștii agenți de siguranță nu a confirmat că ar fi găsit astfel de tabele. Ceea ce s-a găsit în decembrie 1943, cu prilejul căderii arhivei de partid din strada Crîngului nr.15 nu erau tabele nominale ale comuniștilor ci rapoarte de activitate, procese verbale de ședințe, dar în majoritatea acestora, numele celor despre care se vorbea erau conspirative. (Dosar 541 pag. 43-52, 153-157).

Singurul care declară că personal a primit indicații din partea lui PORIS de a strânge date biografice ale membrilor de partid a fost PETREA NICOLAE. Declarațiile sale sînt însă contradictorii. Astfel, la 18 august 1945 răspunzînd la o întrebare în legătură cu modul cum apreciază întocmirea de liste cu toți membrii de partid în anii ilegalității și ce cunoaște el cu privire la întocmirea acestor liste, a declarat:

"Faptul că s-a cerut liste de toți activiștii și membrii partidului, pe vremea aceea de cruntă ilegalitate și teroare, constituie o provocare înconștientă sau conștientă. Eu de cînd am fost atras în partid, nu am pomenit așa ceva nici odată". (Dosar 40.002, Vol.73 pag.229).

Mai tîrziu însă, începînd din 1951 după doi ani de anchetă sub stare de arest, a declarat:

"În acest timp PORIS a cerut de la noi să dăm indicații biografice asupra tovarășilor din București și eu i-am dat prin VICTORIA SIRBU o parte din aceste indicații" (Dosar 40.002 Vol.73 pag.25).

"Tot în cursul anului 1943, PORIS a pus problema să cer la activiștii județeni biografii scrise ale membrilor de partid. Eu nu-mi mai amintesc cine mai era la PORIS cînd s-a luat această hotărîre pe care eu am executat-o predînd VICTORIEI SIRBU biografii la cea. 20 membrii de partid din București" (Dosar 40002 Vol.73 pag.39).

Din cele de mai sus rezultă că inițial el afirmă că la darea indicațiilor au participat și alți tovarăși dar când i s-a cerut să precizeze nu a putut să arate concret cine a mai participat. În același timp el arată că aceasta reprezenta o hotărâre. Ori, dacă ar fi fost așa și el fiind membru al C.C., trebuia să participe la adoptarea acestei hotărâri. Arată de asemenea, că a strâns astfel de date pentru o parte dintre membrii de partid din București dar nu arată de ce nu a executat, în întregime, hotărârea sau indicațiile date în acest sens.

Din document reiese că într-adevăr PETREA NICOLAE a strâns date despre membrii de partid care lucrau în sectoarele de care răspundea el ca membru al Comitetului Central și secretar al organizației de București. El a strâns astfel de date prin: DAN ECATERINA, IVANCA RUDENCO, ANA TOMA, PAUL DAVIDOVICI și ELENA GEORGESCU. (Dosar 40.002 Vol.55 pag. 260, 298-299, 323-327, 333).

Intrucât toți cei care au strâns asemenea date declară că le-au predat lui PETREA NICOLAE, la cererea acestuia, nimeni altcineva nu mai declară că ar fi primit astfel de indicații de la FORIS, și în arhiva de partid nu se găsesc asemenea situații iar PETREA NICOLAE a recunoscut că a cerut datele respective; este mai probabil, că el a făcut aceasta din proprie inițiativă, în calitate sa de secretar al organizației de București, folosindu-le în activitatea proprie, fără a le mai transmite altor tovarăși din conducerea partidului.

VICTORIA SIREU, care a fost tehnica Secretarului General al Partidului și care a participat la toate ședințele Comitetului Central și de asemenea a consemnat în scris toate indicațiile date de Secretarul General nu cunoaște că s-ar fi dat o asemenea indicație. (Dosar 40.002 Vol.18 pag.4).

VICTORIA SIREU arată însă că într-o anumită perioadă s-au cerut date referitoare la comuniștii aflați în anumite închisori.

FINTILIE GHEORGHE referindu-se la această problemă arată:

"...a sosit la închisoare din partea Comitetului Central un document prin care se cerea să înaintăm o situație cu numele tuturor comuniștilor care făceau parte din organizația de partid din închisoare. GHEORGHIU DEJ predându-mi spre păstrare acest document a spus: "poftim... dovada..."

Părerea mea în legătură cu această cerere trimisă din partea Comitetului Central era că dacă aceasta nu e o acțiune de trădare, atunci în orice caz e o gravă greșală, o gravă lipsă de vigilență. Tocmai în această perioadă căderile din mișcare au fost mai dese" (pag.3-4)

VICTORIA SIRBU afirmă că s-a luat această măsură pentru ca, pe baza datelor obținute, să se poată găsi rudele celor închiși. Era necesar să se procedeze astfel deoarece înăsprindu-se teroarea antonesciană nu se mai putea organiza ajutorarea celor închiși decât prin rudele lor, altfel siguranța aresta pe toți cei care luau legătura cu închisorile și nu aveau rude acolo. (Dosar 684 pag.176 Fond 96 - Arhiva C.C. al P.C.R.).

Din documentele studiate rezultă că FORIS avea o preocupare deosebită pentru conspirarea activității și a legăturilor de partid. În perioada 1941-1944, el a aplicat sancțiuni de partid sau a inițiat aplicarea lor unui mare număr de activiști pentru că s-au abătut de la regulile de vigilență și conspirativitate, ceea ce de fapt a fost și una dintre principalele cauze ale conflictelor pe care FORIS le-a avut cu acei activiști. Dintre cazurile ivite menționăm următoarele:

- A criticat aspru într-o ședință pe IOSIF RANGHET pentru încălcarea regulilor conspirativității la resortul de război de care răspundea. Pentru aceste lipsuri și pentru unele abateri disciplinare, STEFAN FORIS a propus și s-a luat măsura suspendării lui RANGHET din muncă. (Dosar 40.002 Vol.54 pag.112).

- A blamat și condamnat atitudinea tovarășilor CONSTANTIN PIRVULESCU și ILEANA (POPF) RACBANU pentru încălcarea regulilor conspirativității și alte abateri avute în legătură cu căderea organizației Uniunii Tineretului Comunist. (Dosar 40.002 Vol.56 pag.225-233).

- Pentru aceleași motive, a propus Comitetului Central și acesta a sancționat și dat un avertisment sever tov. CONSTANTA CRACIUN. (Dosar 40.002 Vol.56 pag.232-233).

- Tot pentru astfel de abateri a blamat și a suspendat din partid pe tov.VINTE ION secretarul biroului județean U.T.C. și membru al C.C. al U.T.C. (Dosar 40.002 Vol.56 pag. 229-230, 233).

- În legătură cu căderea organizației U.T.O., a criticat și alți activiști, aplicându-le unele sancțiuni care au mers pînă la excluderea lor din partid. (Vol.56 pag. 230-231, 233-234).

- După cădere, în decembrie 1943, a materialului lăsat la casa WEXLER de către REMUS KOPLER, l-a criticat aspru pe acesta și l-a suspendat din muncă. (Vol.56 pag.9, 273; Vol.45 pag.297).

În legătură cu căderea arhivei de partid din strada Crîngului Nr.15, în decembrie 1943, cădere care a constituit o grea lovitură dată partidului de către siguranță, FORIS nu numai că a luat poziție și măsuri împotriva celor vinovați, dar a luat poziție autocritică în legătură cu răspunderea ce-i revenea ca Secretar General al Partidului. În declarația dată în mai 1944 de către PETREA NICOLAE, referindu-se la o ședință care s-a ținut la conducerea partidului, în legătură cu căderea arhivei, arată:

"Tov.FORIS a arătat că de fapt el poartă răspundere cea mai mare ca conducătorul C.C. și dacă noi credem de cuvîntă ca el să fie înlocuit în postul său el se va supune hotărîrii noastre, ceilalți tovi la rîndul lor au făcut și ei autocritica. Eu am fost de acord cu faptul cum tov.FORIS a stabilit răspunderea în C.C. însă în ce privește înlocuirea sa eu nu am luat atitudine, gîndindu-mă că din toți membrii C.C. nimeni nu are autoritatea și pregătirea și experiența tov.FORIS" (Dosar 40.002 Vol.73 pag.218).

6. Referitor la invinuirea că a acționat pentru îndepărtarea din conducerea partidului a unor cadre de bază manifestînd o atitudine de timorare și demoralizare a lor și s-a înconjurat, în același timp, de elemente mic burghize necinstite.

Din documente reiese că, între STEFAN FORIS pe de o parte și alți tovarăși din conducerea partidului pe de altă parte, au avut loc, în perioada 1941-aprilie 1944, repetate neînțelegeri și fricțiuni care au culminat cu înlăturarea din muncă a unor tovarăși.

Principalele neînțelegeri, FORIS le-a avut cu PETRE GHEORGHE, fost secretar al județenei Ilfov, CONSTANTIN PIRVULESCU, IOSIF RANGHET, LILIANA RACEANU, GRIGORE RACEANU, ANA TOMA și IVANCA RUDENCO.

- In legătură cu neînțelegerile ce au avut loc între FORIS și PETRE GHEORGHE:

Din materialul studiat rezultă că între PETRE GHEORGHE pe de o parte și conducerea partidului pe de altă parte au existat neînțelegeri încă înainte ca FORIS să fie numit Secretar General al Partidului.

Intr-o scrisoare de informare redactată de către FORIS, în decembrie 1940, pe baza rapoartelor trimise de conducerea partidului din țară, în U.R.S.S. unde acesta se găsea, scrisoare trimisă la Comintern lui BORIS STEFANOV, se arată că din rapoartele primite de la C.C. al P.C.R. reiese ca o problemă deosebită faptul că în partid se manifestă acțiunea fracționistă a lui PETRE GHEORGHE.

Analizând poziția Comitetului Central față de atitudinea lui PETRE GHEORGHE, FORIS nu a fost în totalitate de acord cu aprecierile făcute de Comitetul Central la adresa acestuia.

In scrisoarea sa FORIS a arătat:

"După cum scriu tovarășii, este foarte important ca, cazul ZIDARU (PETRE GHEORGHE n.n.) să fie un caz izolat și ca întregul partid să stea strâns sub conducerea Comitetului Central... In ceea ce-l privește pe ZIDARU tovarășii au procedat just. I-au dat posibilitatea să spună tot ce vrea și nu au luat măsuri organizatorice. Nu este justă argumentația tovarășilor cu privire la caracterul greșit al lozincii lui ZIDARU: "Nici un petec de pământ agresorilor (fasciști)". Această lozincă era justă înainte de pactul Uniunii Sovietice cu Germania și înainte de izbucnirea războiului și nu are nimic comun cu lozinca "apărarea granițelor" și "integrității României". Tovarășii scriu că mai există pericolul reluării manifestărilor fracționiste ale tov.Z. După cum reiese din fapte, această părere este întemeiată. Am în fața ochilor și foarte puternica atitudine fracționistă a lui ZIDARU... In atitudinea sa eu văd imensa nemulțumire și vanitatea bolnăvicioasă de care tovarășul ar trebui lecuit. Altfel poate aluneca pe o pantă foarte periculoasă". (Dosar 168 pag.53-58 Fond 1 I.C. - Arhiva C.C. al P.C.R.).

Referindu-se la evoluția cazului PETRE GHEORGHE, FORIS ȘTEFAN a scris în primăvara anului 1945 următoarele:

"Printr-un compromis neprincipial, tov. TROHARI GEORGESCU a reușit să lichideze conflictul încă înaintea somirii mele în țară..." (FORIS: "Adevărul despre munca partidului și a Comitetului Central în timpul războiului anti-sovietic" pag.11).

El arată în continuare că PETRE GHEORGHE n-a renunțat la poziția de indisciplină față de conducerea partidului și în primăvara anului 1941 a cooptat în Biroul Județean Ilfov pe unii tovarăși fără a avea aprobarea C.C. (pag.13). Apoi FORIS arată:

"Conflictul între Bir. Județean în frunte cu IANCU și C.C. s-a agravat prin cazul MOISESCU. Căzind în panică și dintr-o extremă în alta GHEORGHIEV și Bir. Jud. au declarat pe MOISESCU provocator și au hotărât să-l execute fără nici o dovadă concretă, având conștiința lui CARP. M-am opus hotărârii, fiind susținut de ILONA POP și mai târziu și de tov. PIRVULESCU, după venirea lui. Noi am cerut o anchetă serioasă în cazul lui MOISESCU. Răspunsul lui GHEORGHIEV a fost că C.C. în frunte cu mine "luăm pe provocatori în brațe" (pag.14).

Poziția fracționistă a lui PETRE GHEORGHEV s-a adâncit după deslănțuirea războiului antisovietic când acesta în loc să prelucraze și să difuzeze rezoluția C.C. în legătură cu războiul a redactat și difuzat o circulară care conținea unele confuzii și aprecieri greșite. FORIS a criticat, pentru aceasta, foarte aspru biroul județean și îndeosebi pe PETRE GHEORGHE personal. PETRE GHEORGHE și biroul județean au refuzat să-și facă autocritică și au început o campanie împotriva Comitetului Central și în special a lui FORIS.

Referitor la acestea FORIS arată:

"Încă GHEORGHIEV și Bir. Jud. n-au prelucrat și n-au răspândit manifestul. Mai mult, mai târziu GHEORGHIEV în contradicție cu CARP și sora sa IVANCA, a susținut că nici nu l-a primit. În schimb GHEORGHIEV a propus lui CARP scoaterea unei circulări a Com. Jud. în legătură cu războiul anti-sovietic. Fără știrea mea CARP a aprobat Circulara Com. Jud., prelucrarea și

răspindirea ei la partid, tineret și Apărare. Acest lucru am aflat de la tov. KOFLER care a văzut circulația la C.C. al Apărării, după prelucrarea ei la Com. Jud. al Apărării. Abia cu două săptămâni după lansarea Circularii C.C. din 8 iulie, CARP mi-a trimis textul circularii Com.județean. Inșă pînă la sfîrșitul lunii Octombrie, el a ascuns în fața mea și a C.C. că el a aprobat circulara Com.jud., prelucrarea și răspindirea ei". (pag. 14-15).

După ce arată care au fost greșelile și confuziile din cuprînsul circularii Comitetului județean, FORIS scrie:

"Cu toată promisiunea solemnă din scrisoarea sa din 4 august, Bir.jud.Ilfov nu și-a făcut autocritica și a început o campanie că C.C. "Nu-și face autocritică în legătură cu greșelile sale". În ședințele sale el a început o discuție fără sfîrșit împotriva noii linii a partidului, cu activul și cu membrii partidului nu s-au prelucrat noile sarcini pentru mobilizarea maselor împotriva războiului criminal a lui Hitler și Antonescu, sabotînd îndeplinirea sarcinilor noi și executarea hotărîrilor luate pentru realizarea Frontului Unic Național al poporului împotriva ocupanților hitleriști și a slugilor lor trădătoare de la cîrma țării" (pag. 15-16).

Cele arătate de FORIS sînt confirmate prin declarațiile lui VICTORIA SIRBU și primele declarații ale lui PETREA NICOLAE și CARP CONSTANTIN (Dosar 40.002 Vol.54 pag.230-234; Vol.73 pag. 22-24; Vol.106 pag.25-29).

Alți tovarăși care au avut conflicte cu FORIS STEPAN cum sînt IVANCA RUDENCO, ANA TOMA, ELENA și GRIGORE RACEANU și METIU ION, deși recunosc că circulara elaborată de Biroul Județean Ilfov conținea unele greșeli și confuzii, îl acuză totuși pe FORIS că a speculat aceste lipsuri pentru a lovi în Biroul Județean și în special în PETRE GHEORGHE, fără a recunoaște în același timp lipsurile COMITETULUI CENTRAL care avea datoria să elaboreze mai înainte un manifest și nu a făcut acest lucru și de asemenea instructorul Comitetului Centrl, pe lângă Comitetul Județean, CARP CONSTANTIN, a fost de acord cu conținutul circularii elaborate de Comitetul Județean.

Astfel IVANCA RUDENCO a declarat:

"Județeană a ieșit cu un manifest într-adevăr cu unele greșeli în aprecierea războiului. "Ce este de clasă". Că burghezia română este interesată să ducă acest război antisovietic, etc. care a dat posibilitatea lui FORIS să înceapă prin scrisori lungi și manifeste polemice cu Jud. în loc să-i cheme și să poată capătă chestiunilor și arătându-le care sînt sarcinile partidului în momentul de față. După lungi discuții de abia la 5 sept. s-a ajuns la platforma program". (Dosar 40.002 Vol.106 pag.200).

Problema conflictului cu Biroul județean Ilfov a fost analizată și într-o rezoluție a Comitetului Central al partidului adoptată în ianuarie 1942. În rezoluție, luîndu-se poziție împotriva atitudinii lui PETRE GHEORGHE se arată, în același timp, și lipsurile care aparțin Comitetului Central. Astfel în rezoluție se arată:

"Poziția oportunistă a fostului Birou Județean Ilfov în frunte cu I. (IANCU - PETRE GHEORGHE) exprimată în circulara sa, a dus la un grav conflict politic. I. folosindu-se de slăbiciunile conducerii centrale (nepăsare, spirit liberal, împăciuitoare, lipsă de control și de conducere) a început o polemică împotriva liniei politice a partidului și a răpit aproape tot timpul Comitetului județean cu discuții și campanie contra Comitetului Central... I. a început o campanie fracționistă împotriva liniei membrilor Comitetului Central, agitînd convocarea unei Conferințe de partid peste capul C.C., pentru alegerea unui nou Comitet Central. C.C. s-a lăsat antrenat, într-o discuție inutilă cu I., care discuție a durat peste 4 luni, tocmai acum în timpul războiului. C.C. s-a sesizat numai în urma încălcărilor grave a disciplinei și a regulilor de conspirație din partea lui I. cînd securitatea organizației de partid din Capitală și a secretariatului C.C. a ajuns într-un pericol iminent. C.C. a dizolvat din motive conspirative comitetul județean, al cărui membri erau semnați și urmăriți. I. nu s-a supus hotărîrii, a refuzat să predea munca și legăturile lui și a pornit deschis la spargerea organizațiilor partidului; tineretului (următe de M.) în numele Comitetului județean dizolvat" (Dosar 40.002 Vol.57 pag.179).

- Cu privire la conflictul lui FORIS cu tovarăşul
CONSTANTIN PIRVULESCU şi îndepărtarea sa din muncă.

La scurt timp după conflictul cu locala Bucureşti şi
ca o continuare a acestuia, a apărut conflictul dintre FORIS şi
tov. CONSTANTIN PIRVULESCU care a dus la suspendarea sa din muncă
pe timp de 6 luni.

Referindu-se la aceasta PETREA NICOLAE a declarat:

"In legătură cu acest conflict (este vorba de
conflictul cu locala Bucureşti n.n.) au fost de partea
lui FORIS: CARP C., SIRBU VICTORIA, PIRVULESCU şi eu.
Pe la jumătatea anului 1942, PIRVULESCU şi-a schimbat
atitudinea faţă de acest conflict, declarând că nu
FORIS a avut dreptate ci PETRE GHEORGHE şi ceilalţi
care au fost alături de el" (Dosar 40.002 Vol.73 pag.
128).

71
In declaraţiile sale, VICTORIA SIRBU a arătat:

"In octombrie 1941, a sosit PIRVULESCU, a fost dus
în casa lui MARIUS în care a stat peste 2 săptămâni în
care timp a fost pus la curent cu toate chestiunile.
El s-a propus singur pentru conducerea din partea C.C.
a judeţenei şi lichidarea cazului IANCU. In acest scop
PIRVULESCU a făcut un proiect de rezoluţie autocritică
în baza hot.din aug. şi sfaturi din dec. 40 ale I. C.
cu un apel către judeţeana pentru revenirea la munca
partinică. Acest proiect GHITA urma să-l discute cu
IANCU şi CARP. La şedinţă însă discuţia era dusă de
IANCU pe chestiuni mărunte sau antipartinice şi GHITA
se lasă antrenat şi nici nu scoate proiectul din buzun-
nar. Raportul lui GHITA asupra acestei şedinţe menţio-
nează că IANCU are atitudine nesănătoasă este pornit
şi nu va fi bine" (Dosar 40.002 Vol.56 pag.34, 38).

"In urma acestor hotărîri se decide dizolvarea
Com.Jud. în unanimitate, preluarea legăturilor şi
constituirea unui nou Com.jud. Cu executarea acestei
hotărîri este însărcinat PIRVULESCU. Cu toată interdic-
ţia la această şedinţă IANCU îl aduce pe PAVEL. PIRVU-
LESCU cu toate că a fost prevenit, acceptă prezenţa lui
PAVEL, răstoarnă hotărîrea C.C. şi formează un Com.Jud.
în frunte cu IANCU şi cu ceilalţi oameni urmăriţi pu-
nînd chiar şi pe PAVEL în Com.excluzînd numai pe METZ...
MARIUS se sesizează de călcarea hotărîrilor de către

PIRVULESCU și-l aduce pe PIRVULESCU la el. PIRVULESCU cu greu și plângând recunoaște greșeala și se propune iarăși singur s-o repare" (pag.35, 39).

"Acțiunea de îndepărtare din muncă a lui CONSTANTIN PIRVULESCU a fost dusă practic în felul următor: FORIS STEFAN a pregătit un material sau mai bine-zis un proiect de hotărâre în care aducea învinuirea lui CONSTANTIN PIRVULESCU prin aceea că FORIS STEFAN îl făcea responsabil pentru greșelile lui ILONA POP... Acest proiect de hotărâre FORIS STEFAN l-a prelucrat într-o ședință cu următorii membri ai Comitetului Central: IOSIP RANGHET, CONSTANTIN HAGIU, PETREA NICOLAE și cu mine.

PIRVULESCU CONSTANTIN nefiind adus la ședință cei prezenți nu cunoșteau punctul său de vedere asupra învinuirilor aduse de STEFAN FORIS acestuia.

După prelucrarea acelui proiect de hotărâre participanții la această ședință l-au aprobat și s-a luat hotărârea ca IOSIP RANGHET și HAGIU CONSTANTIN să meargă la CONSTANTIN PIRVULESCU ca să prelucereze cu acesta materialul respectiv și să-i ceară în acest sens să-și facă autocritică față de învinuirile ce i se aduceau. Hotărârea fiind astfel luată RANGHET IOSIP și HAGIU CONSTANTIN au plecat cu materialul chiar atunci din ședință la CONSTANTIN PIRVULESCU. Întorcându-se de la acesta RANGHET IOSIP și CONSTANTIN HAGIU au anunțat pe STEFAN FORIS că PIRVULESCU CONSTANTIN refuză să-și facă autocritică arătând că învinuirile aduse lui în acest material sînt neîntemeiate deoarece el nu poate fi făcut responsabil pentru greșelile lui ILONA POP expuse în acel material...

STEFAN FORIS a pus atunci în discuție în ședință răspunsul lui CONSTANTIN PIRVULESCU în legătură cu materialul și a venit cu propunerea unei noi hotărâri și anume ca IOSIP RANGHET și HAGIU CONSTANTIN să plece din nou la CONSTANTIN PIRVULESCU pentru a discuta cu acesta iarăși acel material și să-i ceară autocritică iar în caz de refuz să i se spună că în această ședință s-a luat hotărârea de îndepărtarea din muncă a sa pe timp de 6 luni. La această propunere a lui STEFAN FORIS,

IOSIP RANGHET s-a ridicat împotriva acestuia susținând atitudinea lui PIRVULESCU C-tin arătând deci că nu există o bază reală pentru îndepărtarea acestuia din muncă. STEFAN FORIS atunci s-a infuriat și a început să argumenteze propunerea lui, argumentare de care nu-mi amintesc cum a făcut-o FORIS STEFAN. Stiu însă că FORIS STEFAN în fața acestei situații știind că eu îl voi susține deoarecece până atunci eu l-am susținut în toate acțiunile sale, m-a întrebat pe mine în fața celor prezenți în ședință dacă susțin propunerea sa. Eu am arătat că sînt de acord cu această propunere. După aceasta FORIS STEFAN a obținut și acordul lui PETREA NICOLAE și HAGIU CONSTANTIN iar în urmă l-a obținut și pe a lui RANGHET IOSIP. Astfel IOSIP RANGHET și HAGIU CONSTANTIN au plecat din nou la PIRVULESCU CONSTANTIN iar acesta refuzînd să-și facă autocritica a fost îndepărtat din muncă pe timp de 6 luni" (Dosar 40.002 Vol.55 pag.21-22).

- În legătură cu conflictele dintre FORIS și soții

RACEANU.

Referindu-se la aceste conflicte VICTORIA SIREU declară:

"Despre cauzele excluderii din partid a lui RACEANU cunosc următoarele: Cînd s-a hotărît creerea resortului de război s-a discutat atunci și cu PETREA NICOLAE problema resortului de război pentru a trece la organizarea lui. Această problemă PETRE NICOLAE trebuia s-o prelucraze cu activul Localei partidului. PETREA NICOLAE nu a înțeles bine problema resortului de război și pe această bază s-a iscat o discuție între PETREA NICOLAE și RACEANU care a degenerat în conflict. Raportînd lui FORIS despre cele relatate de PETREA NICOLAE relativ la acest conflict, FORIS mi-a dat în scris atît instrucțiuni despre Resortul de Război cît și despre Frontul Patriotic pe care instrucțiuni să merg eu să le prelucrez cu Locala Partidului, iar lui PETREA NICOLAE i s-a cerut ca el să recunoască în ședință că nu a înțeles instrucțiunile și să-și facă autocritică acolo în ședință în conflictul cu RACEANU.

Sedința aceasta a fost în vara anului 1942, imediat după hotărîrea creerii resortului de război. La această ședință au participat SPERE CONSTANTIN, PETREA NICOLAE,

RACEANU și cu mine... Toate propunerile în legătură cu punerea în practică a instrucțiunilor eu mi le-am notat ... Cele mai multe sugestii le-a dat RACEANU... FORIS STEFAN a scris lui RACEANU o scrisoare în care critica sugestiile lui și motiva critica. La această scrisoare RACEANU a răspuns cu o scrisoare plină de ironii la adresa Resortului de Război și rolul lui HANGHET făcând pe acesta un TURADEVSKI al nostru. La această scrisoare a lui RACEANU, FORIS STEFAN a răspuns din nou cu altă scrisoare în care explica din nou problemele ridicate și îl făcea pe RACEANU "Cap de lemn"... Stiu că din partea lui RACEANU a venit din nou o scrisoare plină de insulte în care el anunța că pleacă din partid... Acest conflict între Locală și Răceanu, asupra cărui conflict exista raport din partea Localei precum și scrisorile dintre FORIS STEFAN și RACEANU au fost discutate de FORIS STEFAN și PIRVULESCU CONSTANTIN și ei au hotărât împreună să propună Localei Partidului să discute cazul lui RACEANU și să propună excluderea lui din partid" (Dosar 40.002 Vol.58 pag.161-162). Nearătind nimic concret GRIGORE RACEANU a declarat în aprilie 1953 următoarele:

"Stiu de asemenea chiar din propria mea experiență, că FORIS, KOFLER și SIRBU VICTORIA provocau conflicte și-i înlăturau din funcțiile de răspundere pe toți acei care ridicau glasul împotriva politicii lor trădătoare.

În acest scop, ei căutau să-i compromită pe acești tovarăși în fața membrilor de partid ca "dușmani, fracționiști și agenți ai fascismului".

Așa au procedat mai înainte cu PETRE GHEORGHE care conducea organizația județeană Ilfov, apoi cu mine, cu tovarășa mea, cu tov.ALEXE și cu alți tovarăși care luaseră atitudine împotriva liniei și acțiunilor lor trădătoare" (Vol.55 pag.289).

În legătură cu cazul ILONEI POP RACEANU, VICTORIA SIRBU arată la data de 2 noiembrie 1950, următoarele:

"Din momentul excluderii din Partid a soțului ei RACEANU, tov.ILONA POP a început să aibă o serie de manifestări neprincipiale și personale, care s-au arătat atât la muncă la Apărare cât și în atitudinea ei față de FORIS pe care-l considera direct vinovat în excluderea

soțului ei. Astfel în una din ședințele Secretariatului unde erau FORIS, tov.PIRVULESCU, tov.ILONA POP și cu mine, prin septembrie 1942 (ședință când s-a scris procesul verbal al acestei ședințe în 40 de pagini bătute la mașină) s-a luat hotărîrea ca FORIS să concretizeze atitudinea tov.ILONA POP și s-o discute. FORIS a făcut o scrisoare în care a expus cele ce se imputau tov. ILONA, iar eu am adus-o pe tov.ILONA pentru ședință cu FORIS, unde urma să discute această scrisoare. Știu că FORIS și cu tov.ILONA s-au certat și a rămas ca tov. ILONA să ia scrisoarea cu ea să mediteze și pe urmă să dea răspuns, la fel urma ca tov.ILONA să facă un raport autocritic asupra muncii sale la Apărare pe care urma să-l discute cu tov.PIRVULESCU. Tov.ILONA POP a tărăgănat cu predarea raportului în același timp a început să critice C.C. în legătură cu KOPIER față de STEPANIA (fata tehnică) să desconspire o serie de lucruri cunoscute numai de Secretariat... s-a luat hotărîrea ca tov. POP să fie chemată în ședință cu tovi HAGIU și PIRVULESCU unde să fie discutat raportul ei și atitudinea ei fracționistă. La prima chemare la ședință, tov.POP a refuzat să vină spunind că e bolnavă, iar la a doua chemare nici nu a mai venit - și nu a mai venit nici la o întâlnire; rupînd astfel legătura cu Partidul. Rupînd legătura cu Partidul, tov.POP a tras după sine rupînd de la Partid și pe tovarășii HORIA și EVA BIRTAS...

.....
Adevărul este că ILONA POP nu a fost eliminată de la conducerea Partidului ci ea singură a rupt legătura cu Partidul" (Vol.58 pag.77-78).

După cum rezultă din materialul documentar studiat, una din problemele care au stat la baza măsurilor luate de FORIS împotriva ILONEI RACEANU, o constituie pierderea de către aceasta a legăturilor ei cu organele de partid din provincie. Situația este însă prezentată în mod diferit de cei care au dat declarații în această problemă.

ILONA RACEANU, în februarie 1953, arată:

"Eu am avut un timp legătura cu provincia. Mi-a cerut categoric să predau copie asupra întâlnirilor. La început am dat, pe urmă când am început să bănuiesc pe el și pe VICTORIA SIREU, când a cerut întâlnirile, neîntind să le dau, am spus că am pierdut legăturile, mi-a căzut din mânăse lista cu întâlniri. El s-a enfuriat și a pus sancționarea mea, pentru lipsă de vigilență și conspirație. Am fost scoasă din această muncă și a început el cu aparatul lui să organizeze legătura cu provinciile" (Vol.55 pag.281).

Referitor la modul în care s-a ajuns la ruperea legăturilor cu organele de partid din provincie VICTORIA SIREU a arătat la 29 septembrie 1950:

"...la un moment dat tov.ILONA POPP a raportat lui FORIS că a pierdut notele cu ^{not}știle (întâlnirile) cu provincii. Fiind întrebată cum s-a întâmplat aceasta a argumentat că intrând la croitoreasa GHIRIS CARLOTA a văzut că nu mai are ^{not}știle la ea, a răsturnat toată casa dar ^{not}știle nu au fost găsite. Se punea întrebarea dacă ^{not}știle s-au pierdut la croitoreasă sau în altă parte, ea susținea că la croitoreasă... În al doilea rînd îmi aduc aminte că tov.MIȚI tehnica noastră a raportat că tov.ILONA POPP a uitat strada în care trebuia așteptată o provincie..." (Vol.54 pag.123-124 - cazul PATRASCANU).

"Mai știu că tov.POPP a primit votul de blam, concret cum s-a ajuns la această sancțiune nu știu..." (Vol.54 pag.185).

În unele însemnări cu privire la conflict[†], făcute de VICTORIA SIREU înainte de arestarea ei, referindu-se la cazul ILONEI POP (RACEANU) se arată:

"Primul conflict pe chestia nerecunoașterii greșelilor pe linia Tineretului puse în platfarma septembrie 1942. Recunoaște apoi greșelile și continuă munca loial pînă la cazul MARTIN (GRIGORE RACEANU) soțul ei. E de acord cu toate documentele hotărîrii M și scrisorile C.C. pînă la scrierea către MARTIN, de atunci se ridică împotriva tuturor. În timpul muncii pierde iaficile cu provincii pentru care fapt primește vot de blam.

Incurcă legăturile cu provincii și pierde legătura cu Brașov și Banat. Intervenind cazul MARTIN se solidarizează cu acesta și apoi cu GHITA (ședința din septembrie 1942). Se solidarizează cu MARTIN și VINTE împotriva secretarului Bucureștiului (SORIN), cu VINTE împotriva lui LEVENTE la statistică, tot cu VINTE pe chestia lui CONSTANTIN CRACIUN... Sabotează reorganizarea apărării și hotărârile luate în legătură cu aceasta începând lupta fracționistă la Apărare..." (Vol. 56 pag. 61).

- Referitor la conflictele dintre FORIS și ANA TOMA

Date mai concrete în legătură cu aceste conflicte a relatat numai VICTORIA SIRBU, iar ceilalți (ANA TOMA, ILEANA și GRIGORE RACRANU, etc.) fac numai afirmații generale că FORIS ar fi provocat și în acest caz conflicte pentru a înlătura din muncă un element cinstit.

VICTORIA SIRBU declară:

"FORIS STEFAN a avut cu ANA TOMA mai multe conflicte. Primul conflict cunoscut de mine a fost atunci când IOSIF CHISINEVSCHI a cerut lui ANA TOMA să-i trimită la închisoare un ceas, dar ruga ca bătrînii, adică Partidul să nu afle despre aceasta. ANA TOMA a vrut să procedeze după cum o ruga IOSIF CHISINEVSCHI, aflînd despre aceasta STEFAN FORIS, el a criticat pe ANA TOMA, explicîndu-i că această atitudine nu este justă și că Partidul nu a refuzat nici odată această cerere...

Al doilea conflict s-a produs în legătură cu IASA... Pentru acest IASA, ANA TOMA trebuia să aranjeze și să asigure casa conspirativă, ceea ce nu s-a făcut după cîte știu și IASA a căzut și a fost împușcat...

În iarna anului 1943 a fost un conflict cu ANA TOMA în legătură cu munca ei la Tineret și aprecierea căderii Tineretului, redactată de PIRVULESCU CONSTANTIN și de ea. Era vorba de atitudinea ei față de ENA BIRTAS și greșelile ei la Tineret, relatate de ILONA POP, iar în ce privește aprecierea căderii Tineretului, aceasta a fost găsită nejustă și chiar FORIS STEFAN pe baza materialului avut în legătură cu căderea a redactat o altă apreciere a căderii la Tineret.

Acest conflict a fost discutat în ședința ținută în casa conspirativă LÖRENTZ la care au participat HAGIU CONSTANTIN, STIERE CONSTANTIN, FORIS STEFAN, LUCHIAN și cu mine. La această ședință FORIS a țipet la ANA TOMA... În noiembrie au început căderile de la Apărare, care s-au ținut lanț... Aici primind material asupra căderilor la Apărare pe baza acestui material FORIS STEFAN a făcut un document cu aprecierea căderilor la Apărare, urmat cu hotărârea în ce privește sancționarea activiștilor.

În acest document FORIS STEFAN a propus ca ANA TOMA să nu mai facă nici o muncă politică independentă... Acest document a fost prelucrat în ședință cu Apărarea la care au participat CONSTANTIN PIRVULESCU, ANA TOMA, ILIESCU MARIOARA, MANOLE TUDORACHE și cu mine. PIRVULESCU CONSTANTIN a condus ședința și și-a făcut și autocritica pentru felul cum a ajutat el pe ANA TOMA în munca ei la Apărare. Documentul a fost aprobat de toți în acea ședință" (Dosar 40.002 Vol.55 pag.50-51). Referindu-se la aceste conflicte ANA TOMA arată, printre

altele:

"În acel material FORIS, COFLER și SIRBU VICTORIA s-au folosit de unele lipsuri din munca mea pentru a țese o acuzare umflată cu calomnii și minciuni.

Era aceeași linie ca și împotriva altor activiști, avînd ca scop de a provoca conflicte și a ne îndepărta apoi din muncă" (Vol.55 pag.292).

x

Din cele de mai sus reiese că într-adevăr au avut loc fricțiuni și conflicte în conducerea partidului în perioada războiului. Acestea au fost determinate de condițiile specifice grele în care se desfășura activitatea. Vinovați de aceste conflicte sînt atît FORIS pe de o parte care nu a manifestat suficientă pricepere și tact în munca cu oamenii, de multe ori folosind metode dure față de cadre, pe de altă parte însă și tovarășii cu care el a intrat în conflict au avut anumite lipsuri în muncă iar atunci cînd au fost criticați și sancționați pentru acestea ei și-au manifestat nemulțumirea.

./.

Din documentele studiate reiese că unii tovarăși care au avut neînțelegeri cu FORIS deși uneori erau nemulțumiți, în privința situației lor, totuși, în principalele probleme erau de acord cu FORIS și nu aprobau acțiunile fracționiste ale unor activiști. În scrisoarea adresată de C.C. al P.C.R. către deținuții din închisorile Văcărești, Caransebeș și Măleș, în octombrie 1943 se arată că tovarășul CONSTANTIN PIRVULESCU în timp ce era suspendat din muncă și-a exprimat în scris acordul cu poziția C.C. și dezacordul față de acei care încălcau disciplina de partid. În scrisoarea C.C. se arată:

"Iar tovar. GHITA (CONSTANTIN PIRVULESCU) a luat atitudine categorică împotriva bandei lui MESTIU. În scrisoarea sa din iunie 1943 el a declarat categoric: "Cu tovarășa STANCA (ILEANA RACEANU) eu am rupt orice legătură la sfârșitul lunii decembrie 1942... la ședința din aprilie a.c. pe care am avut-o cu tovarășii A și M. eu am arătat că pentru divulgările făcute de ea, eu nu am nici un amestec direct, totuși port și eu răspunderea fiindcă făceam parte din același organ și am luat atitudine hotărâtă, nu numai împotriva atitudinii toarei STANCA dar și împotriva acelor care divulgă secrete sau lucruri interne de partid... în privința activității criminale a lui STEFAN (MESTIU) și a celorlalți renegați în jurul său, eu m-am declarat categoric pentru excluderea lui IANCU (PETRE GHEORGHE), STEFAN (MESTIU), MIHALCEA (PAVEL) și sancționarea celorlalți atunci când ei au călcat disciplina de partid și au început lupta deschisă fracționistă împotriva partidului". Tov. GHITA termină astfel scrisoarea: "Sint la dispoziția C.C. rămânând un disciplinat și devotat m.d.p. Aștept cu nerăbdare să fiu încadrat în muncă" (Vol.57 pag.149).

Trebuie menționat și faptul că FORIS, în calitatea sa de Secretar General al Partidului, în anii grei de ilegalitate din perioada războiului, era nevoit să stea permanent ascuns și din această cauză nu avea posibilitatea să cunoască în mod nemijlocit munca diferitor activiști decât din informările scrise, iar alte ori din rapoartele verbale care i se făceau. La rândul său, el făcea aprecieri în scris asupra activității diferitor tovarăși, aprecieri care nemulțumeau pe unii deoarece ele pe lângă faptul că, conțineau critici aspre rămăneau ca documente scrise.

Cele mai multe fricțiuni au pornit de la lipsurile manifestate de unii tovarăși în ce privește vigilența și conspirarea muncii precum și de la preocuparea deosebită a lui FORIS în legătură cu respectarea regulilor de păstrare a conspirativității.

Referindu-se la acestea VICTORIA SIRBU a declarat în noiembrie 1950 următoarele:

"Eu și astăzi am ferma convingere că cele mai multe nenorociri din timpul războiului s-au întâmplat tocmai de aceea că tovarășii ori nu au știut să lucreze conspirativ, ori făceau abateri de la regulile conspirative, producând astfel pierderi, iar pe de altă parte îngreunând mult condițiunile de muncă care și așa erau destul de grele atunci" (Dosar 40.002 Vol.54 pag.261).

"Chestiunea luptei fracționiste nu mi-a fost clară nici atunci, nu-mi este clară nici acum... Că această luptă a fost provocată de FORIS cu scopul de a lovi în partid, aceasta nu am cunoscut" (pag.251).

"Este adevărat că eu îl iubeam pe FORIS, însă l-am iubit tocmai pentru faptul că l-am văzut muncind și ziua și noaptea, săbătându-se pentru fiecare chestiune și suferind când ceva nu reușea sau se prăbușea. Eu nu numai că nu am cunoscut acțiunile de trădare ale lui FORIS, dar în toată atitudinea lui, atât până la arestarea noastră, cât și după arestarea noastră, eu nu am observat nimic ce ar putea trezi în mine bănuiala că e trădător" (pag.262).

Arătând condițiile grele de muncă din anul 1943, VICTORIA SIRBU a declarat:

"Toate acestea nu s-au realizat, deoarece au venit lovituri una după alta. Urmăriri în sectorul tov. RANGHEȚ la resortul Războiului și la provincii, urmărirea tov. LUCHIAN, căderea de la Apărare, căderea U.P. și așa mai departe. Condițiunile de muncă deveneau din ce în ce mai grele încât la un moment dat nici C.C. și nici măcar Secretariatul nu putea ține ședințe și toate chestiunile mergeau prin mine în scris, ținând eu legătura între membrii Secretariatului. Așa cunosc eu anul 1943, anul tuturor nenorocirilor. Dacă toate aceste nenorociri se datoresc muncii troțkiste care a fost, sau se datoresc

unei trădări, nu știu. Și aici, toate aceste nenorociri eu le atribuiau greșellilor care le-au făcut tovarășii, fiecare respectiv în sectorul lui de muncă, dar care se influențau reciproc" (pag.254).

Invinuirile ce i s-au adus lui FORIS că ar fi dus acțiune conștientă de înlăturare a elementelor cinstitute, muncitorești din conducerea partidului nu sînt reale deoarece din documente rezultă că pe toți acei tovarăși despre care se spune că FORIS i-ar fi înlăturat, inițial el i-a propus să fie cooptați în conducerea partidului iar cînd unii din ei au comis greșeli a luat măsuri de sancționare, mergînd în unele cazuri, pînă la suspendarea lor din muncă, apoi tot el a propus reîncadrarea lor în muncă.

7. În legătură cu invinuirea că ar fi acționat pentru dezbinarea comuniștilor aflați în închisori și lagăre și a dat, la sfîrșitul anului 1942, în scop provocator, instrucțiuni pentru evadarea lor în masă.

Nu s-au găsit materiale din care să reasă că FORIS ȘTEFAN ar fi acționat pentru dezbinarea comuniștilor aflați în închisori, ci dimpotrivă, din materiale studiate reese că el a luat poziție pentru aplanarea fricțiunilor atunci cînd acestea au apărut.

Fricțiunile care au apărut periodic între tovarășii din conducerea partidului precum și căderile ce s-au produs în această perioadă au dus la suspiciuni ale unor tovarăși aflați în închisori față de FORIS ȘTEFAN, culminînd cu declanșarea unui adevărat conflict prin refuzul celor închiși de a mai ține legătură cu conducerea partidului.

Referitor la acestea PINTILIE GHEORGHE a declarat:

"În închisoare era cunoscut că în rîndul partidului apăruseră fenomene de fracționism. Fracționismul de afară s-a repercutat și la închisori. Prin 1942 fracționismul a luat amploare și fiecare grup căuta să stabilească legătura cu cei închiși și să-i convingă că el are dreptate. GHEORGHIU DEJ a dat dispoziție pentru cei închiși, din toate închisorile, să nu ia legătura cu nici un grup motivînd că nu știm ce e afară și cine are dreptate. Atrăgînd atenția că nu trebuie luat legătura cu nici un grup din partid GHEORGHIU DEJ a precizat că mai ales cu FORIS nu trebuie avut legătură în nici un caz.

S-a atras atenție ca la nici un material nimănui să nu i se răspundă. Materialele veneau totuși de la C.C.

către cei închiși, însă nu se răspundea. În această atmosferă a sosit la închisoare din partea Comitetului Central un document prin care se cerea să înaintăm o situație cu numele tuturor comuniștilor care făceau parte din organizația de partid din închisoare...

De acum a început să se discute despre FORIS că este trădător și cu alți comuniști care făceau parte din conducerea organizației de partid din închisoare, printre care TECHARI, VINTE, CHISINEVSCHI. De asemenea a început să se spună și la secretarii grupelor de partid că ceva nu e în regulă în conducerea partidului. Dar lor nu li se spunea nimic concret și nu se dădeau nume.

În această perioadă GHEORGHIU DEJ manifesta preocupare unde ar putea fi găsit COSTICA PIRVULESCU deoarece a fost căutat în mai multe locuri, pentru a lua legătura cu el și n-a fost găsit. (Declarația lui PINTILIE GHEORGHE pag.3-4).

Cu privire la aceasta, VICTORIA SIRBU a declarat:

"...Încă cu mult înainte de căderea lui LILI VEIGL, închisoarea Văcărești a început să manifeste o anumită atitudine și anume în primul rînd tineretul, atît fete cît cît și băieți nu au trîis aprecierea căderii lor care le-a fost cerută în mai multe rînduri, în al doilea rînd închisoarea a refuzat să dea raportul obișnuit, pe urmă s-a transmis că a fost la Văcărești tov.MARCU (TECHARI GEORGESCU) cu care C.C. a vrut să stea nu știu cum de vorbă, însă tov.MARCU a plecat supărat fără să stea de vorbă, la fel tot din Văcărești tov.IOSIF GHISINEVSCHI a transmis un bilețel în care făcea aluzie la o întîlnire sau la o ședință cu FORIS, care aluzie nu a fost înțeleasă. Deoarece toate acestea au urmat după căderea tineretului și în urma atitudinii fracționiste a lui tov.POPP ILONA, s-a bănuir că tov.POPP ILONA prin legăturile ei cu tineretul și cu Apărarea, introduce lupta fracționistă în închisori... Toate aceste chestiuni arătate mai sus sînt bine cunoscute atît de tov. ANUTA TOMA cît și de tov.PIRVULESCU care erau atunci la Apărare și prin ei mergeau toate aceste chestiuni...

Stiu că la cele arătate mai sus s-au adăugat și bilețelul tov. BODNARAS de la tov. MARCU în care tov. MARCU spune lui tov. BODNARAS să nu ia legătură cu partidul și pe urmă și chestiunea soaită prin Apărare că tov. MARCU a trimis vorbă lui T. LENUTA GEORGESCU".

"Aceasta este problema închisorii Văcărești, faptele care au determinat pe C.C. să ajungă la concluzia că în închisoare a pătruns lupta fracționistă și să ajungă la hotărîrea de a scrie scrisoarea apel adresată tuturor tovarășilor închiși și care după cum am arătat în declarația anterioară a fost aprobată de întreg C.C. și de C.C. al Apărării împreună cu tov. PIRVULESCU precum și de tov. BODNARAS - de toți care au cunoscut atunci toată situația cu închisoarea Văcărești" (Vol.54 pag.295-297).

"Deținuții comuniști din închisori au început să suspecteze pe FORIS STEFAN Ca trădător încă de la căderea Comitetului Central. Astfel, SENCOVICI a obiectat cum de au căzut toți din Comitetul Central și singurul FORIS STEFAN nu a căzut, la fel era suspectă lor trimiteră lui BIRTAS la casa lui CHISINEVSCHI și căderea lui acolo. A urmat pe urmă provocarea cu "evadarea în masă" a deținuților comuniști în 1943, știrile despre fracționarea partidului și suspendarea lui PIRVULESCU CONSTANTIN din muncă, provocarea cu vizitele lui KOFLER REMUS la închisoarea Văcărești, anularea punctului cu "evadarea în masă" după șapte luni de zile și altele..." (Vol.55 pag.56).

În apelul adresat de C.C. în octombrie 1943 ~~X~~ către tovarășii din închisorile Văcărești, Caransebeș și Mîslea se critică atitudinea conducerilor colectivelor de deținuți comuniști de a refuza să țină legătura cu C.C. și mai ales sînt criticați tovarășii "X" (GHEORGHIU DEJ) și "M" (TEOHARI GEORGESCU). De asemenea a fost criticată acțiunea conducerii colectivului de la închisoarea Caransebeș de a izola de restul colectivului peste 100 de comuniști și simpatizați aflați în această închisoare. Conducerea colectivului din închisoarea Caransebeș a fost de asemenea criticată pentru că în loc să participe la acțiunile inițiate de partid, de sabotare a regimului antonescian, s-a solidarizat cu administrația închisorii mobilizînd deținuții

comuniști să lucreze pînă la epuizare pe șantierele unde aceștia erau trimiși și mai ales, la construirea aeroportului din Caransebeș.

În apel se arată printre altele:

"În legătură cu scoaterea a o sută de oameni din colectiv. Noi credem că ați procedat greșit. Principialmente oricine cade victima teroarei fasciste și chiar dacă la arestare n-a avut o purtare demnă, trădînd secretele mișcării ilegale, însă în închisoare a avut o atitudine cinstită și deci are drept la ajutorul dat de mamă, voi nu aveți nici un drept să-i luați acest ajutor. Aceasta este o chestiune principială, care nu se schimbă în legătură cu războiul. Dimpotrivă, sfera celor ajutați trebuie lărgită corespunzător cu caracterul național al luptei poporului român. Noua situație cere măsuri conspirative pentru ascunderea familiei ca organizație. În al doilea rînd, schimbarea metodelor și formelor de muncă de la cele colective la cele individuale. În al treilea rînd, cîștigarea pe baza liniei partidului a tuturor elementelor cinstitute pentru întărirea apărării noastre. Voi ați exclus o sută de oameni, a căror majoritate după expresia noastră "sînt elemente slabe cu atitudine cinstită". Prin măsura voastră voi i-ați demoralizat și i-ați împins în brațele dușmanului împotriva noastră - dovadă este spiritul oamenilor veniți de la Cra. la Voc. după spusele lui COSTICA. Pe de altă parte cererea noastră ca măsură să oprească trimiterea ajutorului este o gravă greșală conspirativă, descoperind în fața celor scoși și a elementelor provocatoare tocmai legătura strînsă între mamă, familie și capul familiei. Dușmanul va folosi pe cei o sută scoși ca să lovească în noi. Măsura voastră a fost o măsură luată în pripă și exprimă panică, cum exprimă panică și atitudinea față de trimiterea pe front, ceea ce poate să aibă urmări grave și va urma, dacă voi nu reveniți imediat...

...Regimul hitlerist a știut să aprecieze foarte mult și excluderea celor o sută din colectiv, de către țevii noștri conducători din Cra. și a expediat repede 70 dintre cei excluși la Lugoj... Acești deținuți

patrioți au manifestat un spirit adânc demoralizat și nesănătos ceea ce dă ocazie la provocări din partea administrației și a elementelor dușmane" (Dosar 40.002 Vol. 57 pag.140, 142).

"În ajunul întoarcerii tovilui "M" la Crs. toviilor din Crs. ne-au trimis o informație despre munca lor la construirea aeroportului. Însă toviile noastre au început să lucreze la această muncă încă din toamna anului 1941. Tovii nu au opus nici o rezistență împotriva acestei munci pentru mașina de război a lui Hitler. Tovii ne-au raportat căci au pus de la început "drept scop câștigul prin muncă de acord". Iar efortul care l-au făcut în primele zile și săptămâni" a dus la istovirea prietenilor noștri din punct de vedere fizic". Tovii noștri în frunte cu "X" nu s-au trezit la scrisoarea C.C. din martie 1942, când i-a prevenit cu cazul muncii de acord a tovilor noștri din lagăr la construirea liniei ferate din Valea Jiului. Prin atitudinea lor antipartinică, toviile din Crs. au contribuit la distrugerea fizică a deținuților patrioți la munca pentru aerodromul militar... Dușmanul fascist a știut să aprecieze munca voluntară de istovire, impusă deținuților patrioți de către conducerea celulei în frunte cu tov."X" (Vol.57 pag.142).

"Tovii noștri în frunte cu tov."X" nu și-au recunoscut gregelile lor și nu le-au îndreptat. Mai mult, ei nu au răspuns nici până azi la scrisorile noastre din martie, iunie și octombrie 1942. Tov. "M" reprezentantul celulei de la Crs. care a avut o atitudine partinică până în octombrie 1942, ne-a transmis spre surprinderea noastră o scrisoare în care ne comunică, că "C.C. al P. a din lagăr. Tov. "M" a plecat înapoi la Crs. După aceasta el și toviile de la Crs. au rupt orice legătură cu C.C. al P. și cu Apărarea Patriotică. Însă noi am păstrat raportul tovilor și scrisoarea tovilui "X" în care el scrie în numele tovilor de la Crs. atât de frumos și partinic: "Am dori să informăm partidul regulat despre manifestările vieții noastre politice și măsurile pe care le luăm în diferite ocazii, de aceea vă rog să acceptați necesitatea unui contact permanent, direct și bine organizat..." "Fiecare cuvânt al partidului înseamnă pentru noi un aju-

tor de neprețuit, pe care se sprijină întreaga forță organizată a colectivului nostru, unitatea sa politică și spirituală... Iată de ce, dragi toți, vă rugăm să ne considerați o părticică din mișcarea noastră pe care o conduceți, legată intim de gândurile și sufletul nostru cald. "Însă această părticică a noastră a trecut la luptă fracționistă împotriva partidului și a C.C. cum ne vor arăta unele fapte a tovilor "X" și "M" și cele petrecute la Văc. în ultimul timp". (Vol.57 pag.143).

Vorbind despre poziția C.C. al P.C.R. din acea vreme, VICTORIA SIRBU, la 14 noiembrie 1950, arată:

"Punctul de vedere al întregului C.C. de atunci era că băieții de la închisoare fac fracționism și au rupt legăturile cu Partidul de afară și pe baza aceastei C.C. a ajuns la hotărîrea de a scrie la toate închisorile scrisoarea aceea către toți tovarășii închiși.

...Faptul că toată lumea a aprobat scrisoarea C.C. către tovarășii închiși dovedește că toată lumea din C.C. de atunci a înșușit atât punctul de vedere că băieții au rupt legătura și nu C.C., cit și problemele expuse în acea scrisoare. În legătură cu scrisoarea știu că tov.HAGIU s-a exprimat că e un document foarte bun (cam așa ceva). Tov.RANGHET a preluat scrisoarea cu tov. BODNARAS și tov.BODNARAS pe baza acestei scrisori a făcut și autocritică în legătură cu munca lui cînd a fost închis. Tov.FIRVULESCU pe baza acestei scrisori, fiind încă în casa LORENT a făcut un concept (împreună cu tov.ILIESCU) de scrisoare apel și din partea Apărării pentru refacearea legăturilor, etc.... Că fracționismul băieților și nu C.C. la fel a gândit și tov.ANUTA TOMA ... Așa am văzut noi toți atunci această problemă și nu știu de ce atunci se pretinde că eu VICTORIA SIRBU trebuie să fiu cea mai vigilentă și cea mai deșteaptă... (Vol.54 pag.289-290).

Cu privire la faptul că FORIS ar fi dat instrucțiuni către închisori, în care în mod provocator a cerut organizarea unor evadări în masă, din documente reese că aceste instrucțiuni au fost redactate de ANA TOMA și NAVODARU care lucrau pe linia Apărării, iar cînd FORIS a luat cunoștință de conținutul acestor

instrucțiuni și constatând că ele cuprind și un punct în legătură cu evadarea în masă a rămas surprins, exprimându-se că aceasta este o adevărată provocare și a dat indicație să se anuleze punctul respectiv.

Referindu-se la aceasta VICTORIA SIRBU a declarat:

"La o ședință la Apărare cu tov. ANUTA TOMA și tov. NAVODARU mi-a citit NAVODARU un proiect de instrucțiuni pe puncte dintre care ultimul punct "evadare în masă".

Eu fără să analizez atunci din punct de vedere politic și consecințele care ar putea urma la acest punct adică "evadarea în masă" entuziasmată și influențată de această ședință am luat o copie ca să arăt secretariatului. Când am arătat lui FORIS și când a citit aceste puncte și când a ajuns la ultimul punct a fost foarte revoltat arătându-mi consecințele și că aceasta ar putea fi o provocare care să coste viața tovarășilor și mi-a dat ca însărcinare ca imediat să iau legătură cu Apărarea ca să se șteargă și să se anuleze punctul cu "evadarea în masă", când am ajuns la Apărare instrucțiunile erau de acum introduse la închisori și atunci s-a hotărât să se transmită închisorilor ca să anuleze acest punct din instrucțiuni. Eu am controlat și directiva cu anularea acestui punct a fost introdusă la închisori. Îmi reamintesc că după eliberarea mea când am fost reținută de partid într-o discuție avută cu tov. PANTIUSA am discutat despre această problemă și-mi reamintesc că tov. PANTIUSA mi-a confirmat că într-adevăr a venit pe urmă dispoziția cu anularea acestui punct" (Vol.54 pag.161-162).

"Acesta nu a fost un proiect special de evadare ci cum am arătat mai sus a fost un proiect de instrucțiuni în care s-a introdus și acest punct.

Acest proiect a fost făcut de colectivul Apărării și eu când am avut ședința cu colectivul Apărării am găsit redactate aceste puncte și am luat o copie să arăt secretariatului; rezultatul am arătat mai sus" (pag.162).

În declarația sa ANA TOMA, referindu-se la această problemă, recunoaște că proiectul instrucțiunilor a fost redactat, la cererea lui PORIS, de colectivul Apărării condus de ea dar că în proiectul pe care l-au întocmit nu exista un punct în legătură cu evadarea în masă ci acesta a fost introdus de PORIS și VICTORIA SIREBU ulterior, ei fiind aceia care au difuzat la închisori, în formă definitivă, instrucțiunile. Astfel, în declarația pe care a făcut-o în fața instanței de judecată, în aprilie 1954, ANA TOMA arată:

"Mi s-a dat posibilitatea să merg, adică să muncesc la Apărare și în această muncă am avut de acum legătură cu VICTORIA SIREBU. Luând provocările împotriva tovarășilor din închisori, în primul rând această încercare de asasinare în masă, prin articolul acela dintr-o circulară cu evadarea, VICTORIA SIREBU a cerut tov. MANOLE TUDORACHE și tov. MARIA ILIESCU să redacteze o circulară pentru închisori în care toții au redactat această circulară și noi am citit-o împreună, în care se arăta înaintarea victorioasă a armatei sovietice, se arăta momentul, era în 1943, se arăta că se apropie momentul când poate se vor da lupte pe teritoriul țării noastre se punea problema întăririi vigilenței colectivului și a creerii de posibilități ca să se poată menține legăturile cu patrioții cinstiți de afară în această perioadă, ca să se poată face năd în jurul tov. închiși. Noi am citit acest material și l-am predat VICTORIEI SIREBU așa cum am mai spus înainte, noi nu aveam dreptul ca să introducem material în închisoare pentru că nu era încredere în noi. Acest material a fost introdus de către ei, însă prefăcut, pentru că scurtă vreme din închisoare mi s-a adus direct acuzația că în această scrisoare era un punct în care se punea problema evadării în masă" (Vol. 18 pag. 43).

Cele afirmate de ANA TOMA nu sînt verosimile întrucît este cunoscut faptul că legătura partidului cu închisorile se realiza prin Apărare și nu invers, partidul difuza materiale prin Apărare și nu Apărarea pregătea materiale și le dădea partidului pentru a le difuza.

Dacă într-adevăr FORIS STEFAN și VICTORIA SIREBU ar fi adăugat punctul cu evadările în masă atunci nu tocmai FORIS s-ar fi sesizat și deci nu ar mai fi dat dispoziții de anulare a punctului respectiv așa cum s-a petrecut în fapt.

8. În legătură cu faptul că în primele luni ale anului 1941, FORIS a afirmat că Germania nu va ataca Uniunea Sovietică și în acest fel a demobilizat rezistența Partidului față de pregătirea acestui război, iar după declanșarea războiului în loc să ia măsuri ca membrii partidului să se opună concentrărilor și mobilizărilor, a dat indicații ca aceștia să se prezinte la unități atunci când primesc ordine de chemare.

MEȚIU ION și alți membri ai fostului birou județean Ilfov au declarat că FORIS a transmis prin CARP CONSTANTIN, că îngrijorarea lor cu privire la pregătirea războiului antisovietic nu este întemeiată și că acest război este de fapt, un "bluf".

În declarațiile sale, CARP CONSTANTIN a arătat că FORIS nu i-a dat indicația să transmită așa ceva ci dimpotrivă, la C.C. se discuta cu îngrijorare faptul că se fac pregătiri intense în vederea declanșării unui război contra Uniunii Sovietice.

CARP CONSTANTIN discutând cu MEȚIU ION fost membru al biroului județean Ilfov, din greșeală, în loc de "buluc" a pronunțat cuvântul "bluf" însă și acesta, în sensul de îngrijorare.

Referitor la cele de mai sus, MEȚIU ION a declarat în august 1953, următoarele:

"Înainte de izbucnirea războiului antisovietic cu câteva luni când eu mă aflam în muncă de partid în Comitetul județean Ilfov al P.C.R., am primit o informație de la un activist de partid pe care o obținuse de la statul major și anume că, Germania hitleristă va ataca în curând Uniunea Sovietică... FORIS ne-a răspuns prin CARP că Uniunea Sovietică nu va fi atacată, că Germania hitleristă se înțelege bine cu Uniunea Sovietică și masarea trupelor hitleriste la granița U.R.S.S. ar avea drept scop "apărarea și sprijinirea Uniunii Sovietice față de o eventuală agresiune a cuiva". El făcea aluzie prin aceasta la existența în acel timp a

tratatului dintre Germania și U.R.S.S., iar pentru a căuta să-și întărească față de noi afirmațiile sale, ne-a spus totodată prin CARP că el are legături cu Ambasada U.R.S.S. din București, de unde știe cele de mai sus". (Dosar 40.002 Vol.106 pag.174-175).

IVANCA RUDENCO a declarat în aprilie 1953 următoarele:

"Chiar din prima zi a sosirii mele în București, am aflat de la tovarăși că FORIS răspundise prin intermediul lui CARP CONSTANTIN teza trădătoare cum că războiul antisovietic pe care Hitler îl pregătea cu febrilitate ar fi pur și simplu un "bluff" și că Hitler nu va ataca Uniunea Sovietică" (Vol.106 pag.178).

CARP CONSTANTIN a declarat în octombrie 1951, următoarele:

"În timpul acesta îmi trimite FORIS o întâlnire cu MET... El (MET) mi-a povestit că la Sibiu este multă armată germană. Eu i-am povestit că și în Moldova am informații că sînt cca. un milion de soldați germani și că se pregătește războiul contra Uniunii Sovietice și spun mai departe că războiul acesta are să repete un bluf în loc să spun fulger am avut o greșeală de expresie, mai târziu cînd începuse lupta fracționistă mi-așu că am spus că războiul contra Uniunii este un bluf". (Vol.106 pag.77-78).

În februarie 1953, CARP CONSTANTIN a declarat la un interogatoriu, următoarele:

"Cu ocazia discuțiilor ce le-am avut cu FORIS STEFAN pînă la izbucnirea războiului antisovietic, el s-a declarat cu privire la pregătirile de război ce se făceau, că acestea au drept scop atacarea Uniunii Sovietice.

Întrebare: Atunci cine ți-a spus dumneata că nu va fi un război împotriva Uniunii Sovietice și că pregătirile de război ce se făceau ar fi un "bluf"?

Răspuns: Nu mi-a spus nimeni despre acest lucru.

Întrebare: Ancheta îți pune în vedere să fi sincer deoarece îi este cunoscut că D-tale ți-a fost trasată o astfel de linie și ai căutat să o imprimi în interiorul partidului ?

Răspuns: Mie nu mi-a fost trasată o astfel de linie însă arăt că această chestiune de care sînt interesat pornește de la o discuție pe care am avut-o cu MET înainte de izbucnirea războiului cînd eu i-am spus că trupele germane ce se află masate în Moldova vor fi trimise buluc împotriva Uniunii Sovietice. Mai tîrziu cînd a izbucnit conflictul dintre STEFAN FORIS și membrii Comitetului județean, MET care făcea parte din biroul Comitetului județean a spus celorlalți activiști din Comitetul județean că eu aș fi afirmat cuvîntul bluf, adică aș fi spus că pregătirile de război ce se făceau ar fi un bluf și că deci Uniunea Sovietică nu va fi atacată. În realitate eu vorbind despre prezența trupelor germane în Moldova i-am spus că acestea vor fi aruncate buluc (termen moldovenesc al cuvîntului grămadă) împotriva Uniunii Sovietice".

În continuare CARP arată că nu este adevărat ceea ce a declarat în octombrie 1951 cum că din greșeală a folosit cuvîntul bluf în loc de buluc, în realitate el a exprimat "buluc" iar ulterior MET i-a reproșat că ar fi pronunțat cuvîntul "bluf" (Vol.105 pag.140-141).

Din cele relatate mai sus reiese că, chiar dacă CARP CONSTANTIN a folosit cuvîntul bluf aceasta îi aparține lui și nu a pornit de la FORIS.

Cu privire la faptul că după declanșarea războiului antisovietic FORIS ar fi dat indicația ca activiștii de partid să se prezinte la unități atunci cînd primesc ordine de chemare, în documentele studiate nu s-au găsit materiale din care să reasă cu certitudine că FORIS ar fi dat o asemenea instrucțiune ci dimpotrivă, dovezi mai certe sînt că el a dat indicația ca comuniștii să se sustragă de la mobilizări.

Referitor la acestea ILEANA RACEANU a declarat în august 1953 următoarele:

"FORIS a continuat să se mențină pe linia sa argumentînd cu existența pactului de neagresiune încheiat între Uniunea Sovietică și Germania.

El a spus atunci, că dacă totuși va fi război, atunci comuniștii vor trebui să se prezinte la unitățile militare respective și să plece pe front unde să ducă

munca în rândurile armatei iar la momentul prielnic să treacă de partea Armatei Roșii" (Vol.106 pag.159).

IVANCOA RUDENCO a declarat în aprilie 1953 următoarele:

"După ce am intrat în muncă, am început să-mi dau seama tot mai mult de activitatea trădătoare pe care a desfășurat-o grupul lui FORIS în interiorul partidului.

Astfel, am aflat curînd linia ce fusese trasată de FORIS pentru toți membrii de partid și o parte din activiștii de bază să răspundă la ordinele de chemare și să plece la unități" (Vol.106 pag.179).

Intr-un material intitulat "FORIS și banda sa în fața pregătirilor hitleriste de atacare pe furis a U.Sovietice" scris de către METIU ION în iunie 1943 se arată:

"Dar iată că agenții lui H.F., C., C., R. furiași și tîlhărești în conducerea P. nostru trec deschis în slujba "războiului național" al bandiților de profesie hitleristi. Ei trimit pe toți comuniștii în războiul "național" antisovietic a lui H. ca umăr la umăr cu voiașii fasciști germani să cotopească, jefuiască și masacreze popoarele pașnice și apoi... dacă pot să treacă de partea A.R." (pag.6).

"În rezoluția C.C. unde P. trece pe furis ca un tîlhar la schimbarea liniei sale tactice față de războiul antisovietic. El cere comuniștilor să nu mai plece pe front, să dezerteze". (pag.9).

VICTORIA SIRBU a declarat la un interogatoriu în februarie 1953 următoarele:

"Întrebare: Ce linie a trasat FORIS ȘTEFAN cu privire la activiștii de partid în legătură cu mobilizarea ce se făcea de regimul antonescian prin ordine de chemare?

Răspuns: În acel timp FORIS ȘTEFAN mi-a dictat o serie de sarcini pentru activul de Partid și eu le-am scris în două exemplare pe care apoi le-am dat unul lui CARP C-tin și unul lui ILIANA RĂCEANU la întîlnirile ce le-am avut cu ei. Una din aceste sarcini date de FORIS ȘTEFAN era aceea ca tot activul de partid din Capitală

și provincie să se ilegalizeze și să nu răspundă la ordinele de chemare ale cercurilor teritoriale, deci să nu se prezinte la unitățile militare unde erau chemați" (Vol.55 pag.193).

FARCAS ALEXANDRU, într-o declarație a sa arată următoarele:

"În momentul cînd a început războiul, CARP a trasat linia că activiștii trebuie să plece pe front și că atunci cînd vor avea ocazia să treacă de partea armatei sovietice" (Vol.106 pag.193).

CARP CONSTANTIN a declarat la interogatoriul din februarie 1953 următoarele:

"Întrebare: Ce linie a trasat FORIS STEFAN cu privire la activiștii de partid în perioada cînd se făceau mobilizări pentru front de către regimul antonescian?

Răspuns: În perioada cînd regimul antonescian a început mobilizarea generală prin ordine de chemare, FORIS STEFAN a trasat linia ca toți activiștii Partidului care în acel timp nu se aflau ilegalizați, să răspundă la ordinele de chemare și să se prezinte la unitățile militare respective. A mai adăugat că acei activiști care vor fi trimiși pe frontul antisovietic să treacă de partea armatei sovietice atunci cînd vor avea ocazie. Pentru ceilalți activiști care erau trimiși cu unitățile lor în spatele frontului ca trupe de rezervă, la pază de poduri, depozite de muniții sau la partea sedentară a unităților, FORIS STEFAN nu a trasat nici un fel de sarcină cu privire la această categorie de activiști și membrii de partid" (Vol.106 pag.143).

Menționăm că CARP CONSTANTIN a fost cooptat de către FORIS în C.C. al partidului în mai 1941 iar în 1943 a fost exclus din C.C. și din partid tot la propunerea lui FORIS deoarece a comis abateri grave de la regulile de vigilență și conspirativitate precum și pentru abateri de la conduita morală. El a fost atras din nou la munca de partid upă 4 aprilie 1944 de către noua conducere a partidului.

În septembrie 1951 a fost arestat și anchetat în legătură cu probleme din perioada când a făcut parte din conducerea partidului. Deși chiar de la început a dat declarații împotriva lui FORIS și cu toate că ancheta a insistat ca el să dea relații indeosebi despre atitudinea lui FORIS față de războiul antisovietic, până în februarie 1953 nu a declarat că FORIS ar fi dat indicații să se prezinte la mobilizare acei comuniști care primesc ordine și nu sînt ilegalizați.

În scrisoarea elaborată de FORIS, în numele Comitetului Central și adresată deținuților comuniști din închisorile Văcărești, Caransebeș și Mîslea în octombrie 1943 s-a criticat faptul că la închisoarea Caransebeș a existat cererea de a se face eliberări din închisoare pentru a pleca pe front. În scrisoare se arată:

"C.C. al P. a dat tovilor de la Cs. un ajutor politic foarte mare. În scrisoarea sa din martie 1942 el le-a arătat atitudinea oportunistă și capitulantă a tovilor din lagăr în frunte cu tov.P. în legătură cu războiul antisovietic, cu purtarea lor față de administrație și cu munca pentru mașina de război hitle-ristă: "Dintr-un spirit mic burghez - oportunista, izolîndu-se de masa membrilor de partid și a deținuților politici tovi din conducerea celulei au mers pe linia capitulantă față de administrația lagărului și deci față de guvernul trădător de țară.

În legătură cu provocarea războiului antisovietic un tov.comunist cunoscut a cerut în numele colectivului ca internații să fie eliberați pentru a putea merge pe front ca să-și apere patria". (Vol.57 pag.138).

9. Cu privire la faptul că a sabotat organizarea rezistenței armate împotriva fascismului, pe teritoriul patriei noastre și a afirmat că la noi nu sînt condiții pentru desfășurarea acțiunilor de partizani.

Din documentele studiate reiese că FORIS STEFAN a avut permanent o atitudine plină de ură și revoltă față de fasciști și războiul antisovietic și a organizat și orientat munca partidului în acest sens. Dar dacă linia generală a partidului a fost justă și s-au stabilit o seamă de măsuri concrete împotriva

mașinii de război hitleriste în aplicarea în practică a acestor măsuri au existat numeroase lipsuri. Printre cauzele acestor lipsuri au fost: numărul mic de membrii și cadre de partid, lipsa de pregătire și pricepere în organizarea acțiunilor practice antirăzboinice, fluctuația mare a cadrelor în diferite resoarte de muncă, fluctuație, în legătură cu care, lui FORIS personal, îi revine o mare răspundere.

Documentele atestă că FORIS nu numai că nu s-a opus organizării acțiunilor de partizani, dar el a fost acela care a transmis instrucțiuni în vederea organizării unor astfel de acțiuni imediat ce războiul a fost declanșat iar ulterior s-a cerut acest lucru și prin rezoluțiile și circularele elaborate de Comitetul Central al căror autor a fost FORIS.

Sînt și declarații ale unor tovarăși cu care FORIS a avut anumite divergențe, declarații în care se afirmă că FORIS s-a opus acțiunilor de partizani la noi în țară. Dar aceste declarații sînt contradictorii și sînt infirmate de documente oficiale de partid.

În legătură cu acestea, IVANCA RUDENCO a declarat în aprilie 1953 următoarele:

"O altă acțiune evident trădătoare a lui FORIS, COFINR, SIRBU VICTORIA și alți cîțiva care îi secundau, a fost poziția lor față de problema organizării la noi în țară. El s-au ridicat categoric împotriva organizării detașamentelor de partizani la noi în țară sub diferite pretexte. Astfel, ei spuneau că la noi în țară nu sînt condiții prielnice geografice; că nu avem arme și muniții, că nu avem situația de țară ocupată de germani prin război care să determine mari nemulțumiri în sinul maselor pentru a le putea mobiliza la acțiuni armate și alte pretexte de acest fel. Mai mult decît atît, ei au interzis să se mai vorbească despre organizarea detașamentelor de partizani spunînd că cei care pun această problemă sînt niște anarhiști și sectariști care vor să distrugă partidul. Mai tirziu au trecut la amenințarea directă cu excluderea din partid a acelor tovarăși care au inițiat sau vor trece la organizarea grupelor de sabotaj în întreprinderi" (Vol.106 pag.179).

PARGAS ALEXANDRU a declarat:

"...CARP CONSTANTIN, cu intenția de a dezorienta activul de Partid susținea că... detașamentele de partizani nu au unde trăi fiindcă în România nu sînt păduri întinse ca în U.S. și ca atare partizanii n-ar avea unde să se ascundă" (Vol.106 pag.193).

MEȘIU ION a scris în iunie 1943 următoarele:

"Iuda F. a avut grija să ne ajute în legătură cu crearea grupelor de partizani tot așa cum ne-a ajutat și în restul problemelor puse în legătură cu lupta pentru eliberarea națională a pop.român, în lupta pentru ajutorarea U.S. Mai întîi, înainte de război, am prevădut problema partizanilor la noi în România (el însuși a recunoscut aceasta în scrisoarea către C.J.I.) și nici imediat după începerea războiului antisovietic, iar cînd prevăduse aceasta la sfîrșitul lunii august 1941, trimite C.J.I. să organizeze grupe de partizani "în imediatul dos al frontului". Si unde era imediatul dos al frontului la sfîrșitul lunii august 1941? În Ucraina S." (pag.7-8).

În declarațiile sale CARP CONSTANTIN arată următoarele:

"Pe la sfîrșitul lunii iulie(1941) încep discuțiile între biroul județean și C.C. care durează 5 luni și care se termină prin ruperea biroului județean Ilfov de C.C. ... În această perioadă eu făceam legătura între C.C. și biroul județean P.C.R. Ilfov, oft și cu provinciile cu care am prelucrat sarcinile ce revin din linia Partidului pe care ne era dat prin radio Moscova și România Liberă, ca mobilizarea tuturor forțelor patriotice pentru izgonirea ocupanților germani și ieșirea din războiul nedrept contra Uniunii Sovietice oft și împiedicarea sub orice formă a mașinei de război hitleriste, dar aceste sarcini nu au fost controlate de conducerea Partidului dacă au ajuns pînă jos și se aplică" (Vol. 106 pag.121).

"G-a simțit lipsa de la început a unui colectiv al C.C. care să se ocupe special de organizarea echipelor de sabotaj și grupurilor de partizani, care prin luna februarie (1942) la o întîlnire cu FORIS i-am propus să

organizăm și noi grupe de partizani în munții din jurul centrelor muncitorești, a căutat să mă convingă că deocamdată e greu, n-ai codri, n-ai cu cine și nu ai condiții" (Vol.106 pag.129).

"Începînd din luna mai 1941 pînă prin februarie 1942 eu am făcut legătură directă de muncă cu FORIS STEFAN, ambii formînd secretariatul partidului pînă în august 1941. În toată această perioadă, FORIS STEFAN nu a luat nici un fel de măsuri în calitatea lui de secretar al partidului, pentru organizarea detașamentelor de partizani la noi în țară. Nu numai că nu a luat măsuri în acest scop dar nici nu a pus problema organizării detașamentelor de partizani.

Cu ocazia unei discuții pe care am avut-o cu FORIS STEFAN în cursul lunii decembrie 1941 în Casa conspirativă MIȚI din cartierul Elefterie unde nu-mi amintesc dacă a fost de față și VICTORIA SIREU, el spunea că la noi în țară nu sînt posibilități de organizare a detașamentelor de partizani. Pentru a susține această teză a sa el spunea că noi nu avem posibilitățile ce există în Jugoslavia sau Cehoslovacia, țări care au fost ocupate prin război de Germania hitleristă. A spus mai departe că România nefiind ocupată prin război ci în alianță cu Germania hitleristă, masele de la noi din țară nu pot fi mobilizate în lupta împotriva hitleriștilor iar în ce privește organizarea acestor detașamente de partizani numai cu cadrele proprii ale partidului nu este posibil deoarece acestea sînt puține.

În concluzie spunea că dat fiind această situație nu se poate face nimic în această direcție." (Vol.106 pag. 147).

În declarațiile sale PETREA NICOLAE arată următoarele:
la 22 mai 1944:

"În septembrie 1943 am fost atras în Comisia specială a C.C. ca reprezentant al org.de partid din Ilfov... În ce privește organizarea grupelor de partizani și punctelor de sprijin, succese mai însemnate au fost realizate numai în organizarea punctelor de sprijin (s-au organizat peste 20 presărate în toată țara)" (Vol.73 pag.213-214).

La 18 august 1945:

"Sarcinile ce se puneau atunci: munca de război, (activitatea în rândurile armatei, subminarea mașinei de război hitleriste), munca pentru mobilizarea maselor de muncitori, țărani, intelectuali, femei, tineri, contra dictaturii și războiului hitlerist, erau juste însă metoda pentru înfăptuirea lor practică nu era justă". (Vol.73 pag.229).

În septembrie 1951:

"În primele luni ale anului 1942, m-am mai dus de câteva ori, împreună cu CARP, la ședința cu FORIS, unde raportam despre activitatea mea la județean și unde FORIS insista mai mult asupra respectării măsurilor conspirative și a organizării muncii Com.județean.

Pe la jumătatea anului 1942, după câte îmi amintesc, legătura mea superioară a fost tov.RANGHET. În această perioadă FORIS, la care mă mai duceam din când în când la ședințe, ~~mă~~ pus ca sarcină să organizăm "Uniunea Patrioților" în care pot intra toți cei care sînt împotriva ocupației nemțești și a războiului" (Vol.73 pag.56)

În octombrie 1951:

"În a doua jumătate a anului 1943 în ședința la FORIS, la care lua parte și RANGHET cu BODNARAS se discuta despre dezvoltarea muncii de diversivnă și sabotaj punîndu-se problema organizării de grupe speciale în întreprinderi și cartiere, despre procurarea de material explozibil și arme. În această privință eu am primit sarcina să organizez grupe speciale în București, să găsească pentru depozit de materiale și să mobilizeze organizația din Ploiești în această acțiune" (Vol.73 pag.94).

În declarațiile sale VICTORIA SIRBU a arătat următoarele:

"Chiar de la începutul războiului și pînă la înlăturarea noastră la 4 aprilie 1944, FORIS ȘTEFAN s-a situat pe poziția de a organiza detașamente de partizani la noi în țară ...

În tot timpul războiului FORIS ȘTEFAN a trasat linia de a se organiza detașamente de partizani iar în ce privește măsurile luate de el, a fost aceea că în primăvara anului 1942 a trecut la organizarea resortului de

război în cadrul Comitetului Central fiind numit ca responsabil al acestei munci, IOSIF RANGHET" (Vol.55 pag. 192).

"Crearea resortului de război a fost hotărâtă în vara anului 1942 într-o ședință ținută în casa conspirativă IACOB STELE și la care au participat FORIS STEFAN, PIRVULESCU CONSTANTIN, POP ILONA și RANGHET IOSIF. Conducerea resortului de război a fost dată lui RANGHET IOSIF el fiind necunoscut în București, având figură de neamț și fiind deci mai mobil ca PIRVULESCU CONSTANTIN. IOSIF RANGHET a făcut un proiect de funcționare și de organizare a resortului de război care proiect a fost complectat de FORIS STEFAN și adoptat de toți membrii C.C. Ca primă sarcină Resortul trebuia să organizeze grupele de sabotaj la București pentru aruncarea în aer a depozitelor germane și a trenurilor cu muniții și trupe ce plecau spre front" (Vol.55 pag.64).

În sensul celor arătate mai sus, VICTORIA SIRBU a dat numeroase declarații în cursul anchetei desfășurate în perioada anilor 1950-1953. (Vol.55 pag.27, 65-67; Vol.56 pag.52-53, 55-56, 59; Vol.54 pag.17-18, 106-108, 135-136, 256-257; Vol.58 pag. 65-66, 124-127, 139-144).

Sînt însă și unele declarații ale sale în care se arată că FORIS STEFAN s-ar fi opus organizării și desfășurării pe teritoriul țării noastre a luptei antirăzboinice împotriva fascismului (Vol.55 pag.134-135; Vol.58 pag.243-245, 280-281). Aceste declarații au fost retractate ulterior de către SIRBU VICTORIA.

Referindu-se la perioada războiului și la acțiunile întreprinse de partid împotriva războiului antisovietic, FORIS STEFAN a arătat:

"2. Pe baza discursului tovarășului MOLOTOV din 22 iunie și a tovarășului STALIN din 3 iulie, am elaborat noua linie și sarcinile Partidului și Manifestul din 24 iunie, Circulara C.C. din 8 iulie, Frontul Unic al popoarelor iubitoare de libertate din 20 iulie, manifestul din 1 august și Platforma C.C. din 6 septembrie, privind sarcina creerii Frontului Unic Național împotriva ocupanților hitleriști și a regimului trădător Antonescu, a subminării mașinii de război prin sabotaj și lupta de partizani.

3. Pentru realizarea liniei noi a Partidului și îndeplinirea sarcinilor sale noi istorice, trebuia să înfruntăm condițiile cele mai grele obiective și subiective în perioada cea mai grea a partidului nostru din istoria sa. În afară de condițiile obiective nefavorabile, loviturile grele și starea dezorganizată a partidului, ne-am ciconit de la începutul războiului antisovietic de rezistența cadrelor decimate cu nivelul politic scăzut, de rezistența înverșunată a elementelor oportuniste și lașe, manifestând influența și presiunea dușmanului fascist în rândurile noastre" ("Adevărul despre munca partidului și a C.C. în timpul războiului antisovietic" pag.8-9).

Din principalele documente de partid din perioada războiului, documente care, se cunoaște că, erau redactate de FORIS STEFAN se desprinde ura profundă față de ocupații fasciști și slugile acestora în frunte cu Antonescu, față de războiul antisovietic și se făcea chemarea întregului popor la lupta împotriva fascismului și a războiului antisovietic.

În circulara C.C. al P.C.R. din 8 iulie 1941 se arată printre altele:

"Războiul Mîlhăresco al bandiților fasciști, declanșat împotriva U.S. nu este numai războiul drept al pop. sov. pentru existența lui și libertatea sa. Este vorba de libertatea sau sclavia tuturor popoarelor din Europa și lumea întreagă. Este în joc viața sau moartea pop. rom. cîmpit de banda sîngeroasă fascistă din Ger. și aruncat în acest mîcel.

Sarcina și răspunderea istorică a P.C. din Rom., față de pop. rom. constă în organizarea luptei în Rom. alături de marele popor sov. și celelalte popoare cîmpite, pentru zdrobirea fascismului sîngeros germ., a slugilor ei din toate țările, pentru alungarea ocupațiilor germani din Rom., pentru doborîrea bandei de trădători din cîrma țării în frunte cu Gl.A. pentru eliberarea țării de sub jugul sîngeros german, pentru victoria U.S. pentru România liberă și independentă. Prima sarcină a comuniștilor este de a desfășura o intensă și sistematică clarificare în sinul pop. rom., în sinul maselor trădate, asupra

cauzelor războiului, a scopurilor germaniei fasciste și a slugilor lor din țara noastră, asupra situației și drumului de ieșire a pop.rom. din acest război banditesc împotriva U.S. asupra felului de a dobîndi pacea, libertatea și independența pop.rom.". (Vol.56 pag.237).

În Platforma Partidului Comunist din România din 6 septembrie 1941 și intitulată "Lupta Poporului Român pentru Libertate și Independența Națională" se arată printre altele:

"... C.C. a pus ca sarcină principală lupta pentru realizarea Frontului Unic Național al poporului român împotriva fascismului german și cliicii sale de trădători din țară.

Comitetul Central lansează lozincile concrete ale sabotajului și ale luptei de partizani în cel de la doilea Manifest al său de la sfîrșitul lunii iulie. La începutul lui august Comitetul Central a elaborat un nou document asupra formării "Frontului Unic al popoarelor iubitoare de libertate, împotriva fascismului german..." C.C. al partidului a arătat că: "... s-a deschis și în România drumul larg spre realizarea unui singur front unic de luptă, al poporului întreg, împotriva ocupanților fasciști..."

(Documente din istoria Partidului Comunist din România -

În "Rezoluția Comitetului Central al Partidului Comunist din România" din ianuarie 1942 se arată:

"Întreaga muncă a noastră de partid trebuie să o supunem interesului distrugerii fascismului german și a slugilor sale din țară. Dușmanul ei feroce, fără nici o cruțare. Deci în primul rînd trebuie să punem capăt oricărui spirit liberal, lipsit de griji, nepăsării sau oricărei alte preocupări personale. Singura preocupare a noastră trebuie să fie distrugerea dușmanului" (Vol.57 pag.238).

10. Referitor la faptul că a rupt legătura cu Internaționala Comunistă și apoi nu a întreprins nici un fel de măsuri pentru restabilirea acestora.

Din materialul documentar studiat reiese că în primăvara anului 1941 exista un singur canal de legătură cu Cominternul, canal care era folosit în același timp și pentru spionaj cu toate că

conducerea partidului și îndeosebi FORIS și TECHARI GEORGESCU au avut obiecții în legătură cu folosirea dublă a canalului. În mai 1941 acest canal a căzut în legătură cu probleme de spionaj. La o lună de zile după aceea a fost declanșat războiul antisovietic și nu s-a mai putut crea nici un canal de legătură cu Internaționala. În perioada desfășurării asupra lui REMUS KOPLER și VICTORIA SIREU s-au obținut unele declarații în care se afirmă că FORIS în mod intenționat a rupt legătura cu Cominternul. Ulterior ea a retractat aceste declarații.

FORIS ȘTEFAN, în materialul intitulat "Adevărul despre munca partidului și a Comitetului Central în timpul războiului antisovietic" arată:

"La începutul lunii mai (1941) a căzut legătura noastră cu Cominternul. Pescarii împreună cu conducătorul canalului, tov. AVRAM, au căzut din cauză că au fost folosiți și pentru spionaj. Tov. BIRTAS și TECHARI au intervenit de câteva ori împotriva folosirii duble a aparatului nostru. Nu s-a ținut cont de cererea noastră și pescarii fără experiență au căzut împreună cu responsabilul nostru. Astfel am rămas și fără legătură cu Cominternul, lipsit de ajutorul neprețuit al Cominternului în ajunul și în timpul războiului, perioada cea mai grea din istoria partidului nostru. (Singurul document cifrat și preparat cu cernelă chimică am primit în ajun de căderea Canalului, după căderea tovilor PIRI și TECHARI care au cunoscut cifrul. Nu l-am putut descifra după ce l-am dezvoltat și într-o zi simțindu-mă urmărit în casa REDLINGER, eram nevoit să-l distrug împreună cu toate hîrțile avute asupra mea)" (pag. 7).

În declarațiile sale TECHARI GEORGESCU arată că în 1940 cînd a fost la Internațională la Moscova a fost instruit și cu unele probleme de cifru pentru a putea ține legătura cu Cominternul. Printre altele el arată:

"În ajunul plecării din Moscova (august 1940) cînd am mers în cabinetul lui BORIS ȘTEFANOV pentru a-mi lua rămas bun, acesta mi-a spus că va trebui să informăm regulat Internaționala și Secția Română, că legătura cu Internaționala o voi ține eu, fără să vorbesc nimic de canalele care sînt folosite, că vor trebui create și alte canale de legătură în afară de cel existent, că

despre aceste canale nu trebuie să știe nimeni, nici chiar FORIS... Când n-am înapoiat în țară am trecut de la Izmail la Tulcea cu ajutorul unui pescar din Tulcea... Deci la acea dată, acesta era canalul de legătură pe care îl cunoșteam eu. Alt canal nu am cunoscut și nici nu a fost creat altul (pe pescarul care m-a adus de la Izmail la Tulcea l-am întâlnit în anul 1943, la închisoarea Văcărești...) (Dosar 40.009 Vol.1 pag.20-21).

Ulterior, TEODARI GEORGESCU a declarat că a făcut o confuzie afirmând că a învățat cifrul când a fost la Comintern și că, în realitate, el ar fi învățat cifrul de la FORIS după ce acesta (FORIS) s-a reîntors în țară la sfârșitul anului 1940 - începutul lui 1941. Menționăm că în cele declarate de el anterior a arătat că printre cei care l-au instruit la Comintern cu privire la cifru a fost și tovarășul PETRE BORILA. (Vol.1 pag. 519-520).

Intr-o altă declarație, TEODARI GEORGESCU afirmă că a cunoscut cifrul și după venirea sa în țară și a trimis la Internațională o scrisoare cifrată. (Vol.1 pag.586-587).

În cursul anchetei efectuate asupra lui KOFLER REMUS și VICTORIEI SIRBU aceștia au fost determinați să declare că FORIS STEFAN a rupt legătura cu Internaționala distrugând prin ardere, cifrul în timp ce se găsea în casa REIDENGLER. (Vol.58 pag.19, 27, 56-57, 89, 197-200; Vol.45 pag.349-350).

Ulterior aceștia au retractat asemenea declarații. Într-adevăr în casa REIDIGLER, FORIS a distrus prin ardere un mesaj cifrat primit de la Comintern și nu a distrus cifrul. Cifrul nu putea să-l distrugă deoarece nu exista ca document aparte ci erau numai niște reguli de cifrare memorizate. (Vol.58 pag.197-200; Vol.45 pag.280).

De asemenea, VICTORIA SIRBU și REMUS KOFLER au fost determinați să declare că după căderea legăturii cu Internaționala, FORIS nu a întreprins nici un fel de măsură pentru restabilirea acesteia. Si aceste declarații au fost ulterior retractate de către ei.

Din documente reiese că FORIS a întreprins unele acțiuni pentru a restabili legătura cu Internaționala însă nu a reușit să o realizeze deoarece condițiile au fost deosebit de grele - la o lună de zile după căderea canalului de legătură a fost declanșat războiul antisovietic iar linia frontului se modifica permanent. Într-o declarație a sa VICTORIA SIRBU arată:

"Nu cunosc cauzele pierderii legăturilor cu Cominternul, știu că au fost încercări de a se reface legătura cu U.R.S.S. Prima încercare cunoscută de mine este cea prin CONSTANTIN STERE, era vorba de cineva care pleca pe front, nu cunosc amănunțit cum anume se plănuia această refaceare a legăturilor și nu cunosc nici cauzele de ce nu a reușit.

O a doua încercare era atunci când fratele lui TEOHARI GEORGESCU - BEBE a anunțat Partidul că el fiind ca poștaș pe front, pentru el exista posibilități de a trece la sovietici și de la sovietici înapoi la români. Atunci FORIS ȘTEFAN mi-a dat 40 de mii de lei pentru cei închiși să le predau lui BEBE și BEBE să plece imediat la TEOHARI GEORGESCU să discute și cu TEOHARI GEORGESCU chestiunea legăturii cu U.R.S.S. prin el. Această chestiune am discutat-o cu bătrînul șofer fratele lui TEOHARI GEORGESCU și acesta a discutat-o cu BEBE. Intors de la TEOHARI GEORGESCU, BEBE a spus că a avut condițiunile vorbitorului cu TEOHARI GEORGESCU foarte grele, nu a putut să se înțeleagă asupra chestiunii cum trebuie, TEOHARI GEORGESCU i-a spus că el să nu mai plece deloc pe front, să vîndă în caz de nevoie și calul și tot ce poate vinde și să aranjeze rămînerea sa la București deoarece, el TEOHARI GEORGESCU are nevoie de el, BEBE, aici la București. A treia încercare a fost prin EMIL BODNARAS, despre care BODNARAS a anunțat că s-a reușit și că însăși și înlăturarea lui FORIS ȘTEFAN și a mea de la conducerea partidului vine din partea U.R.S.S." (Vol.55 pag.58-59).

Ancheta a determinat pe VICTORIA SIREU să declare că FORIS ar fi refuzat să ia legătura cu Cominternul chiar și atunci cînd U.R.S.S. a trimis, special pentru aceasta, doi parașutiști. (Vol.55 pag.214).

Singurul material mai clar în legătură cu acești parașutiști îl constituie declarația dată de RUMON EUGEN. Acesta a arătat printre altele:

"În privința celor doi parașutiști (CHIORȘANU - FILIPESCU): Cred că în toamna anului 1942 (s-au poate

primăvara 1943) mi s-a dat o îșfodă, la care să întâlnesc o fată (soția lui CHIOREANU). Am primit sarcina să o descos pe cât posibil mai temeinic. Ea mi-a povestit urentoarele: că au primit sarcina de a fi lansați în apropierea Bucureștiului, să ia anumite legături și să informeze prin postul de radio-emisie cu care au venit. Venind cu avionul noaptea, au intrat într-un viscol puternic, motorul avionului a început să înghețe, iar pilotul și-a pierdut orientarea, din care cauză ei au fost lansați undeva între Chișinău și Prut.

Neputînd căra cu ei bagaj ca să nu atragă atenția, au ascuns undeva postul de emisie și prin multe peripeții au ajuns la București. Acte românești primiseră în U.R.S.S. Au cerut ajutor de la Partid ca să-și poată aduce înapoi aparatul și ca să poată să lucreze pe linia lor.

Reportînd aceste lucruri (nu știu dacă lui VICTORIA SIREU sau lui FORIS) s-a hotărît că deoarece cele susținute nu sînt controlabile, că ceea ce cer ei ar fi pentru partid o greșală din punct de vedere conspirativ, munca de partid netrebuind să fie amestecată cu munca de informare și că problema e suspectă și prin faptul că ei au cerut legătură printr-un anume MARGULIUS bănuît (sau demascat) provocator - ca să nu se ia legătura cu ei și să nu se satisfacă cele cerute de ei. Au fost ajutați cu ceva acte - și dacă nu mă înșel cu ceva banii M-am întîlnit cu ea cred de două ori în total, după care s-a rupt legătura". (Vol.55 pag.343).

11. Cu privire la faptul că în perioada războiului, FORIS a acționat pentru destrămarea partidului punîndu-se în slujba spionajului englez prin residentul acestuia în România, ALEXANDRU STEPANESCU.

Din documente rezultă că în perioada războiului Comitetul Central al Partidului, prin Comisia Financiară, a obținut de la diferiți reprezentanți ai burgheziei și mizeriei sume importante de bani care au fost folosite pentru nevoile partidului de ducere a luptei antifasciste și antirăzboinice. Pe această linie, în toamna anului 1942 s-a luat legătura de către Comisia Financiară cu industriașul ALEXANDRU STEPANESCU care a dat periodic partidului, sume importante de bani.

ALEXANDRU STEFANESCU, era cunoscut ca un filoenglez convins și un înfocat antifascist și antinhitlerist. De asemenea, se bănuia că acesta are legături cu Intelligence Service. La Comisia financiară STEFANESCU a fost adus de către industriașul GHITA POP și după ce s-a obținut aprobarea C.C. prin KOFLER s-a dat sarcina lui CALMANOVICI EMIL și JAK HERMAN ca aceștia să mențină legătura cu ALEXANDRU STEFANESCU.

La început legăturile se limitau la relațiile financiare iar către sfârșitul anului 1943 și în anul 1944 - pe măsură ce frontul se apropia STEFANESCU a început să furnizeze partidului și anumite informații politice, preda câte o copie a buletinului siguranței pe care le obținea prin relațiile sale precum și câte o copie a radiogramelor pe care le primea de la Cairo prin postul de radio-emisie-recepție pe care-l avea, s-a oferit să facă legătura cu unii ofițeri antiantonesceni din armată, să procure armament pentru pregătirea insurecției armate. (Vol.45 pag.108-111, 328, 361-362, 374, 377; Vol.58 pag.3, 35-36, 44, 149-150; Vol.23 pag.92-94, 106-107, 109; Vol.35 pag.22; Vol.46 pag.17-20; Vol.130 pag.181-182).

Legăturile cu STEFANESCU au devenit mai strinse după 4 aprilie 1944 pe baza sarcinilor date de către noua conducere a partidului. (Vol.23 pag.29; Vol.45 pag.111-116; Vol.46 pag.96-98, 117; Vol.47 pag.154-155).

Despre existența legăturii cu ALEXANDRU STEFANESCU a știut întregul Comitet Central. Referitor la aceasta VICTORIA SIREU a declarat:

"De această legătură știa toată lumea, adică toți tovarășii din C.C., dar nici-odată nimeni nu și-a pus această întrebare - cine e omul acesta și ce este cu el? Nici odată nici prin cap nu mi-a trecut că poate să fie ceva cu acest ALECU STEFANESCU și nici-odată de când am fost schimbați din C.C., nici nu s-a pomenit de ALECU STEFANESCU. Abia în ajun de a fi lustră la securitate (1949 n.n.) am fost la KOFLER și el mi-a spus: am auzit că ni se face un proces în legătură cu ALECU STEFANESCU. ..." (Vol.58 pag.67).

Din declarațiile lui KOFLER, VICTORINȚI SIRBU, CALMANOVICI EMIL și STEFANESCU ALEXANDRU reiese că FORIS nu s-a întâlnit niciodată cu ALEXANDRU STEFANESCU. În acest sens KOFLER a declarat:

"STEFAN FORIS n-a avut, după știința mea, nici odată vreo întâlnire cu ALEXANDRU STEFANESCU. Legătura cu ALEXANDRU STEFANESCU s-a ținut de către C.C.P. prin ing. BERMAN și ing. CALMANOVICI, care îmi raporta mie, iar eu la rândul meu raportam secretariatului C.C. în scris. Din noiembrie 1943 și până la 23 August am avut cu ALEXANDRU STEFANESCU patru întrevăderi în prezența lui CALMANOVICI, asupra cărora am raportat în scris Secretariatului C.C." (Vol.45 pag.374).

Referitor la faptul că în urma schimbării conducerii partidului la 4 aprilie 1944, noul C.C. al Partidului a trasat sarcina să se mențină în continuare legăturile cu ALEXANDRU STEFANESCU, KOFLER a declarat următoarele:

"...Tov. BODNARAS a discutat, cu mine cauzele schimbării și am fost însărcinat cu conducerea mai departe a Comisiei Financiare cu sarcina de a aduce un venit lunar de 5 milioane lei și a crea o rezervă de 25 milioane lei. Am fost însărcinat a ține mai departe legătura cu ALEXANDRU STEFANESCU și a trimite cât mai repede informațiile primite de la el, la Secretariat" (Vol.45 pag.111).

S-au obținut și unele declarații de la KOFLER, VICTORIA SIRBU, EMIL CALMANOVICI și JAK BERMAN în care se arată că legăturile cu ALEXANDRU STEFANESCU ar fi fost legături de spionaj în scop de distrugere a partidului. Ulterior, aceste declarații au fost retractate.

x

x x

Nu s-au găsit dovezi care să ateste că FORIS STEFAN a fost agent al siguranței și ar fi desfășurat activitate antipartinică. Dimpotrivă, din unele documente s-a desprins faptul că el n-a fost și nu putea fi agent al siguranței. Astfel:

- Deși el s-a înscris în țară la sfârșitul lunii decembrie 1940, abia în mai 1942 siguranța a avut unele informații neverificate că s-ar fi înscris din U.R.S.S. și a dat ordin circular pe țară să fie căutat. (Arhiva C.C. al P.C.R. Dosar 56. Fond 95 - 22514).

./.

- Ulterior pînă la 23 August 1944, au mai fost date repetate ordine circulare ale poliției și siguranței pentru descoperirea și arestarea lui FORIS (Arhiva C.C. Dosar 56 Fond 95. Vol.2 pag.309; Același Fond și dosar - 22514 pag.3).

- La 4 aprilie 1944 FORIS a fost schimbat din funcția de Secretar General al Partidului dar siguranța a aflat de această schimbare abia în a doua jumătate a lunii august 1944 (Dosar cabinet pag.13).

- Imediat după 4 aprilie 1944, timp de o lună pînă la 9 mai 1944 - FORIS a fost folosit în muncă de propagandă și agitație, respectiv la redactarea ziarului "România Liberă" continuînd să fie înarmat. (Arhiva C.C. fond 95 Dos.56).

Chiar și ulterior pînă la 23 August 1944, cînd n-a mai fost folosit în muncă și a fost ținut în diferite case conspirative, el ar fi putut oricînd fugi dacă se știa vinovat, dar n-a făcut-o;

- Niciunul dintre tovarășii cu care el a avut cele mai mari contradicții nu a fost arestat de siguranță(cu excepția lui PETRE GHEORGHE, care se cunoaște în ce condiții a fost arestat). Nu au căzut tovarășii PIRVULESCU CONSTANTIN, IOSTI RANGHET, METIU STEFAN, ANA TOMA, ILONA POP, GHEORGHIU ROMEO, soții RACEANU și alții cu care FORIS a avut conflicte.

- A trăit în adîncă conspirativitate, lucra mereu închis în casă, nu mergea la întîlniri decît în cazuri foarte rare, legătura o ținea prin tehnica sa VICTORIA SIRBU. Ori dacă ar fi fost agent nu era interesat să trăiască într-o asemenea izolare.

- Au fost anchetați ani de-a rândul foștii polițiști și agenți de siguranță care s-au ocupat de problema comunistă, dar niciunul nu a putut să dea nimic compromițător la adresa lui FORIS

x

x x

De la numirea lui ca Secretar General al Partidului la sfîrșitul anului 1940, a muncit intens pentru îndeplinirea sarcinilor de partid ce revăneau. Principalele documente de partid elaborate în această perioadă îi aparțin îndeosebi lui ca redactare.

Din documentele studiate rezultă că în activitatea lui FORIS au existat unele lipsuri și greșeli. Principala lipsă a activității lui a constituit-o abuzul de materiale scrise, tot

felul de rapoarte, instrucțiuni, circulări lungi, redactate pe multe pagini. Acestea i-au răpit lui și celorlalte cadre de partid mult timp de muncă în detrimentul activității concrete, practice de organizare, conducere și desfășurare a acțiunilor antifasciste și antirăzboinice. O parte din aceste materiale scrise, căzând în mina siguranței au fost folosite de aparatul de stat antonescian pentru a lovi în P.C.R.

O mare lipsă a lui FORIS o constituia faptul că a folosit metode proaste de lucru cu cadrele, cu oamenii. Manifesta duritate față de unii activiști de partid, făcea critici aspre în așa fel încît, în loc să ajute cadrele pentru a-și lichida lipsurile, în unele cazuri le producea nemulțumiri, îi demoraliza și demobiliza în muncă. Practica suspendării din muncă a unor activiști - pentru diferite lipsuri și greșeli - pînă la înaintarea autocriticii scrise, a dus la apariția de neînțelegeri și conflicte între FORIS și diferiți activiști de partid, a creat o mare fluctuație a cadrelor, cu repercursiuni negative pentru muncă.

x
x x

În perioada 1949-1954 prin anchetarea sub stare de arest a lui KOFLER REMUS, VICTORIA SIREU, PETREA NICOLAE, CARP CONSTANȚIN și a altora care au lucrat cu FORIS ȘTEFAN în anii războiului s-a făcut de fapt, o anchetă asupra lui FORIS.

În primele declarații date după arestare atît KOFLER REMUS, VICTORIA SIREU cît și ceilalți nu au arătat fapte negative care să confirme învinuirile care s-au adus lui FORIS. Din declarațiile date de aceștia reșea însă faptul că FORIS a avut în activitatea sa și unele lipsuri și greșeli.

În vara anului 1950 s-a obținut de la KOFLER declarații din care reșea că FORIS ȘTEFAN și alții, ar fi desfășurat în cadrul partidului, activitate antipartinică, dușmăncasă, trădătoare, declarații care ulterior au fost retractate de către acesta.

O evoluție asemănătoare, au avut-o și declarațiile date de VICTORIA SIREU, cu deosebirea că aceasta pe parcursul anchetei a retractat unele din afirmațiile făcute anterior în special cele referitoare la activitatea trădătoare a sa și a lui FORIS.

De asemenea, au un caracter contradictoriu declarațiile date de PETREA NICOLAE și CARP CONSTANTIN care la început au relatat generalități pentru ca ulterior să arate fapte și acțiuni dușmănoase ale lui FORIS.

Din materialul studiat cit și din declarațiile foștilor anchetatori reiese că în ancheta ce s-a efectuat s-au folosit metode nepermise, întrebându-se chiar constrângerea fizică și morală. Astfel, pentru a se obține declarații acuzatoare de la HERMUS KOFLER împotriva lui FORIS și a altora s-a folosit pretextul că acestea sînt cerute de partid. În această privință, VINATORU VICTOR care l-a anchetat pe KOFLER declară:

"De asemenea prezidez că atunci cînd am fost la spital ca să discut cu KOFLER la cererea sa și ne-a făcut oferta ca să dea declarațiile respective din considerentul dacă interesele partidului cer acest lucru, mi-a spus că mai înainte fusese la el un tovarăș din partea C.C. al P.C.R. care l-a sfătuit să declare despre FORIS și PATRASCANU cum că ar fi fost trădători în slujba siguranței antonesciene și a spionajului englez".

În continuare, VINATORU VICTOR declară:

"Spre deosebire de celelalte două faze de anchetă anterioare, de această dată mi s-a spus de către tovarășul colonel SOLTUTIU că declarațiile date de KOFLER la spital au fost analizate de conducerea partidului, că acestea constituie adevărul și că trebuie să obținem neapărat confirmarea lor prin anchetarea arestaților respectivi.

.....

În tot timpul mi s-a spus că partidul deține anumite materiale care dovedesc activitatea trădătoare a susnumiților (FORIS și PATRASCANU n.n.) dar că acestea conținînd și anumite probleme interne de partid, nu pot fi date anchetei și respectiv să figureze în proces, astfel că de aci decurge necesitatea construirii unor "probe" brodate pe scheletul declarațiilor lui KOFLER" (Declarațiile lui VINATORU VICTOR).

După ce s-au obținut de la KOFLER astfel de declarații anchetatorii au fost îndrumați să determine și pe ceilalți învinuiți să declare în același sens.

Pentru aceasta anchetatorii redactau dinainte atât întrebările cât și răspunsurile, în așa fel, încât să corespundă întocmai cu cele arătate de KOFLER (Declarațiile lui VINATORU, VICTOR, ANGHEL MIRCEA și SOLTUTIU). În scopul obținerii unor declarații care să confirme învinuirile ce i se aduceau lui FORIS anchetatorii au folosit și metode de constrângere fizică (anchetă în tură - ziua și noaptea - bătaia, condiții proaste de hrană și deținere). Asemenea metode au fost practicate în anchetarea lui KOFLER, VICTORIA SIRBU, CALMANOVICI EMIL, JAK BERMAN și altora.

STRICT SECRET

Exemplarul nr. 1

N O T A

Privește: rezultatul analizei materialelor aflate în arhiva Ministerului Afacerilor Interne și a unui număr de 15 dosare din arhiva Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la FORIS STEPAN.-

Datele expuse în prezentul material cu privire la FORIS STEPAN, rezultă din analiza unui număr de 825 documente provenite de la Siguranță și alte organe represive întocmite în perioada 1919-1944, declarațiile polițiștilor care au lucrat în problema comunistă, (TAFIARU IOAN, DRANICEANU DUMITRU, PRUNESCU IOAN, STERIAN CONSTANTIN și DUMITRESCU SAVA), declarațiile lui SIRBU VICTORIA, LUCA VASILE, PETREA NICOLAE, CARP CONSTANTIN, RACEANU GRIGORE, ILEANA RACEANU, IVANCA RUDESCO, PARCĂS ALEXANDRU și STATE NICOLAE, precum și unele materiale referitoare la activitatea de partid din perioada 1941-1944, care au fost ridicate de la locuința lui FORIS STEPAN și SIRBU VICTORIA, după 4 aprilie 1944.

De asemenea, au fost analizate scrisorile lui FORIS STEPAN din 5.XII.1944 și 2.I.1945 în original și 4 scrisori ale lui SIRBU VICTORIA - toate adresate Comitetului Central al Partidului Comunist Român.-

./...

Din aceste materiale rezultă că, în seara de 4 aprilie 1944, Comitetul Central al Partidului Comunist Român a fost dizolvat, iar FORIS STEFAN destituit din funcția de Secretar general. La 9.V.1944, el a fost reținut la dispoziția noului Comitet Central al Partidului Comunist Român, iar după un timp a fost pus în libertate. În ziua de 22.III.1945, a fost reținut de organele Siguranței și din nou pus în libertate, iar la 9.VI.1945, a fost din nou arestat de pe stradă. (Nu rezultă cine l-a ridicat și nici date despre situația lui din acel moment). Există numai o mențiune în autobiografia lui REMUS KOPFLER din care reiese că, FORIS STEFAN ar fi fost dus în U.R.S.S. cu avionul.

Invinuirile aduse lui FORIS STEFAN la destituire și reținere au fost:

1). FORIS STEFAN a fost agent al Siguranței și pe baza datelor furnizate de el, au căzut o serie de organizații de partid și Uniunea Tineretului Comunist în perioada 1940-1944.

Din analiza materialelor rezultă următoarele date, împrejurări și fapte:

În seara de 17.VI.1944, tovarășul EMIL BODNARAS i-a citit lui FORIS STEFAN în prezența lui SIRBU VICTORIA, PETREA NICOLAE și MANOLE BODNARAS, declarațiile unor membri de partid din închisoarea Caransebeș și lagărul din Tg.Jiu, precum și declarația lui TEODHARI GEORGESCU, în care se afirma că, FORIS STEFAN este în slujba Siguranței.

Acesta rezultă din scrisoarea lui FORIS STEFAN din 5.XII.1944, adresată Comitetului Central al Partidului Comunist Român. (anexa nr.1 pag.4. Nu deținem scrisorile din închisoarea Caransebeș și lagărul din Tg.Jiu și nici declarația lui TEODHARI GEORGESCU).

La interogatoriul din 13.I.1954, VASILE LUCA a declarat că, în toamna anului 1944, a avut o discuție cu TEODHARI GEORGESCU în sediul Comitetului Central. Cu acest prilej, TEODHARI GEORGESCU i-a spus că, a aflat încă de când era în închisoare că, FORIS STEFAN a fost trădător.

La un alt interogatoriu (12.I.1954), VASILE LUCA a mai declarat că, în anul 1948 intrând în cabinetul fostului Secretar general a găsit pe al II-lea Secretar al Comite-

tului Central și pe TEODHARI GEORGESCU care raporta că din cercetarea fostului comisar șef TAFIARU ION, a reieșit clar că FORIS ȘTEFAN a fost provocator. (anexa nr.1 pag.88 și 96)

SIRBU VICTORIA la interogatoriile din 9.IX.1952 și 17.VIII.1953 a declarat că au fost o serie de căderi în minile Siguranței despre care ea și FORIS ȘTEFAN nu au fost străini și că FORIS a tolerat pe provocatorii dovediți ca agenți ai Siguranței, lăsându-i să-și continue acțiunile lor criminale în interiorul Partidului. În acest sens a dat ca exemplu pe MELINTE PETRE și TOMA GHEORGHE. (anexa nr.1 pag.117-118, 130)

În declarațiile lui RACEANU ILEANA, RACEANU GRIGORE, PETREIA NICOLAE, RUDENCO IVANCA și PARCAB ALEXANDRU, se afirmă că cele mai multe căderi din perioada 1940-1944 sau produs datorită pactizării lui FORIS ȘTEFAN cu Siguranța. (anexa nr.1 pag.17,140,147-149,155, 156,171-174,176-177)

Aceste materiale cuprind afirmații care nu sînt însă susținute de date, împrejurări și fapte concrete. În ce privește declarațiile lui SIRBU VICTORIA din 1954, prin care îl acuză pe FORIS ȘTEFAN că a fost agent al Siguranței, acestea sînt generale și contradictorii cu cele făcute în anul 1950, (anexa nr.1 pag.19-20) precum și cu relatările din scrisorile adresate Comitetului Central, după 4 aprilie 1944 (anexa nr.1 pag.19-21). În aceste scrisori, ea a susținut că FORIS ȘTEFAN a avut unele atitudini și metode de muncă greșite și dăunătoare, dar că nu a fost agent al Siguranței.

Totodată, în aceleași scrisori, ea a cerut Comitetului Central și în mod deosebit în preajma Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din octombrie 1945, cit și după aceea, să se institue o comisie pentru cercetarea activității lui FORIS ȘTEFAN și a celorlalți membri din fostul Comitet Central din care să nu facă parte acei activiști cu care FORIS ȘTEFAN a avut conflicte pe linia muncii de partid.

Afirmațiile făcute de VASILE LUCA cu privire la faptul că TEODHARI GEORGESCU ar fi prezentat conducerii de Partid în 1948 declarațiile lui TAFIARU ION, privind activitatea trădătoare a lui FORIS ȘTEFAN, au fost negate de TEODHARI GEORGESCU în anchetă și la confruntări. El a calificat afirmațiile lui VASILE LUCA ca provocări și inscenări (anexa nr.1 pag.89).

Foștii polițiști care au lucrat în problema comunistă au arătat în declarațiile lor pe toți informatorii pe care i-au avut, relatând cu lux de amănunte activitatea trădătoare a acestora. Nici unul dintre polițiști nu l-au indicat pe FORIS STEFAN ca fost agent al Siguranței. (anexa nr.1 pag.50-87)

Nici unul din cele 825 documente întocmite de organele represive în perioada 1919-1944 nu conține vre-o referire cu privire la faptul că FORIS STEFAN ar fi colaborat ca agent al Siguranței. Dimpotrivă, din aceste documente rezultă în mod cert că organele Siguranței l-au urmărit încontinuu și în mod activ, fiind condamnat în 1928 la 10 ani în contumacie, apoi în 1931 la 4 ani, eliberându-se la 1.XI.1935.

În aceeași perioadă i s-au făcut atît lui cît și mamei sale mai multe percheziții, cu care prilej au fost descoperite la unele din ele - diverse materiale de propagandă comunistă. Se menționează că FORIS STEFAN a refuzat să semneze procesele verbale de percheziții în care erau consemnate aceste materiale.

În documentele referitoare la încarcerarea și executarea pedepsei sînt făcute mențiuni că FORIS STEFAN nu va fi pus în libertate decît cu avizul Siguranței, întrucît este „un comunist periculos”.

→ Printre materialele provenite de la Siguranță există o notă întocmită de TAPLARIU ION din care rezultă că FORIS STEFAN a fost depus în arestul Siguranței generale, fiind arestat la 18.XI.1938 în urma căderii organizației comuniste de la Craiova. Pe acest document, la data de 26.XI.1938 s-a menționat de fostul comisar de serviciu CONSTANTIN UDREA, că „FORIS STEFAN se pune în libertate din ordin”.

De asemenea există un proces verbal de percheziție corporală încheiat la 18.XI.1938 din care rezultă că s-a găsit asupra lui FORIS STEFAN suma de 291 lei și unele obiecte de uz personal.

La punerea lui FORIS STEFAN în libertate la 26.XI.1938, i s-a predat acestuia obiectele și banii găsiți cu prilejul percheziției corporale și în plus suma de 8.000 lei.

Din analiza documentelor existente în arhiva Ministerului Afacerilor Interne nu rezultă de unde provine cei 8.000 lei. (anexa nr.2 pag.1-96)

Din declarația fostului polițist STERIAN CONSTANTIN (anexa nr.1 pag.62-63) rezultă că personal a arestat în noiembrie 1938, din ordinul inspectorului de poliție POPESCU, pe FORIS STEFAN și ION POPESCU-FUTURI, ridicându-i pe primul de la domiciliu, iar pe al doilea de pe stradă.

Nu deținem date din care să rezulte că la arestarea din 1938, i s-ar fi întocmit lui FORIS STEFAN proces verbal de percheziție domiciliară, așa cum s-a procedat cu prilejul arestărilor și perchezițiilor anterioare. (Acest aspect ar putea fi clarificat eventual de fostul polițist STERIAN CONSTANTIN care este în viață).

Cu privire la punerea în libertate a lui FORIS STEFAN în 1938, polițistul STERIAN CONSTANTIN în declarația sa din 24.II.1955, (anexa nr.1 pag.63) menționează că cei doi comuniști (FORIS STEFAN și ION POPESCU-FUTURI) pe care el i-a arestat în noiembrie 1938, au fost puși în libertate după câteva zile din ordinul lui ARMAND CALINESCU, care a afirmat că „nu-i interesează acțiunea comunistilor, ci numai aceia a legionarilor”. STERIAN CONSTANTIN a mai precizat că în acea perioadă siguranța și-a orientat activitatea de urmărire mai mult împotriva legionarilor și în acest sens a relatat că echipa de filaj și mai mulți agenți care lucrau în problema comunistă, au fost detașați să lucreze în cadrul grupei care urmărea pe legionari.

În legătură cu acest aspect, în declarația sa din 21.II.1950, SIRBU VICTORIA arată următoarele:

În aprilie 1945, discutând cu FORIS STEFAN despre învinuirea ce i se aducea, de a fi colaborat cu Siguranța, de față fiind și KOFFLER REMUS, FORIS STEFAN s-a exprimat că acuzația este ireală, deoarece pentru a fi colaborat cu Siguranța trebuia să fi avut contacte cu ea.

Despre suspiciunea că ar fi fost recrutat de Siguranță în 1938, FORIS STEFAN le-a spus că după ce a fost arestat, a venit la el fostul inspector de Siguranță POPESCU, care i-a zis că „acum poliția de stat luptă și ea împotriva legionarilor”. FORIS STEFAN nu i-ar fi dat nici un răspuns. După câteva zile, el a fost pus în libertate în urma unor intervenții făcute de LUCRETIU PATRASCANU și de o activistă cu numele de „STELIA” (nume conspirativ).

În ce privește căderile din perioada 1940-1941, de care este învinuit FORIS STEFAN, din declarațiile polițiștilor rezultă următoarele:

În vara anului 1940, funcția de secretar al organizației Ilfov a fost deținută de NICU TUDOR, care ținea legătura cu Comitetul Central al Partidului Comunist Român.

Acesta a fost recrutat de Siguranță și în primăvara anului 1940, a dat întâlnirea din str. Foca între tehnicul Comitetului Central și tehnicul Localei București.

Supravegherea activiștilor care au participat la această întâlnire, (MIULER EUGEN - tehnicul central și SAPIRA NOBA - tehnicul local) a dus la descoperirea tipografiei Comitetului Central și a depozitului de materiale al Localei București.

În același an NICU TUDOR a dat Siguranței întâlnire cu tovarășul VIICU VASILE, iar prin supravegherea efectuată, s-a ajuns la descoperirea tipografiei organizației Locale București din str. Aleea Suter nr.5.

Aceste fapte rezultă din declarațiile fostului comisar șef TAFIARU ION și în parte sînt confirmate și de fostul comisar STERIAN CONSTANTIN. (anexa nr.1 pag.50-52 și 63)

În cursul anului 1940, activistul RECK STEFAN a fost trimis din București ca lector pe lângă Comitetul de conducere al Uniunii Tineretului Comunist din regionala „Dunărea de Jos” cu sediul la Galați. Acesta a căzut în mînile poliției legionare, care la începutul lunii ianuarie 1941 l-a adus în București, predîndu-l inspectorului de Siguranță POPESCU DUMITRU. La rîndul său, acesta l-a predat comisarului TAFIARU ION pentru a-l folosi ca informator în problema comunistă.

RECK STEFAN a dat Siguranței întâlnirea din str. Palade dintre tehnicul regionalei „Dunărea de Jos” și tehnicul central din București care a fost identificat în persoana numitei THEEA LUPU - RAITMAN din str. Lărei nr.5.

Supravegheările efectuate asupra lui THEEA LUPU-RAITMAN, au dus în aprilie 1941 la arestarea secretariatului Comitetului Central al Partidului Comunist Român (TEOMARI GEORGESCU, RAITMAN IOSIF, BIRTAS GAVRIL, PARASCHIVA BREINER și alții).

Aceste fapte rezultă din declarațiile polițiștilor TAFIARU ION și STERIAN CONSTANTIN (anexa nr.1 pag.57,63)

In iulie 1941, MELINTE PETRE activist al Comitetului local București a fost recrutat de inspectorul de Siguranță POPESCU DUMITRU și predat lui TAFIARU ION.

MELINTE PETRE a dat întâlnirea ce a avut-o cu inginerul PANETH de la C.F.R., de unde s-a ajuns la identificarea lui ADA MARINESCU. Supravegherea efectuată asupra acestora a dus în noiembrie 1941 la descoperirea, arestarea și condamnarea la moarte a grupului PANETH-KORNHAUSER - ADA MARINESCU care activa pe linie de sabotaj în Capitală.

Acest fapt rezultă din declarațiile fostilor polițiști, PRUKESCU ION și TAFIARU ION, care au mai precizat că grupul în frunte cu PANETH a fost descoperit datorită atit informațiilor furnizate de MELINTE PETRE, cit și a celor date de VALACHE CONSTANTIN - ce activa pe linie de sabotaj și care fusese recrutat ca agent al Siguranței. (anexa nr.1 pag.56,72)

Despre căderea organizației Uniunii Tineretului Comunist din Sectorul III Albastru în toamna anului 1942, TAFIARU ION a relatat în declarațiile sale următoarele:

În toamna anului 1942, TOMA GHEORGHE, care era în conducerea Uniunii Tineretului Comunist, a fost concentrat.

Din proprie inițiativă a raportat ofițerului de contra-informații din unitate că el cunoaște în București o vastă organizație comunistă.

Ca urmare, TOMA GHEORGHE a fost desconcentrat și predat Direcției generale a Siguranței. Aici, el a dat informații despre activitatea și întâlnirile avute cu TOACA ILIE, membru al Uniunii Tineretului Comunist.

Urmărind activitatea lui TOACA ILIE și în baza informațiilor date de TOMA GHEORGHE, organele Siguranței au descoperit organizația Sectorului III Albastru a Uniunii Tineretului Comunist, arestînd pe toți membrii acestei organizații în frunte cu tovarășul VINTE ION. La operațiunile de arestare a participat direct alături de polițiști și informatorul TOMA GHEORGHE.

Referitor la împrejurările arestării tovarășei CONSTANȚA GRACIUN, la interogatoriul din 17.VIII.1953, SIEBU VICTORIA a

declarat că Siguranța a organizat o capcană în vederea arestării acesteia. (S-a publicat în ziare un anunț cu o fotografie a tovarășului VINTĂ ION în care se arăta că se află accidentat grav pe Soseaua Stefan cel Mare și cine îl cunoaște să se ducă să-l vadă).

În declarațiile ei, SÎRBU VICTORIA a susținut că FORIS ȘTEFAN i-ar fi spus că este o provocare a Siguranței, sfătuind-o să-i comunice tovarășei CONSTANȚA CRĂCIUN să nu răspundă personal întrucât v-a fi arestată.

Ea afirmă, că tovarășa CONSTANȚA CRĂCIUN neliind în seamă comunicarea făcută, a acționat într-un mod greșit, căzînd în minile Siguranței. (anexa nr.1 pag.130)

Cu privire la căderea organizației Uniunii Patrioților din decembrie 1943 și descoperirea arhivei Comitetului Central al Partidului Comunist Român în locuința soților WEXLER din str. Crîngului nr.15, din declarațiile polițiștilor TAFLARU, ȘTEFAN CONSTANTIN, PRINESCU ION și DRĂNICIANU DUMITRU, rezultă următoarele:

- Soferul unui taxi, după efectuarea unei curse cu doi clienți (necunoscuți) a găsit în mașină un plic conținînd material cu caracter comunist. Acesta l-a predat unui ofițer care la rîndul său l-a înaintat Curții Marțiale din București, iar de acolo a ajuns la Direcția generală a Siguranței.

Trecîndu-se la descifrarea materialului, organele Siguranței au reușit să identifice pe BIJI MİRCEA care făcea parte din Comitetul Central al Uniunii Patrioților. Acesta a fost arestat și la cercetări a făcut declarații amănunțite despre activitatea și numele membrilor organizației, precum și despre faptul că ședințele se țin în casa soților WEXLER din str. Crîngului nr.15. A mai declarat că locuința acestora este o casă conspirativă a Partidului Comunist Român, unde se află arhivele Comitetului Central al Partidului Comunist Român și ai Uniunii Patrioților.

La percheziția domiciliară a soților WEXLER s-a descoperit arhiva sus-menționată. În baza declarațiilor lui BIJI MİRCEA și a descifrării materialelor de arhivă, au fost arestați mai mulți activiști printre aceștia fiind și VIADESCU RĂCĂȘA, LEVENTE MIHAI, MIHAIL MAGHERU, BUCUR SCHIOPU, PETRU GROZA.

Din materialele pe care le deținem nu rezultă în mod cert, persoana care a uitat plicul în mașină. Din declarația lui SIREBU VICTORIA din 21.IX.1950, (anexa nr.1 pag. 212) reiese că plicul a fost uitat în mașină de către tovarășul PIRVULESCU CONSTANTIN în timp ce se reîntorcea de la o ședință, împreună cu tovarășa ANA TOMA.

Dintr-o declarație a lui KOPFLER REMUS dată la 22.III.1950, (anexă nr.1 pag. 183) reiese că plicul în care se afla un raport de muncă al Uniunii Tineretului Comunist și autobiografiile unor activiști, a fost uitat în mașină de „STEPANIA” (nume conspirativ), cu ocazia mutării tovarășului 25 (PIRVULESCU CONSTANTIN).

În ce privește căderea organizației comuniste din Brăila, nu poate exista nici un dubiu asupra lui FORIS STEFAN, deoarece această organizație a căzut în august 1944 când FORIS STEFAN se afla reținut la dispoziția Partidului de la data de 9.V.1944, iar căderea s-a datorat exclusiv încălcării regulilor de conspirație din partea lui KENDLER DANER și KENDLER SAMY.

Devenind informator, KENDLER SAMY a furnizat polițiștilor ȘTERIAN CONSTANTIN și PRUNESCU IOAN, date despre rolul pe care tovarășul EMIL BODNARAS îl avea pe linia organizării sectorului de război. În baza informațiilor furnizate au fost arestați în preajma zilei de 25 August 1944, MANOLE BODNARAS și soția sa. (anexa nr.1 pag. 66,71)

- Despre căderea în anul 1942 a lui PETRE GHEORGHE -
fost secretar al Comitetului Județean Ilfov, există o declarație dată la 22.III.1945 de STATE NICOLAE în care arată următoarele:

În timp ce se afla cu NICU ATANASOV și PETRE GHEORGHE în închisoarea de la Ploiești, PETRE GHEORGHE i-a spus că după ce va ieși din detenție să i-a contact cu rudele sale și să le prevină în sensul de a se feri de „omul cu răni pe mâini” că este agentul Siguranței.

Pe acest document, la 8 martie 1950, tovarășul VASILE VILCU a menționat că : „omul cu răni pe mâini” despre care vorbește PETRE GHEORGHE, este CARP CONSTANTIN. (anexa nr.1 pag. 176)

Dintr-o declarație dată de IVANCA RUDENCO la 15.XII. 1952, rezultă însă că PETRE GHEORGHE a fost arestat de organele gestapoului în urma interceptării canalului de legătură dintre Consulatul Sovietic din Varna-Bulgaria și Comitetul Județean Ilfov. (anexa nr.1 pag.172)

2). FORIS STEFAN nu a luat nici o măsură împotriva provocatorilor dovediți ca agenți ai Siguranței și a celor suspecti, dînd ca exemplu pe agenții MELINTE PETRE și TOMA GHEORGHE.

În schimb, FORIS STEFAN a aruncat întreaga răspundere asupra tovarășilor VINTE ION și PIRVULESCU CONSTANTIN, pentru căderea organizației Uniunii Tineretului Comunist și asupra lui TEODHARI GEORGESCU pentru căderea din anul 1941 a Secretariatului fostului Comitet Central.

În analiza făcută asupra căderilor, FORIS STEFAN a trecut doar cu cîteva cuvinte peste trădarea lui TOMA GHEORGHE și sub o completă tăcere peste măsurile ce trebuiau luate împotriva provocatorilor.

Această învinuire rezultă din declarațiile lui SIMBU VICTORIA date în a doua etapă a anchetei sale din anul 1952, RACEANU GRIGORE, precum și din chestionarul cu învinuirile ce au fost prezentate lui FORIS STEFAN după destituire. (anexa nr.1 paginile 1,109,154)

Analizînd conținutul acestor materiale rezultă că, referirile care se fac cu privire la FORIS STEFAN sînt generale și de asemenea nu sînt susținute de date, împrejurări și fapte concrete.

În schimb, există un material întocmit de FORIS STEFAN ridicat de la locuința acestuia după destituire, în care sînt expuse învățămintele ce trebuiesc trase din căderea organizației Uniunii Tineretului Comunist din Capitală, cu indicație ca acest material să fie prelucrat cu toate organizațiile de partid. (anexa nr.1 pag.40-49)

În acest document după ce se face o analiză a tuturor greșelilor și abaterilor de la regulile de conspirație, se prevede excluderea din partid a lui TOMA GHEORGHE, întrucît s-a dovedit a fi agent provocator, a ajutat siguranța la descifrarea efcilor, s-a aruncat cu agenții Siguranței asupra tov.VINTE ION în momentul arestării. Se recomandă excluderea din Uniunea Tineretului Comunist a lui RAUL, SOVAK, PASCULESCU, BAHAMAT, (nume

conspirative) pentru atitudinea lor provocatoare la Siguranță și a lui RADU și DINUT (nume conspirative), dubioși de provocări. Se dă avertisment activiștilor LENUTA, GHITA II, CORNEL, IONESCU, (nume conspirative) care au mers la întâlniri cu tramvaiul sau pe jos, au ținut gedințe în cafenele, au continuat să meargă la prieteni și activiști compromiși și după ce au fost preveniți.

De asemenea, există un raport întocmit de PETREA NICOLAE la 22.V.1944 la cererea Partidului, cu privire la activitatea fostului Comitet Central. În acest raport se menționează că într-o gedință de analiză din decembrie 1943, FORIS STEFAN a stabilit că răspunderea pentru căderea arhivelor din locuința soților WEXLER revine lui KOFFLER REMUS și SIRBU VICTORIA, care nu au controlat modul cum se execută hotărîrea Comitetului Central cu privire la păstrarea acestui material.

Totodată, FORIS STEFAN a arătat că și el poartă răspunderea în calitate de conducător, afirmind că dacă ceilalți membri ai Comitetului Central consideră că trebuie înlocuit din funcție, el se va supune acestei hotărîri. (anexa nr.1 pag.135)

Într-o altă gedință, care a avut loc în februarie 1944, FORIS STEFAN, SIRBU VICTORIA și PETREA NICOLAE, au suspendat fără termen pe KOFFLER REMUS din Comitetul Central pînă la stabilirea în mod cert a cauzelor care au dus la descoperirea arhivei Partidului de către organele Siguranței.

În ce privește acuzația că, FORIS STEFAN a rămas în relații de prietenie cu BIRTAS GAVRILA și după ce a aflat de atitudinea nedemnă a acestuia la Siguranță, nu deținem decît un memoriu a lui FORIS STEFAN adresat Diviziunii a IV-a Pol. S.2, în care precizează că a preluorat cu MAPEI și ANA (nume conspirative) în vara anului 1941, căderea lui BIRTAS GAVRILA, hotărîrea de excludere din Partid, fiind redactată de FORIS STEFAN.

BIRTAS GAVRILA a trimis o scrisoare Comitetului Central, declarîndu-se împotriva excluderii lui din Partid. FORIS STEFAN a redactat apoi o scrisoare cu care PETRE GHEORGHE și SIRBU VICTORIA au fost de acord, respingînd atitudinea lui BIRTAS GAVRILA.

FORIS STEFAN a mai precizat că numirea lui BIRTAS GAVRILA în funcția de Secretar al colectivului din închisori, s-a făcut de detinuții politici fără știrea Comitetului Central.

Ulterior, din dispoziția fostului Comitet Central și cu aprobarea celulei de partid din închisoare, BIRTAS GAVRILA a fost scos din funcția de secretar al colectivului.

În vara anului 1943, BIRTAS GAVRILA a adresat o nouă scrisoare Comitetului Central cerînd reprimirea lui în Partid. Această scrisoare a rămas fără răspuns din partea lui POMIS STEFAN și a fostului Comitet Central.

3). POMIS STEFAN în timp ce executa condamnarea în anii 1931-1935 a încercat să determine pe deținuții politici să capituleze în fața pregiunii administrației închisorilor, dînd declarații de renunțare la ideile sale politice.

Acest fapt rezultă dintr-o notă de sinteză a învinuirilor aduse lui POMIS STEFAN care este nesemnată și nedatată ce se găsește în dosarul Siguranței nr.56 vol.II, aflat în arhiva Comitetului Central al Partidului Comunist Român. (anexa nr.1 pag.1)

Din documentele întocmite de organele de reprimare în perioada 1930-1935, rezultă că POMIS STEFAN în timp ce era încarcerat în penitenciarul Văcărești, "s-a îndeletnicit numai cu documentări și reclamații" împotriva administrației închisorii. În penitenciarul Doftana el a protestat în numele deținuților politici împotriva tratamentului aplicat, cerînd să se înceteze bătăile și încarcerările, să se deschidă celulele în timpul zilei, să se creeze deținuților posibilități de muncă și să li se permită să primească pachete, cărți și ziare.

Totodată, prin legăturile din afară a indicat să se pornească o campanie în presă împotriva regimului din închisori. (anexa nr.2 paginile 34, 39,41)

4). POMIS STEFAN a demorionat pe activiști în lupta lor împotriva războiului, intrucît a dat prin CARP CONSTANTIN directive pentru a prelua cu membrii de partid și ai Uniunii Tineretului Comunist, că știrile referitoare la pregătirile de război contra Uniunii Sovietice sînt ireale.

Acest aspect rezultă din declarația lui SIRBU VICTORIA, IIRANA RACEANU și PANKAS ALEXANDRU. (anexa nr.1 paginile 122, 146,174)

În legătură cu această învinuire, CARP CONSTANTIN în declarația din 10.II.1953, nu recunoaște să fi primit o astfel de directivă de la FORIS STEFAN. El a precizat că, într-o discuție avută cu METIU înainte de izbucnirea războiului, iar fi spus acestuia că trupele germane vor fi trimise buluc împotriva Uniunii Sovietice. Mai târziu, când a izbucnit conflictul între FORIS STEFAN și membrii Comitetului Județean Ilfov, METIU a denaturat conținutul discuțiilor avute cu CARP CONSTANTIN, răspundând în rândul membrilor de partid afirmația ireală că FORIS STEFAN ar fi calificat pregătirile de război 'contra Uniunii Sovietice ca un „bluf”. (anexa nr.1 pagina 160)

5). FORIS STEFAN a fost împotriva creerii grupelor de partizani, susținând că nu sînt condiții geografice prielnice ca în alte țări, poporul nu va susține o asemenea mișcare, partidul este slab, iar activiștii care propun organizarea unor asemenea detașamente au intenții lichidatoriste, vrînd să antreneze partidul în acțiuni de aventură.

El a susținut că acțiunile de partizani se vor naște din activitatea totală a partidului și din influența sa crescîndă în masă.

Această învinuire rezultă din declarațiile lui RĂCĂRANU GRIGORE, RĂCĂRANU ILEANA, IVANCA RUDENCO, SIRBU VICTORIA, PETREA NICOLAE, CARP CONSTANTIN și PAROAS ALEXANDRU. (anexa nr.1 paginile 132,142,153,171,174)

Materialul provenit de la SIRBU VICTORIA este contradictoriu, deoarece într-o altă declarație dată mai târziu - 13.II.1953, (anexa nr.1 pag. 125) a precizat că FORIS STEFAN în tot timpul războiului a trecut linia de a se organiza detașamente de partizani, susținând că există posibilități suficiente. În primăvara anului 1942, el a trecut la organizarea resortului de război, în cadrul căruia s-a prevăzut și crearea de grupe de partizani, numind ca responsabil al acestui sector pe IOSIF RĂNGHET.

Din raportul lui PETREA NICOLAE din 22.V.1945, înaintat Comitetului Central, rezultă că fiind atras în comisia specială ca reprezentant al Comitetului de Partid Ilfov, s-a ocupat de organizarea grupelor de partizani la sate și punctele de sprijin (anexa nr.1 pag.132)

6). FORIS STEFAN a fost împotriva creerii grupelor de sabotaj. Sub pretextul conspirativității, el a interzis în anul 1943 Comitetului Județean Ilfov să ia legătura cu un grup de tineri care fabricaseră cu mijloace proprii explozibil pentru a-l folosi împotriva mașinii de război hitleriste.

Aceasta rezultă din declarațiile lui SIRBU VICTORIA, PETREA NICOLAE și CARP CONSTANTIN. (anexa nr.1 paginile 143, 169)

Materialele provenite de la SIRBU VICTORIA și PETREA NICOLAE sînt contradictorii.

Astfel, SIRBU VICTORIA în declarația din 19 XI.1952, (anexa nr.1 pag. 115) arată că, în februarie 1943 a avut loc o ședință în casa conspirativă „ IACOB STRELE”, la care au participat ea, FORIS STEFAN, IOSIF RANGHET și PETREA NICOLAE. Cu acest prilej, s-a discutat despre un specialist găsit de CARP CONSTANTIN, căruia îi era necesar înființarea unei bolangeriei, pentru a camufla activitatea sa de prepararea explozibilului în vederea sabotajului.

În ianuarie 1944, la ședința ținută în casa conspirativă „LORENTZ”, FORIS STEFAN l-a criticat pe IOSIF RANGHET că nu a controlat pe specialist și că acesta s-a dovedit a fi un exoroc, întrucît explozibilul preparat de el nu a fost bun decît pentru afumarea gardurilor.

El a mai precizat că astfel de material explozibil a fost trimis și la Constanța unde s-au produs căderi care s-au extins apoi și la București, fiind arestați NICHIFOR STERE, HUGO, ETTY și STELA BACALU.

PETREA NICOLAE în raportul său din 22.V.1944 adresat Comitetului Central, arată că din septembrie 1943, a făcut parte din Comisia specială, avînd sarcina să organizeze echipe de sabotaj în întreprinderile de război, transporturi și telecomunicații.

Practic, a organizat echipe de sabotaj, care au tăiat cablurile telefonice și telegrafice, au săvîrșit acte de sabotaj în uzinele „Lametre” și Malaxa, precum și în transporturi prin dererarea trenurilor.

El a precizat că, în urma criticii adusă de către Comitetul Central, activității Comisiei speciale, munca în acest sector s-a îmbunătățit, lichidind greșeala de a strage în echipele de sabotaj, pe secretarii celulelor de partid din întreprinderi.

PETREA NICOLAE a mai precizat că în februarie 1944, într-o ședință de analiză a muncii, FORIS STEFAN a arătat poziția injustă a unor activiști și a criticat greșelile făcute pe linie de sabotaj, deoarece nu s-a lucrat după indicațiile date de el în decembrie 1943 și în ședința din ianuarie 1944 a Comisiei speciale.

FORIS STEFAN a criticat proiectul tovarășului EMIL BODNARAS privind organizarea resortului de război, subliniind că era abstract, nu ținea cont de situația concretă din țară și conținea greșeli politice și organizatorice în sensul că, resortul de război proiectat se substituia partidului, apăsând ca un organism delegat de Partid și nu ținea cont de colaborarea cu alte grupuri de rezistență. PETREA NICOLAE menționează că la început, RÂNGHEȚ IOSIF și tovarășul EMIL BODNARAS nu au fost de acord cu criticile aduse de FORIS STEFAN, dar ulterior și-au făcut autocritica luând măsuri de îmbunătățire. (anexa nr. 1 paginile 132-136)

Referindu-se la activitatea resortului de război, CARP CONSTANTIN în declarațiile sale (anexa nr.1 pag.169) arată că FORIS STEFAN în ședința din octombrie 1941, a criticat aspru pe membrii Comitetului Județean Ilfov, pentru greșelile grave în conspirarea activității de sabotaj.

FORIS STEFAN a susținut că membrii grupului de sabotaj de la C.F.R. în frunte cu inginerul PANETH, au fost arestați de Siguranță și ulterior condamnați la moarte, datorită greșelilor grave în organizarea și conspirarea legăturilor acestui grup.

Pornind de la urmările deosebit de grave ale acestei căderi, FORIS STEFAN a interzis Comitetului Județean Ilfov și organizațiilor de Partid din provincie de a trece la organizarea grupelor de sabotaj, fără aprobarea conducerii Partidului. El i-a spus lui CARP CONSTANTIN că acei activiști care vor îndrăzni să treacă peste această hotărâre, vor fi excluși din partid.

În scrisoarea din octombrie 1943, trimisă de FORIS STEFAN tuturor membrilor de partid din Văcărești, Caransebeș și Măleș, (anexa nr.1 pag.33) acesta a criticat directivele date deținuților în închisoarea Caransebeș de către conducerea celei de partid în frunte cu tov. „X” de a participa la munca de construirea aerodromului militar și a Căii ferate din Valea Jiului. El a afirmat că participarea deținuților la astfel de munci este în contradicție cu linia politică a partidului în momentul războiului antisovietic. În loc să lucreze puțin și încet pentru a economisi forțele, a distruge și sabota mașina de război, deținuții au fost istoviți și lăsați din ei au fost îndepărtați din colectiv. Această atitudine calificată de FORIS STEFAN ca „lăș și capitulară” a contribuit după aprecierile lui la împrăștierea deținuților patrioți, la munca de răbi înfometați și în ultima instanță la distrugerea colectivului din închisoare.

Tot în acest material, FORIS STEFAN a subliniat că dușmanul apreciază munca voluntară de istovirea deținuților patrioți, a calificat pe conducătorii celei din Caransebeș în frunte cu tovarășul „X”, „elemente de ordine și liniște”, alăbându-se prin aceasta capacitatea de rezistență și luptă din închisori.

7). Cînd regimul antonescian a început mobilizarea generală, FORIS STEFAN a trasat linia ca toți activiștii care nu se aflau ilegalizați, să răspundă la ordinele de chemare, să se prezinte la unitățile militare, iar dacă vor fi trimiși pe front, să treacă de partea armatei sovietice.

Acest fapt a avut urmări negative în viața internă de Partid, în sensul că s-au slăbit în mare măsură organizațiile, întrucît, pentru desfășurarea muncii de partid au rămas un număr restrîns de membrii care erau ilegalizați.

Totodată, FORIS STEFAN nu a luat măsurile necesare pentru organizarea de proteste din partea familiilor celor chemați sub arme pentru sabotarea mobilizărilor.

Acest aspect rezultă din declarațiile lui CARP CONȘTEANȚIN, IVANCA RUDENCO și RĂCĂNU ILIANA (anexa nr.1 paginile 146,162,171).

În legătură cu această învinuire, SIREU VICTORIA, susține însă că, într-o gediță care a avut loc în preajma izbucnirii războiului, FORIS ȘTEFAN i-a dictat mai multe sarcini pentru activul de partid, pe care ea le-a scris în două exemplare, predând unul lui CARP CONSTANTIN și unul lui ILEANA RĂCĂȘANU la întîlnirile avute cu aceștia.

Una din sarcinile date de FORIS ȘTEFAN a fost ca membrii de partid din Capitală și provincie, să se ilegalizeze și să nu răspundă la ordinele de chemare sub arme (anexa nr.1 pag.124).

Susținerile lui SIREU VICTORIA sînt confirmate de scrisoarea lui FORIS ȘTEFAN din octombrie 1943, adresată activiștilor deținuți la Văcărești, Caransebeș și Măleia, prin care acesta reamintind de scrisoarea Comitetului Central din martie 1942, a calificat din nou ca oportunistă și capitulară atitudinea unor activiști din lagăr în frunte cu tovarășul P. care a cerut în numele colectivului de internați să fie eliberați pentru a putea merge pe front. (anexa nr.1 pag.32)

8). FORIS ȘTEFAN a transmis la sfîrșitul anului 1942 prin organizația Uniunii Patrioților, instrucțiuni către comunistii din închisori pentru a trece la evadarea în masă.

Aceste instrucțiuni au avut un caracter provocator, deoarece armatele hitleriste fiind prezente în România și frontul fiind departe, comunistii evadati ar fi oșut în mâinile Scuranței și astfel s-ar fi ajuns la exterminarea lor.

Pe de altă parte, FORIS ȘTEFAN a fost împotriva propunerii tovarășului EMIL BODNARĂS de a se organiza evadarea fruntasului comunist "X", sub pretextul că nu ar exista o casă conspirativă sigură și în consecință, "X" ar fi fost expus arestării.

El s-a opus acestei propuneri intrucît evadarea lui "X" ar fi constituit o piedică serioasă în continuarea activității trădătoare a lui FORIS ȘTEFAN. (anexa nr.1 paginile 108, 107, 140)

Din materialele ce le deținem, rezultă în mod cert că, FORIS ȘTEFAN a dat astfel de instrucțiuni la sfîrșitul anului 1942, dar a revenit asupra lor în luna octombrie 1943, în urma criticii făcute de KOPFLER REMUS, de față fiind și SIREU VICTORIA, care i-a arătat că punerea în practică a acestor instrucțiuni ar putea avea urmări dăunătoare.

Cu privire la propunerea tovarăşului EMIL BODNARAS, de organizarea evadării din lagăr a lui "X", există copia procesului verbal al şedinţei fostului Comitet Central din 12.X. 1943, unde au participat FORIS STEFAN, IOSIF RANGHET şi IONESCU, (nume conspirativ).

Din acest document rezultă că FORIS STEFAN a susţinut ca evadarea lui "X" să fie aminată, deoarece nu ar fi condiţii pentru realizarea ei, afirmând că în cazul când "X" ar cădea în minile Siguranţei, membrii Comitetului Central nu vor putea ieşi fără răspundere.

Redăm textual afirmaţiile lui FORIS STEFAN, făcute în această şedinţă:

" Să organizeze întâi ce-i cerem (este vorba de tovarăşul EMIL BODNARAS) apoi să se ocupe de „X” şi asta depinde de atitudinea lui „X”, pentru că dacă el a trinit pe OVIDIU, atunci stau altfel lucrurile. E o deosebire de la cer la pământ ce a făcut OVIDIU şi „X”, care face lupta fracţionistă. Să îndrepte ce a făcut în lagăr şi închisoare şi atunci vedem.

E copilăresc ce spune el ca să nu-i omoare. Nu omoară aşa cu una cu două. Întâi să fie devotament aici unde cerem şi vom face noi, apoi şi cu eliberarea tovarăşilor. Apoi cum spune tovarăşul IONESCU, eu nu cred că nu este stăpîn „la spital nu e un lucru aşa de simplu” cînd „X” s-au CONTACTE sau OVIDIU vine mereu la spital. Acolo sînt foarte rafinaţi şi controlează toate ac. Apoi noi tot răspundem indiferent că-i dăm noi pe mîna poliţiei sau dacă cad din prostia lor cum era cu fotografiile. Politiceşte aşa este, dacă noi lăsăm să cadă ei prin astfel de provocări, obiectivi sîntem provocatori. Oricum noi nu putem ieşi fără răspundere pînă cînd ei sînt membrii de partid”.

9). FORIS STEFAN a fost în legătură directă cu ALEXANDRU STEFANESCU - agent al spionajului englez, căruia i-a furnizat informaţii de spionaj, inclusiv despre activitatea Partidului Comunist Român.

Această învinuire rezultă dintr-o notă sinteză aflată în dosarul nr.56 vol.II - din arhiva Comitetului Central al Partidului Comunist Român (anexa nr.1 pag.1), declaraţiile lui REMUS KOPFLER şi SIRBU VICTORIA (anexa nr.1 paginile 128,129)

Cele declarate de REMUS KOFFLER și SIREU VICTORIA în aceste materiale, sînt contradictorii atît în conținutul aceluiaș proces verbal, cit și cu alte declarații date în anii 1953-1954, în a treia etapă a anchetei efectuată de organele securității.

Din compararea lor reiese că acele materiale în care FORIS STEFAN este învinuit că a furnizat informații lui ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU, se limitează la simple afirmații, care nu sînt susținute de împrejurări și date concrete.

În celelalte materiale, unde se relatează despre adevărata natură a relațiilor avute cu ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU, se indică unele împrejurări și fapte concrete, din care reiese că, FORIS STEFAN s-a folosit de ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU prin mijlocirea lui KOFFLER REMUS și CALMANOVICI EMIL, pentru a obține de la el sume de bani necesare Partidului (întrucît ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU era un mare industriaș) și informații despre activitatea partidelor burghese, precum și despre planurile anglo-americanilor.

SIREU VICTORIA a declarat că asistînd la o discuție dintre FORIS STEFAN și KOFFLER REMUS, a auzit cum FORIS STEFAN îl instruia cum să obțină informații de la ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU, atrăgîndu-i totodată atenția să aibe grijă să nu dea acestuia nici un fel de date mai ales despre activitatea Partidului. (anexa nr.1 pag. 213)

Deși KOFFLER REMUS în ancheta efectuată în 1950 a declarat că el și FORIS STEFAN în desele contacte avute cu ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU, au primit de la acesta instrucțiuni pentru distrugerea cadrelor de partid, subminarea Partidului din interior, furnizîndu-i totodată informații despre întreaga activitate a Partidului, totuși, în anchetă efectuată în 1953, KOFFLER REMUS a retractat aceste declarații. El a arătat că în toată perioada războiului antisovietic a avut cu ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU numai 4 întîlniri și obținînd de la el sume de bani pentru Partid și informații despre unele cadre militare superioare care erau împotriva clipei lui ANTONESCU, precum și despre activitatea partidelor burghese. El a precizat că FORIS STEFAN nu l-a cunoscut personal pe ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU.

La interogatoriul din 17.III.1950, KOFFLER REMUS a subliniat că a avertizat pe CALMANOVICI EMIL și BERMAN, care

erau în legături frecvente cu ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU, să fie atenți cu acesta deoarece după trecerea etapei antihitleriste, ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU va fi dușman de clasă.

În declarațiile sale, ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU a susținut că nu l-a cunoscut personal pe FORIS ȘTEFAN, iar cu REMUS KOPFLER a avut unele întâlniri mijlocite de CAIMANOVIICI EMIL, unde au stabilit să se informeze reciproc despre situația din țară în vederea distrugerii mașinei de război hitleriste.

Din declarațiile lui ȘTEFĂNESCU ALEXANDRU, nu rezultă dacă a obținut sau nu informații de la KOPFLER REMUS.

10). În anul 1940, când FORIS ȘTEFAN a fost la Moscova, a indus în eroare Internaționala Comunistă, prezentând rapoarte false despre activitatea Partidului nostru.

După ce s-a reîntors, el a încălcat hotărârile și sfaturile Internaționalii Comuniste prin aceea că n-a convocat plenara lărgită, n-a adus la cunoștință Partidului hotărârile și sfaturile Internaționalii Comuniste, iar pînă la publicarea rezoluției Comitetului Central din ianuarie 1942, a acuzat greșelile criticate de Internațională.

De asemenea a indus în eroare Comitetul Central că ar fi prelucrat hotărârile și sfaturile Internaționalii, cînd de fapt unele nu le-a prelucrat, iar altele le-a prelucrat în mod tendențios și numai cu o parte din activiști.

Totodată a indus în eroare Partidul și Internaționala Comunistă că rezoluția din ianuarie 1942 ar fi documentul unei Plenary a Comitetului Central.

În legătură cu aceste învinuiri există numai o notă sinteză nedată și nesemnată și un material întocmit de FORIS ȘTEFAN către Diviziunea IV-a Pol.S.2 în care da explicații cu privire la acuzațiile aduse (anexa nr.1 paginile 9-16)

În acest document, FORIS ȘTEFAN indicînd date, împrejurări și fapte concrete, a susținut că acuzațiile nu corespund adevărului.

Astfel, el precizează că Internaționala Comunistă n-a hotărît convocarea Plenary lărgite a Comitetului Central.

Hotărîrea din 21.VIII.1940 a Internaționalii Comuniste, a fost prelucrată de TEODORI GEORGESCU, în timp ce el se afla la Moscova. (Există documente care atestă în mod cert că în acel timp FORIS ȘTEFAN se afla într-adevăr la Moscova. Anexa nr.2 pag.67).

Sfaturile din decembrie 1940 ale Internaționalei Comuniste au fost prelucrate de FORIS STEFAN în zilele de 1 și 2 ianuarie 1941 în gădinașă avută cu MARCU, MIȘU și EUGEN în casa lui IEMI și MIȘI (nume conspirative), care la rândul lor le-au prelucrat cu ceilalți activiști. FORIS STEFAN a susținut că rezultatul analizei situației și directivele politice din hotărîrea de la 21 august, precum și sfaturile Internaționalei Comuniste din anul 1940, au fost introduse în platforma Comitetului Central din 15 ianuarie 1941 și într-o broșură referitoare la demascarea rebeliunii legionarilor.

El a pretins că, cu un an înainte de publicarea rezoluției Comitetului Central din ianuarie 1942, a adus la cunoștință activiștilor și celorlalți membrii de partid greșelile lui proprii și ale vechii conduceri, iar după căderea Secretariatului Comitetului Central, aceste greșeli au fost din nou prelucrate cu MATEI, ANA, PETREA, ION, MIRA (nume conspirative).

Referitor la hotărîrea Internaționalei Comuniste din 21.VIII.1940, FORIS STEFAN susține că, aceasta a fost prelucrată de TEODHARI GEORGESCU și membrii Secretariatului în iunile octombrie și noiembrie 1940, în timp ce el se afla la Moscova.

De asemenea, el a pretins că indicațiile Internaționalei Comuniste din decembrie 1940, le-ar fi prelucrat în mod partinic și fidel, punînd textul scris la mașină la dispoziția membrilor Comitetului Central.

După căderea Secretariatului, textul hotărîrii de la 21.VIII.1940 și indicațiile din decembrie 1940, le-a prelucrat așa cum au fost prezentate ulterior în Rezoluția Comitetului Central din ianuarie 1942.

FORIS STEFAN mai arată că, aproape cu un an înainte de apariția rezoluției din ianuarie 1942, a căzut canalul de legătură cu Internaționala Comunistă și în consecință neavînd posibilități de comunicare, nu a putut să comunice Internaționalei că rezoluția din ianuarie 1942 ar fi un document al Plenarei.

În plus, el menționează că acest document a fost prezentat Partidului ca fiind documentul Comitetului Central și nu al Plenarei Comitetului Central. (anexa nr.1 pag.10-11)

11). După ce s-a reîntors în țară de la Moscova (31.XII.1940) FORIS STEFAN s-a preocupat mult să cunoască numele și adresele tuturor activiștilor de partid, și casele conspirative dînd indicații să i se prezinte în acest scop situații scrise.

El a încălcat cele mai elementare reguli de conspirație și vigilență, fapt care a dus la o serie de căderi.

În decursul activității sale, și în mod deosebit în perioada 1940-1944 în loc să se ocupe de rezolvarea problemelor vitale ale muncii de partid, FORIS STEFAN a creat prin diferite manevre și provocări, conflicte cu o serie de activiști centrali, ai Comitetului Județean Ilfov, și cu conducerea celulelor de partid din închisorile Caransebeș, Văcărești, Măglaia și Jucărești de la Tg. Jiu, introducînd astfel lupta fracționistă în sinul Partidului.

Ducînd o politică de suspiciuni și bănueli asupra unor membrii de partid cu munci de răspundere, a reușit să-i înlăture pe aceștia și să se înconjoare de elemente fără valoare, docile și suspecte, atrăgîndu-le în Secretariatul Comitetului Central așa cum au fost HENUS KOPLER și SIRBU VICTORIA.

Această acuzație rezultă dintr-o notă sinteză dintr-un dosar al Siguranței aflat în arhiva Comitetului Central al Partidului Comunist Român sub nr.56 vol.II (anexa nr.1 pag.1) și declarațiile lui ILEANA RĂCĂNU, RĂCĂNU GRIGORE, PETREA NICOLAE, CARP CONSTANTIN, IVANGA RUDESCO și SIRBU VICTORIA. (anexa nr.1 paginile 130,135,147,148,158,171-173)

Rezultă în mod cert că, FORIS STEFAN în calitate de secretar general al Partidului, a cerut să i se prezinte situații scrise cu numele și adresele activiștilor și caselor conspirative. Nu rezultă însă că FORIS STEFAN să fi cerut aceste date în scopul de a le preda Siguranței. După cum s-a arătat în prima parte a lucrării, nu s-a găsit nici un document și nici din declarațiile polițiștilor nu rezultă că FORIS STEFAN să fi fost agent.

De asemenea din declarațiile polițiștilor reiese că în arhiva Partidului descoperită de Siguranță în casa soților WEXLER în anul 1943, nu s-a găsit nici o situație cu nume și adrese în clar ale activiștilor de partid și caselor conspirative.

Printre materialele arhivei descoperită, s-a găsit un document cu datele și autobiografiile unor activiști ai Uniunii Patrioților, dar care a fost cifrat.

La arestarea persoanelor ce figurau în acest material, s-a ajuns datorită declarațiilor făcute de BICI MIRCEA și a descifrărilor succesive făcute de polițiști. (anexa nr.1 paginile 60,64,65,64)

De asemenea, rezultă în mod cert că, FORIS STEFAN era obsedat de ideea conspirației cit mai bine a activității și legăturilor de partid.

În materialul întocmit de el cu privire la învățămintele ce trebuiau trase din căderea organizației Uniunii Tineretului Comunist Ilfov, se subliniază că pentru a feri pe activiști de căderi, este nevoie de o vigoare permanentă, de respectarea și aplicarea tuturor regulilor muncii conspirative (caze legături, ședințe, control dublu al legăturilor, ascunderea materialelor, nerecunoașterea activității și a legăturilor ilegale la arestare, cu toate schingiuirile amenințările și promisiunile făcute de Siguranță).

FORIS STEFAN a subliniat în concluziile acestui material că numai prin respectarea strictă a regulilor concrete ale conspirației, se poate lupta împotriva urmăririlor și arestărilor și numai astfel pot fi descoperiți provocatorii. În încheiere a subliniat încă odată că orice încălcare a regulilor de conspirație și orice palavrăgeală vor fi pedepsite până la excluderea din Partid. (anexa nr.1 pag.49)

Rezultă în mod neîndoios că FORIS STEFAN în perioada 1940-1944, a aplicat multor activiști sancțiuni de partid, mergând până la suspendarea umora din Partid, pe motivul că s-au abătut de la regulile de conspirare și disciplina de Partid.

Astfel:

- ALECU (nume conspirativ) a fost scos din Comisia specială de către FORIS STEFAN și criticat în dese rânduri întrucât a refuzat să dea raport asupra situației din închisoarea Văcărești; s-a opus mult timp măsuri de dizolvare formală a celulelor de partid, care se făcea cu scopul curățirii de elementele provocatoare; nu a fost de acord cu criticile aduse de FORIS STEFAN activității nesatisfăcătoare a resortului de război de care răspundea; nu a prelucrat scrisoarea trimisă de FORIS STEFAN lui FELIX (nume conspirativ) cu privire la greseliile

proiectului resortului de război, inițiat de FELIX în toamna anului 1943, și a refuzat să-și facă autocritică pentru unele greșeli în muncă. (anexa nr.1 pag.154)

- IANCU (nume conspirativ) a fost scos din funcția de secretar al Comitetului Județean Ilfov, odată cu dizolvarea acestui comitet în toamna anului 1941, întrucât după cum a pretins FORIS STEFAN, acesta s-a abătut de la disciplina de partid, încălcând principiul Centralismului democratic.

În vara anului 1941, IANCU a întocmit un proiect de circulară cu privire la sarcinile imediate ale membrilor de partid și măsurile care se impuneau în lupta împotriva războiului antisovietic și a mașinii de război hitleriste.

Criticile care au fost aduse acestui proiect de circulară de către FORIS STEFAN, în mai multe scrisori trimise Comitetului Județean Ilfov, nu au fost însoțite de PIERRE GHEORGHE, fapt care a dus la disensiuni și în cele din urmă la dizolvarea Comitetului Județean Ilfov de către FORIS STEFAN și ceilalți membri ai Comitetului Central. (anexa nr.1 pag.38)

- GHITA (nume conspirativ) a fost suspendat o perioadă de timp din fostul Comitet Central și blamat în materialul întocmit de FORIS STEFAN cu privire la învățămintele ce trebuiesc trase din căderea organizației Uniunii Tineretului Comunist, care a fost trimis pentru a fi prelucrat cu toate organizațiile de Partid și Uniunii Tineretului Comunist.

FORIS STEFAN a pretins că a aplicat aceste sancțiuni tovarășului GHITA, întrucât a manifestat o atitudine împăciuito-ristă, lipsită de grijă și vigilență față de tovarăsa STANCA, TRAIAN, și MARIOARA (nume conspirative), contribuind astfel la greșelile activiștilor de la Uniunea Tineretului Comunist, a accuns greșelile tovarășului TRAIAN, încurajându-l în ruperea legături între Comitetul Județean Ilfov și Comitetul Central, în ședința din 1.VII.1942 împreună cu STANCA, MARIOARA și TRAIAN a susținut scoaterea din proiectul directivelor pentru activiști de la Uniunea Tineretului Comunist, a regulei de conspirație a muncii de sabotaj activ, fapt ce a dus ca întâlnirea activiștilor să se facă în condițiuni obișnuite în fabrici în timpul

lucrului, străzi, cafenele și cofetării; nu a recunoscut pe DOMCA ca legătură superioară a Partidului pentru Uniunea Tineretului Comunist, ci pe MARIOARA, iar în ședința din 1.VII.1942 a susținut că Comitetul Central al Partidului să nu se mai amestece în activitatea Uniunii Tineretului Comunist; nu a dat nici o îndrumare tovarășilor de la Uniunea Tineretului Comunist în ce privește munca conspirativă și procurarea caselor; a fost de acord cu propunerea lui TRAIAN și STANCA de a numi în conducerea Uniunii Tineretului Comunist pe TOMA GHEORGHE (dovedit ulterior ca agent al Siguranței), fără să-i cunoască ce-l puțin numele adevărat; nu a luat nici o măsură după ce ADRIELA (nume conspirativ) a sesizat că a fost urmărit de la întâlnirea cu TOMA GHEORGHE; deși a fost prevenit de MIHAI (nume conspirativ) că PĂSCULESCU e provocator, n-a luat măsuri să rupă legătura cu el, ci mai mult la numit responsabilul celulei Uniunii Tineretului Comunist de la C.F.R.

FORIS STEFAN în materialul menționat, l-a avertizat pe tovarășul GHITA că lipsa lui de control sever, va duce în viitor la căderi și ea cerut să facă educație revoluționară activiștilor cu care lucra și să învingă spiritul de trufie, care, după părerea lui FORIS STEFAN ar fi constituit sursa greșelilor tovarășului GHITA în conspirarea muncii de partid. (anexa nr.1 pag. 40-42)

- TRAIAN (nume conspirativ) a fost suspendat din partid, iar unele acțiuni ale sale au fost blamate în materialul cu privire la învățămintele ce trebuiesc trase din căderea organizației Uniunii Tineretului Comunist.

FORIS STEFAN a justificat aplicarea acestei sancțiuni pe considerentul că tovarășul TRAIAN s-a făcut vinovat direct de orientarea lui CORNEL și VICTORIA (nume conspirative) în urma faptului că s-a găsit asupra lui o efcă cu numele și adresele acestor tovarăși; nu a respectat hotărârea Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, cu privire la mitingul și Apelul tineretului antifascist de la Moscova, deoarece în loc să organizeze ascultarea mitingului și transcrierea apelului a mers la tovarășa MARIOARA în scopuri personale; nu a controlat buletinul nr.4 al Uniunii Tineretului Comunist în care a fost tipărit și răspândit un articol cu caracter imperialist; a amânat întocmirea unui referat cerut de fostul Comitet Central în legătură cu primele căderi de la Uniunea Tineretului

comunist, iar ulterior în loc să întocmească un astfel de referat, a făcut o scrisoare împotriva fostului Comitet Central, care la arestare s-a găsit asupra lui; în şedinţa cu tovarăşii GHITA şi MARIOARA, a propus pe TOMA GHEORGHE ca secretar al organizaţiei Uniunii Tineretului Comunist de la C.F.R. şi nu l-a controlat, pentru a vedea că acesta mergea pe jos şi cu tramvaiul urmărit de agenţi; s-a întâlnit timp îndelungat cu TOMA GHEORGHE şi alţi activişti pe aceeaşi stradă; nu a făcut timp de un an nici o casă de întâlniri şi nu a efectuat controlul dublu al întâlnirilor, acestea făcându-se pe străzi, cafenale şi cofetării.

Luând în consideraţie atitudinea patriotică de la proces a tovarăşului TRAIAN, FORIS STEFAN a hotărât ca acesta să fie reintegrat în partid după darea unei declaraţii asupra căderii şi autocriticii severe. (anexa nr.1 pag. 44-45).

- MARIOARA (nume conspirativ) a fost sancţionată cu vot de blam şi avertisment sever, fiind totodată suspendată din Partid până la prezentarea unei declaraţii autocritice. FORIS STEFAN a susţinut că această a încălcat hotărîrea Comitetului Central de a nu ieşi din casă decît la tratamentul medical, a tîrît pe gazde sa la fosta locuinţă a lui TRAIAN şi cu toate că în faţa casei stătea un agent, ea a intrat în locuinţă; în calitate de instructoră a Comitetului Central pe lângă Uniunea Tineretului Comunist a comis greşeli în munca conspirativă, dovedind lipsă de vigilenţă şi de control asupra activităţii tovarăşului TRAIAN şi a altor activişti.

La 18 februarie 1943, tovarăşa MARIOARA şi-a făcut autocritica, arătînd că nu a aplicat în viaţă regulile de bază ale vigilenţei şi conspirativităţii, nu a controlat şi verificat legăturile tovarăşului TRAIAN, nu a aplicat controlul dublu, nu a luat măsuri pentru crearea de case conspirative şi nu a izolat pe cei ce au încălcat disciplina de partid.

Totodată, tovarăşa MARIOARA a luat poziţie critică faţă de referatul tovarăşului GHITA, caracterizîndu-l ca fiind

lipsit de analiză concretă asupra cauzelor căderii de la tineret, afirmând că prin acesta tovarășul GHITA își ascunde propriile sale lipsuri. (anexa nr.1 pag. 43,46)

- STANCA (nume conspirativ), acțiunile sale au fost condamnate și blamate de FORIS STEFAN în materialul cu privire la învățămintele trase din căderea organizației Uniunii Tineretului Comunist.

FORIS STEFAN a justificat această sancțiune pe motivele că tovarășa STANCA a tolerat și nu a luat nici o măsură contra tovarășului TRAIAN care nu a eșit la întâlniri, deși Secretarul Comitetului Județean eșise de 16 ori; ar fi încurajat pe tovarășii TRAIAN și cei de la Statistică în acțiunile întreprinse împotriva instructorului Comitetului Județean; în ședința din 22.VII.1943, tovarășa STANCA a refuzat să ducă scrișcarea tovarășei MARIOARA care era adresată tovarășului GHITA și s-a prelucreze cu el; după căderea organizației Uniunii Tineretului Comunist, tovarășa STANCA împreună cu tovarășul GHITA ar fi căutat să desvinovățească pe tovarășul TRAIAN; deși în raportul ei din 26.II.1944 a arătat că activiștii de la apărare umblau cu liste, notițe și ierici asupra lor, că n-a prelucrat aceste greșeli cu activiștii din subordine. (anexa nr.1 paginile 34, 35, 42, 43 și 47).

- FELIX (nume conspirativ, căruia i s-a mai spus și SPATARU sau inginerul GRAUSU), a fost criticat într-o scrisoare întocmită de FORIS STEFAN, SIRBU VICTORIA, RANGHET IOSIP și PETREA NICOLAE, pentru greșelile politice organizatorice, făcute în proiectul privind resortul de război inițiat de FELIX în luna noiembrie 1943. FELIX a refuzat inițial să recunoască aceste greșeli, dar mai târziu și-a făcut autocritica, luându-se măsuri de îmbunătățirea proiectului. (anexa nr.1 pag.133-134).

- X (nume conspirativ căruia i se mai spunea și Fieraru) MARCU (nume conspirativ) și alți membrii de partid aflați în închisorile Văcărești, Caransebeș, Măleia și lagărul Tg.Jiu, începând din anul 1942 au intrat de asemenea în conflicte cu fostul Comitet Central și în deosebi cu FORIS STEFAN.

Despre rădăcinile și cauzele acestor conflicte, FORIS STEFAN în materialul către toți membrii Partidului din închisorile Văcărești, Caransebeș și Măleia, întocmit de el în octombrie 1943, în numele fostului Comitet Central a relatat

următoarele:

- Comitetul Central al apărării a cerut de la colectivul din închisoarea Văcărești, un raport amănunțit asupra situației deținuților pe care ALECU (nume conspirativ) conducător al colectivului, a refuzat să-l execute.

FORIS STEFAN a scris în numele fostului Comitet Central o scrisoare către colectivul de deținuți din închisoarea Văcărești, în care a calificat această atitudine ca oportunistă și fracționistă, susținând că izvorul ei trebuie căutat în atitudinea lui METIU, PAVEL și RĂCĂRANU, care răspundesc în rîndul deținuților zvonul ireal că „provocatori” ar exista în sinul Comitetului Central și al Comitetului Județean Ilfov.

ALECU a refuzat pentru a doua oară să trimită raportul cerut, plecînd la Caransebeș. Înlocuitorul său CRISTEA (nume conspirativ) a trimis Comitetului Central al apărării o scrisoare anunțînd că celula conducerii de partid din Văcărești, nu se va supune hotărîrilor Comitetului Central al Partidului, începînd astfel lupta fracționistă între colectivele din închisori și fostul Comitet Central.

Aceste conflicte au devenit mai intense, în urma criticilor făcute de FORIS STEFAN conducerii celulelor de partid din închisori în frunte cu „X” și MAROU.

Astfel în scrisoarea către deținuții din închisori, FORIS STEFAN a criticat aspru atitudinea conducătorilor celulei de partid din închisoarea Caransebeș în frunte cu „X”, în legătură cu directiva dată activiștilor de a merge pe frontul antisovietic cînd li s-ar propune, precum și faptul că au înălțurat din colectiv loo de deținuți, care aveau o slabă pregătire politică, sau care s-au opus măsurii de a merge pe front, aruncîndu-i astfel în brațele dușmanului fascist și al agenților provocatori din închisori. El a subliniat că este o gravă greșală conspirativă, întrucît dușmanul va folosi pe cei loo scoși ca să lovească în partid, calificînd această măsură ca pripită și care a exprimat panică, după cum a exprimat panică atitudinea față de trimitorile pe front.

FORIS STEFAN în același material a calificat directivele date de „X” deținuților de a merge la muncă de construirea aerodromului Caransebeș și al liniei ferate din Valea Jiului, ca o atitudine capitulardă față de mașina de război hitleristă,

fiind în contradicție cu linia politică a partidului în perioada războiului antisovietic.

În partea finală a materialului, FORIS STEPAN a cerut activiștilor aflați în închisori pe care i-a criticat și cu care se afla în conflict, să-și facă autocritică sinceră, să se supună centralismului și disciplinei de partid. (anexa nr.1 pag. 28-29)

Din materialele existente în arhiva Ministerului Afacerilor Interne și în mod deosebit din scrisoarea trimisă de FORIS STEPAN în 1943 către toți membrii de partid din închisorile Văcărești, Caransebeș și Măleș, precum și din materialul cu privire la învățămintele ce trebuiau trase din căderea organizației Uniunii Tineretului Comunist, rezultă în mod cert că la adâncirea conflictelor sus-menționate a contribuit metodele de muncă nejuste ale lui FORIS STEPAN, caracterul lui dur, neîngăduitor și predispoziția lui de a aplica sancțiuni severe chiar și acelor care au comis greșeli mărunte în activitatea lor.

Încălțind el însuși principiul muncii colective, a avut în relațiile de muncă cu ceilalți activiști o atitudine brutală, căutând să-și impună punctul de vedere prin țipete și bătăi cu pumnul în masă, diverse intimidări și amenințări cu punerea în afara rândurilor partidului.

Pe acei activiști care manifestau o atitudine de rezistență, el îi eticheta cu multă ușurință în gedințe și materialele de partid că „bandă de provocatori hitleriști... elemente oportuniste, lase și sabotori ... elemente orbite de atitudine dușmănoasă și oportunistă ... elemente decăzute adică în mocirla fracționismului... așura dușmanului fascist... trădători nemernici... incapabili și miopi politici”

De asemenea, FORIS STEPAN eticheta cu multă ușurință unele discuții, obiecții și propuneri venite de la diverși activiști ca: „atitudine capitulară și oportunistă care exprimă panică și stări de spirit mic burgheze.... campanii mirșave de calomnii debitate pentru a acoperi lupta lor criminală fracționistă, calomniile infamante ... atitudini dușmănoase lipsite de orice devotament”.

În ce privește faptul că FORIS STEPAN s-a înconjurat de elemente burgheze și mic burgheze, din materiale rezultă că

intr-adevăr el a cooptat în Comitetul Central pe KOFFLER REMUS de origine burgheză pe care după căderea arhivei Comitetului Central l-a suspendat din muncă.

Referitor la SIREU VICTORIA, rezultă că ea a fost cooptată în primăvara anului 1943 în conducerea Partidului, fiind recomandată încă din 1941 de Comintern.

Dintr-un material de arhivă rezultă că FORIS STEFAN în explicații pe care le-a dat după destituirea sa, Diviziunea a IV-a Pol. S.II a recunoscut că a avut greșeli cu privire la compoziția Comitetului Central, întrucât nu a atras activiști proveniți din industria grea. (anexa nr.1 paginile 13)

12). După 23 August 1944 și până la ridicarea lui la 9.VI.1945, FORIS STEFAN împreună cu REMUS KOFFLER și VICTORIA SIREU, s-au situat pe o platformă dușmănoasă și complotind împotriva Partidului. Au redactat și difuzat în rândurile muncitorilor un manifest în numele așa zisului Partid Comunist Român independent, în scopul de a dezorienta pe muncitorii și membrii de partid și a lovi în unitatea Partidului.

Acest fapt rezultă din declarațiile lui SIREU VICTORIA și KOFFLER REMUS. Din compararea acestor materiale reiese că sînt contradictorii în conținut și cuprinzînd numai discuții de nemulțumiri cu privire la situația lor de partid.

În ce privește manifestul întocmit în numele Partidului Comunist Independent Român, nu deținem probe din care să rezulte că a fost întocmit de FORIS STEFAN, iar ancheta făcută de organele Siguranței în 1945, nu a putut identifica pe autor.

FORIS STEFAN și KOFFLER REMUS au fost reținuți în legătură cu această problemă, dar au negat categoric că ar avea vreun amestec la întocmirea acestui manifest.

X

În concluzie, din materialele existente în arhiva Ministerului Afacerilor Interne, și din analiza celor 15 dosare ale Siguranței aflate în arhiva Comitetului Central al Partidului Comunist Român, nu rezultă dovezi că FORIS STEFAN să fi

foșt agent al Siguranței, s-au să fi pactizat în vreun fel cu organele represive.

Materialele pe care se bazează această invinuire cuprind afirmații generale, nefiind susținute de date, fapte și împrejurări concrete. Chiar și "X" în afirmațiile făcute față de unii activiști în legătură cu această problemă, s-a exprimat că "are anumite îndoieli pe care nu va putea să le risipească decît la eliberare". (anexa nr.1 pag. 35)

Documentele provenite de la Siguranță nu cuprind nici un fel de referire despre faptul că FORIS ȘTEFAN ar fi pactizat cu Siguranța, foștii polițiști nu-l arată că ar fi fost informator, iar în declarațiile lor au precizat că informațiile despre activitatea conducerii de Partid, le-au obținut pînă în vara anului 1940 de la NICU TUDOR, iar mai tîrziu din exploatarea materialelor arhivei Comitetului Central și a Uniunii Patrioților descoperite în casa soților WEXLER.

Sînt dovezi care atestă în mod cert că toate căderile care au avut loc în perioada 1940-1944, se datoresc acțiunilor trădătoare ale unor agenți identificați în persoana lui NICU TUDOR, TOMA GHEORGHE, MELINETE PETRE, VALACHE CONSTANTIN, KENDIER SAMY, a comportării nedemne în fața organelor de Siguranță a unor activiști (exemplu BÎNÎ MIRCEA) și a încălcării regulilor de conspirație din partea unor membrii de partid și ai Uniunii Tineretului Comunist.

Singurul document care cuprinde un aspect de suspiciune este cel din anul 1938, cînd FORIS ȘTEFAN a primit la pumera în libertate în plus suma de 8.000 lei, dar acest document este incert și neîntregit de alte materiale.

Restul de invinuiri, rezultă de asemenea din materiale care cuprind formulări generale, contradictorii în conținutul lor în diferitele etape ale anchetei și nesusținute de fapte concrete.

Materialele atestă în mod cert că, între foștul Comitet Central și o serie de activiști și mai ales între FORIS ȘTEFAN și aceștia, precum și între FORIS ȘTEFAN și conducerea unor celule de partid din închisori au existat o serie de conflicte.

La adâncirea acestor conflicte a contribuit manifestările de brutalitate ale lui FORIS STEFAN în relațiile cu ceilalți activiști, atitudinea lui dictatorială, predispoziția de a aplica sancțiuni severe pînă la suspendare sau excluderea din partid chiar și pentru unele greșeli mai mici, precum și faptul că eticheta cu ușurință în gedințe sau în materiale de partid pe mulți activiști, cu expresii jignitoare și calificative vădit calomnioase, - ceea ce a determinat în ultima instanță o atmosferă de neîncredere, de bănuieli și suspiciuni.

Menționăm că din cele 15 dosare ale Siguranței aflate în arhiva Comitetului Central nu au putut fi studiate acele documente care în baza unei hotărîri a Biroului Politic al Comitetului Central din 1960, au fost scoase și repartizate la alte fonduri din arhiva Comitetului Central. -

N O T A

cu numele conspirative ale activistilor si membrilor de
partid si ai Uniunii Tineretului Comunist din ilegalitate

1.- MARIUS	FORIS STEFAN
2.- "X" si FIERARU	GHEORGHE GHEORGHIU DEJ
3.- MARCU	TEOHARI GEORGESCU
4.- FELIX, SPATARU, Inginer CEASU	EMIL BODNARAS
5.- TRAIAN	VINTE ION
6.- MARIOARA	CONSTANTIA CRACIUN
7.- GHITA	PIRVULESCU CONSTANTIN
8.- STANCA	ILEANA POPP
9.- ALECU	IOSIF RANGHET
10.- IANCU	PETRE GHEORGHE
11.- MATEI	CARP CONSTANTIN
12.- MIRA	VICTORIA SIRBU
13.- LEONIN, SERGIU -	KOPFLER REMUS
14.- EUGEN	BIRTAS GAVRILA
15.- AUREL ADRIAN	BIJI MIRCEA
16.- ALEXANDRU	LEVENTE MIHAI

Numerele:

21	=	FORIS STEFAN
22	=	VICTORIA SIRBU
82	=	KOPFLER REMUS
62	=	RANGHET IOSIF
64	=	MAXIM GHEORGHE
25	=	PIRVULESCU CONSTANTIN
105	=	EMIL BODNARAS

T A B E L

cu numele informatorilor folosiți de Siguranță în problema
comunistă

- 1.- HAIMSOHN ZAHARIA
- 2.- BACIU DUMITRU
- 3.- PIRGARU NICOLAE
- 4.- CATANGHIN LEONID
- 5.- TOMESCU ANETA
- 6.- ARDELEANU LUDOVIC
- 7.- MELINTE PETRE
- 8.- TOMA GHEORGHE
- 9.- RECK STEFAN
- 10.- POPESCU AUREL
- 11.- IULICA PATCOVARU
- 12.- CIOBOTARU CONSTANTIN
- 13.- PARASCHIVA
- 14.- ROTARU
- 15.- DIMBOVITEANU
- 16.- RUBIN SEMY
- 17.- KENDLER SAMY
- 18.- NICOLAE CONSTANTINESCU
- 19.- ZUGRAVU OVIDIU
- 20.- COMSA CONSTANTIN
- 21.- GANESCU GHEORGHE
- 22.- PETRACHESCU
- 23.- POPITEAN ALEXANDRU
- 24.- VASILESCU PINCU
- 25.- NICU TUDOR
- 26.- TUTA PETRE
- 27.- SPIRILEA CONSTANTIN
- 28.- HUGA
- 29.- VALACHE CONSTANTIN
- 30.- MOLDOVEANU DAMITRU

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

STRICT SECRET
Exemplarul nr. 1
Data 03.XII.1965

N O T A

cu materialele studiate cu privire la FORIS STEFAN

1.- Dosar 36	din arhiva Comitetului Central
2.- Dosar 56	" " "
3.- Dosar 56 vol.II	" " "
4.- Dosar 56 vol.II	" " "
5.- Dosar 56 vol.III/759	" " "
6.- Dosar 56 vol.III/828	" " "
7.- Dosar 56 vol.IV/1522	" " "
8.- Dosar 56 vol.IV/24	" " "
9.- Dosar 56/186	" " "
10.- Dosar 56/1577	" " "
11.- Dosar 56/3577	" " "
12.- Dosar 56/15.637	" " "
13.- Dosar 56/19378	" " "
14.- Dosar 56/23514	" " "
15.- Dosar 57	" " "
16.- Dosar anchetă 541	Cabinet
17.- Dosar 40.002 vol.45	KOFLER REMUS
18.- Dosar 40.002 vol.46	KOFLER REMUS
19.- Dosar 40.002 vol.52	KOFLER REMUS
20.- Dosar 40.002 vol.57	KOFLER REMUS
21.- Dosar 40.002 vol.58	SIRBU VICTORIA
22.- Dosar 40.002 vol.28	STEFANESCU ALEXANDRU
23.- Dosar 40.002 vol.33	STEFANESCU ALEXANDRU
24.- Dosar 40.002 vol.51	SIRBU VICTORIA
25.- Dosar 40.002 vol.55	SIRBU VICTORIA
26.- Dosar 40.002 vol.56	SIRBU VICTORIA
27.- Dosar 40.002 vol.106	CARP CONSTANTIN
28.- Dosar 40.002 vol.72	PETREA NICOLAE
29.- Dosar 40.005 vol.1	VASILE LUCIA
30.- Dosar 40.005 vol.2	VASILE LUCIA

31.- Dosar 40.005 vol.4	VASILE LUCA
32.- Dosar 40.005 vol.5	VASILE LUCA
33.- Dosar 40.005 vol.126	VASILE LUCA
34.- Dosar 40.005 vol.127	VASILE LUCA
35.- Dosar Cabinet 535	PORIS STEFAN
36.- Dosar Cabinet 543	PORIS STEFAN

37.- Un număr de 30 dosare ale foștilor polițiști care
au lucrat în problema comunistă.-

STRICT SECRET

Data 13 decembrie 1965

Exemplar nr. 1

N O T A

cuprinzând documentele care sînt scoase din cele 15 dosare analizate, rearticulate la alte fonduri în arhiva Comitetului Central al Partidului Comunist Român și care nu au fost studiate de noi.

- 1.- Circulara Consiliului Central al Sindicatelor Unitare din 1926 privind sarcinile sindicatelor.-
- 2.- Dosar nr.56, vol.II, filele: 133-137.-
- 3.- Proiectul unei moțiuni contra stării de asediu și a teroarei deslănțuită împotriva sindicatelor unitare.
- 4.- Dosar nr.56, vol.II, fila 138.-
- 5.- Un număr de 28 documente introduse în dosarul 56 vol.II fond 95.-
- 6.- Scrierea lui FORIS ȘTEFAN adresată lui ȘTELIAN POPESCU, dosar 56 vol.II filele 110, 114 - introduse la dosarul individual al lui FORIS ȘTEFAN - fond 1.-
- 7.- Instrucțiunile Uniunii Funcționarilor din România, dosar 56 vol.II filele 131-132, introduse la dosar individual FORIS ȘTEFAN - fila 144.-
- 8.- Un număr de 18 file scoase din dosarul fond 95.-
- 9.- Documentul de la fila 25 - dosar fond 56/759 vol.III.-
- 10.- Documentele de la filele 50-53; 62, 75, 79, 95, 123, 124-145, 196-362, 364-402, din dosarul 56 vol.I - fond 95.-
- 11.- Raportul Comisiei Regionale a Sindicatelor din Banat filele 50-53 bis, 75-79 dosar 56 vol.I.-
- 12.- Manifestul Comisiei Sindicatelor Muncitorești Unitare fila 62 - dosar 56 vol.I.-
- 13.- Dosarul de anchetă privind pe TEODARI GEORGESCU.-